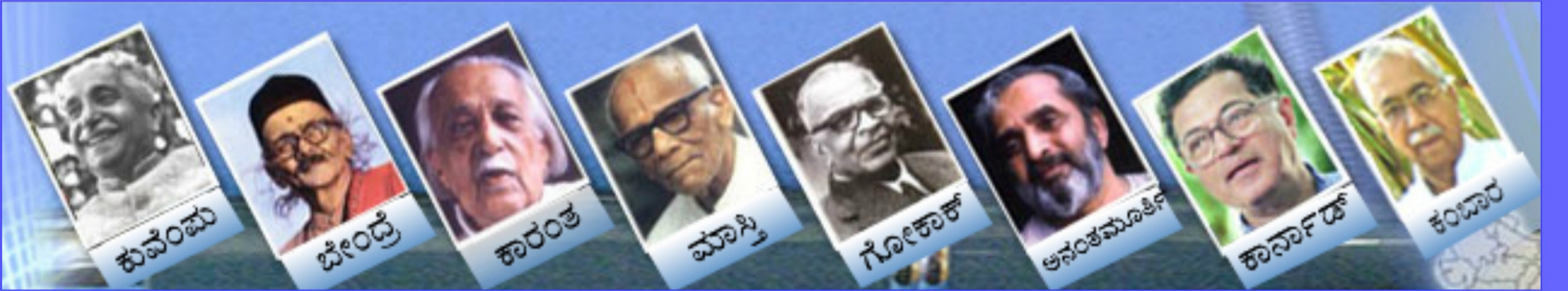

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ-೨೦೧೪

ಬಿ.ಎ.ಅನ್ನದಾನೇಶ್

ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ೨೦೧೪

ಸಂಪಾದಕರು
ಬಿ.ಎ. ಅನ್ನದಾನೇಶ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ
ಬೆಂಗಳೂರು-560 002.

ದೂರವಾಣಿ:080-22211730/22106460
www.karnatakasahityaacademy.org
Email: sahitya.academy@gmail.com

VICHARA SAHITHYA-2014
A Collection of Critical Articles

Edited by: B.A. Annadanesh

Published by

C.H.Bhagya

Registrar

Karnataka Sahithya Academy

Kannada Bhavana

J.C.Road, Bengaluru-560 002.

© ಆಯಾ ಲೇಖಕರದು

ಈ ಆವೃತ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು:

ಪ್ರೊ|| ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಪುಟಗಳು	: x+೨೫೫೨
ಬೆಲೆ	: ₹೨೦೦/-
ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ	: ೨೦೧೬
ಪ್ರತಿಗಳು	: ೧೦೦೦
ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ	: ಅರುಣ್‌ಕುಮಾರ್ ಜಿ.
ISBN	: 978-81-931964-1-0
Pages	: x+353
Price	: ₹200/-
First impression	: 2016
Copies	: 1000

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಸಿ.ಎಚ್.ಭಾಗ್ಯ

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 002.

ಮುದ್ರಕರು:

ಸರ್ಕಾರಿ ಕೇಂದ್ರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 059.

080- 28483133 / 28484518

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನುಡಿ

ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೊಸ ಕುಯಿಲು

ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ-2014-ಇದು ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಇದರ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಡಾ. ಬಿ.ಎ.ಅನ್ನದಾನೇಶ್ ಅವರು 2014ನೇ ವರ್ಷ ಇಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವೈಚಾರಿಕ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ಮೌಲಿಕತೆಯನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಗರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಲೇಖನಗಳು- ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಾನಿಶ್ ಭಾಷೆಯ ಹೆಸರಾಂತ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದವು. ಇವಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಕನ್ನಡದ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಜಾನಪದ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆ, ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಪಿ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ, ಹೆಚ್.ಎಸ್.ವೆಂಕಟೇಶ ಮೂರ್ತಿ, ಬರಗೂರು ಮೊದಲಾದ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಪೀಳಿಗೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಮರ್ಶಕರಿದ್ದಾರೆ. ಅತಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಕೋ.ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ ಅವರ ಲೇಖನವೂ ಇದ್ದದ್ದು ವಿಶೇಷ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಐವತ್ತು ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆಯರವು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ- ಪುರುಷ ಲೇಖಕರ ಅನುಪಾತವು ವಿಷಾದನೀಯ. ಮಹಿಳೆಯರು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಕಥೆ, ಕವಿತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಆತ್ಮಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ವಿಮರ್ಶೆಯತ್ತ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚದೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಕರು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದ್ದವರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಓದುಗರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ವಿಮರ್ಶಕರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸರಿದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನರ್ಥಕಾರಿ! ಕಾಲೇಜು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಂತಹ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯತ್ತ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಬೇಕು. ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ಲೇಖಕರು ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಸಮಯದ ತುರ್ತಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ

ಹರವುಗಳು ವಿಸ್ತರಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮಗಳು ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಸಹ ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಲೇಖಕರ ಒಂದು ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದರೆ ಅದೊಂದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾದೀತೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆ ಕುರಿತು ನಾವು ಈಗ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನ ಸಂಗ್ರಹವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ, ಸಂಶೋಧಕರೂ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವು ಈಡೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ತನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಿಡಿಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಸಹಕರಿಸಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ.ಎಚ್.ಭಾಗ್ಯ, ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಹರೀಶ್ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿ/ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

(ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ)
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತುವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸಿತ್ತು. ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪರಂಪರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ, ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಶನಗಳು, ದಿವಂಗತ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದಿರುವ ಲೇಖನಗಳು, ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳು, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪರಂಪರೆ, ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿವರಗಳು ಇರುವ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಿತ್ತು.

ಜನವರಿ ೨೦೧೪, ೧ನೇ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾನುವಾರದ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿಗಳು, ತ್ರೈಮಾಸಿಕಗಳು, ಮಾಸಿಕಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಸುಧಾ, ಮಯೂರ, ತರಂಗ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಈ ಮಾಸ, ಕೆಲವು ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು... ಹೀಗೆ ಹಲವು ಹತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಓದಿ ಸುಮಾರು ೩೦೦ಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೫೦ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ನಿಜವಾದ ಸವಾಲು ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದೆ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ. ಆ ೩೦೦ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಆ ಲೇಖನಗಳ ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದಿಸುವಾಗ ಯಾವ ಓದುಗರನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಆಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ವಾಂಸರವರೆಗೂ ಓದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಕ್ಕುವ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನವಿದೆ. ಲೋಪಗಳಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪುರವರನ್ನು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬರಹ, ಶೈಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋವ್‌ಚಾವ್‌ಸ್ಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವ ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿಯವರ ಲೇಖನವಿದೆ. ಕಲೆಯನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಿ, ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ, ಅದನ್ನೇ ಉಸಿರಾಡಿದ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಲೇಖನವಿದೆ. ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಬರೆದಿರುವ ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮ ಕುರಿತ ವಸ್ತು ವಿಚಾರವಿದೆ. ಹಾಗೇ ಅವರ ನಿಧನದ ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ

ಲೇಖನಗಳು ಇವೆ. ಇನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಗತಿಸಿದ ನಂತರ ಅವರ ಕುರಿತ ಲೇಖನವು ಸೇರಿದೆ. ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಸ್ತೃತ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಬರಹಗಾರ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ಕುರಿತು ಬರೆದ ಹೆಚ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯವರ ಲೇಖನ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್‌ನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪತ್ರಕರ್ತನಾಗಿದ್ದು, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯುವಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನವಾಗಿದೆ.

ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನುಭವವನ್ನು ತನ್ನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕತೆ (ಅಮಾಸ)ಯೊಂದಿಗಾದ ಮುಖಾಮುಖಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಶ್ವಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವರು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನದಲ್ಲಿದೆ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಡಾ. ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ್ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನವು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನಂತ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆ. ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿಯವರ ಹರುಷದ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಸಿ.ಜಿ. ಮಂಜುಳಾ ಬರೆದಿರುವ “ಮಹಿಳೆ ಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ” ಎಂಬ ಲೇಖನ ಅವರ ಲೇಖನಗಳು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳು, ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಾಂತ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವಿಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ಉಳಿದಂತೆ ಬಿಡಿ-ಬಿಡಿಯಾದ ಆದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದರೂ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದಕ್ಕೆ ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಲು ನನ್ನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ.ಎಚ್. ಭಾಗ್ಯರವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ ಕಾಲೇಜಿನ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಡಾ. ಟಿ.ಎಲ್. ಶಾಂತ ಮತ್ತು ಪದವಿಪೂರ್ದ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಪ್ರೊ|| ಕೆ. ಎಸ್. ಅನುರಾಧಾ ರವರು ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜು ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಸಮಸ್ತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಮಿತ್ರ ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಸಹಾ ನನ್ನ ವಿಶೇಷ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವರನ್ನು ಮಿಂಚಂಚಿ ಮೂಲಕ, ಕೆಲವರನ್ನು ದೂರವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಅನುಮತಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಲೇಖಕರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು, ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗೂ ನಾನು ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಬಿ.ಎ. ಅನ್ನದಾನೇಶ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ ಮಹಿಳಾ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು,

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೊ. ೮೨೭೭೨೦೭೬೦೫

ಇ-ಮೇಲ್: annadaneshh72@gmail.com

ಪರಿವಿಡಿ

		ಪುಟ		
ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನುಡಿ		iii	೧೯. ವಚನ ವೈಭವ	ಡಾ. ಪಿ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ
ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು		v	೨೦. ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರ 'ಪೃಥ್ವಿ ಪ್ರಗಾಥ'	ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಅಬ್ದುಲ್ ಖಷೀರ್
೧. ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ನೋಮ್‌ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ	ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ	೧	೨೧. ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮ	ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ
೨. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಶ್ನೆ	ಡಾ. ಬಿ.ಎನ್.ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ	೧೧	೨೨. ಕನ್ನಡದ ಕಟ್ಟಾಳು ಅ.ನ.ಕೃ-ಸ್ಮಾರಕಕ್ಕೆ ಕೂಡಿ ಬರದ ಮುಹೂರ್ತ	ಜಿ.ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ರಾವ್
೩. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು..	ಡಾ. ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು	೨೩	೨೩. ಅಂತರಂಗದ ಖಾಸಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು...	ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ
೪. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೆಲೆಗಳು	ಡಾ. ಪಿ. ನಾಗರಾಜ	೩೨	೨೪. ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ	ಡಾ. ಸಣ್ಣವೀರಣ್ಣ ದೊಡ್ಡಮನಿ
೫. ಬಡಗರು	ಪರಂಜ್ಯೋತಿ	೩೮	೨೫. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಶತಮಾನೋತ್ಸವ	ಕೋ. ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ
೬. ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ-ಎಚ್ಚಿಸ್ತಿ	ಚಿಂತಾಮಣಿ ಕೊಡ್ಲೇಕೆರೆ	೪೭	೨೬. ಮಹಿಳೆ: ಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ?	ಸಿ.ಜಿ ಮಂಜುಳಾ
೭. ಬದುಕು ಕಲಿಸಿದ ಹಿರಿ ಜೀವ	ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಲುಡಿ	೫೬	೨೭. ಒಗಟಾಗಿಯೇ ಉಳಿದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ	ಜಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ
೮. ನಾಗಬಂಧದ ಬಂಧನ: ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು	ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಹೆಚ್.	೬೦	೨೮. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಬೆಳಕನ್ನು ಕುರಿತು...	ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಗಂಗಾಧರಮೂರ್ತಿ
೯. ಕನ್ನಡದ ಅಭಿನವ ಕಾಳಿದಾಸ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ	ಡಾ. ವೀಣಾಭಾರತಿ	೬೯	೨೯. ಪಾಕೃತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ	ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ
೧೦. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶೀಲ-ಸೌರಭ ಡಾ ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ	ಡಾ. ಬಿ. ಜನಾರ್ಧನ ಭಟ್	೭೫	೩೦. ಭಾರತೀಯ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ	ಮನೋಹರ ಪ್ರಸಾದ್
೧೧. ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ: ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು	ಡಾ. ಸುಧಾಕರ ದೇವಾಡಿಗ ಬಿ.	೮೨	೩೧. ಉಂಟೆ, ಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ಹೊಕ್ಕುಳುಬಳ್ಳಿಯ ನಂಟು?	ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ
೧೨. ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ:ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ (ಅರ್ಥ ಹಿಂಸೆಯ) ಸಂಗತಿಗಳು	ರೇಚೆಲ್ ಬಾರಿ	೯೧	೩೨. *ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕು	ಮೋರೇಶ್ವರ ಚೋಷಿ
೧೩. ವಿಲಿಯಂ ಶೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್ ವಿಲಕ್ಷಣ ಬಾಳಮಟಗಳು	ಗಿರೀಶ್ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಜಕಾಪುರೆ	೯೮	೩೩. ಜಾನಪದ ಜ್ಞಾನ ಕಲೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕತೆ ಅಗತ್ಯ	ಅಪ್ಪಗರೆ ತಿಮ್ಮರಾಜು
೧೪. ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ	ಅಶೋಕ ಜಿ. ಎಸ್.	೧೦೫	೩೪. ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ	ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ
೧೫. ಸಂದರ್ಶನ - ಹನೇಹಳ್ಳಿಯ ಹೈದ ಚಿತ್ತಾಲ	ಗಿರಿಜಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿ	೧೦೭	೩೫. ಕ.ವೆಂ. ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಾನವತಾವಾದಿ	ಮುರಳಿ ಕೂಡೂರು
೧೬. ಖುಷ್‌ಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಎಂಬ ಬಣ್ಣ ಬೆಡಗು....	ಎಂ. ಎಸ್. ರುದ್ರೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ	೧೨೬	೩೬. ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ	ಕೆ.ಎನ್. ಲಾವಣ್ಯಪ್ರಭಾ
೧೭. ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜೆ	ಎಚ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ	೧೩೭	೩೭. ಶಂಬಾ ಅವರ 'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು'	ಎಸ್.ಆರ್. ವಿಜಯಶಂಕರ
೧೮. ರಾಮಾಯಣ ಅನುವಾದಿಸಲೆಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿತ ಆರ್ತಿಯಾ!	ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್	೧೪೬	೩೮. ಹರುಷದ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು	ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ
			೩೯. ಕನ್ನಡ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯ ವೈಶ್ವಿಕ ಒಡನಾಟ	ಎನ್. ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು
			೪೦. ಲಹರಿ ಮಾದರಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬರವಣಿಗೆ	ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

೪೧. ಭಾರತೀಯನಲ್ಲದ ನಿಜ ಭಾರತೀಯ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ	ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಬಸವಣ್ಣ	೨೯೨
೪೨. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ	ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಗುಣಪಾಲ ಕಡಂಬ	೩೦೩
೪೩. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ನಿರಸನ....	ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್	೩೦೯
೪೪. 'ಹಲ್ಮಿಡಿ'ಯ ಕನ್ನಡ ಮಿಡಿತ	ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ	೩೧೫
೪೫. ಕನ್ನಡ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್‌ನ ಪಾತ್ರ	ಪೃಥ್ವಿದತ್ತ ಚಂದ್ರಶೋಭಿ	೩೨೦
೪೬. ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?	ಫಣಿ ರಾಮಚಂದ್ರ	೩೨೫
೪೭. ಕನಕದಾಸರ ಕಾಲದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆ	ಡಾ. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಸ್ವಾಮಿ	೩೩೧
೪೮. ಅಡಿಗರ ಗುರುತ್ವ ಕೇಂದ್ರದ ತೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಸಿಡಿದ ಬಹುತ್ವದ ಧ್ವನಿಗಳು	ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ	೩೩೬
೪೯. ಸೈಬರ್ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನ, ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ಯಾದಿ	ಸಿ.ಪಿ. ರವಿಕುಮಾರ್	೩೪೧
೫೦. ಯುವ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ	ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ	೩೪೫

೧. ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ನೋಮ್‌ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ

✍️ ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ಡಾ|| ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪದವಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದವರು ಡಾ|| ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಆಗ ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ 'ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ'ಯೆಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ, 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಏನೆಂಬುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ಗಂಡಾಂತರ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಹೊಸಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ - ಈ ಮೂರು ನೆಲೆಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬೇಕು. 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ-೧' ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ನುಡಿಗಳಿವು: "...ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಚಾರವಂತರಾದವರು ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ! ಇನ್ನೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಏನನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ, ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಅಥವಾ ಅವರಿವರ ವಿಚಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಬದುಕುತ್ತಾ ಕಾಲ ತಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸದಾ ನಿಯಂತ್ರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಎಂದೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡದಂತೆ ತಡೆಹಿಡಿಯುವ, ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಅನೇಕ ಶೋಷಕ ತಂತ್ರಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಇಂಥ ಶಕ್ತಿಗಳ ಎದುರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ..."

ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ, 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ನಾಮಕರಣಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆಯೇ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡು ರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕಾಡಿನ ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ

ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ' - ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ 'ಬಾಳ್ವೆಯೇ ಬೆಳಕು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ - ಇವೆರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದ 'ಮುಂದಿನ ನೇಗಿಲು' (= ಕೋಲಾರದ 'ಮುಂದರ ಮಡಕ' ಎಂಬ ತೆಲುಗು ನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ) ಎಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಮರ್ಶಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಗದ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪಡೆದಿರುವ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ - 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಪ್ರಕಾರವು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನಗಳ 'ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟಿ'ಯಲ್ಲಿ 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಾರಂತರ ನಂತರ 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿದವರು ಯಾರಾರು? ಕನ್ನಡದ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು ಯಾವುವು? ಎಂಬುದನ್ನು ಮರುಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ' - ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೆಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನೇ ರೂಪಿಸಬಹುದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸುವಿಚಾರ ಸೋಪಾನ ಸರಣಿಯು 'ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ, ಸ್ಥಳೀಯ ಭೂಗೋಳದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲಕ ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೂಲಕ ನೋಮ್‌ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವೈಚಾರಿತ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ತೌಲನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಬಹುದು. 'ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ' (೧೯೪೪) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು 'ಮೀಡಿಯಾ ಕಂಟ್ರೋಲ್' (ಭಾರತೀಯ ಆವೃತ್ತಿ : ೨೦೦೩) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ - ಇವುಗಳ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಗುರಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮತಿಯನ್ನು ಅಂಕುಶಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನೇ ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ನೋಮ್‌ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿಯ ಕಾಲಮಾನ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಕಾಲಮಾನಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಳೆಯಬೇಕಾದ ಒಲವು - ನಿಲುವುಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮೀಡಿಯಾ ಕಂಟ್ರೋಲುಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಹೇಳಿದರೆ,

ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇವೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಅದಲು - ಬದಲು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶ ಭಂಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗುರಿಸಾಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಅವರ ಸಮಾನ ಧರ್ಮವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಕೀಳು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಮೇಲು ಎಂಬ ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಈ ತೌಲನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಅಪಥ್ಯವೆನಿಸಬಹುದು.

ಆಹ್ವಾನ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನ ತತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕುವೆಂಪು ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ 'ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ' ಎಂಬ ಭಾಷಣವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ : ನಾನು ಹೇಳಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಅಲ್ಪಾಲೋಚನೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಉದ್ದೇಕದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಅನುದಾರತೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಪ್ರತಿಹಿಂಸಾಭಾವದಿಂದಾಗಲಿ ಬಂದುವಲ್ಲ; ಬಹುಕಾಲದ ದೀರ್ಘಮಂಥನದಿಂದ, ಪ್ರಶಾಂತ ಧ್ಯಾನದಿಂದ, ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ಅವಿವೇಕಗಳನ್ನೂ ಅಜ್ಞಾನ ಜನ್ಯವಾದ ಕ್ರೂರವರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ ಕಂಡಾಗ ಮೂಡಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ಕ್ರೋಧದಿಂದ, ನಮ್ಮ ದೇಶ ನಮ್ಮ ನಾಡು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಉಚ್ಚಾಯವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಮೂಡಿದವಾಗಿವೆ.

ವಿಸರ್ಜನಕ್ಕೆ: ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪಚನಮಾಡದೆ ನುಂಗದಿರಲಿ; ಮತಿಯ ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರಲಿ; ಧೀರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸದೆ ಒಪ್ಪದಿರಲಿ; ಆದರೆ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಆಸ್ವಾದನೆಯ ಕರೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿ ಒಪ್ಪಬಾರದೆಂದೂ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೇ ಆಹ್ವಾನ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನ ತತ್ವವೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ನಿರಂಕುಶ ಮತಿತ್ವ V/s ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವ

ಯುವಕರು 'ನಿರಂಕುಶಮತಿ'ಗಳಾಗಬೇಕು. ನಿರಂಕುಶ ಮತಿತ್ವ ಎಂದರೆ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದಂತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ವಿವೇಕ ಹೀನವಾದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವರ್ತನೆ. ಸಂಯಮಪೂರ್ಣವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆ ನಿರಂಕುಶಮತಿ....

ಇಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು 'ನಿರಂಕುಶ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಾಸಿಟಿವ್ ಮತ್ತು ನೆಗೆಟಿವ್ ಎರಡೂ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ನಿರಂಕುಶಮತಿತ್ವ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು 'ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ವಿವರಣೆಯೆಂದರೆ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ನಡೆಸುವ ಸರ್ಕಾರ. ಆದರೆ, ಭಾರತವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳೇ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಯಥಾರ್ಥ ಸತ್ಯ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ದೇಶವು ಜಗತ್ತಿಗೆ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು 'ಅಮೆರಿಕನಿಸಂ' (ಪುಟ ೨೪ - ೨೫) ಎಂದು ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗೆಯ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ 'ಹಿಡನ್ ಅಜೆಂಡ್' (= ಗುಪ್ತ ಉದ್ದೇಶ) ವನ್ನು ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ: ಡಿವೈಡ್ ದಿ ಪೀಪಲ್, ಡಿಸ್‌ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ದಿ ಪೀಪಲ್, ಡೈರೆಕ್ಟ್ ದಿ ಪೀಪಲ್ (= ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸು, ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸು, ನಿರ್ದೇಶಿಸು). ಇದೇ ನಾವೆಂದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ನೈಜ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ಸಂಘಟನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಿಬಿಡುವ ಜನಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುತ್ತಾ ವಾಸ್ತವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗದಂತೆ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಸದಾ ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಇಂಥ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಪ್ರಭಾವಲಯದಲ್ಲಿರುವವರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ 'ನಿರಂಕುಶ ಮತಿತ್ವ'ವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಇವರಲ್ಲೂ ಇದೆ. "ಅಧೋಗತಿಗಳಿರುವ ನಮ್ಮ ಮತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆತ್ತಬೇಕು" - ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ಹೇಳಿದರೆ, "ಯು ಕುಡ್ ಮೇಕ್‌ದೇಮ್ ಅಪ್ ಅಸ್ ಯು ಗೋ ಅಲಾಂಗ್" - ಎಂದು ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೨. ಮತಭ್ರಾಂತಿ V/s ಮತಿಗೌರವ

'ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ' - ಪುಸ್ತಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಆತ್ಮಶ್ರೀಯನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವ ಮತಭ್ರಾಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ : ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಅಂಧಾಚಾರ... ಮತಧರ್ಮಗಳ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಹೀನಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ನಿಷ್ಪರತೆಯನ್ನೂ ಕಿತ್ತೊಗೆದು.... ಮತಾಂಧತೆಯ ಶೋಣಿತ ಹಸ್ತ....

ಮತಮೂರ್ಖನಾಗಿದ್ದರೆ.... ಮುಂತಾದ ಪದಪುಂಜಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಮತಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಮತಿಗೌರವ ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗಿದೆ:

ಮತ ನಮಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಧನವಾಗಿದೆ; ನಾಡಿನ ಏಳೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಉರುಳಾಗಿದೆ... ಸರ್ವಮತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದ ಮತ್ತು ಸನತ್ತಿಯ ಮತವೇ ಮಹೋನ್ನತವಾದುದು... ಮತಭ್ರಾಂತಿಯೂ ಮೌಢ್ಯವೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮಹಾಕಂಟಕಗಳಾದುವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ...

ಮತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಮನೋಧರ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಯುವಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬಿರಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಮತಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕುವೆಂಪು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಅವರ ನಿಲುವು ಇದನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ:

ದೇರ್ ಆರ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್ ವಿಚ್ ಇಟ್ ಹ್ಯಾಸ್ ಅಸ್
ಯೆಟ್ ಬೀನ್ ಇಂಪಾಸಿಬಲ್ ಟು ಡೆಸ್ಟ್ರಾಯ್. ದಿ
ಚರ್ಚಸ್, ಫಾರ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪಾಲ್, ಸ್ಪಿಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋ...

ನಮ್ಮ ಮತಿಗೆ ಅಂಕುಶಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಜೀವವೆ ನಿರೋಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನಿರಂಕುಶಮತಿಯನ್ನು ಮಾನವನ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಆಯುಧವನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಆಯುಧವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವಿಲ್ಲಿದೆ.

೩. ಅಭಿಮತಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್

ಅಭಿಮತಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ (= ಮ್ಯಾನುಫ್ಯಾಕ್ಚರಿಂಗ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಒಪಿನಿಯನ್) - ಎಂಬ ಅಜೆಂಡದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸುದ್ದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (= ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು) ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸುದ್ದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು (= ಪ್ರಿಂಟ್ ಮೀಡಿಯ, ವಿಷುಅಲ್ ಮೀಡಿಯ) ಒಂದಾಗಿ ಮಾಡಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನೆರವು ಪಡೆದು ಜಾಗತೀಕರಣದ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ರೂಪಿಸಿ 'ವಿಶ್ವ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ 'ಅಮೆರಿಕನಿಸಂ' ಬಗ್ಗೆ ಚಾರ್ಮ್‌ಸ್ಮಿ ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು; ಜೆನೆಟಿಕ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ರಿ-ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆಯ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆಯೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹುನ್ನಾರ ಅಮೆರಿಕ ದೇಶಕ್ಕೆ ಇದೆಯಷ್ಟೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ನಿರಂಕುಶಮತಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಶೋಷಕ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಬಹು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ: “..ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮನು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನಾಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಲೆದೂಗಿಬಿಡಬೇಡಿ. ...ಯಾವ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂಕೋಚಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಯಾವ ಒಂದು ಪಂಥದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೂ ಒಳಗಾಗಬಾರದು.. ಜಾತಿ ಮತ, ದೇಶ ಕಾಲಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜ್ಞಾನಗಂಗೆಗಳ ಮಂಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ಣ ಜೀವನವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು... ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಬೇಕಾಗರೆ ದಾಸ್ಯಬುದ್ಧಿ ತೊಲಗಬೇಕು; ದಾಸ್ಯಬುದ್ಧಿ ತೊಲಗಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು; ಎಂದರೆ ಸ್ವಾವಲಂಬನಬೇಕು...” ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ. ಇದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದಂತೆ: “ಗುಟ್ಟಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ಗುಟ್ಟಾಗಿರುವ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ವಿಹಿತ ತೋರಿದಂತೆ ಮಾಡು...” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ವಿಮರ್ಶಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು. ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳದೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಮ್‌ಸ್ಮಿ “...ದಿ ಆನ್ಸರ್ ಟು ದೋಸ್ ಕ್ವೆಶ್ಚನ್ಸ್ ಈಸ್ ವೆರಿ ಮಚ್ ಇನ್ ದಿ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಆಫ್ ಪೀಪಲ್ ಲೈಕ್ ಯು ಅಂಡ್ ಮಿ” (ಪುಟ: ೬೫) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೪. ಊರೆಗೋಲಾಗುವ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಫಿಡೆಲ್ ಕ್ಯಾಸ್ತ್ರೊ

ವಿಶ್ವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ ದೇಶವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ 'ಅಮೆರಿಕನಿಸಂ' ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಚಾರ್ಮ್‌ಸ್ಮಿ ಅವರು ಅಮೆರಿಕಾ ಪಾಲಿಗೆ

ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡವಾಗಿರುವ ಕ್ಯೂಬಾ ದೇಶದ ಫಿಡೆಲ್ ಕ್ಯಾಸ್ತ್ರೊ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಊರೆಗೋಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಮೆರಿಕಾ ನಡೆಸಿದ ನಿರಂತರ ಬಾಂಬ್ ದಾಳಿಗಳು - ನೇರ ಯುದ್ಧಗಳು - ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಫಿಡೆಲ್ ಕ್ಯಾಸ್ತ್ರೊ ತಮ್ಮ ಭಾಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಚಾರ್ಮ್‌ಸ್ಮಿ ಅವರು ಜಾಗತಿಕ ಸುದ್ದಿಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಕ್ಷಪಾತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ: ೪೬-೫೨). ಇದನ್ನು 'ಮಾಧ್ಯಮ ವಿಶ್ವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ' - ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಮೀಡಿಯಾ ಕಂಟ್ರೋಲುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಫಲ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಮತಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಗುರು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನು ಊರೆಗೋಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ “ಗುಡಿಯ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿ ನಿಮಗೇಕೆ? ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿ ಪೂಜಾ ಲಾಭದಾಶೆಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲ್ಲಮನು -

ಸಕಲ ಕಲ್ಲನು ಕಡಿದು, ಕಲ್ಲಿಗೆ

ಶಿಖರ ದೇಗುಲವೆಂದು ಮಾಡಿಸಿ

ಮಕರಿಸುವರಿವರೊಡ್ಡರಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧರಲ್ಲ - ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಒಡ್ಡತನದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮತದ ವೌಢ್ಯಕ್ಕೂ ಪುರೋಹಿತರ ಸುಲಿಗೆಗೂ ಒಳಗಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ದೂರವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಎದೆಯ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿಯೆ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅತಿಶಯವಾದ ಭಾವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬಾರದೆ?... ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಹಿಡಿದಿರುವ ಅಲ್ಲಮನ ಊರೆಗೋಲು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗ್ರಂಥವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾ|| ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ೧೯೬೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾದವು. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು ಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಚಾಮರಸನ 'ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ'ಯ ಪದ್ಯವೊಂದನ್ನು (= ಇದು ಅಲ್ಲಮನ ವಚನದ ಪರಿವರ್ತಿತ ರೂಪದ ಷಟ್ಪದಿ) ಉದಾಹರಿಸಿ, ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ 'ಅಲ್ಲಮನ

ಊರೆಗೋಲು' ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮಾನವನಿರಿತವಾದ ಭವಬಂಧನಗಳಿಂದ, ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯ ಕಪಟವ್ಯೂಹಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೫. ಕಲಿಸು ನನಗೆ ಮೊದಲು ಕೊನೆಗೆ ನೆಲ ಬಾನ್ಗಳ ಪಡೆವುದಂ

'ನೆಲ' ಮತ್ತು 'ಬಾನು'ಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಸು ನನಗೆ ಎಂದು 'ತೇನೆ ಹಕ್ಕಿ'ಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ 'ಊರ್ಧ್ವ ಗಮನ' ಮತ್ತು 'ನೆಲ ಮುಟ್ಟುವ ಪ್ರೀತಿ'ಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು 'ಆತ್ಮಶ್ರೇಣಿಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲೂ ಮನಗಾಣಬಹುದು:

ಊರ್ಧ್ವ ಗಮನಕ್ಕೆ : ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ಅಂತರಿಕ್ಷೋನ್ನತವಾಗಿರಬೇಕು; ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗುವ ಅನಂತ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಿರತವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನ ಮತಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದುವ ಮತ್ತು ಪಾರಿತೋಷಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಲ್ಪತೃಪ್ತಿಯ ಉಸುಬಿನಲ್ಲಿ ಹೂತು ನಡೆಗಡಬಾರದು.

ನೆಲ ಮುಟ್ಟುವ ಪ್ರೀತಿಗೆ : ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಅರಣ್ಯಶ್ರಮಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಆ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗೋವು ಕಾಯುತ್ತಾ ಅಲೆದಿರಬಹುದು! ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಈಜಾಡಿ ಮಿಂದಿರಬಹುದು! ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವರೆ ನೈದಿಲೆಗಳನ್ನು ತಿರಿದಿರಬಹುದು! ಎಂತೆಂತಹ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವು ಕೊಯ್ದಿರಬಹುದು! ಯಾವ ಯಾವ ಜಾತಿಯ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಹಣ್ಣು ಉದುರಿಸಿರಬಹುದು! ಎಷ್ಟು ಸೂರ್ಯೋದಯಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಮಲೆನೆತ್ತಿಗಳಿಂದ ರಸಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಈಕ್ಷಿಸಿರಬಹುದು! ಆತನ ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಳೆಯ ನುಣ್ಣಿನೆಯ ಬಿಳಿಮಳಲಿನ ಸ್ಪರ್ಶವೂ ತಾಯಿಯ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಕಣ್ಮುಚ್ಚುವ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ನೆಲದ ಧೂಳು ನಮಗೆ ಮಧುವೀಯಲಿ' -ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು...

ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾದ ವಿಚಾರ ಸರಣಿ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತು ವಿಷಯವೊಂದನ್ನು ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡುವ ರೊಶೊಮಾನ್ ಶೈಲಿ (= ಅಕಿರೊ ಕುರೋಸಾವ ಅವರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಿನೆಮಾ) ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವರೊಬ್ಬ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಲೇಖಕನಾಗಿ ಚಿರಾಯುವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೬. ಕರ್ಮಯೋಗಿ ಯಾರು ? ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಯಾರು ?

ಕರ್ಮಯೋಗಿ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿ - ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗತಿಶೀಲತೆಯ ಅರ್ಥ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿದೆ:

ಕರ್ಮಯೋಗಿ : ಮಂದಿಯ ಕೈ ಚಪ್ಪಾಳೆ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಅಗ್ಗದ ಸ್ತುತಿ, ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳ ವ್ಯಾಮೋಹ ಇವುಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗದೆ ತಾನು ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ನಿಶಬ್ದವಾಗಿ ಮಾಡುವಾತನೇ ನಿಜವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗಿ.

ಮಹಾತಪಸ್ವಿ : ಕೀರ್ತಿಯ ಕಿರಣ ಮಾತ್ರವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸದಿರುವಾಗ, ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುವವರಾಗಲಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸುವವರಾಗಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಬಹುಕಾಲದ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗದಿರುವಾಗ, ದೃಢಚಿತ್ತನಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತನಾಗಿ, ಮೌನಿಯಾಗಿ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಹಣೆ ಸುಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಬೆವರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ನಸುಬಾಗಿ, ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈಶ್ವರನನ್ನು ನೆನೆದು ಕರ್ಮಪರ್ವತವನ್ನೇರುವವನೆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ.

ಈ ಸಿಡಿಲ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ನಾನು ಬಾಳ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುವಾಗ ಇದನೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಸ್ಫೂರ್ತಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರೊ|| ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ತನಿಖಾ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ "...ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ನಾನು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಏನನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆ..." ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುಂಬರುವ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ ವಿಚಾರ ಕಾಂತಿಯ ಚೈತನ್ಯಶಕ್ತಿಯಾಗಲೆಂದು ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಇದುವರೆಗೂ ವಿವೇಚಿಸಿದ ಆರು ಉಪಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳ ಪೈಕಿ, ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ನನ್ನ ಮನೆ' ಮತ್ತು 'ಅನಿಕೇತನ' ಕವಿತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆ. 'ಮ್ಯಾಟರ್' 'ಮೈಂಡ್' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ನನ್ನ ಮನೆ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ 'ಮ್ಯಾಟರ್' ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಮನೋಭಾವದ ರೂಪಕವಾದ, 'ಅನಿಕೇತನ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯು 'ಮೈಂಡ್' ಎಂಬುದರ ನಿಸ್ಸೀಮಭಾವದ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ. 'ಓ ನನ್ನ

ಚೇತನ! ಆಗು ನೀ ಅನಿಕೇತನ' ಎಂದರೆ ಮಾನವನಿರ್ಮಿತವಾದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಮೀಡಿಯಾ ಕಂಪ್ಯೂಟಿಂಗ್‌ಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ 'ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ' ಎಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಹೊಸತು, ಜನವರಿ ೨೦೧೪

೨. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಶ್ನೆ

✍️ ಡಾ|| ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ

ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ತುಂಬ ಗಂಭೀರವಾದ ಆರೋಪ ಎಂದರೆ ಅದು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು, ಜೆಂಡರ್ ಜೊತೆಗಿನ ಜಾತಿಯ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಸ್ಮಿತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಏಕಶಿಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಎನ್ನುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ದಲಿತರು, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಕುಲಗಳು ಮುಂತಾದ ಕೆಳಸ್ತರೀಯರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೂ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ತೋರಿಕೆಯಷ್ಟೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅದು ಮೇಲುಜಾತಿಯರ ಮಹಿಳೆಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದಿ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಚಳವಳಿಯಾಗಿದೆ. ಜೆಂಡರ್ ಎಂಬುದನ್ನು ತಳಹದಿಯಾಗಿಟ್ಟು ಪಿತೃಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುರುಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೆಲ್ಲರ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆ, ದಮನಗಳನ್ನು ಅದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬಹುಬಗೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಹುರೂಪಿ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೆಲ್ಲರ ಶೋಷಣೆಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ಜಟಿಲವೂ ಆದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಾದವು ಕಳೆದ ೧೦-೧೫ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರುವುದು ಈ ಜೆಂಡರ್-ಜಾತಿಗಳ ಆಂತರ್‌ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟನಿರತರೂ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ವಿಪುಲವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹೊರ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆ, ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆಯ ಚಳವಳಿಯ ಚರಿತ್ರೆ.

೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗ್ ಸರ್ಕಾರವು ಮಂಡಲ್ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯ ರೆಕಮೆಂಡೇಶನ್‌ಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಸಮಾಜದ ಬಲಿಷ್ಠ ಸಮುದಾಯಗಳು ಗುಂಪುಗಟ್ಟಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವಷ್ಟೆ. ಆ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದಲಿತ ಸಂಘಟಿತ ಗುಂಪುಗಳು ಆತ್ಮಸಮರ್ಥನೆಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವು. ಆ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆಯ ಹೋರಾಟದ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೊಮ್ಮಿಬಂದವು. ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ವೇದಿಕೆ (ಎ.ಐ.ಡಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಎಫ್.) ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಫೆಡರೇಷನ್ (ಎನ್.ಎಫ್.ಡಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು.) ಮತ್ತು ಏಕತೆಗಾಗಿ ದಲಿತರು (Dalit Solidarity) ಎಂಬ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು.

ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ರಾಜನೈತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಪೊಲಾ ಗೋಪಾಲಗುರು ಅವರು 'Dalit Women Speak Differently' ಎಂಬ ಅಗ್ರಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದು ಪ್ರಚಂಡವಾದ-ವಿವಾದಗಳ ಅಲೆಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದ ಲೇಖನವಾಯಿತು. ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ತಳಹದಿ ಎಷ್ಟು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಏಕೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಮೇಲುಜಾತಿಯ ಮಹಿಳೆಯರೇ ನಡೆಸುವ ಆ ಅಂಥ ಚಳವಳಿಗೆ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಲು ಹಕ್ಕಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತಿದರು. ಗೋಪಾಲಗುರು ಅವರು ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಎರಡು ರೀತಿ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಜಾತಿ ಶುದ್ಧಿಯ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಯ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದರೆ ಎರಡನೆಯದು, 'ತಮ್ಮ' ಹೆಂಗಸರೆಂದರೆ ಬರಿಯ ಲೈಂಗಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳೆಂದು ನೋಡುವ ದಲಿತ ಪುರುಷರದೇ ಆದ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಇವೆರಡೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ದುಪ್ಪಟ್ಟುಗೊಳಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯು ಜೆಂಡರ್ ಆಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆ ದಮನಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವಿಮರ್ಶಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಜಾತಿಯ ಮೂಲದಾದ ಗೌರವಾರ್ಹತೆಗಳನ್ನು, ಜಾತಿ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು, ಅವು ಹೇಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವೆಯೇ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಚಳವಳಿಯು ಸೈದ್ಧಾಂತೀಕರಿಸುವತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯಹರಿಸಲಿಲ್ಲ

ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯ ಒಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನಿಸಿತು. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಯತ್ನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾವೇಶವೊಂದು ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಡರ್ಬನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ (NFDW) ತಾವು ಜೆಂಡರು ಮತ್ತು ಜನಾಂಗವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದೇ ಸಂಘಟನೆಯವರು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳ್ಳಲಿದ್ದ ಜಾಗತಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ವೇದಿಕೆ World Social Forum ಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಸಂಬಂಧಿತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ತೀವ್ರರೂಪದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಅಂಕ 'Dalit Feminisms' ಎಂಬುದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿತವಾದ ಪಿತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಳಸ್ವರ್ಣಿಯಾದ ಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗುವಂಥ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಲಾಯಿತು. ಜೆಂಡರ್ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಗಳ ಒಳ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ (ಬಡವರು, ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು, ಎಥ್ನಿಕ್ ಗುಂಪುಗಳ) ಮಹಿಳೆಯರು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ದಾರುಣವಾದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆ ಲೇಖನಗಳು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತಂದಿರುತ್ತವೆ. ಜೆಂಡರ್ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆಗಳ ಸ್ಥಾಪಿತಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜಟಿಲವಾಗಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಅಮೆರಿಕದ ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಜನಾಂಗವಾದವನ್ನು ಸೈದ್ಧಾಂತೀಕರಿಸಿರುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿಳಿ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಸಲು, ಆ ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಕರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಲೈಂಗಿಕ ದಮನ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಗಳು ಪ್ರಬಲ ಸಾಧನಗಳಾದವು - ಎಂಬುದನ್ನು ಆಫ್ರಿಕನ್-ಅಮೆರಿಕನ್ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಜೆಂಡರ್ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗವಾದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಛೇದಿಸುವ ಅಂಶವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು 'Intersectionality' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವರು ಕಿಂಬರ್ಲೆ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ ಕ್ರೇಷಾ. ಜನಾಂಗ, ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಜೆಂಡರ್ ಈ ಮೂರೂ ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಷ್ಟತನ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಾಗೂ ಬಡತನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸೇನಾಸಾಡಿಕೊಂಡೇ

ಬದುಕಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಾಗಿ ಕ್ರೆನ್‌ಷಾ ಈ ಇಂಟರ್‌ಸೆಕ್ಷನಾಲಿಟಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

ಭಾರತದ ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಜೆಂಡರು ತಳಹದಿ ಮೇಲೆ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೂರು ರೀತಿ ಶೋಷಿತರೆಂದು ಈ ಮೂರು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪರಕೀಯರಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (ರೂಶ್ ಮನೋರಮಾ). ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ, ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜೆಂಡರ್ ಆಧರಿಸಿದ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ಮೊದಲು ಜನಜಾಗೃತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದು ದಲಿತ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಪುಲೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಡಾ|| ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಂಥ ಪುರುಷರೇ. ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಪುಲೆಯವರು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಸುಧಾರಣೆಯ ಚಳವಳಿ, ಡಾ|| ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿವಿರೋಧಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳು ಜಾತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಜೆಂಡರನ್ನಾಗಲೀ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಯ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಪುಲೆಯವರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ಡಾ|| ಉಮಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರು ಮೇಲ್ವಾರ್ತೆಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಾರದೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಏಕಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ ಪುಲೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಪೆರಿಯಾರ್‌ರಂಥವರು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದಿ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಜೆಂಡರ್ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧವೂ ಹೋರಾಡಿದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲುಜಾತಿಗಳವರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದು ಒದಗಿಸಿದಂಥ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವೃತ್ತಿಪರ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಜಾತಿಗಳೂ ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಈ ಘಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಾಗ ಮೇಲಜಾತಿಗಳವರು ಸ್ವಜಾತಿ ಸವಲತ್ತನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಏಕಾಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪರು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದರು. ಬಾಲಕಿಯರಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟವರು ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಪುಲೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಮೇಲುಜಾತಿ ಹಿಂದೂ ವಿಧವೆಯರಿಗೂ ಅವರ 'ಅನ್ಯತಿಕ' ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಆಶ್ರಮದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೂ ಅವರೇ.

ಡಾ|| ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದಲಿತರ ವಿಮೋಚನೆಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಜೆಂಡರ್ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ, ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಾಗುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬ ಮುಂದಿದ್ದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದನ್ನು ಅಷ್ಟು ಮೊದಲೇ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ಜಾತಿವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ನಡೆಸಿದ್ದ ಹೋರಾಟದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇಂದಿನ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಥಿತೆಯ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಹಲವಾರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರನ್ನು ಕಂಡಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮ್ ಜನೋಬ ಕಾಂಬ್ಲೆ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ನಾರಾಯಣ ಮೇಘಜಿ ಲೋಖಂಡೆಯವರು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಹೋರಾಟ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಮರಾಠಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಪರದೇಶಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : "ಅಸ್ಥಿತೆಗಳು ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.... ಅಸ್ಥಿತಾ ರಾಜಕಾರಣವು ತನ್ನ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿರಬೇಕು. ಸ್ವಹಿತಾಶಕ್ತಿಗಳ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಡೆಂಟಿಟಿಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವಂಥ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬೇರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ಥಿತಾ ರಾಜಕಾರಣವು ನಿಜವಾಗಬಲ್ಲದು."

'ಪಿತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತನಿಖೆ' ಮತ್ತು 'ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ' ಎಂಬುದು ಗೇಬ್ರಿಯಲ್ ಡಯಿಟ್ರಿಚ್ ಅವರ ಲೇಖನಗಳು. ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ವಿಭಿನ್ನತೆ, ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ, ಅವರ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆ, ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಅನುಭವ, ಅವರು ಎದುರಿಸಿದ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ಅನುಭವಗಳು, ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಜೊತೆಗೇ ಅವರು ಸೇರಿಹೋಗಿರುವ ಬಗೆ, ಆ ಸಮುದಾಯದ ಒಳಗೇ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ರೀತಿಗಳು - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಅವರ ಯತ್ನ ಸಮಗ್ರವಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇರೆಯವರೂ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳೆರಡರ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವ ಗೇಬ್ರಿಯಲ್, ಈ ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಪುರುಷರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ರೀತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಜೆಂಡರ್ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಮೂಲಭೂತ ಅಸಮತೋಲವಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಲಾಗುವ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮರುಕಳಿಸುವ ರೀತಿಯದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಜಾತಿಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಅವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದಲಿತ ಗಂಡಸು ಪ್ರತೀಕಾರ ಭಾವದಿಂದ ಮೇಲುಜಾತಿ ಹೆಂಗಸರ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಬಾಯಿಮಾತಿಗೆ ಆಡುವ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ನೀಚಕೃತ್ಯದ ರೀತಿ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣಿ ಉರುಳಿಬಿದ್ದಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಹೆದರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ದಲಿತ ಗಂಡಸರು ತಮ್ಮದೇ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಣ್ಣುಬ್ಬಳ ಮೇಲೆ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಕೇಳುವಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ಬೈಗುಳಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಪ್ರಚೋದಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಲೈಂಗಿಕ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಅನ್ಯಾಯಕರ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವು ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಾಹಿರವಾದುವು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಕೆಲವು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲ್ಮುಖದ ಚಲನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು, ವೇಷದ ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೇಲುಜಾತಿ ಜನರು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ರೂಢಿಗತವಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜೆಂಡರ್ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೇ ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಪರಮಾಧಿಕಾರವಿದ್ದು ಕೆಳಗಿನವರಿಗೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಲೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದ ರೀತಿಯ ದಮನಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಮನಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದುಃಖ, ಯಾತನೆಗಳ ಮೂಲ ಯಾವುದು, ಈ ಯಾತನೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎಂಬುದರ ಅರಿವಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಆಸ್ಪದ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು

ಬಹು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೆತ್ತಿಟ್ಟಂಥ ಜಾತಿಗಳ ಗಡಿರೇಖೆಗಳು ಮಸುಕಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವ ಕ್ರೌರ್ಯ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಈ ಅಧಿಕಾರ ಪಲ್ಲಟದ ಭೀತಿಮೂಲದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬೆತ್ತಲಾಗಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವುದು, ನೀರಿನ ಆಕರಗಳ ಬಳಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಹೋಗಗೊಡದಿರುವುದು ಮುಂತಾದವು ಮೂಲತಃ ಚಿಕ್ಕಮುಟ್ಟು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಸಂವಿಧಾನವೇನೋ 'ಅಸ್ವಶೃತೆ'ಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದು, ಅದರ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವೆಂದು ಸಾರಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ಅಸ್ವಶೃತೆ' ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ನಿರ್ಣಯಗೊಳ್ಳುವ ಅಸ್ವಶೃತೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಬೃಹದಾಕಾರದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜಾಲದಂತಿದ್ದರೂ ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿರುವಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಜಾತಿದ್ವೇಷದ ನಿವಾರಣೆ ಆಗಲಾರದು. ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಲೈಂಗಿಕ ಹಿಂಸೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ನಡೆದರೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು, ಪೊಲೀಸರು, ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಭಾಂವಿ ದೇವಿಯಂಥವರ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಈ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸಂವಿಧಾನ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧವುಂಟಾದಾಗ ಕಂಗಡೆ ಹಿಂದೂ ಕೋಡ್ ಬಿಲ್ಲಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರು. ಅದೂ ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ಜೆಂಡರ್ ಚರ್ಚೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯದ ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಆ ಬದಲಾವಣೆ ಎಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಕುರಿತಂತೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ವರದಿ ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮುನ್ನಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಸ್ಥಾನ ಮೀಸಲಾತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಜನರು ಇಂಥ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ವಿರೋಧವೊಡ್ಡುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆ ಬಂದು ಕೂರುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಜಾತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರದ ಸೂಚಕವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ

ಆಡಳಿತದ ೩೩% ಸ್ಥಾನ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟುಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹೊರಟಾಗ ಆ ಅಂಕಿಯ ಒಳಗೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ೩೩% ಮೀಸಲಾತಿಯ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯವು ಹೇಗೆ ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಇದೀಗ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾನವರ ಮಲವನ್ನು ದಲಿತರು ಹೊರುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿಯ ರದ್ದತಿಯಾದರೂ ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಬೀದಿಗುಡಿಸುವ, ನಗರಗಳ ಕಸದ ರಾಶಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವಂಥ ಸರ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದಲಿತರೇ ಇಂದಿಗೂ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುವವರು. ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಕಡು ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಅವರ ನಿರಕ್ಷರತೆ, ನಿರ್ಗತಿಕತೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ: ಶತಶತಮಾನಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮುಂದುವರಿದಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಬಾಲ್ವರ್ನ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಎಥ್ನಿಕ್ ಗುಂಪುಗಳ ನಿರಕ್ಷರಸ್ಥ ಬಡಮಹಿಳೆಯರೂ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕುವವರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಬಾಲ್ವರ್ನ್ ಕಕ್ಷೆಯ ಹೊರಗೂ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವವರ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳೂ ಇದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಸರಿಡಲೂ ಸಮಾಜ ಗಮನಹರಿಸಲಾರದು. ಅವರು ಕೆಳಾತಿಕೆಳಸ್ತರದ ಸ್ತ್ರೀಜೀವಿಗಳು. ಜಾತಿಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಹಾಗೂ ಜೆಂಡರ್ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಂಥ ಸುಧಾರಣ ಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದ್ದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದವು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಶೂದ್ರ, ದಲಿತ ಸಮಾಜದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಆ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನಕಾರರೂ ಚಿಂತಕರೂ ಬೆಳಕು ಬೀರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೆಳಜಾತಿ ಗುಂಪುಗಳು ಒಂದು ಹೊಸ ಕೆನೆ ಪದರವು ಹೊಮ್ಮಿರುತ್ತದೆ. ವರ್ಗಾಧಾರಿತವಾದ ಹೊಸ ಅಸ್ಥಿತೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರ ಸುಧಾರಣೆಯ ತಾಣವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ಧನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. Other Backward Classes (OBC) ಎಂಬುದನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಗುಂಪನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿದ್ದು ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ದಲಿತ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ದಲಿತ ಕ್ರೈಸ್ತರುಗಳಿಗೆ ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸದೆ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಆಮೇಲೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. 'ದೃಢೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ' (Affirmative Action) ಮೂಲಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಒಂದು ಸುಧಾರಣೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಬಹು ಬಗೆಯ ಗುಂಪುಗಳು ಈ ಮೀಸಲಾತಿಗಾಗಿ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಪ್ರಧಾನ ಹಿಂದೂ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳ ಚಲನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾದ ಜೆಂಡರ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರರೂಪದ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಭಾವವನ್ನಂತೂ ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಬಡವರ್ಗದ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಅವರ ಅಂತಃಶ್ಚೇತನ, ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡದಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಬಡವರ್ಗದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು ಸುಧಾರಣೆಯ ಆಚಿಗೂ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚೆಗಾಗಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಲಿ ಒಳಗುಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಜಾತಿ-ಜೆಂಡರ್ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದು ಅಥವಾ ವರ್ಗ-ಜೆಂಡರ್ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮೂರೂ ಘಟಕಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಭೇದಿಸುವ ಸ್ಥಾನ-ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಯಾವುದು, ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಅಸ್ಥಿತೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವ ಜಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಬಡವರ್ಗದ ಹಾಗೂ ಅಂಚಿನ ನೆಲೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ 'ತನ್ನತನ' ಎಂಬುದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಾತಿ, ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಜೆಂಡರ್‌ಗಳ ಅಂತಃಶ್ಚೇತನದ

ಅಂಶವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳು ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ನಾವು' ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಜಾತಿಮೂಲದ್ದಾದ 'ನಾವು', ವರ್ಗಮೂಲದ್ದಾದ 'ನಾವು' ಮುಂತಾಗಿ ಬಹು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ 'ನಾವು' ಎಂಬುದರ ಅಂಕಿತವಿರುವಾಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ? ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಸ್ಥಿತೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳ ಅಂತರ್ವೇದಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಬೆರಳು ಮಾಡುವಾಗ ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಸ್ಥಿತೆಯನ್ನೇ ಬಲಪಡಿಸಿ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮೂಹಿಕವಾದ ಶೋಷಣೆ ತಳಹದಿ ಮೇಲೆ ಸೂತ್ರೀಕೃತವಾದ 'ನಾವು' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಒಳಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗಗಳು ಅದರಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಏಕರೂಪದ ಶೋಷಣೆಯನ್ನುವ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾಗಲೂ ಶೋಷಣೆಗಳ ಅನುಭವಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಗತಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ಸಬಲತೆಗೆ, ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಅಮಾನವಾಗಲಿಕ್ಕೆ (Equity) ಒದಗುವಂಥ ಬಾಗಿಲುಗಳಾವುವು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಶೋಷಿತತೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ತರಗಳ ಅರಿವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಮಾನತೆ (Equity) ಎಂಬುದು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆ ಸೂಚಿಸುವ 'ಸಮಾನರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಮಾನತೆ' ಆಗಿರದೆ ಅದು ಸಮಾನ ಫಲದ ಹಂಚುವಿಕೆಯ ರೀತಿಯದೇ ಆಗಬೇಕಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ವರ್ಗವೊಂದೇ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾದಾಗ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ದೃಢೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಳಜಾತಿ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದು ಕೆಳವರ್ಗವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಧಾನ ಆಳುವ ಗುಂಪುಗಳು ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ಸಾಧನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ಥಿತೆಯ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಡನಿಸುವುದು ಇವತ್ತಿನ

ಗಮನಾರ್ಹ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜೆಂಡರ್ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿ, ಬೆಳೆದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಅವರ ಬದುಕುಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಂಥ ಕ್ರಮವು ಕೆಲವೇ ಆಯ್ದು ಮಹಿಳಾ ವಲಯಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದುದಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಜಾತಿಯು ಹೇಗೆ ಶೋಷಣೆಯ ಹೆಚ್ಚಳದತ್ತ ಉಬ್ಬಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಬಹು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ಯಾಜಮಾನ್ಯವು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಅಂತರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಜಾತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ಭಾರಿ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಬೇಕಾದಂಥ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ. 'ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕೃತ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಅಂಕಿತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗಿರುವಂಥ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತಾರತಮ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಾತಿಯು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಮಹಿಳಾ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಳಕಳಿ ಹೊಂದಿರುವಂಥ ಸ್ತ್ರೀವಾದವನ್ನು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯು ಜಾತಿ ಕೂಡ ಜೆಂಡರ್‌ಗೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಹುಡುಕುವಿಕೆಯಾಗಿ 'ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದಗಳ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ಎರಡು ಭಿನ್ನಹಾದಿಗಳಂತಾಗದೆ ಎರಡೂ ಒಗ್ಗೂಡುವಂಥ ದಾರಿಯ ಹುಡುಕಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾದ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಯಬೇಕಾದದ್ದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯು ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕೃತ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಲ್ಲಟ, ಪರಿವರ್ತನೆಯ ನಡುವೆ ಜಾತಿ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲ ಒದಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಗುಂಪುಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಹಿಳಾ ಚಳವಳಿಯನ್ನೇ ವಿಭಜನಕಾರಿ ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಡಪಂಥೀಯ ಚಳವಳಿಗಳು, ದಲಿತರೊಂದಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಅವಜ್ಜಿಯಿಂದಲೇ ನೋಡುವ ಪರಿಸರವಿದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜೆಂಡರ್‌ಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳು ದೇಶದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ

ನಾಗರಿಕತ್ವ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಜನರ ಆತ್ಮಸಮರ್ಥನೆ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಥಿತ್ವ ರಾಜಕೀಯದ ವೈಖರಿಗಳು ಇಂಡಿಯಾದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಹೊಸತನದ ಬಿರುಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಧಾನ ಗುಂಪುಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅವು ಸವಾಲೊಡ್ಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರ ಪಲ್ಲಟದ ಭೀತಿಗಳೇ ಅನೇಕ ಸಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಯ ಸಮೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳ ರೂಪ ತಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮೂಲಭೂತವಾದದ, ಕೋಮುವಾದದ ಸುಸಂಘಟಿತ ಕ್ರೌರ್ಯ, ಸಶಸ್ತ್ರ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶವನ್ನೂ Policing ಮಾಡುವ ಬಗೆಗಳು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅಮಾನುಷ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪಿತೃಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು, ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯದ್ದೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಈಗಷ್ಟೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಆಸ್ಪೋಟನಕಾರಿ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಅದರೊಳಗೆ ಹುದುಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿರುವಾಗ ಅವುಗಳ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಬಹುರೂಪಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ-ಜೆಂಡರ್‌ಗಳ ಒಳಗಿನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅರಿವಿಗೆ ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಬೇಕಾದದ್ದು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೊಸತು, ಜನವರಿ ೨೦೧೪

೨. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು...

ಡಾ|| ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು

ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬುದು ಇದೆಯೋ? ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕವಿಗಳಿದ್ದಾರೋ ಅಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವು ತೆರನ ಪರಂಪರೆಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಏಕಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿದರೂ ಅದು ಕೇವಲ ದರ್ಶನಶಾಸ್ತ್ರ-ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಆದೀತೆ ಹೊರತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದಿನ, ಇಲ್ಲವೆ ರಚನೆಯ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಕೈಪಿಡಿ ಆಗಲಾರದು. ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿ ನಮ್ಮವರು ಅಂಥದ್ದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಸೋತುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದಂಥವು ಬೇಜಾನು ಇವೆ. ಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಯಾವ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ನಾವು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ (ಅಂತಹ ಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾವು ಇಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬಷ್ಟು ಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆ). ಆದರೆ ಅವೂ ಕೂಡ ಅಪೂರ್ಣಗಳೇ. ಅರೆಕೊರೆಗಳೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ 'ನಮ್ಮ' ಅನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಬೇರೆಯ 'ಅನ್ಯ'ಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವ ರಾಜಕಾರಣಗಳು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಭವಿಸಿವೆ. ಏನಾದರೂ ನಮ್ಮದೆ ಆದ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ಯಾರು ಹೊರಟರೂ ಆ ಪ್ರಯತ್ನವು ಇನ್ನೆಷ್ಟನ್ನೋ ಹೊರಗಿಡುವುದು ಎಂದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಆ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಡ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಲವು ಚರಿತ್ರೆಗಳು-ಪರಂಪರೆಗಳು ಇರುವಾಗ ಹಲವು ಮೀಮಾಂಸೆಗಳು ಇರುವುದೂ ಸಹಜವೇ.

ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಅಂದರೆ ಅದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಜೀವನತತ್ವ ಅಥವಾ ಜೀವನ ಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬುದು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ದರ್ಶನದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ?

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಜೈನ ದರ್ಶನ ಅನ್ನುವುದು ಇದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಬೌದ್ಧ ದರ್ಶನ, ಶೈವ ದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂತಹ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗಲೂ ನಾವು ಬಹುವೇಳೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಶೈವ, ವೈದಿಕ ದರ್ಶನಾದಿಗಳಂತೆ ಕನ್ನಡ ದರ್ಶನ ಎಂಬುದೊಂದು ಇದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಜೈನ, ಕನ್ನಡ ಬೌದ್ಧ, ಕನ್ನಡ ಶೈವ ದರ್ಶನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇವೆಯೇ? ಹಾಗೆಯೇ ಜೈನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಬೌದ್ಧ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಶೈವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ವೈದಿಕ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬುವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇವೆಯೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮೀಮಾಂಸಾಧರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಂಥದ್ದು?

ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣದ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರಗಳು ಇರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ:

೧. ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಒಂದು ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಪರಂಪರೆ-ಧಾರೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರ.

೨. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವು ತತ್ವ ಪರಂಪರೆಗಳು-ಮೀಮಾಂಸಾ ಪರಂಪರೆಗಳು ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ವಚನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಕೀರ್ತನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಹೀಗೆ ಹಲವು ತತ್ವಪರಂಪರೆಗಳು ಇವೆ. ಈ ಒಂದೊಂದು ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರ.

೩. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕವಿ-ಕೃತಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಇವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳೂ ಇವೆ. ಅವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಬಹುರೂಪಿಯಾದ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರ.

೪. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ ಗತದಿಂದ ಎತ್ತಿ ತರುವ ಇಲ್ಲವೆ ಕಳೆದು ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅದು ಆಗಿಹೋದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ ಅಲ್ಲ, ಅದು ನಿರಂತರ ಆಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಇದೊಂದು ಚಲನಶೀಲ ಶಿಸ್ತು, ದರ್ಶನ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿವೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವೋ? ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳೇ ಅಸಂಖ್ಯ. ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಒಡಪು, ತತ್ವಪದ, ಗೀಗೀ ಪದ, ಕಿರು ಕಥನಕಾವ್ಯ, ಮಹಾ ಕಥನಕಾವ್ಯ, ಅರ್ಜುನಜೋಗಿ ಹಾಡು, ಲಾವಣಿ, ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಗುಮಟೆ ಪದ, ದೇಸಿದುಂದುಮೆ ಪದ, ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಸವಾಲ್-ಜವಾಬ್, ಗಬ್ಬಿಯಾಲೊ, ಬಯಲಾಟ, ಯಕ್ಷಗಾನ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಎರಡೇ ಇವು ಅಸಂಖ್ಯ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳು ಇವು ಎಂದು ಒಂದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವೋ? ಹಾಗೆಯೇ ವಚನಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ವಚನ ಮೀಮಾಂಸೆ ಅಂದ ಕೂಡಲೆ ತ್ರಿವಿಧಿ, ತಾರಾವಳಿ, ಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಬೆಡಗಿನ ವಚನ, ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನ, ಸ್ವರಪದ, ತತ್ವಪದಗಳೆಲ್ಲ ಆಚೆ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಕಾಳಜಿಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಎದುರಾಗುವುದು ಇಲ್ಲೆ. ಸಾಧಾರಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟೀಕರಣ/ ಗುಡಿಸಿಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಅನ್ವಯೀಕರಣಗಳ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಎದುರಾಗುವುದು ಇಲ್ಲೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಕೀರ್ತನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಇಂತಹ ಯಾವುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಹೀಗೆ ಭಿನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದ್ದೇ ಏಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಒಂದೇ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕಟ್ಟಬಹುದೋ? ಅದು ಸಾಧ್ಯವೋ? ಆಗ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿಡುವ ರಾಜಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಒಂದುತನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕವಿ ಕೃತಿಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟೋಣವೋ? ಇದೇ ಯುಕ್ತವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈಗ ಆಗುತ್ತಿರುವುದೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರೂ ರೀತಿಯ ಆಚಾರಗಳು ಇವೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ? ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಚೆಗೆ ಅದರ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟಿದೆ?

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮೇಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಅನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇರುವುದು ಬರೀ ಕಾವ್ಯತತ್ವವೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವಗಳು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನುಸಂಧಾನದ ಮತ್ತು ಓದಿನ ವಿಭಿನ್ನ ದಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಈ ವಿಭಿನ್ನ ದಾರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಯಾವುವೂ

ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣ ಅಲ್ಲ. ಕಾಲಾತೀತ, ದೇಶಾತೀತ, ಭಾಷಾತೀತ, ಶಾಶ್ವತ ಅಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಕಾರಾತೀತವೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ ಮಾತ್ರ. ಹತ್ತು ಹಲವು ಅನ್ವಯಿಕ ತತ್ವಗಳು ಇದ್ದರೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಇರುವುದು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾತ್ರ. ಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಆದರ್ಶ, ಆಚರಿಸಬಹುದಾದ ತತ್ವ. ವಿಮರ್ಶೆ ಅಂತಹ ತತ್ವದ ಆಚಾರ. ವಿಮರ್ಶೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ತಾನು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬದಲಾಗಲೇಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಮೀಮಾಂಸೆ ಬದಲಾಗಬೇಡವೋ?

ಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಲು ಬಾರದ ಒಂದು ಅಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಆಂಶಿಕ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಕಟ್ಟುಗಳ ಕಂತೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅವು ಸಿದ್ಧಸೂತ್ರಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಕವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗದು (ಆದರೆ ನಾವು ಹಾಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಿರಚನವಾದ, ಓದುಗ ಸ್ವಂದನ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಧ್ವನಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು). ಜೀವನವೂ ನಿರಂತರ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು-ಪರಿಶೀಲನೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯೂ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಇರಬೇಕು. ಅಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮೀಮಾಂಸೆ ಆಚಾರಹೀನ ತತ್ವಗಳ ಮೊತ್ತವಾಗಿಯೂ ವಿಮರ್ಶೆ ನಿತ್ಯ ಬದಲಾಗುವ ಆಚರಣೆಗಳ ಲೋಕವಾಗಿಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆ ಆಗಲು ಹವಣಿಸುವುದೂ ಹಾಗೆ ಬಳಕೆಯಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯೇ ಕಟ್ಟುಪಾಡಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿ ತಾನೇ ಮೀಮಾಂಸೆ ಆಗಲು ಹವಣಿಸುವುದೂ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿ ಆಗುತ್ತ ಬರುವುದು ಹಾಗೆಯೇ, ನೆನ್ನೆಯ ಓದುಗಳು ನಾಳೆಯ ಓದುಗಳಿಗೆ ದಾರಿದೀಪ ಆಗುತ್ತ ಇರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮತ್ತು ಜೀವನ ದರ್ಶನದ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಕೇತವೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಕೆಲವರು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ದೇಶಕ್ಕೂ ಭಾಷೆಗೂ ಒಂದು ಸಮಾನ ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಇರುತ್ತವಲ್ಲವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾಷೆ ದೇಶದ ತತ್ವವನ್ನೆ ಅನ್ವಯ ಮಾಡುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೈಪಿಡಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ?

ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಒಂದು ಧಾರೆಯಾಗಿಯೇ ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಒಂದು ಧಾರೆಯೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯತತ್ವವೆಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಾಗ್ಭೂತವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ವಿಮರ್ಶೆ (ಮತ್ತು ಮೀಮಾಂಸೆ) ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದು ಎಂದೇನಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯ ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯೆ ಇದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಕನ್ನಡದ ಸ್ವಂತಿಕೆ-ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವ ಕೆಲಸ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲಕ ನೋಡಲಾಗಿದೆಯೇ ವಿನಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನುಸಂಧಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ನಮಗೆ ಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿದೆಯೆ ವಿನಾ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ನಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಭಾಗ ಆಗಿಯೂ ಕಾಣಬೇಕಿದೆ.

ಕಾವ್ಯತತ್ವವಾಗಲೀ ಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಲೀ ಈ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ (ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಮೇಲೆ) ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆಯೇ ವಿನಾ ಅದು ನಮ್ಮ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಾಳಿನ ಭಾಗ ಆಗಿಲ್ಲ. ಓದು, ಕೇಳು, ನೋಡು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಹಲವು ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳು ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಎಂಬ ಭೇದ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಲಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕವಿಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಓದುಗರ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ. ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಒಬ್ಬ ಸಂಚಿಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಒಬ್ಬ ಹರಪನಳ್ಳಿ ಭೀಮವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕವರು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇಡೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯೆ ಪುರುಷಮಯ ಎಂಬಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಚರಿತ್ರೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ರಚನೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗ ರಚನೆಯಾಗಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಕೂಡ ಸಾಲದು. ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿನ ಕವಿಗಳ, ಓದುಗರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಭಾಷೆ

ಪೂರಾ ಪುರುಷಭಾಷೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸುಜನ, ಸತ್ಕವಿ, ಕುಕವಿ, ಬುಧ, ನಾಣಿಲಿ ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ನಾಮಪದ, ಗುಣಪದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭಾಷೆ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಪುರುಷಮುಖಿಯೆ ಆಗಿವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಒಬ್ಬಳು ಶಾಸ್ತ್ರ ಕವಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥ ಬರೆದವಳು ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಇದ್ದೂ ದೊರಕಿಲ್ಲವೋ? ದೊರಕದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ? ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ? ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನು ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ?*

ಇನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶಕರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸರಸ್ವತಿ ರೂಪದ ಕಾವ್ಯಕಲ್ಪನೆ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲೂ ಕೂಡ ವಿಧ್ಯಾಟಿ, ವಚೋವಧು, ಕಾವ್ಯನರ್ತಕಿ, ಕಾವ್ಯಕನ್ನಿಕೆ, ಕಾವ್ಯಕಾಂತೆ ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗಂಡಿಗೆ ಅಧೀನಳಾಗಿ ಇರಿಸುವ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜದ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯವೇ ಕಾವ್ಯತತ್ವ-ಮೀಮಾಂಸೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಸೋ, ಇಂತಹ ಕಡೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ಅಸಮಾನವಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಸ್ಥಾನೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾಷಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯೋಚಿಸುವುದಾದರೆ 'ದೇಸೆ ಬೇರೆ ವೇರೆಯಪ್ಪುದರಿಂವಾಸುಗಿಯುಂ ಬೇಸರಿಸುಗುಂ' ಎಂದು ಶ್ರೀವಿಜಯ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ದೇಶಿ ಕಾವ್ಯಕ್ರಮಗಳು-ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾಬಳಕೆಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಒಂದು ಮಾನಕ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದನ್ನೇ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸವಾಲನ್ನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಣ-ಕವಿಮಾರ್ಗ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎದುರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ

* ವಚನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾವ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರವೂ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ವಿಜ್ಞಾನ ಅಜ್ಞಾತ ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕತ್ತಲ ಕಾಲ ಎಂದು ಏನು ಹದಿನೇಳು ಹದಿನೆಂಟನೆ ಶತಮಾನಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೋ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ಅನುಭಾವೀ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಿಸೀಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾವು ದರೋಜಿ ಈರಮ್ಮ, ಸಿರಿಯಜ್ಜಿ, ಸುಕ್ತಿ ಬೊಮ್ಮಗೌಡ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಇಲ್ಲವೆ ಅಲಕ್ಷಿತ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯತತ್ವವು ಆದಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಭೂಯಿಷ್ಯವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ರೂಢಿಸಿದೆ. (೧) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಒಳಭೇದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು (೨) ಭಿನ್ನ ಜನರ ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ರೂಪಕ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ (೩) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಇಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ರೂಪಕ ಉಪಮೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಂತೆ ರನ್ನನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಳೆಗಾರ ವೃತ್ತಿಯ ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತ ಬಳೆಗಾರನಾಗಿ ಉಳಿದು ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯದೆ ಜೈನನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆತ ನಂಬಿದ್ದ ಕಾವ್ಯತತ್ವವೇ 'ಬೇರೆ' ಆಗಿತ್ತು. ಅವನು ನಂಬಿದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಮಾಣ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವನ ಟಾರ್ಗಟ್ ಆಡಿಯನ್ಸ್-ರೀಡರ್ಸ್ ಕೂಡ ಬೇರೆಯೇ ಇದ್ದರು.

ಅದೇ ಬಳೆಗಾರ ಕುಲದ ಕೈವಾರ ನಾರಣಪ್ಪ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬೇರೆ ಆಯಿತು. ಅವನ ಕಾವ್ಯ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಆದದ್ದರಿಂದ ತಾನೂ ದ್ವಿಭಾಷಿ ಆಯಿತು. ನಮ್ಮ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳಿಗೆ ವಚನ ಭಾಷೆ-ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಜನರನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಒಳಗೊಂಡರು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನಕಾರರು, ತತ್ವಪದಕಾರರು, ಸ್ವರಪದಕಾರರು, ನಾಗಲಿಂಗ, ಶಿಶುನಾಳನಂತಹ ಸಂತರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಪದರ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋದರು. ದೇಶ ತಿರುಗುತ್ತ ಜನರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪದಗಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದೊಳಕ್ಕೆ ಒಳಗೊಂಡರು. ಆದರೆ ರನ್ನನಂಥವರು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರ ಕಿರುಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಕನಕದಾಸ, ಹರಿಹರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಇಂತಹವರು ಎರಡೂ ದೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಇಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಚಲನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಸಮಾಜ ಇರುವುದೇ

ಹಾಗೆ- ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಾವು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಏನಿದೆಯಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರೂಪದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಮೀಮಾಂಸೆಯೂ ಬರಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೆ ಅದೇನೋ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಪೂಜ್ಯಾರ್ಹವಾದ ಕೆಲಸ, ದೈವಾಯತವಾದ, ಋಷಿ ಸಮುದಾಯ ಮಾತ್ರ ರಚಿಸಬಹುದಾದ ಅದ್ಭುತವದು; ಅದು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾದುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ (ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದರದಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದು ಮುಕ್ತವಾದದ್ದು. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಒಳಬರಬಹುದಾದ ರಚನೆಗಳವು. ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ರಚನೆಗಳವು). ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು ಆಗಿರಲಿ ಅಶ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ, ನಿಘಂಟು, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಪಾದನೆ, ಸೂಕ್ತಿಸಂಗ್ರಹ, ಟೀಕು-ಟಿಪ್ಪಣಿ-ಪಂಚಿಕೆ ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಆಗಿರಲಿ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೇ ರಚನೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗದ್ಯ ಬರೆದರೂ ಅದು ಗದ್ಯಕಾವ್ಯವೇ ಆಗಿರಬೇಕು! ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯು ಕಾವ್ಯವೆ, ಪಂಚತಂತ್ರವೂ ಕಾವ್ಯವೆ! ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇರುವುದು ಎರಡೇ ಪ್ರಕಾರ. ಒಂದು ಗದ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಯ ಕಾವ್ಯ. ಎರಡೂ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭೇದಗಳೇ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಕೂಡ ವಚನ, ಸ್ವರವಚನ, ತತ್ವಪದ, ಸುಳಾದಿ - ಉಗಾಭೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮುದಾಯ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಕೂಡ ಕಾವ್ಯಗಳೇ. ಇವು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲ ಕಿರುಕಾವ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ. ಇನ್ನು ರಗಳೆಯ ಕವಿ ಹರಿಹರನಂತಹ ಹರಿಹರ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯ, ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಬರೆಯುವ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಒಳಗಾದ? ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ರಗಳೆಯಂತಹ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರವನ್ನೇ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡ ಅವನಿಗೆ ಏನಿತ್ತು? ಅಂತೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸುವ ಕೆಲಸದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಆದುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಇದರಿಂದ ಇಡೀ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೆ ರಚನೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ

ಎಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆ ಎಲ್ಲ 'ಬೇರೆ'ಯವುಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯಧಾರೆ ಒಳಗೊಳ್ಳದೆ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ.*^೨

ಹೊಸತು, ಜನವರಿ ೨೦೧೪

*^೨ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ನುಡಿಕಂತೆಗಳು ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಗುತ್ತವೆ: ೧. ಗ್ರಾಮ ನಗರ ಮಡಂಬ ಪಟ್ಟಣ ಖೇಡ ಖರ್ವಡ ದೋಣಾಭಿಮುಖಿಂಗಳೊಳ್ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಂ; ೨. ಗ್ರಾಮೇ ಏಕರಾತ್ರೇ ನಗರೇ ಪಂಚರಾತ್ರೇ, ಅಟವ್ಯಾಂ ದಶರಾತ್ರೇ ಎಂದಿಂತು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಂ; ೩. ಇಷ್ಟವಿಷಯ ಕಾಮಭೋಗಂಗಳಂ ಪಲಕಾಲಂ ಪಲಕಾಲಂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಂ ಇರೆ ಳಿ. ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯ ಕಾಂತಿ ಹಾವ ಭಾವ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮಂಗಳಿಂ - ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ನುಡಿಕಂತೆಗಳು ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಕತನಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಗುವುದು ಒಂದು ಕಾವ್ಯದೋಷ. ಆದರೆ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಅದರ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣ. ನಮ್ಮ ಮಹಾಕಥನಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಥನಗಳನ್ನೆ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಹೇಗಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಜನಪದವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಕಾಳಜಿಗಿಂತ ಜನಪದವನ್ನೇ ರೂಪಾಂತರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತೈಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪ, ಪದಬಳಕೆ ಹೀಗೆ ಹಲವು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಪರಂಪರೆಯೊಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಿರಬಹುದು?

೪. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೆಲೆಗಳು

✍️ ಡಾ|| ಪಿ. ನಾಗರಾಜ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜಾಡು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಪಾರಂಪರಿಕವೇ. ಒಂದೆಡೆ ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತ-ಕಥಾಸರಿತ್ಯಾಗರ ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೂಲಗಳಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನಾವರಿಸಿ ಜನಜೀವನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆರೆತುಹೋಗಿದ್ದ ಜೈನಧರ್ಮ, ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ವಚನಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ-ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಜಟಿಲತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವಧರ್ಮ-ಇವುಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿಸಿವೆ. ಕನ್ನಡನಾಡು ಅನ್ಯಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತೆರೆದುಕೊಂಡೇ ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕವೇ ಆಗಿತ್ತು. ದೇವರು-ಧರ್ಮ-ದೈವಭಕ್ತರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. 'ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಓರ್ವ ರಾಜನನ್ನು ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿಸಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ರಾಘವಾಂಕ ಹರಿಹರನಿಂದ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಿಂದು ತನ್ನ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗದ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಾಗಬಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಪಾರಂಪರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಬಿಗಿತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಂದೀಚೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಂ-ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್-ಆಂಗ್ಲ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡನಾಡನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆಯಾದರೂ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುವವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಾನ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳೇ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು, ಜೈನ ಹಾಗೂ ಶೈವಶಾಲಾಕಾ ಪುರುಷರನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಈಚೆಗೂ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರಸರಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿರೂಪಣೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಸಹ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೊತೆ-ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕಸುವನ್ನು ತುಂಬಿ ಅದರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು

ಆಧುನಿಕತೆ. ಈ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಕಟರೂಪವಾಗಿ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಘಟ್ಟ. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿದ 'ನವೋದಯ'ವೆನ್ನುವ ಚಳವಳಿಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು 'ಮಾನವತಾಪಂಥ' ಅಥವಾ ಹ್ಯೂಮನಿಸಂ, ಇಹದ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಅದರ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ನವೋದಯ ಪಂಥ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಸಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ 'ಸೆಕ್ಯುಲರ್' ಸ್ಪರ್ಶ ದಕ್ಕಿತು, ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಧರ್ಮ, ದೇವರು ದೈವಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ವಸ್ತುವಾಗಿಸಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ರಾಜರು, ವೀರರು, ಸಂತರು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಆತನ ಸುಖ-ದುಃಖ, ಕನಸು-ನಿರಾಸೆ, ಕಲ್ಪನೆ-ದರ್ಶನ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಓರ್ವರೈತ, ಒಂದು ಹುಡುಗಿ, ಅನಾಥ ಮುದುಕಿ, ಪ್ರಣಯಿಗಳು, ಖೈದಿ, ಬಡ ಮುದುಕಿ-ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ತನ್ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಳ-ಅಗಲಗಳು ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡವು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಯಾವಾಗ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಎಲ್. ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಬರೆಯುತ್ತ ಮುದ್ದಣನ 'ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣನು ಮನೋರಮೆಗೆ ಸೀತೆಯು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊದ ನಂತರ ರಾಮನು ಅವಳನ್ನು 'ನೆನೆನೆದೆಳುಂಬಂ ಪಲುಂಬಿದ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮನೋರಮೆ "ಏ ತನಗೆ ಪರರ್ ಪೆಂಡಿರಿಲ್ಲೆಂದೆಯೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್. ಎಸ್. ಎಸ್. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಮನೋರಮೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುದ್ದಣನಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆಧುನಿಕತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಒಂದು ಸಮುದಾಯವು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶಾಲವಾದ ನೆರಳಿನಡಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಉಳಿವಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂರ್ತೀಭವಿಸಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ ಓರ್ವ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತವಳ ಬದುಕಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಸಂಬಂಧಾಂತರಗಳ ಬಹುಮುಖೀಯ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮತ್ತು ಸಂಕುಚಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದದ್ದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥದೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಗೌರಮ್ಮ, ಶಾಂತದೇವಿ ಮಾಳವಾಡ, ತ್ರಿವೇಣಿ ಮುಂತಾದವರಲ್ಲಿ ಇದರ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದ ಮಹತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಾದ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರಗಳು ತಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಹತ್ತು ಹಲವು ಮುಖಗಳು ದರ್ಶಿಸಿದವು. ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಕತೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದವು. ಅಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಿಸರವೇ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. 'ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಜನಕ' ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆ, ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶಗಳಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತಃಕರಣ ತುಂಬಿದ ಇತರ ಚಿತ್ರಣಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಮಾಸ್ತಿಯವರಂತೆಯೇ ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಕುವೆಂಪು ಮಲೆನಾಡಿನ ಜೀವನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮುಖಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆನೆಯಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರರೆಂದರೆ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್.

ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಮನಗಳನ್ನು ಸೊರೆಗೊಂಡ ಮಹತ್ವದ ಗದ್ಯಪ್ರಕಾರ ಕಾದಂಬರಿ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಎರಡು-ಮೂರನೆಯ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿ ಕೃಷಿ ನಡೆಯಿತಾದರೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಯ ಪೂರ್ವಭಾಗಿಯ ಫಲಗಳಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಅ. ನ. ಕೃ., ತ. ರಾ. ಸು, ನಿರಂಜನ, ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಕೃಷಿವರ್ಗಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ತನ್ಮೂಲಕ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಒಳಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು, ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ನಿಲುವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡ ಎಡಪಂಥೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ಲೇಪವನ್ನಿತ್ತಿತ್ತು. ಶೋಷಿತರ ಪರವಾದ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು, ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಲೇ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಮುಖಾಮುಖಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟಗಳು- ಒಳಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದವು. ನಿರಂಜನ ಮತ್ತು ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಕಾರರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಂದರ್ಭದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾಗಿ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಅವರು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗಿನ ಖಚಿತವಾದ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಹಾಗೂ ಸಮತಾವಾದ

ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದಗಳ ಬಗೆಗಿನ ವಿಮರ್ಶಾ ಧೋರಣೆಗಳು ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಅಸಮತೋಲನ ಮತ್ತು ತಾಳಿಕೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಂದಿತ್ತಿವೆ. ಅವರ 'ಗಿರಿಜಾ ಕಂಡ ಸಿನಿಮಾ' ಕಥೆಯೂ ಸಹ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಸೆಡ್ಡುಹೊಡೆಯುತ್ತ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಡಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ೭೦ ಮತ್ತು ೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಹತ್ವದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಯಾರು ದಮನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರೇ ದಲಿತರು. ದಲಿತರು ಕೇವಲ ಶೋಷಿತರಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ; ಶೋಷಣೆಯ ಚೊತೆಗೇ ಅಮಾನೀಯವಾದ ಹಿಂಸೆ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವರು. ಅವರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ದಲಿತ ಪ್ಯಾಂಥರ್ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ದಲಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಲಿತ ಬರಹಗಾರರು ಮೂಡಿಸಿದರು. ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ನೌಕರಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವೇಶ್ವರ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನಲುಗಿದ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಮುಖಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡವು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ದಲಿತರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ, ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವೂ ನಡೆಯಿತು. ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಬೂಸಾ' ಎಂದು ಕರೆದು, ೧೯೭೩ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಸಮ್ಮೇಳನ', ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಬರಹಗಾರರ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಮಾಡಿದ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣದಿಂದಾಗಿ ಜಾಗೃತವಾದ ಶೂದ್ರಪ್ರಜ್ಞೆ ೧೯೭೪ ರಲ್ಲಿ 'ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ'ಯ ಜನನ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೇ. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ದಲಿತರ ನೋವು-ಕಷ್ಟಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುಬಂಧುಬಳಗವೇ ಇತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿತು. ನೊಂದವರನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ 'ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಹಾಡು' ಕವನ ಸಂಕಲನ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಕಾವ್ಯದ

ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸ್ಫೋಟಿಸಿತು. 'ಕಪ್ಪು ಕಾಡಿನ ಹಾಡು', 'ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು' ಕೃತಿಗಳು ಇದೇ ಕಾವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದವು. ಡಾ|| ವಿ. ಮುನಿವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಡಾ|| ಮ. ನ. ಜವರಯ್ಯ, ಮಲ್ಲೂರು ನಾಗರಾಜ್, ಸತ್ಯಾನಂದ ಪಾತ್ರೋಟಿ, ಡಾ|| ಎಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ಡಾ|| ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಕೆ. ಬಿ. ಸಿದ್ದಯ್ಯ, ಜಂಬಣ್ಣ ಅಮರಚಿಂತ ಮುಂತಾದ ದಲಿತ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳು ದಲಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳ, ಚಲನಶೀಲತೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದರು.

ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಚಳವಳಿಯೆಂದರೆ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ ಬಂಡಾಯ ಕೇವಲ ಇಂದು, ನಿನ್ನೆಯದಲ್ಲ. ಪಂಪ ಕರ್ಣನ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸುವ "ಕುಲಂ ಕುಲಮಲ್ಲು, ಗುಣಂಕುಲಂ, ಅಭಿಮಾನವೊಂದೇ ಕುಲಂ" ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಬಂಡಾಯ ಗುಣವಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ವಚನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಭೂಮಿಯೂ ಬಂಡಾಯ ಮನೋಭಾವದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ವರ್ಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ವರ್ಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯುತ್ತ ಜನಪರವಾದ, ದುಡಿಯುವ ಮತ್ತು ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಪರವಾದ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಹರಿಹರನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. "ಅರಸು ರಾಕ್ಷಸ ಮಂತ್ರಿಯೆಂಬುವ ಮೊರೆವಹುಲಿ, ಪರಿವಾರ ಹದ್ದಿನ ನೆರವಿ ಬಡವರ ಬಿನ್ನಪವನ್ನಿನ್ನಾರು ಕೇಳುವರು" ಎಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲೇ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹರಿದಾಸರೂ ತತ್ವಪದಕಾರರೂ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯತ್ತ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕದಾಸರ 'ಕುಲಕುಲಕುಲವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ನೆಲೆಯೇನಾದರು ಬಲ್ಲಿರಾ' ಎನ್ನುವ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ-ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದು ಬಂಡಾಯದ ಧ್ವನಿ ಆಧುನಿಕ ನವೋದಯ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ತನ್ನ ಜನಪರ ಕಾಳಜಿ, ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದು ೧೯೭೯ರ ಮಾರ್ಚ್ ೧೦ ಮತ್ತು ೧೧ ರಂದು ನಡೆದ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಪ್ರಥಮ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಂತರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಬೀಜಗಳು ಹಲವಾರು ಜನಪರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಸುವನ್ನು

ಪಡೆದುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಪಣತೊಟ್ಟ ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ನೇರವಾದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೀಳಿತು. 'ಖಡ್ಗವಾಗಲಿ ಕಾವ್ಯ' ಎನ್ನುವ ಘೋಷವಾಕ್ಯ ಈ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾದದ್ದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಧ್ಯೇಯವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿತ್ತು. ಬಂಡಾಯ ಸಂವೇದನೆಯ ಭಾಗವಾದ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂವೇದನೆ, ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂವೇದನೆ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂವೇದನೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಬದುಕಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, ಡಾ|| ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ, ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ, ಡಾ|| ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಡಾ|| ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ, ಡಾ|| ಚಿನ್ನಣ್ಣ ವಾಲೀಕಾರ, ಬೋಳುವಾರು ಮಹಮ್ಮದ್ ಕುಂಞ, ಬಿ. ಟಿ. ಲಲಿತ ನಾಯಕ್, ಫಕೀರ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಕಟ್ಟಾಡಿ, ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್, ಬಾನು ಮುಶ್ತಾಕ, ಡಾ|| ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಜನಪರ ನಿಲುವುಗಳು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಸವಾಲುಗಳಾಗಿ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಲವು ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿತು. ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಇಂಬು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಸಮಾಜವನ್ನೇ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೊರಟ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಆರಂಭ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಕರಿಂದ ಎದುರಾದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠರಚನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯಗಳು ಮುಂದುಮಾಡಿ ಅವಕಾಶ ಬೇಕೆಂಬ ರೀತಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂತಹವರ ಮಾತಿಗೆ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕಾವ್ಯ ಚಳವಳಿ ತಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಆಶಯವನ್ನಾಗಿ ವರ್ಗರಹಿತ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ನಾಮದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಮರುಓದು ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ತುರ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮುಂದಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಲೋಚನ, ಸಂ. ೨೮, ಸಂಚಿಕೆ-೧, ಜನವರಿ-ಜೂನ್ ೨೦೧೪

೫. ಬಡಗರು

ಪರಂಚ್ಯೋತಿ

ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೋತ, ತೊದವ, ಇರುಳ, ಕುರುಬ, ಕಾಡುನಾಯಕ, ಪನಿಯ ಮುಂತಾದ ಪೂರ್ವನಿವಾಸಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪೈಕಿ ಬಡಗರು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಡಗರ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಕಿರುಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನೀಲಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಡಗರ ಕಾಳರಾಜನು ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದನೆಂಬುದು ಶಾಸನದ ಆಧಾರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಡಗರು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವರು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆಗ ಕನ್ನಡ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿರಬಹುದಾದ ಬರಗಾಲ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗರುಜಿನ, ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೋಭೆ ಇವು ಅವರ ವಲಸೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು.

ಮುಂದೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ನೀಲಗಿರಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ, ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಬಂದವರೂ ನೀಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರಬಹುದು. ಅನಂತರ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕರು ನೀಲಗಿರಿಯತ್ತ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರೈತರ ಆಂದೋಳನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಡಗರ ವಲಸೆ ಮುಂದುವರಿದಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಟಿಪ್ಪು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ೧೭೮೯ರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಬ್ರಿಟಿಷರೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಒಪ್ಪಂದದವರೆಗೂ ನೀಲಗಿರಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಮಾತ್ರ ವಲಸೆ ಬಂದರೆಂದು ಹೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳವರೂ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಬಡಗು ದಿಕ್ಕಿನ ಕನ್ನಡ ಸೀಮೆಯಿಂದ ಬಂದವರಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ 'ಬಡಗ' ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಹೀಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರು ಮೂಲತಃ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನದ ವೈಪರೀತ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕಾಲ ಸಂದಂತೆ ಹೊಸ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡರು. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ತೊದವ, ಕೋತ ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದೊಂದಿಗೆ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡರು.

ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಹೊಸ ಹಟ್ಟಿ (ಊರು)ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಬಡಗರು ತಮ್ಮ ವಾಸದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೊದವನಾಡು, ಪೊರಂಗಾಡು (ಪೆರಂಗನಾಡು), ಮೇಕುನಾಡು, ಕುಂದಾನಾಡು ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸೀಮೆಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅವರು ನಾಕು ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ನಾಕು ಸೀಮೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಕುಬೆಟ್ಟದ ಹಿರಿಯರು ಸೇರಿ ಬಡಗರಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಈ ನಾಕುಬೆಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ ಬಡಗರ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಆಗಿತ್ತು.

ನೀಲಗಿರಿ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಪೈಕಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಂದರೆ ಬಡಗರು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿದ್ದ ಬಡಗರು ಈಗ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ೩೦೬ ಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೨,೪೫,೦೦೦.

ಇವರು ಬಡಗು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಂದವರಾದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ 'ಬಡಗರು' ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ ಇವರ ಭಾಷೆ 'ಬಡಗು'. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಭಾಷೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ಬಡಗು ಕನ್ನಡ' ಎಂದೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಬಡಗು ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿ ರೂಢಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಕಿರುಕುಳದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಇವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರೆಂಬ, ಸರಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರವಿಲ್ಲದ ವಿಚಾರ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನೀಲಗಿರಿಯ ಬಡಗರ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು, ಅದು ಇತಿಹಾಸ ಸತ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಬಡಗರು ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ನೀಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.

ಬಡಗರಲ್ಲಿ ಒಡೆಯ, ಹಾರುವ, ಅಧಿಕಾರಿ, ಕಣಕ, ಗೌಡ ಮತ್ತು ತೊರೆಯ ಎಂಬ ಆರು ಉಪಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಹಾರುವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುವವರು. ಒಡೆಯ ಮತ್ತು ಕಣಕರು ಲಿಂಗಧರಿಸುವ ಲಿಂಗಾಯುತರು. ಬಡಗರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿ'ಗಳು. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯದವರು ಕನ್ನಡ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮತ್ತೂರು ಅರಸರು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಬಂದವರು. ಇವರು ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳು. ಇವರನ್ನು ಬಡಗ ಸಮುದಾಯ ಒಳಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ೧೨ ಮತ್ತು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಬಂದ ಬೇಡ ಮತ್ತು ಕುರುಬರು ಬಡಗ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಡಗರಲ್ಲಿ ಶಾಕಾಹಾರ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಾಹಾರ ಎರಡೂ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮದುವೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಗಣನೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡಗರು ಹಿಂದುಗಳು. 'ಹೆತ್ತೆ'ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತೃದೇವತೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಅವರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇತರರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಬಡಗರು ಶಿವನ ಆರಾಧಕರಾದರೂ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಉದಾರವಾದಿಗಳು. ಪಿತೃ ಆರಾಧನೆಯ ಹಿಂದಿನ ರೂಢಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೇ. ೨.೫ರಷ್ಟು ಬಡಗರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮಂಶಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದುಗಳಾದ ಬಡಗರು ಹೆತ್ತೆಸ್ವಾಮಿ, ಹೆತ್ತೆ, ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಾಂಕಾಳಿ, ಜಡೆಸ್ವಾಮಿ, ನೀಲಗಿರಿ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ-ಮುಂತಾದ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಮಡೈ, ಕೊಯಂಬತ್ತೂರು ಮತ್ತು ನಂಜನಗೂಡು ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪಳನಿಮಲೆ, ಶಬರಿಮಲೆಗೆ ಹೋಗುವವರೂ ಉಂಟು.

ಕೆಲವು ಬಡಗ ಗಾದೆಗಳು

- ಮದ್ದು ಹೊತ್ತು ಬಾ ಎಂದಲೆ, ಮರ ಹೊತ್ತು ಬನ್ನನ
- ಮದ್ದು ತರಲು ಹೇಳಿದರೆ, ಮರ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

- ಅವ್ವೋ ಎಣ್ಣು ನಂಬ ಬೇಡ
- ಸದಾ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಂಬಬೇಡ.
- ಓಡುವ ಹಳ್ಳಿಗ ತೀಟಿಲ್ಲೆ
- ಹರಿಯುವ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಮೈಲಿಗೆ ಇಲ್ಲ.
- ಗಂಡಸಿಗೆ ಎದೆ ಗಟ್ಟಿ, ಹೆಂಮಾತಿಗ ನಡುಗಟ್ಟಿ
- ಗಂಡಸರಿಗೆ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಂಗಸರ ಟೊಂಕ ಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಹೆಣ್ಣು ದೂರಂದು ಕೊಳ್ಳು, ದನವರ ಸಾರೆಂದು ಕೊಳ್ಳು
- ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದೂರದ ಊರಿನಿಂದ ತರಬೇಕು, ಹಸುವನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಊರಿನಿಂದ ಖರೀದಿಸಬೇಕು.
- ಹಗೆಯೋಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಪ್ಪದು - ನಾ - ವಿಡ ನಿಮ್ಮದೊ ನೀರ ಕುಡಿ
- ಹಗೆತನದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವ ಬದಲು ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿ.
- ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಇಲ್ಲದೆ ದೊಣ್ಣೆಯ ಜಗಳಗ ಹೋಗಬೇಡ
- ಸೋದರರು ಜೊತೆಗಿಲ್ಲದೆ ದೊಣ್ಣೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡಿ.
- ತಾಯಿ ನೋಡಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳು
- ತಾಯಿ ನೋಡಿ ಹೆಣ್ಣು ತರಬೇಕು.
- ಅಣ ಕೊಟ್ಟೆಯೆಡೆ ಅಗೆ, ಇಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟೆಯೆಡೆ ನಟ್ಟು
- ಹಣ ಕೊಟ್ಟ ಕಡೆ ಹಗೆತನ, ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಕಡೆ ನೆಂಟತನ.

ಬಡಗರಲ್ಲಿ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪತ್ನಿಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಾಗಿ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಡಗ ಗಂಡಸರು ಆರಾಮ ಜೀವಿಗಳು. ಪ್ರತಿದಿನ ಪೇಟೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವವರು. ಹೆಂಗಸರು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು. ದಿನವಿಡೀ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ಇವರ ಪಾಲು ಅಧಿಕ.

ವಿಧವೆಯರ ಮರುಮದುವೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಡ್ಡಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಸತ್ತ ನಂತರ ಹೆಂಗಸು ಗಂಡನ ಸೋದರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು. ತೊದವರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೂಢಿಯಿದೆ.

ಬಡಗರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಡಗರಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರು ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅಥವಾ ದುಡಿಮೆ

ಮಾಡುವಾಗ ಪರಂಪರೆಯ ಉಡುಪು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮನೆಯ ಕಿರಿಯ ಮಗನದು.

ಊರಿನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಗುರುವಜ್ಜ ಅಥವಾ ಗೊತ್ತುಕಾರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಡಗ ಸಮುದಾಯವು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಬೇಗನೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಮ್ಮತ.

ಬಡಗರು ಹಿಂದೆ ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಣ್ಣಮಟ್ಟದ ರೈತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನವಣೆ, ಸಾಮೆ, ಹಾರಕ, ರಾಗಿ, ಕೊರಲೀ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೋಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾನ್ ಸಲ್ಲಿವನ್ ಉದಕಮಂಡಲವನ್ನು ನೀಲಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಡಗರ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು, ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಬೆಳೆಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಮಿ|| ಜಾನ್‌ಸ್ಟನ್ ಎಂಬ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ತಜ್ಞನನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ, ಆತನ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ತಳಿಯ ಓಟ್ಸ್, ಗೋಧಿ, ಬಾರ್ಲಿ- ಮುಂತಾದ ಧಾನ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ನಗದು ಬೆಳೆಗಳಾದ ಬೀಟ್‌ರೂಟ್, ಟರ್ನಿಪ್, ಮೂಲಂಗಿ, ಕೋಸುಗೆಡ್ಡೆ, ಆಲೂಗೆಡ್ಡೆ, ಸ್ವಾಬೆರಿ, ಪೀಚ್ ಮತ್ತು ಸೇಬು, ಹಾಗೆಯೇ ಹಲವು ಜಾತಿಯ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ. ಊಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಬಡಗರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಂಚಿದ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೃಷಿಕರಾದ ಅವರು ಆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಲಾಭ ಗಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ ಪೈಕಿ ಗಾಂಜಿ ಎಂಬುದೊಂದು ಧಾನ್ಯ. ಬಡಗರು ಅದನ್ನು 'ಸಲ್ಲಿವನ್ ಗಾಂಜಿ' - ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣಮಟ್ಟದ ಟೀ ತೋಟಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಬಡಗರೂ ಮುಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ಅಗುಳು ಅನ್ನ! (ಬಡಗರ ಜನಪದ ಕಥೆ)

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಇನ್ನೂ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಹಳ್ಳಿಬೆಳ್ಳಿಯ ಮದುವೆ ಮಲ್ಲುಮಾದಿ ಎಂಬ ಯುವತಿಯೊಂದಿಗೆ ನೆರವೇರಿತು. ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ

ಹಳ್ಳಿಬೆಳ್ಳಿಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ ಕಾಲವಾದರು. ಆಗ ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಆರೈಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಡಿ ಸಂಸಾರ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಹೊಣೆ ಮಲ್ಲುಮಾದಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ತುಂಬ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಸರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಲ ಮನೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಪ್ರಾಯವಾಯಿತು. ಮದುವೆ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಮದುವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾರ ಬುದ್ಧಿಮಾತುಗಳನ್ನು ಆತ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಎಂದಿನಂತೆ, ಅಣ್ಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದ ನಂತರ ಬೆಳ್ಳಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಹೋಗಲು ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅನ್ನದ ಅಗುಳು ಬಿದ್ದಿರುವುದು ಆತನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷ ತುಂಬಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಆತ ಹೇಳಿದ: "ಅತ್ತಿಗೆ ನೋಡಿಲ್ಲ! ದೇವರು ನಮಗೆ ಒಂದು ಅಗುಳು ಅನ್ನ ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ!" ಮಲ್ಲು ಮಾದಿ ಆತನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಗೆಯೋ ಗುಬ್ಬಿಚ್ಚಿಯೋ ಹಾರುವಾಗ ಅದನ್ನ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿರಬಹುದು ಎಂದಳು ಉಪೇಕ್ಷೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ. ಆದರೂ ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ತನಗಾದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಅನ್ನದ ಅಗುಳನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಸಲೆಂದು ಹೊಲದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದ.

ಅಣ್ಣ ಏನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಕಿರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಸಂಭ್ರಮದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ: "ಅಣ್ಣಾ ಇಷ್ಟೂ ದಿನ ನಮಗೆ ಅನ್ನಭಾಗ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ದೇವರೇ ನಮಗೆ ಅನ್ನದ ಅಗುಳೊಂದನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ!"

ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಗೊಂದಲವಾಯಿತು. "ಅಪ್ಪೀ... ನೀನೆಂದೂ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಉಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಉಂಡದ್ದೇನು?"

ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಿಸಿದ : "ನಾನು ಅನ್ನ ಉಂಡಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನ ರಾಗಿ ಅಂಬಲಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲವೇ?"

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಬಹುದಾದದ್ದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಳ್ಳಿಬೆಳ್ಳಿ ರೋಷದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಓಡಿದ “ದ್ರೋಹಿ! ನಾನು ಕಿರಿಯಬೆಳ್ಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೊಲ ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ನ ನೀಡುತ್ತ, ತಮ್ಮನಿಗೆ ಬರೀ ರಾಗಿ ಅಂಬಲಿ ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ. “ಹೆಣ್ಣೇ ನೀನೆಷ್ಟು ಕ್ರೂರಿ! ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಭೂಮಿ ಪಾಲು ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಬೇಡವೆಂದ. ನೀನೆಂಥಾ ನಂಬಿಕೆ ದ್ರೋಹಿ! ನಮಗೆ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಂಚನೆ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ದೂರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊಣೆ ನನ್ನದು. ನಾನೇ ಅಪರಾಧಿ. ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಮುಖ ನೋಡುವುದು ಮಹಾಪಾಪ.” ಎಂದವನೆ ಹಳ್ಳಿಬೆಳ್ಳಿ ಅಪರಾಧಿ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತ ತನ್ನ ಬಿಳಿ ಕುದುರೆ ಏರಿ ಕುದುರೆ ಹಳ್ಳದತ್ತ ದೌಡಾಯಿಸಿದ. ನೀರು ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುವ ಸದ್ದಿಗೆ ಕುದುರೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ತಡೆದು ನಿಂತಿತು. ಆತ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ಕುದುರೆ ಸಹಿತ ಜಿಗಿದ.

ತನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದ ತಮ್ಮನೂ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ. ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ದುರಂತ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣಳಾದ ಮಲ್ಲುಮಾದಿ ಈ ಆಘಾತದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದಳು.

ಕ್ಯಾಥರಿನ್ ಫಾಲ್ಸ್ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಬಡಗರು ಕುದುರೆ ಹಳ್ಳ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಸೋದರರ ಮರಣದ ನಂತರ ಬಂದದ್ದು ಆ ಹೆಸರು (ಜಲಪಾತ ಕೋಶಗಿರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ).

ಬಡಗರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಸಹ ಸಲ್ಲಿವನ್ ಸಹಾಯಕನಾದನು. ದೇನಾಡು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಆತ ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಮಿಷನರಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ. ಬಡಗರು ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.

ಕೆಲವು ಬಡಗರು ನುಡಿಗಳು - ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಗಳು

ಒಳಂಗಿದ್ದಿರಾ - ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿರಾ

ಬಾನೆ - ಬಾರೆ, ಕೂಸು - ಹುಡುಗ

ಇಟ್ಟು ತಿಂದಿಯಾ - ಊಟ ಆಯಿತೆ

ಕೂ ತಿಂದಿಯಾ - ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುತ್ತೀರಾ

ಏನು ತಿಂದ್ರ - ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನುತ್ತೀಯಾ

ಇಟ್ಟುತಿಂಬೊ ಬಾರಿವಿ - ಊಟ ಮಾಡೋಣ ಬನ್ನಿ

ಒಳ್ಳೆಂಗೆ ಓದು - ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದು

ಎಂಗ ಮನೆಗೆ ಬಾರಿವಿ - ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿ

ನೀ ಏಗುವ ಬಂದೆ - ನೀನು ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ

ಮೇ ಬಂದ - ಮಳೆ ಬಂತು, ಮೇ ಬಪ್ಪಿಲ್ಲೆ - ಮಳೆ ಬಂದಿಲ್ಲ

ಗಾಯಿ ಬೀಸರ - ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದೆ, ಚಪೇನೆ ಇರು - ಸುಮ್ಮನಿರು

ಗಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಪ - ಗಂಡಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ

ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿದಿಯಾ? - ಹುಡುಗಿ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

ಗಂಡು ನೋಡಿದಿಯಾ - ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?

ನಾ ಅಲ್ಲೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ - ನಾನು ಅಲ್ಲೆಂದ ಹೆಣ್ಣು ತಂದಿದ್ದೇನೆ

ಏರ - ಮೇಲಕ್ಕೆ, ಎರ - ಕೆಳಕ್ಕೆ, ದಡ - ಹಾದಿ

ಏ ಚಿಟಿ ಮುಟ್ಟಿಯಾ? - ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡೀತಿಯಾ?!

ನೀಲಗಿರಿಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಪೈಕಿ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದವರು ಬಡಗರು. ಸರಕಾರಿ, ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಗಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈಗ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಬಡಗರು ಸರಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ವೈದ್ಯರಾಗಿ, ವಕೀಲರುಗಳಾಗಿ, ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಾಗಿ, ಸೈನ್ಯಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ವಿದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹುಬ್ಬತಲೆ ಬೆಳ್ಳಿ (ಎಚ್.ಬಿ) ಆರಿಗೌಡರ್ ಮದರಾಸು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಬಡಗ ವ್ಯಕ್ತಿ. ೧೮೯೩ರಲ್ಲಿ ಇವರು

ಮದರಾಸು ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟಿವ್ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕ-ನೀಲಗಿರಿ ಎಲ್ಲೆ ರೇಖೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಮಾಯಾರು ನದಿಗೆ ಕಕ್ಕನಳ್ಳ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಸೇತುವಿಗೆ ಇವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಆರಿಗೌಡ ಸೇತುವೆ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಬದಲಾದಂತೆ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ 'ತೆರೆ' ಕಟ್ಟಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿ ಬಡಗರಲ್ಲಿ 'ವರದಕ್ಷಿಣೆ' ಪಿಡುಗು ಹರಡುತ್ತಿದೆ! ಅದೇ ರೀತಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಸಹ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಬಡಗರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಆರ್ಥಿಕತೆ ಸುಧಾರಿಸಿದಂತೆ ಮೋಜಿನ ಬದುಕಿನ ಕಡೆಗೂ ಬಡಗರು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮದ್ಯಪಾನದ ಚಟ ಹಾಗೂ ಆಲ್ಕೋಹಾಲಿಸಂ ಪ್ರಕರಣಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಬಡಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ 'ಬಡಗುಕನ್ನಡ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲದ ಹಳಗನ್ನಡ, ಮೂಲಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿತ್ತು. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪುನರಾಲೋಚನೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಡಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಮತ್ತು ಬಡಗು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟಿನ ಸಹ ಲೇಖಕರಾಗಿರುವ ಕ್ರಿಸ್ಟೀನ್ ಪೈಲೆಟ್ ರಾಯಚೂರು ಅವರು 'ಬಡಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು' - ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

(ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿರುವ 'ನೀಲಗಿರಿ : ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಣ್ಣೋಟ' ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ)

ಹೊಸತು (ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ), ಜನವರಿ ೨೦೧೪

೬. ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ - ಎಚ್ಚಿಪ್ಪಿ

✍ ಸಂದರ್ಶನ - ಚಿಂತಾಮಣಿ ಕೊಡ್ಲೇಕೆರೆ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ನೀಡುವ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರದ ಗೌರವ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸೋಣ. ದೊಡ್ಡವರಿಗಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು- ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಮೂಲಭೂತ ಭೇದವಿದೆಯೇ?

ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಭೇದ ಇದೆ. ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೋಡುವ ಜಗತ್ತು, ವಸ್ತುಲೋಕ ಅವೇ ಆಗಿರುವಾಗಲೂ ಹೇಳುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲೇ ನೀವು ಗಮನಿಸಿ-ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಆಡುವ ಮಾತು, ಅದರ ರೀತಿ, ಮಡದಿಯೊಡನೆಯೋ, ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೋ, ಮಿತ್ರರೊಡನೆಯೋ ಆಡುವ ಮಾತು, ಅದರ ರೀತಿ ಬೇರೆ, ಅಲ್ಲವೆ? ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷೆಯ ಜಗತ್ತೇ ಬೇರೆ. ತನ್ನ ಮಗುವಿನ ಭಾಷೆ ತಾಯಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆಯಹೊರಟವನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪದ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ ಅಂದುಕೊಂಡಾಗಲೇ ಪದಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ, ಲಯಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆ, ಲಯ, ಗ್ರಹಿಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆಯೇ. ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯ, ಆ ದೃಶ್ಯ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಅದು ದೀಪಸ್ತಂಭ. ಬಾಲಕ ಆಂಜನೇಯನಿಗೆ ಅದೊಂದು ಹಣ್ಣು. 'ಅವನಿಗೆ ಅದು ಬೇಕು' ಅಂದರೆ ಮೂಲವಸ್ತು ಅದೇ ಆದರೂ, ಪಡೆಯುವ ಆಕಾರ ಬೇರೆ ಆಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ನಡಿಗೆ ಗಮನಿಸಿದ್ದೀರಾ? ನಡೆಯೋದಲ್ಲ, ಓಡ್ತಾ ಇರ್ತಾರೆ, ಕುಣಿತಾ ಇರ್ತಾರೆ ಮಕ್ಕಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯೋ ಕವಿ ಆ ಲಯವನ್ನು ಹಿಡೀಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷೆ, ಲಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಆಗಬೇಕು.

ಬ್ಲೇಕ್ ಹುಲಿಯ ಕುರಿತು ಬರೆದಾಗ, ನೀವು ಗುಬ್ಬಿಮರಿ ಪದ್ಯ ಬರೆದಾಗ ಐಸಾಕ್ ಬಾಷೆವಿಕ್ ಸಿಂಗರ್ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎಂದರೆ, ಇವು ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ತಲುಪೋ ಪದ್ಯಗಳು ಎಂದು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ', ಪಂಚೆಯವರ 'ನಾಗರಹಾವೇ' ಈ

ಪದ್ಯಗಳೂ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಪಡೆದಂಥವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿದರೋದು, ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲವೇನೋ ಅಂತ.

‘ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹೆಗಲೇರಿದ ಮುಗ್ಧತೆ’ ಅಂತ ಕರೆಯೋಕೆ ಇಷ್ಟಪಡ್ತೇನೆ- ಇಂಥ ಕವಿತೆಗಳ ಕುರಿತು, ಬರಹಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳೋವಾಗ. ಎಲ್ಲ ಸಲ ಹಾಗಾಗೋಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ರಚನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹುದುಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ನಿಧಿಯಿಂದ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡುವ ಸಂಪತ್ತಿನಂತೆ ಇಂಥ ಪದ್ಯಗಳು, ಅಥವಾ ಆ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಠಾತ್ತನೆ ಹುಟ್ಟುವ ಸಾಲುಗಳು. ‘ಮಗೂ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು’ ಅಂತ ವಾಡಿಕೆಯೇ ಹೇಳೋವಲ್ಲ. ಮಗು ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಆಡಿದ ಅಂತ ಅಲ್ಲ, ತತ್ಕ್ಷಣವಲ್ಲ ಅಂಥದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಆಡಿರುತ್ತೆ. ‘ಮೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಮುಗಿದ ಕೈಯಿ ಗುಡಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆಯೇ’, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ನಮಸ್ಕಾರ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆಯೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದು ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ಇದು ತಮ್ಮದೆಂದು ಅನ್ನಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸುವಂತೆ ಬರೆಯಲಾಗುವುದು, ಕವಿಯ ಭಾಗ್ಯ, ‘ಪ್ರಾಪ್ತಿ’.

ನಿಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಬಹುಮುಖಿಯಾದದ್ದು- ತೀರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ‘ಹೆಜ್ಜೆಗಳು’ ಬಿಟ್ಟರೆ ಶುರುವಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಿ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆತ್ಮ ಕಥನ ಬರೆದಿರಿ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರೀರಿ. ಈ ವಿಸ್ತಾರ, ವೈವಿಧ್ಯ, ಹೊಸ ಮುರಿತಗಳು ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಣೆ ಏನು?

ಇದೊಂದು ಯಾತಾಯಾತ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದು, ಮತ್ತೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಬರೋದು. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರೀರಿ ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಾಣುವೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನ, ಮನೆಯವರನ್ನ ಹೊಸದೆನಿಸುವ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡ್ತೀರಿ. ಮೊದಲೂ ಅವೆಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿಯೇ, ಈಗ ಆ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಹೊಸ ಕಾಂತಿ ಬಂದಿದೆ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಊರನ್ನ, ದೇಶವನ್ನ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸ್ತೀರಿ ಅಂತ ತಿಳಿಯೋಕೆ ಒಮ್ಮೆ ನೀವು ಆ ಜಾಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕವಿತೆಯಿಂದ ಆಚೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕು ಇರೀನಿ. ಇದು ನನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮ ಅರಿಯೋದಕ್ಕೆ, ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ, ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ನಾನು ನಾಟಕ ಬರೆದದ್ದು, ಅನಾತ್ಮ ಕಥನ ಬರೆದದ್ದು, ಪ್ರವಾಸಕಥನ ಬರೆದದ್ದು. ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಗುಂಭತೆಯಿಂದ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಗದ್ಯ ಬರಹ ಕವಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೊಂದು ನಿಕಷ, ಸವಾಲು ಎಂದರು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕಾವ್ಯೇಷು ನಾಟಕಂ ರಮ್ಯಂ’ ಎಂಬ ಮಾತು. ನನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಇಂಥ ಸಂಚಾರಗಳು ನನಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ‘ಉಯ್ಯಾಲೆ’ ಸಾಸೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಲುಗಳಿವೆ:

‘ಉಯ್ಯಾಲೆ ಜೀಕುವಾಗ್ಗೆಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ

ಜಗುವಿರೊ ಅಷ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗುವುದು’

ಇದು ನಡೆದುಬಂದ ದಾರಿಯ ಕಡೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡೆನೆನ್ನುವ ನಿಲುವಿಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನ. ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೀರ?

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ತನ್ನ immediate past ಕುರಿತಾಗಿ ಅಂತ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅಡಿಗರಷ್ಟು ‘ಹಿಂದಕ್ಕೆ’ ನೋಡಿದವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಪಂಪ ಭಾರತ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿಕೊಂಡವರು ಅವರು. ಹೊಸಕಾವ್ಯ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನದೇ ಈವರೆಗಿನ ಕವಿತೆ ನಡೆದುಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡೋದು ಬೇಡ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅವರ ‘ಮೋಹನ ಮರಲಿ’ಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ, ಕಾಡುವ ಅತೀತದ ಆಹ್ವಾನವೇ ‘ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಂದರ’ದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ- ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಿಡೋ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಕವಿ ತನ್ನದೆಂಬ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಾನೆ. ಅದು ಅವನೊಡನೆ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸ, ಪಂಪ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಪರಂಪರೆಯ ಈ ಮಹಾನ್ ಚೇತನಗಳೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅವರ ‘ಸಂತಾನ’ವಾಗುವುದು ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ ಆಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದಾರೆ. ಕವಿಯ ಪಥಕ್ರಮಣ ಲೇನಿಯರ್ ಆದುದಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಂಬಂಧದ ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಒಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಎನ್ನಬಹುದಾದಂಥ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿವೆ. ಉಳಿದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಲ್ಲದ ಇಂಥ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ?

ಸಾಹಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಲೆ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಮಿಶ್ರಕಲೆ. ಸಂಗೀತವು ಶೃಂಗಾರ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಭರ್ತನೆ ಮುಂತಾದ ಭಾವ, ರಾಗಗಳ ಸಂಚರಣ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಎಂಬುದು ನಾವೇ ನಮ್ಮ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡ ಆಕಾಶ. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ 'ಭಾವ ಸಂಚರಣ'ದ ಮಾಧ್ಯಮವಲ್ಲ ತೀರ ಐಹಿಕ, ದೈಹಿಕ ವಿವರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕು. ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರ ಸೆಳೆಯುವ, ಆಕೆ ಅರೆನಗ್ನಳಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅವಳ ನಿತಾಂತ ಶರಣಾಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಭೌತಿಕ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಿಗಿತಗಳಿಗೂ ಸಾಗುವುದು. ಇಂಥ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಕುರಿತೂ ಒತ್ತಾಯಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಬಸವಣ್ಣನಂಥ ವಚನಕಾರರು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ಪಂಪ 'ಓಲಗಿಸಿ ಬಾಳ್ವದೆ ಕಷ್ಟಂ ಇಳಾಧಿನಾಥರಂ' ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಇರುಸು ಮುರುಸಾಗಿರಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು, ಅಲ್ಲವೆ?

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಥಾಂತರದ ನಿಮ್ಮ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಕಾವ್ಯಾಸಕ್ತರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಣೆ?

ಇದು ನನಗೋಸುಗವೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬರವಣಿಗೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ನಾನೆಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲೆಂದೇ ಈ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆ. ಭಾಷೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಅನುಭವ ತನ್ನ ಆಕಾರವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟಾದರೂ ಸಿಗುತ್ತದಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನ. ನನ್ನೇ ಬರವಣಿಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ಕಿರಿದುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನೊಂದು ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ: 'ಚಂದ್ರ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬ'.... ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವನ ಬಿಂಬವಂತೂ ಹೌದಷ್ಟೆ? ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಿರಿಯರ ಮಾತಿನ ವರಸೆ ಹೊಸ ಕಾಲದ ಓದುಗರಿಗೆ, ಕವಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂತೋಷ. ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅಪಾರ ಆಸ್ತಿ ಇದೆ, ಆದರೆ ಅದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ....

ಹಾಡುಗಳ ಕುರಿತು, ಹನಿಗವಿತೆಗಳ ಕುರಿತು, ಕಥನಕಾವ್ಯದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿರೋಧ ಕಂಡುಬಂತು. ಪ್ರಾಯಶಃ

ಹನಿಗವಿತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವು ಬೇರೆಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ...! ಹನಿಗವಿತೆಗಳ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮೊಳಗೇ 'ಪ್ರತಿರೋಧ' ಇದೆಯೆ?

(ನಗುತ್ತ) ಖಂಡಿತ ಹಾಗಲ್ಲ. ಹನಿಗವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂಥ ಅದ್ಭುತ ಮಾದರಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ತ್ರಿಪದಿ, ಚುಟುಕ, ಚೌಪದಿ, ಮುಕ್ತಕ, ಹಾಯ್ಕು... ಹನಿಗವಿತೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿ.ಜಿ. ಭಟ್ಟರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಡುಂಡಿರಾಜ್, ಶಿವಶಂಕರ್, ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್, ನೀವು... ಹನಿಗವಿತೆ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ ಕೂಡ. ಇನ್ನು, ನಾನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹನಿಗವಿತೆಗಳನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವ ಒಂದು ಹನಿಗವಿತೆ:

ಕ್ಯಾಬರೆ ನರ್ತಕಿ
ಬಟ್ಟೆ ಬಿಚ್ಚಿದಾಗ
ಕಂಡಿದ್ದು
ಒಂದು ಹೊಟ್ಟೆ

ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದ 'ಸೋನಿ ಪದ್ಯಗಳು' ಹನಿಗಳೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಹನಿಗವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದೇನು....

'ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಇರುವಿಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಅಡಿಗರ ಆಗುವಿಕೆಯ ಗತಿ ಸಾಧಕರಿಗೆ ತೆರೆದಿರುವ ಮಾರ್ಗ. ನನ್ನದು ಆ ನಿರಂತರ ತೊಡಗುವಿಕೆಯ ಮಾರ್ಗ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕುವೆಂಪು, ಅಡಿಗ ಮುಂತಾದವರದು' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮ ಕವಿತಾಸಂಕಲನದ ಮೊದಲ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿದ್ದೀರಿ. ಕೊಂಚ ವಿವರಿಸುತ್ತೀರ?

ಇರುವಿಕೆ, ಆಗುವಿಕೆ-ಎರಡು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು. ಎರಡೂ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲೂ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಿಖರ ಇದೆ, ಅದನ್ನು ತಲುಪಬೇಕೆಂದರೆ ಹತ್ತಲೂಬಹುದು, ಹಾರಲೂಬಹುದು. ನಾನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಟವನು. ಇದು ನಿರಂತರ ಕಾವ್ಯಕರ್ಮ. ಗಂಗೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬುವ ಯತ್ನ. ಸಂಕೇತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಕವಿಯ ಅನವರತ ಕಾರ್ಯ. ಅರಿಶೀಣದ ಕೊಂಬು ಒಂದು ದಾರದೊಡನೆ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅದು ಮಾಂಗಲ್ಯ. ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಮಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳು ಇಂಥವು. ಈ 'ಆಗುವಿಕೆ'ಯ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗ ನನ್ನದು....

ನಿಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ದರ್ಶನದ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಸಲ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಕವಿ ಅಂಥದೊಂದು ಕೇಂದ್ರ ದರ್ಶನವ ಕಂಡು ಹೊರಡುವನೋ, ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೊರಡುವನೋ?

ಕೇಂದ್ರ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು, ನಾಭಿಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲ! 'ದರ್ಶನ' ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಂಪೂರ್ಣ ದರ್ಶನ ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ ನಾನು. ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಕವಿತೆ, ಕಥೆ, ನಾಟಕ, ಮಕ್ಕಳ ಬರಹ, ಇತರ ಗದ್ಯ ಬರವಣಿಗೆ.... ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ದರ್ಶನದ ಸಮಗ್ರತೆಯ ಅಂಶಗಳು. ಇನ್ನೂ ಬರೆಯಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಮುಂದೆ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದಂಥದು. ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿದಾದುದು, ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿದಾದುದು ಎಲ್ಲವೂ ದರ್ಶನದ ಅಂಶಗಳೇ. ರಾಜನ ರತ್ನಕಿರೀಟ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆವ ಹಿಮದ ಮಣಿಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ದರ್ಶನ ಒಂದೇ ಎಂದು ತೋರಿತು...

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಜಾರಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭದ ಕುರಿತು ಈ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಮಾತೇನು?

ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು- ಇದು ನಾವು ಸರಳವಾಗಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಾಯ್ನುಡಿ ಬಳಸುವ ಕುರಿತು ವಿವಾದಗಳಿವೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅದನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ತಾಯಿ, ತಂದೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಲು ಏನು ಅಡ್ಡಿ? ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸು ಮಾಡಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಓದಿ. ಮಕ್ಕಳು ಏನಾದರೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಡಿ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ. **'Don't leave Kannada; Live Kannada'** ಇದು ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕಿವಿಮಾತು. ಉಪಯೋಗದಿಂದಲೇ ಯೋಗ. ಸೈಕಲ್ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಚುರುಕಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಗೀತ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ರಿಯಾಜ್‌ನ ಮಹತ್ವ ಗೊತ್ತು. ಬಳಸುವುದೊಂದೇ ಉಳಿಸುವ ದಾರಿ.

ಯಾವಾಗ ಗದ್ಯ! ಯಾವಾಗ ಪದ್ಯ? ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾಚೀನ? ಯಾವಾಗ ಸದ್ಯ? ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಬಹುಮುಖೀ ಬರವಣಿಗೆ ಕುರಿತು, ಅದರ ಸೃಜನಶೀಲ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ...

ಇಂಥದು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೊರಡುವುದಲ್ಲ. ಬರೆಯಬೇಕಾದುದು ಆಕಾರ ಸಮೇತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯ ಬಲೆ ಬೀಸುವುದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕಾಣಲು ಇಚ್ಛೆಯೂ ಬೇಕು, ಅದೃಷ್ಟವೂ ಬೇಕು. ಏನು ಸಂಭವಿಸುವುದೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗದ ಪಾಲೂ ಇದೆ.

ಕಾವ್ಯ 'ಕೇಳುವುದು' ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಆಚರಣೆ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಅನುಕೂಲ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ 'ಓದುವ' ಕಾವ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಒಂದಷ್ಟನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಅಲ್ಲವೆ?

ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಿದ್ದಂತೆ ಓದುಗಬ್ಬಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಕಾವ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಹಂಚುವ ಗ್ರಂಥದಾನ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇತ್ತು. ಪಂಪನನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವೆರಡಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳೂ ಇದ್ದವು. ವಚನಗಳು ಆ ಮಾದರಿ. ಪಂಪನಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಆಲೋಚನಾಮೃತ. ಹಾಡು ಆಪಾತ ಮಧುರ. ಇವೆಲ್ಲ ಮಾದರಿಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇದ್ದವು, ಇವೆ.

ಸಹನೆ ದೊಡ್ಡ ಮೌಲ್ಯ. ಆದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ವಿಮರ್ಶೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಜರಿಯ (ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ) ಮಟ್ಟದಲ್ಲಾದರೂ ಹರಿತವಾಗುವುದು, ಕಟುವಾಗುವುದು ಅವಶ್ಯಕ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪುಟ್ಟ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೊಂದು 'ಅಂತರ' ಕಾದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಅಥವಾ ಅದು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆ?

ವಿಮರ್ಶೆ ಒಂದು ಯಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಹಾರವಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಮಾನವೀಯ ಕ್ರಿಯೆ. ಗಿಡ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕದಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳಜಿ, ಎಚ್ಚರ ಬೇಕು. ಮೊದಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಮರ್ಶೆಯ ನಿರ್ದುಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅಡಿಗರಂಥವರೂ ಆಲಸಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣ, ಲಂಕೇಶ ಮುಂತಾದವರ ಆರಂಭದ ಬರವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಇಂಥ ಎಚ್ಚರದಿಂದಲೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರೆದರು. ವಿ.ಸೀ.ಯವರಂಥ ನಿರಂತರ ವಿಮರ್ಶಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಕೆ.ಎಸ್.ನ. 'ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು' ಮಾದರಿಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೇಖಕ ಪ್ರೌಢನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮುಂದಿನ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ, ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

'ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿದು ಕಾಲವಲ್ಲ' ಎಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾತು. ಆದರೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಂತೂ ಬರುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಸರಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿದು ಕಾಲ ಅಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಇನ್ನಾವ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿದು ಕಾಲ?

ಬದುಕಿನ ಅನಂತ ಮುಖಗಳನ್ನು, ಆಶಯಗಳನ್ನು, ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು, ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳೂ ಸೇರಿದರೆ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳೂ (ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ) ಸೇರಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಎಲ್ಲ ಕವಿತೆಗಳೂ ಔದುಂಬರ ಗಾಥೆಯಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಅಡಿಗ, ಕಾರಂತ, ಪುತಿನ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದವರೇ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಬಿಡಿ ಬರಹಗಳೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಆ ಎಲ್ಲ 'ಒಂದೊಂದೂ' ಸೇರಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಒಂದಾಗುವುದೇ 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ'. ಪ್ರಸ್ತುತ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಲೇಖಕರ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ನನ್ನದು ಇದೇ ಮಾತು. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಬರೆದು ಮುಗಿದುವಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಂಥವು.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ಇಷ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಳಿಕ ಒಂದು 'ಅಸಾಹಿತ್ಯಕ' ಪ್ರಶ್ನೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರು ದನಿ ಎತ್ತಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನಕೃ, ಮಾಸ್ತಿ, ಹಾಮಾನಾ, ಲಂಕೇಶ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ದೇವನೂರು, ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ... ಆದರೆ, ಇತ್ತೀಚಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥದೊಂದು ಎಚ್ಚರದ ದನಿಯಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ? ಸ್ವತಃ ನೀವೂ ಅಂಥ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪಾಲುಗೊಂಡಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲವೆ?

ಕವಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾಯಕ ಕವಿತೆ ಬರೆಯುವುದು. ವಿಶಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಸಂದರ್ಭಗಳ ಕುರಿತೂ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಬಂದೇ ಇವೆ. ಬಹಿರಂಗ ಚರ್ಚೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪು ಕೂಡ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ತನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಉಳಿದರು. 'ಕನ್ನಡ ಕಟ್ಟುವ' ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಲು ತನ್ನ ಗುರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಾಗಲೂ ಕುವೆಂಪು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ ಇದೇ: 'ನಾನು ಕನ್ನಡ ಕಟ್ಟುವುದು ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳಿಂದ, ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ. ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ನೀವು ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಕೆಲಸ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ', ನಾನು ಈ ನಂಬಿಕೆಯವನು. ಸಾಹಿತ್ಯ ನನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮ. ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲೇ ಮಾಡಬೇಕು...

• • • •

ಮಯೂರ, ಜನವರಿ ೨೦೧೪

೭. ಬದುಕು ಕಲಿಸಿದ ಹಿರಿ ಜೀವ

✍️ ಡಾ|| ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಲುಡಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ, ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರೇರಕರಾದವರು ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು. ಅತಿ ಶಿಸ್ತಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳ ಆಹ್ವಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಅವರೇ ಕೈಯಾರೆ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸ ಬರೆದು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಮೈಗಳ್ಳರಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸಿಗೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಸರ್‌ಗೆ ಪೋನ್ ಮಾಡಿ 'ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಾ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅವರು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಮೇಷ್ಟ್ರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ. ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಿಮರ್ಶೆಯ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅವರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯ ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರು. ಈ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲು ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ - ಕಾವ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೆ.ವಿ.ಎನ್. ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹೊಳಪುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಶಿಸ್ತು.

ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಅರಾಜಕ ಪ್ರತಿಭೆ ಎಂದರೆ ಕಿ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಭಯ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾತು ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಡಿಯೋಕರ್ ಜನರ ಮೇಲೆ ಹವ್ವನೆ ಹಾರಲು ಸದಾ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ, ಕಾಲು ಕೆರೆದು ಜಗಳ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದವರು ಇವರು. ಇವರನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸುವುದೇ ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಅವರು 'ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾರ್ಷಿಕ' ಎನ್ನುವ ವರ್ಷದ ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ತರುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೃತಿಗಳ

ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಬರೆಯಲು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧನ ಸಹಾಯಕರ ಮೂಲಕ (ಡಾ. ಎನ್.ವಿ. ವಿಮಲಾ) ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಈ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಶುರುವಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅವರು ನಮ್ಮ ಈ ತರುಣ ತರಲೆಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು - ಸರಿಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಲೇಖನ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು- ಕಿ.ರಂ. ಮುಂತಾದವರ ಪ್ರಬಲ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಟು ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ಹಲವರು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಗೆ ಬಯ್ಯು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಲೇಖನ ಬರೆದುಕೊಡಲು ಸಮಯ ಆದ ಮೇಲೆ ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಅವರಿಂದ ನಮಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಯ ದಿನಾಂಕ ನಮೂದಿಸಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಅನೇಕರು ಸರಿಯಾಗಿ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ರಜಾ ಹಾಕಿ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು ಕಿ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡ ಮಾಡಿ ರಜಾ ಹಾಕಿದರೂ ಅವರ ಲೇಖನವೇ ಮೊದಲು ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅಶಿಸ್ತಿನ ಈ ಹಿರಿಯರನ್ನು ನಾನೂ, ಡಿಆರ್‌ಎನ್, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ, ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಆದರೂ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕರೆತಂದ ಈ ತರುಣ ಪೀಳಿಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರುತ್ತ, ಬೆರೆಯುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದವರು ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ನಮ್ಮ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ವಿಭಿನ್ನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ, ಆರೋಗ್ಯಕರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ 'ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಹಾಡು' ಕಿರಂ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡು ಹೊರಬಂದಾಗ, ಕವಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತನಾಡಿ, ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಕಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಾಡಿದೆ. ವಚನಕಾರರನ್ನು ಒಂದೇ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವೈಚಾರಿಕ ಪಾತಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದ ಚಿಂತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಇದ್ದ ನಾನು ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆ ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಧಾಟಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಅಕ್ಕನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಓದಿ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ

ಕೈಯಿಟ್ಟು ಹರಸಿದರು. ನನಗೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಆ ಕ್ಷಣವನ್ನು ನೆನದಾಗಲೆಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರ ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ, ಇಂಥದ್ದೇ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ ಮಾತನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಅವರು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಅವರು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಾಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಠ ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಗೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗದೇ ಹೊಂದದ್ದು ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅವರೇ ನಮ್ಮ ಕಿ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ.

ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಅವರಿಗೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನವೆಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿ ರುಚಿಯಾದ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಒಂದು ಘಟನೆ ನನಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಾನು, ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್, ಹಾಗೂ ಪದ್ಮಾವತಿ ಮೇಡಂ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಸೆಮಿನಾರ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಊಟ ತಿಂದು ಬಸವಳಿದಿದ್ದ ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ವಾಪಸ್ಸು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ 'ಕಲ್ಲುಡಿ, ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಳ್ಳೆ ಕಡೆ ಮಸಾಲೆ ದೋಸೆ ತಿನ್ನಬೇಕು' ಅಂದರು. ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಹೋಟೆಲ್‌ಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಹೋದೆವು. ಒಳ್ಳೆಯ ರೋಸ್ಟ್ ಮಸಾಲೆ ದೋಸೆ, ಕೆಂಪು ಚಟ್ನಿ! ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಮಸಾಲೆ ದೋಸೆ ತಿನ್ನಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪದ್ಮಾವತಿಯವರಿಗೆ ಅನುಮಾನ. 'ಕೆಂಪು ಚಟ್ನಿ ಹೇಗಿದೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ನಗುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ಪದ್ಮಾವತಿಯವರು ದೋಸೆ, ಚಟ್ನಿ ಬಾಯಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇ, ಎದ್ದು ಓಡಿ ಹೋಗಿ, ಬಾಯಿ ತೊಳೆದು ಬಂದು 'ನಾನು ಏನೂ ತಿನ್ನಲ್ಲ' ಅಂದರು. ಈರುಳ್ಳಿ - ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ ಚಟ್ನಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಮೇಡಂಗೆ ಅಪಠ್ಯವಾಗಿತ್ತು; ಕೀಟಲೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು; ನಂತರ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಮೇಲೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಚಡಪಡಿಸುವ ಟೈಮು ಬಂತು. ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ತಿಂದ ಗ್ಯಾಸು ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಲು ಪ್ರಾರಂಭ. ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಗೆ ಎದೆ ನೋವು ಎನ್ನುವ ಭಯ ಬಂದು, 'ಕಲ್ಲುಡಿ ಯಾಕೋ ಎದೆ ನೋವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಆತಂಕಿತರಾದರು. ಒಂದು ಕಡೆ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆವು. ಮೇಷ್ಟ್ರುಗೆ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೃದಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಆಗಿತ್ತು. ನನಗೂ ಭಯ. ಆದರೆ ಥಟ್ಟನೆ ನನಗೆ ಇದರ ಕಾರಣ ಹೊಳೆದು ಅವರಿಗೆ ಗ್ಯಾಸು ನಿಲ್ಲುವಂಥ ರಾಮಬಾಣದಂಥ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಲೀಸು. ಮೇಷ್ಟ್ರು ನಂತರ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಗುನುಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಸಾಲನ್ನು ಗುನುಗಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು- ತೇನು ವಿನಾ ತೃಣಮುಪಿ ನ ಚಲತಿ...!

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಆಪ್ತ ಗೆಳೆಯರಾಗಿದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಸದಸ್ಯರು ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದು ಎಂಬ ಸಲಹೆ ಕೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಹೊಳೆದ ಹೆಸರು ನಮ್ಮ ಮೇಷ್ಟ್ರು. ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆ ತರುವ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಇವರಿಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಗೌರವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಈ ಮಿತ್ರರು ಹಾಗೂ ಕುಲಪತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿವಂತರು. ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಅನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕೊಟ್ಟಿತು. ನಾನು ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು, ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಋಣ ತೀರಿಸಿದ ಭಾವ ನನ್ನಲ್ಲಿತ್ತು.

ಅದೆಷ್ಟು ನೆನಪುಗಳು ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಮತ್ತು ನನ್ನ ನಡುವೆ! ಬದುಕು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಲೋಕ, ಲೋಕರುಚಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಎಷ್ಟು ಋಣ ತೀರಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಅಗಾಧವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಜೀವ ಅದು!

• • • •

ಸುಧಾ, ೦೯-೦೧-೨೦೧೪

೮. ನಾಗಬಂಧದ ಬಂಧನ: ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

✍ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ .ಹೆಚ್

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ನಿಷೇಧದ ಕರಡಿನ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೆಂಕಿಯುಗುಳಿದುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸುದ್ದಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಎಂಜಲ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೊರಳಾಟವನ್ನು ಈ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಮತ್ತೆ ನಂಬಿಕೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯವೆಂಬಂತೆಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡವು. ಈ ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಬಿಡಿಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಮನಸ್ಸುಗಳೆದುರು ಕರಾವಳಿಯ ಅತಿಪ್ರಾಚೀನ ಆರಾಧನಾ ಮಾದರಿಯ ಕಿರುಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ, ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನಿಡ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಕರಾವಳಿಯ ಯಾವುದೇ ಹಳ್ಳಿ ಮೂಲೆಗೆ ಹೋದರೂ ನಿಮಗೆ ಒಂದಾದರೂ ನಾಗಬನ ಸಿಗದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇರಲಾರವೇನೋ. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಮನೆಗೊಂದರಂತೆ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುವ ಈ ನಾಗಬನಗಳು ಮೂಲತಃ ದೇವರಕಾಡುಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ ನಾಗಬನ ಇಲ್ಲವೇ ನಾಗಬಲ್ಲೆಗಳೆಂದೇ. ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಥಳವಾಚಕಗಳ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲವೇ ದಿಗ್ವಾಚಕಗಳ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳವನ್ನು ನಮ್ಮೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧವಾಗಿ 'ತೆಂಕಲಾಯ್' ಎಂದೇ ಕರೆದಂತೆ, ನಾಗನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ 'ಬನದದೇವು' ಎಂದು. ಕಾರಣಿಕ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯದೇವತೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ನಮ್ಮೂರ ಕಡೆ ಇದೆ. ಗಂಡನ ಹೆಸರೋ, ಗಂಡನ ಅಣ್ಣನ ಹೆಸರೋ ನಾಗನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಬಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಷೇಧಕ್ಕಾಗಿ ಪರಾಯ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೂರ ಹೆಂಗಸರು ಆ ಹೆಸರಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬನದದೇವು ಹೆಸರು ಎಂದು ಸೇರಿಸಿ ಉಪನಾಮವನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೂಢಿ ನಮ್ಮೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಬಲ್ಲೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹುತ್ತದ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಗಾಳು ಇಲ್ಲವೇ ಬನ್ನೇರಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮರಗಳು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳೂ ಈ ಬನಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ಮರಗಳಿಗಾಗಲೀ ಆಚ್ಛಾದಿಸಿಕೊಂಡ ಬದನ ಯಾವುದೇ

ಭಾಗಕ್ಕಾಗಲೀ ಕುಡುಗೋಲನ್ನೆ ಹಾಕದೇ ಆ ಬನಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಅಥವಾ ಮೆದುಜಾತಿಯ ಜಾಜಿಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೋ ಕೆತ್ತಿದ ನಾಲ್ಕಾರು ನಾಗಮಿಥುನದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಹುತ್ತಕ್ಕೋ, ಪೀಠದಂತೆ ಇರುವ ನಿಸರ್ಗಸಹಜ ಕಲ್ಲಿನ ದಿಬ್ಬಕ್ಕೋ ಆತುಕೊಂಡಂತೆ ಬನದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲು, ಗಾಳಿಗೆ ತೆರೆದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ಸಹಜತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, "ನಾಗನಕಲ್ಲಿಗೆ ನಾಯಿ ಉಚ್ಚಿ ಹೊಯ್ಯುವುದು ಇಪ್ಪೆ (ಇರುವುದೇ)" ಎಂಬ ವಾಗ್ವಾಡಿಯನ್ನು ಮಾತಿಗೊಮ್ಮೆ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಮನೆಯ ಸಮೀಪವೇ ಇರುವ ಈ ಜಾಗಗಳಿಗೆ ನಾವು ಸಾಕಿದ ಕೋಳಿ, ಗಂಟಿ (ಹಸು)ಗಳು ಯಾವುದೇ ಭಿಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ ಮೆಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕೋಳಿಗಳಂತೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿರ್ಭಿಡೆಯಿಂದ ನಾಗನಕಲ್ಲಿನ ತಳಬುಡವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆದರಾಡಿ ಹುಳಹುಪ್ಪಡಿ ತಿಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದು ನಿನ್ನೆ-ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಡೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಬಂದ ರೂಢಿ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಸರಳ ಮಾದರಿಗಳಾದ ತನುಹಾಕುವ (ಬಾಳೆಗೊನೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ), ತಂಪು ಹಾಕುವ (ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಾಲು, ಬಿಳಿಅಕ್ಕಿ ಅರ್ಪಿಸುವ) ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ವರ್ಷದ ಯಾವುದೋ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತನುಹಾಕಿದ ಬಾಳೆಗೊನೆಯ ಬುಡದ ಚಿಪ್ಪು, ತಂಪು ಹಾಕಿದ ಅಚ್ಚೇರು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪೂಜೆಯ ಕೂಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಗೊಂದರಂತೆ ಸಿಗುವ ಈ ನಾಗಬನಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಕುಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನೇ ಮೂಲಬನವಾಗಿ ಎಂದಿನಿಂದಲೋ ಏನೋ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಮೂಲಿ ಸ್ಥಳವೆಂತಲೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ನಾಗನಕಲ್ಲಿನ ಬುಡವನ್ನೂ ಮೂಲ ಎಂತಲೇ ಕರೆಯುವುದರಿಂದ 'ಮೂಲಿ' ಎನ್ನುವುದು ಭುಸೂಚಕವಾದ ಪದವೂ ಹೌದು. ನಾಗ ದರ್ಶನಗಳು ನಡೆದಾಗ ಮೂಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಎಂದು ಮಣ್ಣನ್ನೇ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದರ್ಶನಗಳು ಹಲವು ಕಾಲದಿಂದ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ದಲಿತರು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ನಾಗಾರಾಧನೆಯ ಮಾರಿಯಾದ ಕಾಡ್ಯನಾಗನಿಗೆ ತಂಬಿಲ ಇಡುವ ಮತ್ತು ಆರಾಧಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕ ಕಡೆ ದಲಿತರೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಕಂಡಂತೆ ಹಣ್ಣು-ಹಾಲಿನ ಸರಳ ಮತ್ತು ಮಾಮೂಲಿ ಸೇವೆ ಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತೆ ವಿರಳವಾಗಿ ನಾಗದರ್ಶನವೋ, ಅತಿವಿರಳವಾಗಿ ನಾಗಮಂಡಲವೋ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ

ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ಸರ್ಪ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅವರ ಪಾಲಿಗೊಂದು ಗಂಟು (ನಿಧಿ)? ಸಿಕ್ಕಂತೆಯೇ ಎಂದು ಭಯ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಹಾವುಗಳು ಹೇಗೇ ಸತ್ತಿರಲಿ ಅವುಗಳ ಬೊಜ್ಜು (ಸಂಸ್ಕಾರ) ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹೊಣೆ ಹಾಗೆ ಕಂಡವರ ಮೇಲೆ ಬರುವಂತಹ ಭಯ ಅಂದೂ ಇದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡವನಿದ್ದೇನೆ. ಸತ್ತು ಕೊಳೆತುಹೋದ ಹಾವಿದ್ದರೂ ಅದು ಸರ್ಪವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪುರೋಹಿತರ ಮೂಲಕ ಹಲಸಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸುಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಯನ್ನು ಪುರೋಹಿತರ ಸಂತರ್ಪಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಬೇಕಿತ್ತು. ಹೋಮ ಹವನದ ಜೊತೆಗೆ ನಿಗದಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯರು ಸತ್ತುಬಿದ್ದರೆ ಸಿಕ್ಕದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಸತ್ತ ಹಾವುಗಳಿಗೆ ದಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಲಾಭಗಳು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ದಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ದುಬಾರಿಯೆನಿಸಿಯೂ ಇದು ಒಂದು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಗಬನಗಳು ಬನಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಈ ಬನಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಇಂದಿನಂತೆ ಅಂದು ಈ ಅಕ್ರಮಕೂಟ ಕೈಯಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಂಬುಗೆ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಭಯವನ್ನೇ ಬಂಡವಾಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾಗನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರವಾದ ದಂಧೆಯೊಂದು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಊರ್ಜಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಗದರ್ಶನಗಳು ನಡೆದಲ್ಲಿ ಮೂಲಿ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದಷ್ಟೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಸ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಗರ್ಭದಿಂದ ಅಗೆದು ತೆಗೆದು ಹುಟ್ಟಿ (ಮರೆಯಾದುದನ್ನು ನೆನಕೆ ಮಾಡುವುದು) ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಗಬನಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಗೋಪುರ ನಿರ್ಮಾಣದ ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ ಕಾರ್ಯದ ನಂತರ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಶುದ್ಧ ಕಳಶದಂತಹ ರಿನ್ಯೂಅಲ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸರಣಿ ಹುಕುಂಗಳನ್ನು ಈ ಪಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರ ಜಂಟಿಪಡೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಶ್ಚೇಷ ಬಲಿ, ನಾಗ ಮಂಡಲಗಳು ನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಗುವಷ್ಟು ಅತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದುಬಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬನಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಮೂಲ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಉಳ್ಳವರು, ಇಲ್ಲದವರು ಎಂಬ ಭೇದವಿರದೆ ಎಲ್ಲರೂ ವಂತಿಗೆ(ವರಾಡ) ಕೊಟ್ಟು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವ ಒತ್ತಡವೂ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೀಗೆ ವರಾಡ ಕೊಟ್ಟು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಅನೇಕ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಲಿಷ್ಠರ ನಡುವೆ ನಲುಗಿಹೋಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವ ಯಾವುದೋ ಅಡ್ಡದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಯಾಡಿದ ದಿಢೀರ್

ಧನಿಕರು ತಮ್ಮ ಸಂಪಾದನೆಯ ಗಣಿತವನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನೈತಿಕ ದಿವಾಳಿ ಶೂರರು ಧರ್ಮದುರಂಧರರಾಗಿ 'ನಾಗಮನ್ನಣೆ' ಪಡೆದು, ಅನೈತಿಕವೆನ್ನುವುದು ಶುಚೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೈತಿಕ ನಾಣ್ಯವಾಗಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಾಗನನ್ನು ನಂಬಿದ ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ಸಂಕಟೋತ್ಪಾದಕರ ನುಡಿಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಾ ಬದುಕಬೇಕಾದ ವಿಷಚಿಕ್ಕ ಬಲಿಯುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೌರವ ಮರೆತು ಎಂಜಲಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿದಷ್ಟೇ ಕನಿಷ್ಠವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾರದೋ ಹೋಟೆಲು-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಪಡೆದ ಹಣವನ್ನು ದೈನೇಸಿಯಾಗಿ ಈ ಲೂಟಿಕೋರರ ಕೈಗೆತ್ತು, ಮತ್ತವರದೇ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಮಡೆಸ್ನಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ದಯನೀಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಗರಾಧನೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೂಲತಃ ಅವೈದಿಕ ನೆಲೆಯದು. ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆಯ ಮುಖ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಣ್ಣಿನ ಕಳಶಗಳು. ಶುದ್ಧ ನಿಸರ್ಗರಾಧನೆಯ ಈ ತಾಣವನ್ನು ಗುದ್ದಲಿ ಮತ್ತು ಕುಡುಗೋಲು ಮುಕ್ತವಲಯವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾಗನ ಬನವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಇನ್ನಾರು ಅದನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸ್ವಯಂನಾಶವನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಆ ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದವನ ಮೇಲೆಯೇ ನಾಗನ ಮುನಿಸು ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂಬಂತಿರುವ ಈ ನಂಬಿಕೆಯ ಆಳದಲ್ಲಿ ನಾಗಬನದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕುರಿತಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪಕತೆಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಬನದ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಧಕ್ಕೆ ಒದಗದಂತೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಹಜವಾಗಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಜೇನು, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುಡುಗೋಲು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ವಯಂ ನಿಷೇಧದಿಂದಾಗಿ ಸಂದಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೀರಪೂರಣದ ಹುತ್ತಗಳ ಜೊತೆಗೆ ದಟ್ಟವಾದ ಬೀಳು, ಬಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡ ಸಸ್ಯವಳಿಯ ಸಾಂದ್ರತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟದಂತೆ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಉಳಿದುಬಂದಿದ್ದ ಈ ಪಾರಂಪರಿಕ ರಕ್ಷಿತ ನಿಸರ್ಗ ತಾಣಗಳು ಇವತ್ತು ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜೆಸಿಬಿ ಯಂತ್ರಗಳ ದೈತ್ಯಾಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೋಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸಪಾಟುಗೊಂಡ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಬನಗಳ ನವನಿರ್ಮಾಣಗಳು ಏಳುತ್ತಿವೆ. ಹುತ್ತವನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿ ಅದನ್ನೇ ನಾಗರಾಧನೆಯ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹುತ್ತಗಳ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನೆ ಮಾಡಿ, ಇದರಿಂದಾದ ಹಾನಿ (ನಾಗನ ಮರಿ-ಮೊಟ್ಟೆಗಳ ನಾಶದ)ಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತದೇ ಸರ್ಪಸಂಸ್ಕಾರವೆಂಬ ಪುರೋಹಿತ ಲೂಟಿಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಗುದ್ದಲಿ, ಕುಡುಗೋಲುಗಳಲ್ಲದೆ ಬೆಂಕಿಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೂ ಸೀಮಿತ ಅವಕಾಶವಷ್ಟೇ ಇದ್ದ, ಜೇನುವಾಸದ ತಾಣಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಈ ಬನಗಳೊಳಗೆ ಈಗ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಮ ಹವನಾದಿ ಅಗ್ನಿಕೊಂಡದ ಜ್ವಾಲೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ! ಜಲಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ನಾಗಪರಂಪರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಪರಂಪರೆಯವರ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಂದುಹೋಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನಾಗನ ಹೆಸರಿನ ಏನೇ ಕೆಲಸ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲೊಂದು ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಆಗಲೇಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅನ್ನ ಹಂಚುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದವರೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಅದು ಬರಿಯ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಡಿಯೂಟವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಷರತ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದೂ ಹೌದು. ನಾಗನಿಂದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಉಣ್ಣಲೇಬೇಕಾದವರು ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ 'ಹಸಿವಿರದವರ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸಿ!' ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಬೇಕಾದ ದುಸ್ತರ ಸ್ಥಿತಿಯಿದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾಗಪಾತ್ರಿಯ ಬಾಯಿಂದ ತಪ್ಪದೇ ಬರುವುದು 'ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ' ಆಜ್ಞೆಯ ನುಡಿ! ಪುರೋಹಿತ, ಪಾತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಉಣ್ಣುವ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಫಲಾನುಭವಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿ, ಇದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ದಂಧೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರ ಕುರಿತು ಕೊಡುವವರು ಗೋಣಿಗೊಂಡೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಡೆಯುವವರು ಅಧಿಕಾರದ ಕಸಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲಿಸ್ಥಾನದ ಮೂಲದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉರಿದಿದ್ದು ಬೀಳುವ 'ಸಂಸ್ಕೃತ' ಮತ್ತು 'ನಂಬಿಗೆ'ಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಸಂಘಟಿತರಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮಡೆಸ್ನಾನವನ್ನು ನಂಬಿಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೊರಳಬೇಡಿ ಅಂದರೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದುರಂತವೆಂದರೆ ಆಳುವವರ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಬಲ್ಲಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ತನ್ನ ಅಂತಿಮ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇಂತಹ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೀಗುತ್ತಿರುವವರ ಎದುರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಇಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಆತ್ಮ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆದಕಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸೋಗಲಾಡಿತನವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಬೇಕಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎಂಜಲ ಮೇಲೆ ಉರುಳುವವರ ಆಳದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾಗದಂತೆ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯ

ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಈ ಉರುಳಾಟದ ಹಿಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅದಲ್ಲದೆ ನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದರೆ ಗೊಂಚಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ಒಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಯಾವ ತೆರನಾದ ಇರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸವನ್ನು ತೋರಿವೆ? ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಯ ಅವರಣಗಳು ಇಂದು ಯಾವ ಮಾರ್ಪಾಡಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ? ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಈ ನಂಬುಗೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಬೀರುತ್ತಿರುವ ವಿಕೃತ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕರಾವಳಿಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅನುರಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಿರ್ವಾತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪಿಸುಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕೂಗಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ವೇಳೆ ಅದನ್ನೊಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿಯುಳ್ಳ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನಿಸರ್ಗಾರಾಧನೆಯ ಮಾದರಿ ಎಂದೇ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಡುಗೋಲ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂನಿಷೇಧ ಹೇರಿಕೊಂಡ ದೇವರ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದ ಅಂತರ್ಜಲದ ಮರುಪೂರಣದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಔಷಧೀಯ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ನಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹೆಮ್ಮೆಯೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ತ ಹಾವಿನ ದೇಹಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ವಿಷ ಅದರ ದೇಹ ಕೊಳೆತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುವ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಳ್ಳದಿರಲಿ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಯಿತು ಎಂದೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪಂಥಿಕವಾಗಿ ನಾಗಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾದ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ನಾಗನ ಹೆಣವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಕನ ಹೆಣವೆಂಬ ಗೌರವವೂ ಇರಲಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಿಯ ಪಾಲನೆಯಿದೆ.

ಆದರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಇವೇ ನಂಬಿಕೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಶತಮಾನ ಹೋಗಲಿ, ದಶಮಾನದ ಹಿಂದಿನವರೆಗೆ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿಸರ್ಗ ರಚನೆಗಳು ಹೀಗೆ ದಂಧೆಕೋರರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ನಂಬುಗೆಯ ವಕಾಲತ್ತಿನ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಎಚ್ಚರಾದಂತೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ! ಈಗ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಶೈಲಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ನಾಗಗೋಪುರಗಳೆಂಬ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ವಾಸ್ತು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ಅವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಣದ ಮೂಲದ ಕುರಿತಾದ ಪಾವಿತ್ರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ

ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ! ಅಡ್ಡದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಕಳ್ಳ-ಸುಳ್ಳರ ಜೊತೆಗೆ ನಿಷ್ಪಾಪಿ ಬಡವರೂ ಈ ಹೊಸ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಸೋಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಈ ನಂಬುಗೆಯ ವಕೀಲರುಗಳು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ! ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾಗನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಂದು ವಂತಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗದವರು ಊರೆಲ್ಲ ಜೋಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಕಸಿಯುವುದನ್ನು ನಂಬುಗೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡು ನನ್ನ ಸೇವೆ ಬಾಕಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದು ಹುಕುಂ ಕೊಡುವ ನಾಗಪಾತ್ರಿಗಳ 'ನುಡಿ' ಅನೈತಿಕತೆಯನ್ನೂ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ? ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಂಬುಗೆ ಇವುಗಳ ಕಾರ್ಯರೂಪದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಿರುವಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ, ಅವುಗಳ ನಿಷ್ಕಳಂಕ / ಪಾರದರ್ಶಕ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯರ ಹೆಣವನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಸೋಂಕದ ಪಾಪ, ಸತ್ತ ಸರ್ಪನ ಹೆಣಕೃಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಕರಾವಳಿಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಾಲದ ದಪ್ಪರುಗಳು ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರುಗಳೇನಾದರೂ ಗಮನಿಸಿದ್ದಿದೆಯೇ? ಓದು ಬಿಡಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೋಟೆಲು, ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ದುಡಿಸಿದ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಗೋಳಿನ ಚೀಲದಿಂದಲೂ ಈ ನಾಗ ಮತ್ತು ಸತ್ತ ನಾಗಗಳ ನೆವದ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಲೂಟಿಯನ್ನು ನಂಬಿಕೆಯೆಂದಷ್ಟೇ ಭಾವಿಸಿ ತಣ್ಣಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ? ದರ್ಶನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮದಂತೆ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದರ್ಶನ ಮುಗಿಸಿದ ಪಾತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಕರ್ಷಣೆ ಆಗಬೇಕೆಂದರೆ ಮುಂದಿನ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನದ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ದೇವರು ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಭೂತಾರಾಧನಾ ಪರಂಪರೆಯ ನಂಬಿಕೆ. ಆದರೆ ವಾದ್ಯದ ಹಿಮ್ಮೇಳವನ್ನೂ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ವಾಹನ ಸೌಲಭ್ಯದ ನೆರವಿನಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ೨೧ ಬಾರಿ ಸುತ್ತಿಬಂದವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಆ ಕೊಡಲಿರಾಮನನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತೆ, ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯ ತನಕ ದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ತಲಾ ೩-೫ ಸಾವಿರನ್ನು ಪೀಕುತ್ತಾ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಾರು ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ನಾಗಪಾತ್ರಿಗಳು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ದುಡಿಮೆಯ ಸ್ವಚ್ಛ ಈ ನಂಬುಗೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಯಾಕೆ ದಂಧೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ? ಈ ನಡುವೆ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಪ್ಪು ಹಣ-ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ್ದೇ

ಸುದ್ದಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ಲಿಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎನ್ನುವ ಅಗೋಚರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಹೆಸರಿನ ಲೂಟಿ ಆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಚಿಂತನೆಯೊಳಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ! ಕಣ್ಣೆದುರೇ ನಡೆಯುವ ತೆರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಣದ ಸೇರಿಕೆಯನ್ನು ಯಾವ ಬಣ್ಣದ ಹಣವೆನ್ನಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು. ತಿಂಗಳೊಂದರ ಕನಿಷ್ಠ ಲಕ್ಷವನ್ನೂ ಮೀರಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ನಾಗಪಾತ್ರಿಯಾದವನ ಆದಾಯಕ್ಕೂ ಮಾಮೂಲಿ ದೈವಪಾತ್ರಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಗಾಧವಾದ ಅಂತರವನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಇದು ತಿಳಿದೀತು. ೨೦-೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಗಪಾತ್ರಿಗಳಾದವರು ಹೀಗೆಯೇ ಸಿರಿವಂತರಾಗಿದ್ದರೇ? ಇದು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಲೂಟಿಯಲ್ಲವೇ? ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವೇ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನೆಯೂ ಹೌದಲ್ಲವೇ?

ನಂಬುಗೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಚಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಲೂಟಿ ಹಾಗೂ ಹಳೆಯದು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಮಡೆನ್ನಾದಂತಹ ಆಯ್ದು ಕೆಲವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒದ್ದಾಡುವುದು ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾದ ಕಸರತ್ತುಗಳೇ. ಉಂಡ ಎಂಜಲಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನೂ ಹುಟ್ಟುಗತಿಯ ಹೆಸರಿನ ನುಡಿಯೆಂಜಲಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾದ ಉರುಳಾಟವನ್ನೂ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಂಬುಗೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆಕರ್ಷಕ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತಿರಿಸಿಕೊಂಡ ನಾಜೂಕಾದ ಆಯುಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿರುವ ತಳವರ್ಗದ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿಯ ಯೋಜನೆಗಳು ನಗ್ನವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದಾಗಿಯೇ ಆ ವಿವರಗಳು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಸಮರ್ಥನೆಗಳಿಯುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಂಬುಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡುವವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ನಂಬುಗೆಯ ಹೆಸರಿನ ಅನಾಚಾರವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೂ ಇರಬೇಕು. ಶತಮಾನದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವವರಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕನಿಷ್ಠ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಇರಬೇಕಾದುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ನಾವುಗಳಿಗೆ ಜನರ ವಿವೇಚನೆಯ ಉಸಿರನ್ನೇ ಹಿಸುಕಬಲ್ಲವರಿಂದ ಹಸಿರುಳಿಸುವ, ಜನರ ಬೆವರಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಡುವ ಕರ್ತವ್ಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ

ನಮ್ಮ ಬೋಳೇತನದ ಕುರಿತಾದ ಎಚ್ಚರವೂ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆಯಬಾರದು.

• • • •

ಹೊಸಕು, ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೧೪

೯. ಕನ್ನಡದ ಅಭಿನವ ಕಾಳಿದಾಸ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ

✍️ ಡಾ. ವೀಣಾಭಾರತಿ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜಯಶಾಲಿ ಗಂಡಸಿನ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಓರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ, ಕವಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರ ಪಾಲಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಳ್ಳಾಗಿತ್ತು! ಅವರ ಪತ್ನಿ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಹೆಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್‌ರವರ ತಂಗಿ)ಯವರಿಗೆ ಎರಡನೆ ಹೆರಿಗೆಯ ನಂತರ ಉಂಟಾದ ಮನೋವಿಕಲ್ಪತೆ, ಮತ್ತೆರಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಣಂತಿ ಹಿಪ್ಪೀರಿಯಾ ಆಗಿ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡು, ಭಟ್ಟರನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಒಂಟಿತನಕ್ಕೆ ದೂಡಿದರೂ, ಎಸ್. ವಿ. ಪಿ. ಯವರು ತಮ್ಮ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದಾಂಪತ್ಯದ ಕೊರಗನ್ನು ಎಸ್. ವಿ. ಪಿ. ರವರು ನವಿರಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅವರ ಸೊಸೆ ಉಷಾ ರಾಮಚಂದ್ರರವರು ಅವರು ಬರೆದ ಕವನದ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ನೆನೆಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಅಡಿಗೆಯ ಭಟ್ಟನು ಸಂಜೆಗೆ ಭಾಷಣಕಾರನು! ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳು ಕನ್ನಡ ಓಜನು, ಇರುಳಲಿ ಸರಸ ಕೃತಿಕಾರನು! ಅವರ ಪುತ್ರ ರಾಮಚಂದ್ರರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಾತ ಎಸ್. ಸದಾಶಿವರಾವ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿಗಳ ಪ್ರತಿಕೃತಿಗಳು ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದವು. ತಾತ ಸದಾಶಿವರಾಯರು ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕರೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ತಾತ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಸದಾಶಿವರಾಯರು ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರೂ, ಎಸ್. ವಿ. ಪಿ. ಯವರ ಗೆಲೆಯರು ಅವರನ್ನು ಭೇಡಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನೀನು ಭಟ್ಟ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅನುವಾದಗಳ ಭಟ್ಟಾರಕ (ಕಿಂಗ್ ಆಫ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಶನ್) ಎಂದು!

ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣ ಸಂಸಾರದ ಹಲವಾರು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ತಾವೇ ನಿಭಾಯಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ ಎಸ್. ವಿ. ಪಿ. ಮಗಳು ನಾಗರತ್ನ, ಮಗ ರಾಮಚಂದ್ರರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಪ್ರತಿದಿನ ತಾವೇ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮನೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿ ನೆರವೇರಿಸಲು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದರು! ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಕುಂದದೆ,

ಜೀವನದಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗದೇ ತಮ್ಮ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಮನೋವೇದನೆಗೆ ಔಷಧಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಪಿತೃ ದೇವೋ ಭವ ಎಂಬ ನುಡಿಗ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ! ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಹಿರಿಯ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದು, ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿರುವ ಎಸ್. ವಿ. ಪಿ. ಅವರ ಹಿರಿಯ ಮಗ ರಾಮಚಂದ್ರ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಾಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೮ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೯೧೪ ರಂದು ಜನಿಸಿದ ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯಟ್ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರೊ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, ಪಂಡಿತ ವರದಾಚಾರ್ಯರು ಅವರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು, ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕವನಗಳು ಸುಭೋದ ವಿಶ್ವವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯಟ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ಯವರ ಬಾಬರನ ಮಧುಗೀತೆ ಎಂಬ ಗದ್ಯಲೇಖನ ಓದಿದ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತನಾಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನಿತ್ತರಂತೆ!

೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಆನರ್ಸ್ ಮುಗಿಸಿದ ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ಯವರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಭಾಗವಾಗಿ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಕವಿಯ ಮೈಖೇಲ್ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಚಯ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಾನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿನ ಸ್ವರ್ಣ ಪದಕ ದೊರೆಯಿತು! ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಾಗ ಕೂಡ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೇಣಿಸಿದ್ದಪ್ಪನವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣ ಪದಕ ದೊರೆಯಿತು! ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಆನರ್ಸ್ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ಸಹಪಾಠಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭ ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ) ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ಈ ರೀತಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ: ನಮ್ಮ (ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರು, ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು ಮತ್ತು ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು) ಸಮಾನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಡತನ, ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮೂರೂ ಜನ ಒಂದೇ ಕಪ್ಪು ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿದ ದಿನಗಳೂ ಉಂಟು, ಕಾಲೇಜಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಹುಮಾನದ ಹಣದಿಂದಲೇ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿದವರು ನಾವು!

೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಲವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಭಟ್ಟರು, ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿವಾಹದ ನಂತರ ತುಮಕೂರಿನ ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯಟ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ೧೯೪೩ ರಿಂದ ೧೯೫೦ ರವರೆಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿದ್ದು, ಪುನಃ ೧೯೫೦ ರಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಂತರ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಹಾಗೂ ರೀಡರ್ ಆಗಿ ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ವರ್ಗವಾದಾಗ, ಆ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಭಟ್ಟರಿಗೆ, ವಿವೇಕ ರೈ ಹಾಗೂ ನಾಗರಾಜರಾವ್ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ರವರು ೧೯೭೪ ರಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದಾಗ ಮಂಗಳ ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ್, ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ, ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಲೇಖಕರು ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರ ಶಿಷ್ಯರು. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಹಪಾಠಿ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರೊಡಗೂಡಿ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣದರ್ಶನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ಯವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ, ತಾವು ಅದನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಾ ತಲ್ಲಿನರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂದೂ, ಭಟ್ಟರು, ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಬರೆದ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿ, ಕವಿ, ವಚನಕಾರ, ಅನುವಾದಕ, ಪ್ರಬಂಧಕಾರ, ವಿಮರ್ಶಕ ಎಂದೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದ ಭಟ್ಟರ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ ರಾಗಿಣಿ (೧೯೪೦). ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ರವರು ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯವರನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ಮೊದಲ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕವಿತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ರಾಗಿಣಿ. ಆಕೆ ಹಾಡಿದಳೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳುವುದೇಕೆ? ರಾಗ ಸಿಂಚಿತೆಯಾದಳೆಂದು ರಜನಿ ಆದರಿನ್ನೂ ಬಾರನೇಕೆ ತಡಮಾಡುವನೂ, ಅವಳಿಂಪಿಗೆ ಸೋತು ಸಿಲುಕಿರುವನೋ! (ರಾಗಿಣಿ ಕವನದಿಂದ). ರಾಗಿಣಿ ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪುರವರು ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕವನದಿಂದಲೇ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ರವರು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಡಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ

ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಏಳುನೂರ ಐದು (೭೦೫) ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಉಪ್ಪು ಕಡಲು (ಉಷಾ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು)

ಮಲೆಯ ನಾಡಿನೊಳು
ಇರುಳ ಕತ್ತಲೊಳು
ದೊಂದಿ ಬೆಳಕಿನೊಳು

ಈ ಕರಾವಳಿಯ ತಿರೆಯ
ಈ ಕಡಲಲೆಯ ಮೊರೆಯ
ಈ ನೆಲದ ನಿರಿಯ

ಆಕಾಶವಾನಿಯ ಪ್ರಸಾರದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ತನ್ಮಯಗೊಳಿಸಿದ ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ರವರ ಗೀತೆಗಳೆಂದರೆ ಜೊನ್ನ ಹೊಳೆ ನೀನಾಗೆ, ಬಾನ ಮೀನು ನಾನಾಗಿ ನಾವುನಲಿದ ನಾನೊಮ್ಮೆ ಒಲವಾಗಿ, ನೀನೊಮ್ಮೆ ಚೆಲುವಾಗಿ ನಾವು ನಲವಿ (ನಾವು ನಲವಿ ರಾಗಿಣಿ) ತಿಳಿಮುಗಿಲ ತೊಟ್ಟಲಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಚಂದಿರನ ಗಾಳಿ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು (ಒಂದು ರಾತ್ರಿ).

ಸುಭಾಷಿತಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇರುವ ಮುಕ್ತಕಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ರವರು. ಭಟ್ಟರು ಸುಮಾರು ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮುಕ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರಭಾಪ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಇನ್ನೂರು ಮುಕ್ತಕಗಳಿವೆ! ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ರವರ ಮುಕ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿರುವ ಡಾ. ಎ.ಎಸ್. ವೇಣುಗೋಪಾಲರಾವ್ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡಡಿದ ಸಂಸಾರ ಮುಕ್ತಕದ ಭಾಗವನ್ನು ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಗುದ್ದಾಡುವುದಕೆಮಗೊಬ್ಬರು ಬೇಕೆಂದು
ಮದುವೆಯಾದೆವು ಹೀಗೆ ನಾವು
ನಮ್ಮ ಈ ಕಲಹಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಮರೆಯೊಂದು
ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆವೆ ನಾವು? (ಚಂದ್ರವೀಧಿ)

ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಹೊಸಕನ್ನಡ ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಒಲುಮೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾಳಿದಾಸ ಮಹಾ ಸಂಪುಟ (ಕಾಳಿದಾಸನ ನಾಲ್ಕು ಕಾವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರು ನಾಟಕಗಳ ಅನುವಾದ ಕನ್ನಡ

ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ), ಕನ್ನಡ ಭಾಸ ಮಹಾಸಂಪುಟ, ಕನ್ನಡ ಹರ್ಷ ಮಹಾ ಸಂಪುಟ, ಕನ್ನಡ ಭವಭೂತಿ ಮಹಾ ಸಂಪುಟ, ಕನ್ನಡ ಭರ್ತೃಹರಿಯ ಶತಕತ್ರಯ ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಭಟ್ಟರ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಚನೆಗಳೂ ಹಲವಾರು. ರಾಗಿಣಿ, ಗಗನ ಚುಕ್ಕಿ, ಜಹನಾರ, ಕೃಷ್ಣಮೇಘ, ಉಪ್ಪು ಕಡಲು, ಸುರಗಿ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಇತ್ಯಾದಿ!

೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವ, ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಹಾಗೂ ಅದೇ ವರ್ಷ ಮಣಿಪಾಲದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಜನರಲ್ ಎಜುಕೇಶನ್‌ನಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಗೌರವ ಫೆಲೋಶಿಪ್, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಿಂದ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟೊರೇಟ್, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸಿದ ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ರವರಿಗೆ ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಕಾವ್ಯಾಂಜಲಿಗಳ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅನುವಾದಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ದೊರಕಿದೆ! ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟರು ವಿಧಿವಶರಾದಾಗ, ರಸಖುಷಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥದ ಐದನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮುದ್ರಿಸಿತ್ತು!

ಮಾವನವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಕೋಪವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಪೆನ್, ಟಾರ್ಚ್ ಹಾಗೂ ಲೆನ್ಸ್ (ಬೂದುಗಾಜು) ಏನಾದರೂ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಿಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು! ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸೊಸೆ ಉಷಾ ರಾಮಚಂದ್ರ. ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಅವರು ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಆರು ತಿಂಗಳ ಮೊದಲು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು : ಅಮ್ಮ ಉಷಾ, ಒಂದು ಬೇರೆ ಪೆನ್ ತಂದು ಕೊಡಮ್ಮ, ಪೆನ್‌ನ ಮುಚ್ಚಳದ ಬಣ್ಣ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಬೇಕು! ನನಗೆ ಪೆನ್‌ನಕ್ಯಾಪ್ ಯಾವುದು ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ! ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಆಗ ಲಿಟ ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಕಣ್ಣಿನಪೊರೆಗೆ ಆಪರೇಶನ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗಳು ನಾಗರತ್ನ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದಿಂದ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಮ್ಯಾಗ್ನಿಫೈಯಿಂಗ್ ಲೆನ್ಸ್ ಅನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.!

ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಪತ್ನಿ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ, ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ತಂಗಿ ಹಾಗೂ ಭಾವನವರ ಹತಾಶ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಚ್.ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್ ಈ ರೀತಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ : ಅವರ

ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಳಕು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂಕಾಗಿದೆ. ತಂಗಿ ರಾಜಿಯಂತೂ ಶಿಲಾಮೌನಿ, ಯಾರದೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆಯೇ ಜೀವನವೂ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಉರಿಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಹೋಗಿದೆ, ಅಗ್ನಿ ದಿವ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ (ದಿವ್ಯಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ).

ಮಯೂರ, ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೧೪

೧೦. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶೀಲ-ಸೌರಭ ಡಾ|| ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಡಾ|| ಬಿ. ಜನಾರ್ದನ ಭಟ್

ಬಹುಭಾಷಾ ವಿಶಾರದೆ, ತುಳು-ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೇತು, ನಿಘಂಟು ರಚನಕಾರ್ತಿ, ಭಾಷಾ ಸಂಶೋಧಕಿ, ಸ್ನೇಹ-ಸೌಜನ್ಯಗಳ ಮೂರ್ತರೂಪ ಡಾ|| ಬಿ. ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಜನವರಿ ೧೪ರಂದು ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಿರಂತರ ಅಧ್ಯಯನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಬಗೆಗೊಂದು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಅವಲೋಕನ.

ಖ್ಯಾತ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞೆಯಾಗಿದ್ದ ಉಡುಪಿಯ ಡಾ|| ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮೊನ್ನೆ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು(೧೪.೦೧.೨೦೧೪) ಕಾಯಬಿಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದರು. ಸ್ಥಾನಬಲದಿಂದ ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯ ಬಲದಿಂದ ವಿದ್ವತ್ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಲೈಗಳಂತೆ ಮೆರೆದು ಮರೆಯಾಗುವವರದು ಒಂದು ವರ್ಗವಾದರೆ ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗ. ಯಾವ ಸ್ಥಾನದ ಬಲವೂ ಇಲ್ಲದೆ; ಯಾವ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವು ಇಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ವಿದ್ವತ್ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಪುರಾಣ ಸದೃಶ ವಿದುಶಿ ಅವರು.

ಪತಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಡಾ|| ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು; ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಜೂರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸುಶೀಲಾ ಬೆಳೆದದು ಕೇರಳದ ತಿರುವನಂತಪುರದಲ್ಲಿ. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಗಂಡನ ಜತೆಗೆ ಮದ್ರಾಸು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪೂನಾ, ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ(ಸೆನೆಗಲ್) ಹೋದ ಸುಶೀಲಾ ಅವರು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಗಂಡನಿಗೆ ಸಂಸಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅನ್ಯತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಲಭಿಸಲಾರವು.

ಬದುಕಿನ ದಾರಿ

ಉಡುಪಿಯ ಕಾಪು ಸಮೀಪದ ಮಜೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲಾರ ಜನನ. ತಂದೆ ಪದ್ಮನಾಭ ಶರ್ಮ, ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಶರ್ಮರು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಸ್ಕೃತ

ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಕೇರಳದ ತಿರುವನಂತಪುರದ ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ತಿರುವನಂತಪುರದಲ್ಲೇ ಸುಶೀಲಾ ಬಿ.ಎ.ಪದವಿಯವರೆಗೆ ಓದಿ ಪ್ರಥಮ ರ್ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದು ತೇರ್ಗಡೆಯಾದರು.

ಸುಶೀಲಾ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಮತಿಭ್ರಮಣೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಈ ಕುಟುಂಬದ ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮಗಳು ಸುಶೀಲಾ ಬೀದಿ ದೀಪದಡಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರೊಬ್ಬರು ಮನೆಗೆ ದೀಪ ಹಾಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬರು ಅವರಿಗೆ ಓದಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಗಂಡನ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅಮ್ಮ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕಿ ಸುಶೀಲಾ ಐದಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಮೊಗವೀರರು ಬಂದು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದರು. ಸುಶೀಲಾ ಅವರ ಬಹುಭಾಷೆಗಳ ಜ್ಞಾನ ಹೀಗೆ ಮಾತೃರಕ್ಷಣೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಭಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ (ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ತುಳು, ಮಲಯಾಳಮ್, ತಮಿಳು, ಬ್ಯಾರಿ, ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕುವಿ, ರಷ್ಯನ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕದ ಓಲಾಫ್, ಪುಲಾರ್, ಸೆರೆರ್, ಜೋಲಾ) ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಅನಂತರ ಹೇಳಿದ್ದರು: ನನಗೆ ಕಷ್ಟದ ಭಾಷೆಯೂ ಗೊತ್ತಿದೆ!

ಎಳವೆಯಲ್ಲೇ ತನಗಿಂತ ಕಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಪಾಠ ಹೇಳಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಶೀಲಾ ಅವರು ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಕಲಿತರು. ವೀಣಾವಾದನ, ಸಂಗೀತ, ಭರತನಾಟ್ಯ, ಜನಪದ ನೃತ್ಯ, ಕಸೂತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಲಿತದು ಹೀಗೆ. ಓರ್ವ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದೆ ಇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿನ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ತಿರುವಾದಿರಕಳಿ' ಎಂಬ ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು.

೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲಾ ಬಿ. ಎ. ಪದವಿ ಮುಗಿಸಿ ಯು. ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಬಾಳಸಂಗಾತಿಯಾದರು. ಬನಾರಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಹಿಂದಿ ಎಂ.ಎ. ಮಾಡಿ ಉಡುಪಿಯ ಎಂ.ಜಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಟ್ಯೂಟರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಗಂಡ ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾದಾಗ ತಾನೂ ಹೋಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೇಕ್ರೆಟ್ ಹಾರ್ಟ್ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಹಿಳಾ

ಕಾಲೇಜು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಸುಶೀಲಾ ಕೂಡ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂರದೆ, ಡೆಕ್ಕನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಡಿ. ಎನ್. ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ.(೧೯೬೭-೬೯) ಪಡೆದರು. ಅವರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಷಯ 'ಬ್ಯಾರಿ ಸಮುದಾಯದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ'. ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆ ಮಲಯಾಳಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ, ತುಳುವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಸಿ ಬರೆದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. ಇದರಿಂದ ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ ರೂಪವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಬ್ಯಾರಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮೈಸೂರಿನ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಾಗ ಪುಣೆಯ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಈ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಸಂಶೋಧನಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಡಾ|| ಸುಶೀಲಾ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದಿ, ಕುವಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬ್ರಿಜ್ ಕೋರ್ಸ್ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಜತೆಗೆ ಅವರು ಮಲಯಾಳ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರು. ಅಮೆರಿಕದ ಶಾಂತಿದಳದ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಿಗೆ ಮಲಯಾಳ ಭಾಷೆಯ ಬೋಧನಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ದುಡಿದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪಠ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಬ್ರಿಜ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಇತರ ಕೆಲಸಗಳೆಂದರೆ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ಸಮಾನ ಪದಕೋಶ ರಚನೆ, ಕುವಿ ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆ ಗಂಡನ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರು ಹೋದ ನಗರಗಳಿಗೆ ತಾವೂ ಹೋಗುತ್ತಾ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಶೀಲಾ ಅವರ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ ಅನನ್ಯ. ಈ ದಂಪತಿಗೆ ವೀಣಾ ಮತ್ತು ಮೋಹನ್ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಈಗ ವೀಣಾ ವೈದ್ಯೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಜತೆಗೆ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ; ಮೋಹನ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಜತೆಗೆ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಭಾರಿ

೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವಿದೇಶಾಂಗ ಇಲಾಖೆ ಆಫೀಕಾದ ಸೆನೆಗಲ್ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಡೆಕಾರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಡಾ|| ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು. ಅವರ ಜತೆಗೆ ಪತ್ನಿ ಸುಶೀಲಾ ಕೂಡಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಭಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಗಿತ್ತಂತೆ ಈ ಆಯ್ಕೆ! ಅದು ನಿಜವೂ ಆಯಿತು.

ಡಾ|| ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಜತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಸುಶೀಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಸೆನೆಗಲ್‌ನ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳ (ಓಲಾಫ್, ಪುಲಾರ್, ಸೆರೆರ್, ಜೋಲಾ) ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಸಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ. ಆ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಪದಕೋಶದ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೊಡನೆ 'ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ಆಂಡ್ ನೀಗ್ರೋ ಆಫ್ರಿಕನ್' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆಫೀಕಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು.

೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ತುಳು ನಿಘಂಟು ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಅದರ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಡಾ. ಯು. ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಡಾ|| ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಉಪ ಸಂಪಾದಕಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಈ ನಿಘಂಟಿನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮಹತ್ತ್ವದ್ದು ಎಂದು ಆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದ ಡಾ|| ವಿವೇಕ ರೈಗಳಂತವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ಜತೆಜತೆಗೆ ದುಡಿದ ಕಾರಣ ಈ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಅಪ್ರತಿಮ ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಹತೀಲೆ

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮಾಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಿಷನರಿಗಳಂತಹದು. ತುಳು ನಿಘಂಟಿನ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ; ಎಷ್ಟೋ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದವರು. ಉಡುಪಿಯ ರಥಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಿಯೊಬ್ಬಳು ವ್ಯಗ್ರಳಾದಾಗ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾಗಿ ಬೈಯುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಆ ಹುಚ್ಚಿಯ

ಬೈಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದೇ ವಾರಗಟ್ಟಲೇ ರಥಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎಡತಾಕಿದ ಅವರ ಅನುಭವವಂತೂ ರೋಚಕವಾಗಿದೆ! ತುಳು ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ತುಳು ವಾಚ್ಯಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ತುಳು ಪಾಡ್ಡನಗಳ ಶಬ್ದಭಂಡಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ನಿಘಂಟಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರು ಮೂಲಗಾಯಕರಂತೆಯೇ ಹಾಡಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಾಡಿದ ತುಳು ಪಾಡ್ಡನಗಳು ಕೂಡಾ ಮುಂದಿನವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಅವರು ಹಾಡಿರುವ ಪಾಡ್ಡನ ಸಿ.ಡಿ.ಗಳನ್ನು ಪಾಡ್ಡನಗಳ ಪೂರ್ಣಪಾಠಕ್ಕಾಗಿ ವೃತ್ತಿಪರರು ಕೂಡಾ ಅವಲಂಬಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ! ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪಾಡ್ಡನ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

೧೯೮೦-೧೯೯೭ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ, ಸಂಶೋಧನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಹಾಗೂ ತುಳು ನಿಘಂಟಿನ ಉಪಸಂಪಾದಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಅನಂತರ ಸಿದ್ಧ ಸಮಾಧಿ ಯೋಗದ ಗುರುವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಜನರ ಜತೆಗೆ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರೇಖಿ, ಪ್ರಾಣ ಚೈತನ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಆಕೃಪ್ತರ್ ಮುಂತಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಾಧನೆ ಅವರ ಗಂಡನ ಸಾಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ, ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ತ್ವದ್ದಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎಂದೂ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬರು ಯಾವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲೂ, ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಜತೆಯಾಗಿ 'ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ' ಎಂಬ ಅಭಿನಂದನ ಸಂಪುಟವನ್ನು (ಸಂಪಾದಕರು:ಡಾ|| ಬಿ. ಜನಾರ್ದನ ಭಟ್, ಕೆ ಎಲ್. ಕುಂಡಂತಾಯ ಮತ್ತು ಡಾ|| ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆ) ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಮೊದಲೆ ಕಂಡಿದ್ದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಹಲೋಕದ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿಸಿದ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದಲೇ ದೇಹ ತ್ಯಜಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಿದ್ಧಿ - ಸಾಧನೆ

ಅವರು ಆಫೀಕಾದ ಸೆನೆಗಲ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದರು. ಸೆನೆಗಲ್‌ನ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಓಲೋಫ್, ಪುಲಾರ್, ಸೆರೆರ್, ಜೋಲಾಗಳಿಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ

ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ, ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಡಕಾರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಇವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ಆಂಡ್ ನೀಗ್ರೋ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಎಥ್ನೋ ಲಿಂಗ್ವಿಸ್ಟಿಕ್ ಸ್ಟಡಿ'ಯೂ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ನೀಗ್ರೋ ಆಫ್ರಿಕನ್ನರ ನಡುವಿನ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಂಡನ ಜತೆಗೆ ಸುಶೀಲಾ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. 'ಭೂತ ವರ್ಷಿಪ್', 'ಫೋರ್ ರಿಚುವಲ್ಸ್' ಮುಂತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸುಶೀಲಾ ಅವರು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೊಂದಿಗೆ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಜಾನಪದ, ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಕತೆಗಳು, ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು, ಜನಪದ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ರಂಗಕಲೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಮೌಲಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಟಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ನೃತ್ಯ-ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರು; ಪುಣೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಅಭಿನಯಿಸಿದ್ದರು. ಆಕಾಶವಾಣಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಧ್ವನಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ 'ಕಲೆವಾಲಾ' ನೆನಪಿನ ಉತ್ಸವ ನಡೆದಾಗ ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರರು 'ಮೋಕೆದ ಬೀರೆ ಲೆಮಿಂಕಾಯೆ' ಎಂದು ತುಳುವಿಗೆ ರೂಪಾಂತರಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಅದ್ಭುತವಾದ ರಂಗರೂಪಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಟಗಾತಿ-ರಕ್ಕಸಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವರೇ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕ ಸಾಕಷ್ಟು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಗೌರವ ಅವರಿಗೆ ಸಂದಿತ್ತು. ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗುವ ಗೌರವವೂ ಅವರಿಗೇ ಸಂದಿತು. ಅವರು ತುಳು ಮತ್ತು ಬ್ಯಾರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ನಾಡಹಬ್ಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ವೀರರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕಾಂತಾವರ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ತ್ರಿಶತಿ ಉತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಶಾಶ್ವತೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಗಾರ್ಗೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಗೌರವಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಂದಿದ್ದವು.

• • • •

ತರಂಗ, ೦೬-೦೨-೨೦೧೪

೧೧. ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ: ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು

✍️ ಡಾ|| ಸುಧಾಕರ ದೇವಾಡಿಗ ಬಿ.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಗದ್ಯ ಕೃತಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಿದೆ. ಕೃತಿಯ ಹೆಸರು, ಲೇಖಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಗೊಂದಲಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲ; ಇದರ ಹೆಸರು ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲ; ಎಂದು ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾನ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳಿವೆ. ಇದರ ಲೇಖಕ ಯಾರು, ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಕೃತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಇವಾವೂ ತೊಡಕಾಗಲಾರವು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯ, ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಲ್ಲ. ಲೇಖಕ ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಏಕೆ ಕತೆಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇವನ ನಂತರದ ದುರ್ಗಸಿಂಹನಲ್ಲೂ ಕತೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ತತ್ವ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ 'ನೀತಿ'ಯ ವಿಚಾರಗಳು ಇವೆ. ಪಂಚತಂತ್ರವು ಅರಸನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿವೇಕಿಗಳು, ನೀತಿನಿಪುಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದ ರಾಜನೀತಿ ಕತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಎರಡು ಕೃತಿಗಳೂ 'ನೀತಿ'ಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಕತೆಯನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅವು ತೊಟ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿವೇಷವನ್ನು ಕಳಚಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ ಅದೊಂದು ಅಪ್ಪಟ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕಥನ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಮ, ದ್ವೇಷ, ಮತ್ಸರ, ಅಸೂಯೆ, ಕ್ರೌರ್ಯ-ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿರುವ ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕತೆಯಿದು. ಗುರುದತ್ತ ಭಟಾರರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ: ಉಪರಿಚರ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಜ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರು ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ, ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹೂವು-ಹಂಸ-ಚಕ್ರವಾಕ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಜ್ರದಾಡ ಮತ್ತು

ಅವನ ಪತ್ನಿ ಮದನವೇಗೆ ಇದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಮದನವೇಗೆ, "ನಾಮಾಕಾಶದೊಳ್ ಕಾಗೆಗಳಂತೆ ಪಾರುವನಿತಲ್ಲದೆ ನಮಗಿನಿತು ವಿಭವ-ಮುಮ್ಮೆತ್ತರ್ಯಮುಂಟೇ ಶ್ರೀಯೊಳಂ ರೂಪಿನೊಳಂ ವಿಭವದೊಳಂ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ವಿನೋದಂಗಳಂದು ಪರಿಚರ ಮಹಾರಾಜನಿಂದಗ್ಗಳಂ ಪೆರರಾರುಮಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರದೊಳ್ ಬರ್ದ್ಡ ಬಾಳಿನೀತನೆ ಬರ್ದ್ಡ" (ಪು. ೧೧೧) ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಉಪರಿಚರನನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ವಜ್ರದಾಡ ತನ್ನ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಗಳು ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಇಡಕಿರಿದು ಸೇರಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಜೀವಿಸಿ ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ರೀತಿಯೂ ಇದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಸುಖಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವ್ರತಧಾರಿಯಾಗಿ ತಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಹೊರಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಥನವು ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟ ವಿಷಯ ಕಾಮ ಭೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಕಲ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದು ಬದುಕಿನ ಒಂದು ತುದಿಯಾದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಸುಖವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ವ್ರತಧಾರಿಯಾಗಿ ತಪೋನಿರತರಾಗುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿ. ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬದುಕಿನ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕಾಣುವ ಧೋರಣೆ ಈ ಕತೆಗಳ ಹಿಂದಿದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಭವಾವಳಿಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಭವಾವಳಿಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದಾದರೆ ಇದು ಮನುಷ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಲವು ಮಜಲುಗಳ ಸೂಚಕ ಎಂದನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನೊಳಗಿನ ಕೆಡುಕು, ಮೃಗೀಯತೆ, ಒಳ್ಳೆಯತನ, ವಂಚನೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವಂಥವು. ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಳಗಿನ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳು ಭವಾವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಭವಾವಳಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಪಡೆಯುವ ತಪ ಅದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಂತಿಮ ಹಂತ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಾದರೆ, ಇದನ್ನು ತಲುಪಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಥನಕಾರ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಮೊದಲ ಕತೆ ಸುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಯುಭೂತಿಯು ರಿಷಿಯನ್ನು ಪರಿಭವಿಸಿ ಬಯ್ಯು ಜಿನಧರ್ಮ ಹಳಿದ ಪಾಪದ ಫಲದಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಕತ್ತೆ, ಹಂದಿ, ನಾಯಿ, ಕೇಶಿ ಎಂಬ ದುರೂಪೆ, ದುರ್ಗಂಧೆ, ದುಸ್ವರ ಹುಟ್ಟುಕುರುಡಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಮೇಲೇರಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಂತಿಮ ಹಂತ ತಲುಪಲು ಹುಟ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ಸಂಪತ್ತು, ಯಾವುದೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕತೆಗಾರನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿ ನಿಲುವು.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಕಾರ ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಮಿಡಿಯುವ ಏಕಮುಖಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೆ ಸೃಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಣವೂ ಇದೆ. 'ಭದ್ರಬಾಹು ಭರ್ತಾರಕ ಕತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ: "ಕಾಷ್ಠಕೂಟನೆಂಬುವವನಿಗೆ ದಿನಾಲು ಪುಳಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಸಿರಿವಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ನಂದಿಮಿತ್ರ. ಅವನಿಗೆ ಕಾಷ್ಠಕೂಟನ ಹೆಂಡತಿ ಜಯಘಂಟೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಊಟವನ್ನು ಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ಮಹಾಪರಾಧವಾಗಿ ಕಾಷ್ಠಕೂಟ ಜಯಘಂಟೆಯನ್ನು ಬಡಿದಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. 'ದಂಡಕರಿಸಿಯ ಕತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾಮನೆಂಬ ದುಷ್ಟ ಎತ್ತುಗಳ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವ ಇವನು ಕೆಲಸದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಮೊಲೆಯುಣಿಸಲು ಬಿಡದ ದುಷ್ಟನು." ಮತ್ತೊಂದು ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ: "ಗುರುದತ್ತ ಭರ್ತಾರಕ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ವೃತ್ತಿಯವನ ಹೆಂಡತಿ ಗೋಮತಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾಗಿ ದಯೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹಾರಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಸಿತನಾದ ಗಂಡ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸುತ್ತಾನೆ". ಹೀಗೆ ಮಾನವೀಯತೆ ಮರೆತು ಕ್ರೂರಿಗಳಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಥನದ ಭಾಗವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಕೃತಿಕಾರ.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅರಸನೊಬ್ಬ ಬಹುಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಬಹುಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಕತೆಗಾರ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಭೋಗದ ಸರಕಾಗಿ ನೋಡುವ, ಹೆಣ್ಣಿರುವುದೇ ಪುರುಷನ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಚರ್ಚಿತ 'ಕಾರ್ತಿಕ ಋಷಿಯ ಕತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿರಾಜ ತನ್ನ ಮಗಳು ಕೃತಿಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆನೆ,ಕುದುರೆ, ಮಾಣಿಕ, ರತ್ನಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅರಸರು ತಾವು ಬಯಸಿದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಬೇರೆಯವರ ಹೆಂಡತಿಯರಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅವರನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ತನ್ನ ವಶವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. 'ಸನತ್ತುಮಾರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮುಖನೆಂಬ ಅರಸ ತನ್ನ ನಗರದ ಸಾರ್ಥಧಿಪತಿಯಾದ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಪತ್ನಿ ವಿಷ್ಣುಶ್ರೀಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಧೀನರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. 'ಗಜಕುಮಾರನ ಕತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ವಿವರಣೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅರಸನು ತನ್ನ

ವೈರಿ ರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದವರಿಗೆ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಗಜಕುಮಾರ ವೈರಿ ರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳ ಸಮೇತ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ಅರಸ ಅವನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಗಜಕುಮಾರನ ಬಯಕೆ ತುಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಅಂತಃಪುರದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಗರದ ಮೆಚ್ಚಿದ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ ಯೋಚನೆಮಾಡದೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಗರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ಒಕ್ಕಲಿಗರ, ಸಾಮಂತರ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಾನುಸಾರ ರಾಜಕುಮಾರ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪುರುಷನ ಯಾಜಮಾನಿಕೆಯ ಧೋರಣೆ, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತ ಅವನ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಕತೆಗಳು ಪುರುಷ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ, ಮಂಡಿಸುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಂತರ್ಯದ ತುಮುಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಅರಸು ಪರಿವಾರದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಟ್ಟದರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಸೂಚನೆ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಋಷಿಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿರಾಜನ ಮಡದಿ ವೀರಮತಿ ಪತಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೇ ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ವ್ರತಧಾರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಸುಕೌಶಲಸ್ವಾಮಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರತಿರೋಧ ನೇರವಾಗಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಜಯಾವತಿ ತನ್ನ ಸುಕೌಶಲ ತಪೋಧಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡು ಜಿನಧರ್ಮ ಹಳಿದು ಅದೇ ನೋವಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತೆ ಹುಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ರಿಷಿಯಾದ ಮಗ ಸುಕೌಶಲನನ್ನು ಹಸಿವಿನಿಂದ ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅರಮನೆಯ ಸುಖದ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಜಾಣ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಜ ಪರಿವಾರದಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜಾಣ್ಮೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತಿನ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಮೊದಲ ಕತೆ ಸುಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಕತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ದರ್ಶನ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮತಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ತಳವಾರನಿಗೆ ಒದಗಿದ ಆಪತ್ತನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಪರಿಹರಿಸುವಳು. ತಳವಾರ ಸಾಸಿರ ದಿನಾರದ ಪೊಟ್ಟಳಿಗೆ ಕದ್ದವನನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರದೆ ಚಿಂತಿತನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಮಗಳು ಸುಮತಿಯು ಮಾರನೆ ದಿನವೇ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಕಸವರ ಸಮೇತ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸುಭಟರಿಗೆ ಸುಧಾಮೆಯ ಕತೆ ಹೇಳಿ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ಅವಳ ಜಾಣ್ಮಾಕೃತಿ, ಜಾಣ್ಮೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಕತೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ಗಂಭೀರೆಯೆಂಬ ಬಿರ್ದಿ ಕಳ್ಳರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕದಿಯಲು ಬಂದವರ ಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕಳ್ಳರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮರವೇರಿದ ಮುದುಕಿ ತಾನು ಯಕ್ಷದೇವತೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಿ ಕದ್ದದ್ದರಲ್ಲಿ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಚಾಣಾಕ್ಷರಿಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸಾಲಿಗರು ಬಿರ್ದಿಯ ಬಳಿ ಊಟ ಬೇಡಿ ಬಿಸಿಯಾದ ಅಂಬಲಿಯಿಂದ ಕೈ ಬಾಯಿ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಕಂಡೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಯಾರ್ಯಾರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, “ನೀನು, ನಂದನ, ಚಾಣಾಕ್ಷ” ಎಂದು ಅವರ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಕತೆಯೊಳಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಕತೆಗಾರ ಪುರುಷವಾದಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಮೀರುವ, ಅದನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಸಿರಿದಿಣ್ಣನೆಂಬ ರಿಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ಜಿತಶತ್ರುವಿಗೆ ದಾದಿ ವಿನಯಮತಿ ತಾನು ಜಿನಮಹಾಮಹಿಮೆ ನೋಡಲು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿರಾಕರಿಸಲು ಕಾರಣ ಅವಳು ವಿರೂಪೆ, ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಜನರು ಭಯಪಡುತ್ತಾರೆ, ಹೇಸುತ್ತಾರೆಂದು. ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಜಿತಶತ್ರುವಿನ ನಿರಾಕರಣೆ ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ: “ಅಬ್ಬಾ ನೀಮುಂ ಮಹಿಮೆಗೆ ಬರಲೇಡ ನೀಮುಂ ಕಂಡು ಮಹಿಮೆಗೆ ಬಂದ ನೆರವಿಗಂಜುಗುಂ ಪೇಸುಗುಮಮಂಗಳಿಕಮೆಂಗುವುದರಿ ನೀವು ಮನೆಯಳಿರಿ...” (ಪು. ೮೫). ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಇಡೀ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡುವವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕುರೂಪಿಯಾದವಳು ದೇವತೆಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಕತೆಗಾರನಿಗೆ ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ನಾವೆಷ್ಟೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಜೈನ. ಹಾಗಾಗಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವ ಹಟಮಾರಿತನ ಇಲ್ಲ. ಕತೆಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯೊಳಗೆ ಚಲನಶೀಲಗೊಂಡ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಮತೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಲಿ ಮತೀಯ ಕರ್ಮಠತೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ತನ್ನ ಧರ್ಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನಿಲುವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಹಧರ್ಮಿಯರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿಯಾಗಲಿ, ದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಲಿ ಕಾಣುವ ನಿಲುವು ಇಲ್ಲ. ಸಹಧರ್ಮಿಯರನ್ನು ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಯುಭೂತಿಯು ಸೋಮಶರ್ಮನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಾಗಶ್ರೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಅನಂತರ ಇವಳು ಹಿಂದಿನ ಭವಗಳನ್ನರಿದು ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಅಗ್ನಿಭೂತಿ ರಿಯರಿಂದ ಶ್ರಾವಕವ್ರತಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದ ಸೋಮಶರ್ಮ: “ಮಗಳೆ, ನಾಗಶ್ರೀ ನಾಮುಂ ಪಾರ್ವರಮುಂ ಲೋಕಕ್ಕಲ್ಲಮಗಳಂ ಲೋಕದಿಂ ಪೂಜಿಸೆಪಟ್ಟಿಮುಂ ನಮ್ಮಿಂದಿಗಳಂ ಪರರಿಲ್ಲದರೆಂದಂ ಸವಣರ ಧರ್ಮಮಂ ನಮಗೆ ಕೊಳಲಾಗ ಬಿಸುಡು ಮಗಳೇ...” (ಪು. ೧೨) ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಪಡೆದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ರಿಸಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲು ಹೋಗುವಾಗ ಎದುರಾದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು ಅದರ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ತಂದೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಆ ವ್ರತಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾಟಕೀಯತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಯರನ್ನು ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ.

ಸುಕೌಶಲಸ್ವಾಮಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ಮಗುವಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸೋಮಶರ್ಮ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, “ಕಸವರಂ ಕೊಟ್ಟು ಪಾರ್ವಂಗೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮೋಕ್ಷಂ ಮಾಡಿ” (ಪು. ೩೬) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಹಧರ್ಮಿಯರನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸಣ್ಣ ನಿದರ್ಶನವಷ್ಟೆ. ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಯ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಜಿನಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ ವಾಯುಭೂತಿಗೆ ಬರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಧೋರಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೆ ನೋಡಬೇಕು.

ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ದೊರೆಯುವ ಸವಲತ್ತುಗಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯಿದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟಗಳ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೆ ನಮ್ಮೆದುರು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳ ಮಂಡನೆಯ ಹಿಂದೆ ತುಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಜನರನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಯತ್ನವಿದೆ. ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಜೀವಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎನೇನೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಅದು ಸುಲಭಕ್ಕೆ ತೀರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಹಿಂಸೆಯ ನಿರಾಕರಣೆ ಅಹಿಂಸೆಯ ಪರವಾದ ಧ್ವನಿ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಎರಡು ರೀತಿಯ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳು ನಮ್ಮೆದುರು ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು, ಸ್ವಹಿಂಸೆ. ಎರಡನೆಯದು, ಪರಹಿಂಸೆ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ 'ಪಾಪ'ವನ್ನು ಮೀರಿ ಮೋಕ್ಷದತ್ತ ಸಾಗಲು ವ್ರತಧಾರಿಯಾದ ಭಚಾರರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಹಿಂಸೆಯನ್ನು (ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ) ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳು ಮಾನ್ಯಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುವ ಗುಣ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಪರರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಹಿಂಸೆಯು ಮಹಾಪಾತಕಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. "ಜೀವಂಗಳಂ ಕೊಲ್ಲದುದು ಧರ್ಮಂ" ಎಂದು ಲಲಿತಘಟೆಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಿಲುವು ನೇರವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನಗೆ ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ 'ಹಿಂಸೆ'ಯನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಬರುವಂಥವು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕತೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಡಬಹುದು. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಗುರುದತ್ತ ಭಚಾರರ ಕತೆಯ ಹಳಮುಖಿ ರಿಸಿಯ ಘಟನೆ. ಈ ರಿಸಿಯು ಕಮ್ಮರಿಯನ್ನು ಸುಡಲು ಪೇರಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಪೇರಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿರಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ತುಂಗಭದ್ರನೆಂಬ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆ ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೌದೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಮಾರನೆ ದಿನ ಬಂದು ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾದ ರಿಸಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಾನು ರಿಸಿಯನ್ನು ಕೊಂದೆ ಎಂಬ ಅತೀವ ದುಃಖದಿಂದ ಅವನೂ ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕತೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂಸೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಧರ್ಮ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅಸಮಾನತೆಗೆ, ಶೋಷಣೆಗೆ ಸಾಧನಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಉಳ್ಳವರ - ಶೋಷಿತರ ಪರವಾದ ಧೋರಣೆಗಳು ಮೌಲ್ಯದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ಥಾಪಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಮುರಿದು ಕಟ್ಟುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೀರುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಈ ಎರಡೂ ನೆಲೆಗಳು ಇವೆ. ಸ್ಥಿರೀಕೃತ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೀರಲಾಗದೆ ಹಾಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಕೆಲ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವರ್ಣಪದ್ಧತಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲು ಕೀಳು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯದ ಮನೋಭಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲ ಕತೆ ಸುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಜಿನಧರ್ಮವನ್ನು ಹಳಿದ ವಾಯುಭೂತಿ 'ಕೀಳು' ಕುಲದ ಮಾದಿಗರ ನೀಳ ಕೇಶಿಯೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವಳನ್ನು ದುರೂಪೆ, ದುರ್ಗಂಧೆ, ದುಸ್ವರ, ಪುಟ್ಟುಗುರುಡಿ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವುದರ ಹಿಂದೆ ಇದೇ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿದೆ. ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ಕಾಣುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಕತೆಗಾರ ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಜೀವಿಗಳು ಕನಿಷ್ಠವೆಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೆ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು 'ಕೀಳು' ಎಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆಹಾರವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ತರತಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದೆ. ಕೆಳವರ್ಗದ ಆಹಾರಕ್ರಮವಾದ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಮಹಾಪಾತಕಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನಿಲುವು ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗೂ ಆಹಾರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವ ಈ ಮನೋಭಾವ ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನ ಧಾರೆಯಾದ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಚಾನವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಗುರುದತ್ತ ಭಚಾರರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾರನ ಪತ್ನಿ ಗೋಮತಿ ಎಂಬುವವಳು ಕೈಗೊಂಡ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಕತೆ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. "ಕೊಲ್ಲದ ಕಳ್ಳದ ಮಧು ಮದ್ಯವಾಂಸಗಳುಮಂಯು ಪಾಲ್ಮರದ ಪಣ್ಣಂ ಗಿಣ್ಣಂ ಮಾಣಂಬೆಯುಮಂತಿನೆಲ್ಲಮಂ ತಿನ್ನದ ಬ್ರತಂ ಕೈಕೊಂಡು...." (ಪು. ೧೨೧). ಇಲ್ಲಿ ವ್ರತಧಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಕ್ರಮ ತ್ಯಜಿಸದೆ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಧರ್ಮ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಅಪಮೌಲೀಕರಿಸಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳರಿಮೆ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಸಖ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ವರ್ಣಿಕ ವರ್ಗದೊಂದಿಗಿನ ಸಖ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವ ವರ್ಣಿಕ ವರ್ಗದ ಶೋಷಣೆಯ ಮುಖಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ, ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಕತೆಗಳು ಮೌನಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇದೆ. ಲಲಿತ ಘಟೆಯ ಕತೆಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಹೀಗಿವೆ: "ದೇವಿಯರಪ್ಪಪ್ಪರಸೆಯರೊಡನೆ ಪಲ ಕಾಲಂ ದಿವ್ಯ ಸುಖಂಗಳನನುಭವಿಸಿಯರಾಯುಷ್ಯಾಂತದೊಳಿಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಗತಿಯೊಳ್ ಕುರುವಂಶಾಗ್ರ ವಂಶಮಿಕ್ಕಾಕು ವಂಶ ನಾಥವಂಶ ಹರಿವಂಶ

ಸೂರ್ಯವಂಶ ಸೋಮವಂಶಮೆಂದಿವು ಮೊದಲಾಗೋಡೆಯುತ್ತಮ ಕುಲದೊಳ್ ಶ್ರಾವಕರ ಬಸಿರೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ ಪೂರ್ವ ಕೋಟಿಯಾಯುಷ್ಯಮನೊಡೆಯರಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಕಾಂತಿತ್ವದೊಳ್ ಕೂಡಿ ಏಕಭತ್ತಚ್ಚಾಯಿಯಿಂದಂ ಪೃಥವಿಯೆಲ್ಲಮನಾಳ್ತು..” (ಪು. ೭೮). ಅಂದರೆ ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವರು ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ರಾಜ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೈವವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜ ವೇಶಿಕ ವರ್ಗ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ಸಂಪತ್ತು ಅಕ್ರಮವಾದದ್ದು, ತನ್ನ ಜನರ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು ಎಂಬ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆಯಾವ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುತ್ವ ವೇಶಿಕ ವರ್ಗದ ಬಗೆಗಿನ ಕತೆಗಾರನ ಈ ಮೃದು ಧೋರಣೆ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾದದ್ದು.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕತೆಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಜಗತ್ತು ಸೀಮಿತವಾದದ್ದು. ನಗರದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಏಕಮುಖಿ ಕಥನ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಲೋಕದ ಅನುಭವಗಳ ಗೈರು, ಇವನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಆ ಜನಪದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಗ್ರಾಮ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಕಥನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಥನ ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಯ ಕಥನ ಚೌಕಟ್ಟು ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಕತೆಗಳು ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಏನೇ ಮಿತಿಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಕತೆಗಳು ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಏನೇ ಮಿತಿಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಕತೆಗಳು ಹಲವು ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಡಲೊಳಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹಲವು ಕಾಲದ ನಂತರವೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚರ್ಚೆಗೆ, ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

ಹೊಸತು, ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೪

೧೨. ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ : ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ (ಅರ್ಥ ಹಿಂಸೆಯ) ಸಂಗತಿಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಡಾ|| ಇಬ್ರಾಯಿಂ ಖಲೀಲುಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲ

ರೇಚಲ್ ಬಾರಿ

ಪ್ರಸ್ತುತದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಿಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತರುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಈ ಮುಂಚೆಯೇ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತಾವಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಹ ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಂದಿಗಿನ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆಯು ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ನಾವು ಸಮ್ಮೇಳನ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ 'ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ' ಚೊತೆಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧದ ಕಲಿಕಾ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಮುಟ್ಟುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಂದರ್ಭ ದೊರಕಿತು. ನಾವು ಈ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಬಹುದೇ ಅಥವಾ ಯಾವೊಂದು ವಿಷಯವೂ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಲಾರವು ಎಂಬಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಗುಣವಾಚಕ ಲಿಂಗ' ಮತ್ತು 'ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ' ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ನನಗೆ ಹಲವಾರು ಅಡಚಣೆಗಳು ಎದುರಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭ (ಸನ್ನಿವೇಶ). ಯೂರೋಪಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ವಿಧದ ಜ್ಞಾನಗ್ರಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮನ್ ಡಿಬುವಾ (Simone de Beauvoir) ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಸುವುದು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಿಗೂ ಕೂಡ ಸವಾಲು ನೀಡುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದು ವಿಷಯದ ಹೊರಗಿನ ಸಂಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಅವರನ್ನು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ವೃಥಾ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಪಮಾತ್ರದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (ಹುಡುಗರು ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರು) ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರದೇ ಇರುವುದನ್ನು ನಾನು ಕೊರತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಲಿಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ.

ಎರಡನೆಯದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೊಳಗಾಗಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸು ಗೋಚರ ಮತ್ತು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಿಗಲ್ಪಡುವ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದಂತೆ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಒಂದು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದರೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಾದ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿರೋಧ, ಕಡೆಗಣಿಸುವಿಕೆ, ಆಘಾತ ಮತ್ತು ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಲ್ಪಟ್ಟ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಆಘಾತಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ(ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ). ಪೆಟ್ರಿಯಾರ್ಕ್ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಈ ವಿಭಾಗವು ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮಾರಕ ಎಂಬುದಾಗಿ

ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಇದು ಅವರನ್ನು ಇನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಅವರು ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಭಯಭೀತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ತುಳಿತ ಅಥವಾ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ತಿಳಿಯದ ಇನ್ನು ಒಂದು ಗುಂಪು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪರಿವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಅವರು ಉದಾಸೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಕೂಡ ರಕ್ಷಣೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುವ ಗುಂಪಿನವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅದರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು? ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ವಾದವಿವಾದ, ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಚರ್ಚೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ವಾದ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥವೇ? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾರಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ಏಕೆಂದರೆ ವಿಷಯವೂ ಬದಲಾದಂತೆ ವಾದವನ್ನು ಕೂಡ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಒಂದು ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಅಥವಾ ಕಲಿಯುವವರು ಇದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇದು ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ನಾನು ಇದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ (ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತೇನೆ).

ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪಿನ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸೋಣ. ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ನಾನು ಏಕೆ ಬಳಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಈ ಮುಂಚೆಯೇ

ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಖರವಾದ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದದ ಕಡೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವರಿಗೇ ಹೆದರಿಕೆಯುಂಟಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಮಾರಕವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ. ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ, ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನತೆಯು ಹೋರಾಟ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾದ ಅಥವಾ ತತ್ವ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತದ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಎಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿತ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರೂ ಕೂಡ, ಸಮಾನತೆಗೆ ಹೋಲುವಂಥಹ ಶಬ್ದಗಳು ಲಿಖಿತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲಿಟ್ಟು ಒಂದು ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಹೊರಬರುವಿಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿವೆ ಎಂಬ ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೆಯೋ ಆಗ ಆ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಂತೆಯೇ ಲೆಕ್ಕ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ಕಲಿಸುವಿಕೆಯು ಸರಳವಾದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ತಪ್ಪಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಸಂಭವನೀಯತೆಯೇ ಕಲಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದರ ಸಂಭವನೀಯತೆಯು ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ ಎಂದರೆ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಶಬ್ದದ ಕೇವಲ ಶಾಬ್ದಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಳೀಕೃತಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ಸಮಾನತಾ ಮಟ್ಟದ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೇನಲ್ಲ. ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಥ ಕಲಿತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರವೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಉಡುಗೆಗಳು, ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರಗಳು, ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು, ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಮಾನತೆಯ ಹೋರಾಟ ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಕರಣೆಗಳೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಆಘಾತಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಎದುರಾದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ, ತಪ್ಪಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅರಿವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಒಂದು ದೌರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಪುರುಷರ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಈ ವಿಧದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನೇ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿಸಿದ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕವಾದ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೯೦ರ ದಶಕದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸ್ವಘೋಷಿತ ಸ್ತ್ರೀಘೋಷಿತ ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದಿಗಳು ಪುರುಷರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವುದೇ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೇ ಸರಿ. ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯ ವರ್ತಮಾನವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಂದಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಳೆದ ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆದಿದೆಯೋ ಅದು ನನಗೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಠವಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕಲಿಸುವಿಕೆಯು ಸುಲಭ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದ ಎಂದರೆ ಪುರುಷರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ನಾನು

ಒಂದು ತೀರ್ಪನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತೀರ್ಪು ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದರ ಅರ್ಥದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರಬೇಕು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಧ್ಯಾಪಕರುಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾದುದನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾವು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಹೊಣೆಯೂ ನಮ್ಮದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಅದನ್ನು ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಡೆಯುವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಭಯದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಬಹುಶಃ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳು ಅಥವಾ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ನನ್ನದಲ್ಲ. ನವಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಕನಸು ನನ್ನದು.

ನೀವು ಯಾರು ಮತ್ತು ನೀವು ಏನನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತೀರಿ ಎಂಬ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತಾವಾದವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಸಂಗತಿ ಎನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವ ಬೇರೆಯೇ ಇದೆ. ನೀವು ಆಲೋಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೀರಿ. ಇತರರು ನೀವು ಹೇಗೆ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೀವು ಆಲೋಚಿಸುವಿರಾ? ಇತರರು ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಹಿತಕರ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ? ನೀವು ಇತರರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ, ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೀರಿ, ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಗಾಗಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದೆಯೇ? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೀವು ಕೈಹಾಕಬಲ್ಲೀರಾ? ನೀವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೀರಾ ಅಥವಾ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮರುಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ? ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಶ್ವತ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಜ್ಞಾನದ ಹಸಿವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿದೆಯೇ? ಇತರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನೀವು

ಆಲೋಚಿಸಬಲ್ಲೀರಾ? ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಿರಾ? ಯಾವುದು ಸರಿ ಮತ್ತು ಜನರು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಭಂಗಪಡಿಸದೇ ನೀವು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವ ಧೈರ್ಯ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿದೆಯೇ? ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ (ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ) ಒಬ್ಬ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲೀರಾ?

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಮತೋಲನ ನಡುವಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಂತುವನ್ನು ಕೆಡಿಸಬಾರದೆಂಬ ಅರಿವು ಅವರಿಗಿದೆ.

ನಾವು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅವರು ಕೇವಲ ಭೋಗದ ವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುರುಷರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಸಮರ್ಥರು, ಆಲೋಚಿಸಬಲ್ಲವರು, ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಡೆಸಬಲ್ಲವರು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚಮವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಶಿಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕು, ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಡೆಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆಯೆಡೆಗೆ ಇಡುವ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದೆ.

• • • •

ಸಂಕ್ರಮಣ, ಮಾರ್ಚ್-ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೧೪

೧೩. ವಿಲಿಯಂ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ವಿಲಕ್ಷಣ ಬಾಳಪುಟಗಳು

 ಗಿರೀಶ್ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಜಕಾಪುರೆ

ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ನಾಟಕಕಾರ, ಸಾನೆಟ್‌ಗಳ ಸರದಾರ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಹಾಕವಿ ವಿಲಿಯಂ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ೪೫೦ನೆಯ ಜನ್ಮ ವರ್ಷ ಇದು. ಸಾವು ಕಂಡ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕವಷ್ಟೇ ವಿಶ್ವ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮಹಾಗುರುವೆಂಬ ಗೌರವ ಪಡೆದ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಬದುಕಿನ ಕೆಲವು ವಿರೋಧಾಭಾಸಕರ ಘಟನೆಗಳ ಅವಲೋಕನ- ಈ ಲೇಖನ.

ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಅವನೊಬ್ಬ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಅವನೊಬ್ಬ ಅದ್ವಿತೀಯ ರಂಗಕರ್ಮಿ, ಕಲಾಕಾರನೆಂದು ಯಾರೂ ಅವನತ್ತ ನೋಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆವಾರಿಯಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವನು ತನ್ನೊಳಗೊಬ್ಬ ಅದಮ್ಯ ಲೇಖಕನನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಯಾರೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಆತನೂ ತಾನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳು ಅನಾಮಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರಲೆಂದು ಬಯಸಿದನೋ ಏನೋ. ಅವನ ಸಾವೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಯಾರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸಾವಿನ ಬಳಿಕದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಮಾತುಗಳಾಗಲಿ, ಚರ್ಚೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠ ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಚಂಡಮಾರುತವೆದ್ದಿತು. ನೋಡನೋಡುತ್ತಲೇ ಅತಿರಥರೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅವನೊಬ್ಬ ಮೈಲುಗಲ್ಲು ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲ ತುಲನೆಗೂ ಅವನೇ ಮಾನದಂಡವಾದ. ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಹೆಸರು ಹರಿದಾಡತೊಡಗಿತು. ಅವನ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳು ರಸಿಕರ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ರಸಮಯವಾಗಿಸಿದವು. ಇದುವರೆಗೆ ಅನಾಮಧೇಯನಾಗಿದ್ದ ಲೇಖಕನೊಬ್ಬನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಸೆಲೆಯೊಡೆದು ಚಿಮ್ಮಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ನಿಬ್ಬೆರಗಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ, ಅವನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಅವನ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಗಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಕೊರೆಯಲಾಯಿತು. ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕವು ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮವನೇ ಎಂಬಂತೆ ಹಾಡಿಹೊಗಳಿತು. ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ, ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಹಿತಿ ಆತ. ದಿನರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ಲೇಖನಿಯನ್ನು

ಸವೆಸಿದ ಇತರ ಲೇಖಕರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನ ಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಯಿತು. ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಚರ್ಚಾಸತ್ರಗಳು ಜರುಗಿದವು.

ಇಂದಿಗೂ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಅವನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ಸ್ಟ್ರಾಟ್‌ಫರ್ಡ್ ಅಪಾನ್ ಏವನ್‌ಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಸದ್ವ್ಯವದಿಂದ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಇದೇ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಆ ತುಂಟ ಹುಡುಗ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ನೆಗೆಯುತ್ತ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಅವರ ನಿಗದಿತ ಸ್ಥಳದತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅದೇ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಇಂದು ಹಾಯುವ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಅವನ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ತಳುಕು ಹಾಕುತ್ತಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಹೃದಯಕ್ಕಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವರ್ಷಾನುವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಮರವಾಗುವ ಅವನ ಹೆಸರು ವಿಲಿಯಂ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್. ಇಂದು ಆತ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ.

ಅತಂತ್ರ ಜೀವನ ನಾಟಕದ ನಾಯಕ

ಮುಂದಿನ ಶತಕಾನುಶತಕಗಳವರೆಗೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಜನರು ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನಿಗೂ ಅನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ತಾನು ರಚಿಸಿದ ನಾಟಕಗಳು, ಪದ್ಯಗಳು ತನಗಷ್ಟೇ ಖುಷಿಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವನಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ರಚನೆಯ ಜತೆಗೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ರಂಗಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಬರೆದ. ಅದಕ್ಕಿಂದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಪೌಂಡ್ 'ಕೂಲಿ'ಯೂ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಯೌವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುವ ಮುನ್ನವೇ ಆನ್ ವೆಟಲ್‌ಗೆ ಮನಸೋತಿದ್ದ ಆತ, ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದ. ಅವಳಿಗಂದು ಯಾವ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದ. ಆದರೆ ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳ ಸಹವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು! ವಿಲಿಯಂ ಬೆಳದಿಂಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರತಿ ಇರುಳನ್ನು ತಡರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಆನ್ ಹಾಥವೇ ಎಂಬಾಕೆಯ ಜತೆಗೆ ಪ್ರೇಮಾಲಾಪದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಅಂತರ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇಮಮಯ ಬದುಕು ಅವನ ಇಬ್ಬಗೆಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ದುಃಖದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು.

ವೆಟಲ್ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಒಂದು ದಿನ ಹಾಥವೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ವಿಲಿಯಂ ಅವಳನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ವಿರಹ ಭೀತಿಯಿಂದಲೇ ಕಂಪಿಸಿದ ಆಕೆ, ವಿಲಿಯಂನಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಬದುಕು ಬದುಕಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ವಿಲಿಯಂ ಮಾತ್ರ ತನ್ನದೇ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ. ಅದೊಂದು ದಿನ ಆನ್ ಹಾಥವೇ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ತನ್ನ ನೆರಮನೆಯ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ವಿಲಿಯಂನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಆತ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು. ಆ ಗೃಹಸ್ಥ ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಗಿ ಮರುದಿನವೇ ಟೌನ್ ಹಾಲ್‌ನಿಂದ ಕರಾರುಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಅಂಚೆ ಮುಖಾಂತರ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಅದು ಹಾಥವೇ ಮತ್ತು ಮದುವೆಯ ಕರಾರುಪತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆತ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಬರೀ ೧೮ ವರ್ಷ. ಈ ಮದುವೆ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ಗೆ ಸಮಾಧಾನ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳು ಅವನಿಗಿಂತ ಎಂಟು ವರ್ಷ ಹಿರಿಯಳು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಎಲ್ಲವೂ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆತ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಫಲ ಯತ್ನಮಾಡಿದ. ಪತ್ನಿಯ ಜತೆಗಿದ್ದಾಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ಬರೆದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಬರೆದ! ಆತ ಪತ್ನಿಯ ಜತೆಗಿದ್ದದ್ದು ಅಲ್ಪವೇ ಕಾಲ. ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾದವು.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಷ್ಟೇ ತನ್ನ ಊರಾದ ಸ್ಟ್ರಾಟ್‌ಫೋರ್ಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಷ್ಟೇ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂದು ಸ್ಟ್ರಾಟ್‌ಫೋರ್ಡ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಬಹುಸುಂದರ ನಗರಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ೧೦೦ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಟ್ರಾಟ್‌ಫೋರ್ಡ್ ಏವನ್ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದೆ. ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ-ಪುಟ್ಟ ಮಹಡಿಮನೆಗಳು, ಸಾಲು-ಸಾಲು ಅಂಗಡಿಗಳು, ಸುಂದರ ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲು ಬಯಲುಗಳು ಹಾಗೂ ಹಳೆಯಕಾಲದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಚರ್ಚ್, ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ಕಟ್ಟಡಗಳಿವೆ. ನಗರದಲ್ಲಿ ನಾಗಮೋಡಿಯ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ರಸ್ತೆಗಳಿವೆ.

ಬಡತನದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೨೩ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೫೬೪ರಲ್ಲಿ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಊರು ಅತ್ಯಂತ ಹೊಲಸಾದ, ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ

ಮುಳುಗಿದ ಊರಾಗಿತ್ತು. ಊರಲ್ಲಿ ಚರಂಡಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಂದಿಗಳು ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಹೊಲಸನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಊರಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಯಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆತನ ತಂದೆ ಜಾನ್ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಹಾಗೂ ತಾಯಿ ಮೇರಿ ಆಡ್ರೆನ್ ಉಣ್ಣೆಯ ಕೈಗವಸುಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ, ಕುರಿಗಳ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಉಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆನೆಹಾಲನ್ನು ಕಡೆದು ಬೆಣ್ಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹದವಾಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಮ್ರಾಟನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯ ದೊರೆತ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಅತ್ಯಂತ ಬಡಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದ. ನಾಟಕಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ 'ಅನಭಿಷಿಕ್ತ ದೊರೆ' ಎಂದು ಬಿರುದು ಪಡೆದ ವಿಲಿಯಂನ ಬದುಕು ಯಾವುದೇ ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯೇನಿರಲಿಲ್ಲ! ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ರಂಗಭೂಮಿಗಳ ಶಕ್ತಿಕೇಂದ್ರವಾದ ವಿಲಿಯಂ ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ೧೩ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆ ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯದೇ ಹೋದರೂ ಆತ ಇತರ ಓದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ವಿಲಿಯಂನ ತಂದೆ ಮನೆಯ ಮುಂಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯ ಲಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಸನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿವಾರವು ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಬದುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ದಂಡ ತೆರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದು ಅವರ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿತು. ವಿಲಿಯಂನ ಕುಟುಂಬ-ಪರಿವಾರದ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ನಿರಕ್ಷರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ, ಹೆಂಡತಿ-ಮಗಳು ಅಥವಾ ಬಂಧು-ಬಳಗದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರೂ ಓದು-ಬರಹ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಡತನದಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಹೇಗಾದರೂ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಆತ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಲಂಡನ್‌ಗೆ ಹೊರಟ.

ಸ್ಟ್ರಾಟ್‌ಫೋರ್ಡ್‌ನಿಂದ ಲಂಡನ್‌ಗೆ

ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಬಂದ ಮೊದಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅಲೆದಾಟ, ಬರೆವಣಿಗೆ, ಪ್ರೀತಿ-ಪ್ರಣಯ, ನಾಟಕದ ಗೀಳು ಹೀಗೆ ದಿನಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಲಿಯಂ ಮುಂದಿನ ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ನಟನೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದ; ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ. ವಿಲಿಯಂ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಂದಿಗೆ ಭಾಗಿದಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ರಂಗಮಂದಿರಗಳನ್ನು

ಭಾಗಿದಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿದ. ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಲಿಯಂ ಎಂದೂ ಸ್ಥಾವರಸಂಪತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಲೆಕಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಬರವಣಿಗೆ, ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಥಿಯೇಟರ್‌ಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದನೆಯಾದ ಹಣವನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಆದಾಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೩೦೦ ಪೌಂಡ್‌ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ! ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಲೈಸೆನ್ಸಿಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೪೦೦೦ ಪೌಂಡ್‌ಗಳಿಗೂ ಮೀರಿತ್ತು. ಅವನು ಸಾಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಜನರಿಗಿಂತ ಆತ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದ.

ಈ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಆತ ಒಟ್ಟು ೩೮ ನಾಟಕಗಳನ್ನು, ೧೫೪ ಸಾನ್‌ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬರೆದ. ಸಾನ್‌ಟ್‌ಗಳು ಅವನ ಜೀವನದ ಆತ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಂತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೀನಸ್ ಆಂಡ್ ಅಡೋನಿಸ್ ಮತ್ತು ದಿ ರೇಫ್ ಲಾರಿಸ್ ಎಂಬ ಎರಡು ನಿರೂಪಣಾತ್ಮಕ ದೀರ್ಘ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ. ಅವನ ಕವಿತೆಗಳು ಮಾನವ ಸಹಜ ಅಂಶಗಳಾದ ಕಾಮ, ಪ್ರೇಮ ಹಾಗೂ ರಮಣೀಯತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಅವನ ಸಾನ್‌ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಸುತ್ತಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಗೊಚರಿಸುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ೧೬೯೮ರಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾನ್‌ಟ್‌ಗಳು ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಮೊದಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬರೆದ ನಾಟಕಗಳು ವೈನೋದಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನವು ದುಃಖಾಂತದ ನಾಟಕಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್, ಕಿಂಗ್ ಲಿಯರ್, ಒಥೆಲೋ, ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್, ಮರ್ಚೆಂಟ್ ಆಫ್ ವೆನಿಸ್, ಟೆಂಪೆಸ್ಟ್, ಮ್ಯಾಕ್ಬೆತ್ ಮುಂತಾದವು. ಈ ನಾಟಕಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಜನರು ಬಳಸುವ ದಿನನಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಳಸಿದ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಾಟಕಗಳ ಭಾಷೆಯು ಜನಭಾಷೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವನು ತನ್ನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಲೈಸೆನ್ಸಿಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಊರಾದ ಸ್ಟ್ರಾಟ್‌ಫರ್ಡ್‌ಗೆ ಮರಳಿದ. ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಓದಿರದ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿನಿಂದ ಬಂದು ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತನಾದ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನನ್ನು ಲಂಡನ್‌ನ ಜನರು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಏನೇನೂ ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವನಿಗೆ ತೊಂದರೆ ನೀಡಲೆತ್ತಿಸಿದರು; ಅವನ ನಾಟಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ಆತ ಕೃತಿಚೌರ್ಯ'

ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಗಾಳಿ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟರು. ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಟನಾಗಿ ಮೆರೆದ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇತ್ತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಳೆದು ತಂದವು. ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅಂದರೆ ೨೩ ಏಪ್ರಿಲ್, ೧೬೧೬ರಂದು ವಿಲಿಯಂ ತೀರಿಕೊಂಡ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಲಿಯಂ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್.

ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಬಡಿದಾಡಿದ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಸಾಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯಾರು ತನ್ನವರು, ಯಾರು ಪರರು ಎಂಬ ಗಟ್ಟಿ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಆತ ಸಾಯುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಒಂದು ಪೆನಿಯನ್ನೂ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ! ಕನಿಷ್ಠ ಅವಳ ಹೆಸರಿನ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಇಲ್ಲ! ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅದೇನೋ ವಿಚಾರ ಬಂದು ಪತ್ನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಲೆಂದು, ತೀರಾ ಸಾಧಾರಣ ಮಂಚವೊಂದನ್ನು ಅವಳ ಹೆಸರಿಗೆಂದು ಬರೆದ ಹಾಗೂ ಆ ಸಾಲನ್ನು ಮೃತ್ಯುಪತ್ರದ ನಡುವೆ ಯಾವುದೋ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ. ಈ 'ಮಂಚ' ಅವನ ಕವಿತೆಯ ರೂಪಕವಾಗಿ ಏನೇನೋ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಸಾವಿನ ಅನಂತರ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅವನು ಬರೆದ ನಾಟಕಗಳು ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಈಚೆಗೆ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪುಸ್ತಕದ ಮೂಲಪ್ರತಿಯೊಂದು ೨.೫ ಲಕ್ಷ ಪೌಂಡ್‌ಗಳಿಗೆ ಹರಾಜಾಯಿತು! ಇದು ಶತಕಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಬರಹಗಾರ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಹೃದಯರ ಬಳಗ ಅಪಾರವಾದದ್ದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ. ಆದರೆ ಅವನ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನಿಗೆ ಈ ನಾಟಕಗಳ ಮಾನಧನವೆಂದು ೧೦೦ ಪೌಂಡ್‌ಗಳೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ತೀರಿಕೊಂಡ ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅವನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಲವಾರು ಸಂಶಯಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿತು. ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಸಾಹಿತಿಯೆಂದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಡಜನ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು, ಇಂದು ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸರ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬೇಕನ್‌ನ ರಚನೆಗಳು;

ಅವನು ಬರೆದಿರುವುದೇ ನಿಜವೆಂದಾದರೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಕೃತಿಚೌರ್ಯ ಎಂಬ ವಾದಗಳೂ ಕೇಳಿಬಂದವು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ.ಎಸ್.ಎ. ಟೆನೆನ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದರು; ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪುರಾವೆ ಸಹಿತ ಆತನದೇ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ತೀರಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವನ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಟ್ರಾಟ್‌ಫರ್ಡ್ ಅಪಾನ್ ಅವಾನ್‌ನಲ್ಲಿಯ ಪವಿತ್ರ ಚರ್ಚಿನೊಳಗೆ ಧರ್ಮಗುರುವಿನ ವ್ಯಾಸಪೀಠದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಮಾಧಿಗೆ ಸ್ಥಳ ದೊರೆಯಿತು.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಸಮಾಧಿಗೆ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ದೊರೆಯಿತು. ಏಕೆ? ಆತ ಅತ್ಯಂತ ಸನ್ಮಾನನೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದೆ? ಆತನೊಬ್ಬ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನೆಂದೆ? ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಗತಿಸಿದರೂ ಜನ ಅವನನ್ನು, ಅವನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆಂದೆ? ಇದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಈ ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೂಳಲು ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಲು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಆತ ಊರಿನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆಂದು ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದ.

• • • •

ತರಂಗ, ೧೦-೦೪-೨೦೧೪

೧೪. ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

✍️ ಅಶೋಕ ಜಿ. ಎಸ್.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಚೆಲುವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೃಪತುಂಗನು 'ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋದಾವರಿ ವರಮಿದ್ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ಜನಪದಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕವಿ. ಮುಂದೆ ಈ ನಾಡಿನ ಜನತೆಯ ನಡೆ ನುಡಿ ವಿಚಾರ ಬಂದಾಗ 'ಪದನರಿದು ನುಡಿಯಲುಂ ನುಡಿದುದನರಿದು ನಡೆಯಲ್ ನಾಡವರ್ಗಳ್ 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣಿತ ಮತಿಗಳ್' ಎಂದು ನಾಡಿನ ಜನತೆಯ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉದ್ಧಾರ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಂಪ ಕೂಡ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿಯಾದರೂ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಜನ್ನ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಚಾಮರಸ, ರನ್ನ, ಷಡಕ್ಷರಿ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ ಮುಂತಾದ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತುಂಬ ಗಮನಾರ್ಹವಾದದು. ಈ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾವುಕತೆ, ನೈತಿಕತೆ, ಕನಸುಗಾರಿಕೆ, ನಾಡು-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜ, ಆರ್ಯಸಮಾಜ ಮುಂತಾದ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜಾರಾಮ್ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ, ವಿವೇಕಾನಂದ, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ್, ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಪುಲೆ, ಎಂ. ಎನ್. ರಾಯ್, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯಕರ್ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಚಿಂತಕರು, ದಾರ್ಶನಿಕರು, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡನುಡಿಯ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದಂತೆ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸತ್ಯ, ಶಿವ, ಸೌಂದರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು.

ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳು, ಮಹಾ ಮಾನವತಾವಾದಿಗಳೂ ಮತ್ತು ವಿಚಾರವಾದಿಗಳೂ ಆದ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತ, ಕೈಲಾಸಂ ಮುಂತಾದವರು ಸಮಾಜದ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾಡು ನುಡಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಯಾ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯ ಧೋರಣೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತತ್ಪೂರ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಾಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಯಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶಿಲ, ನವ್ಯ ಮತ್ತು ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಂಥಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತ್ತು. ಕನ್ನಡದ ಸಮನ್ವಯ ಕವಿಗಳಾದ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಮಗ್ರ ತೌಲನಿಕ ವಿವೇಚನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸರಳಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಾಡು-ನುಡಿ ವಿಚಾರಗಳು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.

'ನಿನ್ನದೆ ನೆಲ' ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಮಾತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನೆಲ-ಜಲ, ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯ, ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ದೇಶವನ್ನು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ರಾಜಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ದಾಳಿಮಾಡಿ ಮಡಿದು ಹೋದರೂ ಈ ನೆಲ, ಜಲ ಎಲ್ಲವೂ ಭಾರತಮಾತೆಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಜನಗಳದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನವೇತಕೆ, ಇಂತಹ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಡನ್ನು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿ, ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಡಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಸೈನಿಕರು ಸಿಡಿಗುಂಡಿನಿಂದ ಹತರಾದರೂ ಭಾರತಮಾತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಹೆಮ್ಮೆಯು ನಮ್ಮದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿದೆ.

ನೂರಾಸೆಯ ಹೆಗಲೇರಿಸಿ, ನಡೆದ ದಾರಿ ನಿನ್ನದೆ
ಬರುವ ದಿನದ ಭರವಸೆಗಳ, ಬೆಳೆವ ಹೊಣೆಯು ನಿನ್ನದೆ
ನಿನ್ನದೆ ನೆಲ, ನಿನ್ನದೆ ಜಲ, ನಿನ್ನದೆ ಆಕಾಶ
ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಅನುಮಾನಕೆ, ಇಲ್ಲವೂ ಅವಕಾಶ

(ನಿನ್ನದೆ ನೆಲ - ಗೋಡೆ)

- ಇಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭರವಸೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. 'ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ' ಎಂಬ ಕವನವು ನಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತಮಾತೆಯ ಬಾವುಟದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೈಖರಿಯನ್ನು, ಅದರ ವೈಭವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕವನವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣ ಹೀಗಿದೆ:

ಬಾನ ಬಯಲನೇರಿತಲ್ಲಿ, ನೋಡು ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ.
ವೇದ ಋಷಿಯ ಮಂತ್ರ ಪವನ, ತೀಡುತ್ತಿತ್ತು ಮೇಲ್ಗಡೆ,
ದಿವ್ಯಯಜ್ಞ ದೀಪ್ತಿಯಂತೆ, ಜಗದಿಚ್ಛಾ ಚಕ್ರದಂತೆ.
ಮರೆವ ಶೋಕಚಕ್ರವಾಯ್ತು, ದೇವತೆಗಳ ನಿಲುಗಡೆ -

(ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ - ದೇವಶಿಲ್ಪ)

ದಿವ್ಯಮುನಿಗಳಿಂದ ವಂದಿತವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪೃಥ್ವಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಈ ಬಾವುಟ ಇರುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಕವಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಬಹುದು. 'ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ' ಕವನವು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯ ಆದರ್ಶ ಕನಸುಗಳನ್ನು, ಉತ್ಸಾಹ ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುವುದು. ಈ ಕವನ 'ನವಭಾರತ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. 'ಪುರುಷಸೂಕ್ತ' ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಪದ. 'ವಿಶ್ವಾತ್ಮ' ಎಂಬುದು ಇದರ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕವನದಲ್ಲಿ ನವಭಾರತದ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಚೈತನ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಇವನು ಕಣ್ ತೆರೆದು ಸಾವಿರ ದೀಪ
ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಸ್ನೇಹ-ವಿಶ್ವಾಸ-ಕರುಣೆ ಪ್ರೀತಿ
ಚಿಕ್ಕೆಯಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ಮಂತ್ರದ ವಾಣಿ,
ಕೆಳಗೆ ಎಡವಿದರೂನು ಇಲ್ಲ ಭೀತಿ-

(ಪುರುಷಸೂಕ್ತ - ಕಾಡಿನ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ)

- ಭಾರತದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಈ ಕವನ, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯರ ಕಣ್ ತೆರೆದರೆ ಸಾಕು ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, ಕರುಣೆ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಮೀರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಇದೆ. ಇದರ ದನಿ ಬಹುಮುಖಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ನವಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಕವನ ಕುರಿತು ಬಿ. ಪಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ 'ಜಿ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಕಾವ್ಯಾಂತರಂಗ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ: "ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ಜೀವನ ಶೈಲಿಗಳ ಬಹುರೂಪಿ ಭಾರತ ವಾಸ್ತವವಾದುದು. ಈ ಬಹುರೂಪಿಯಾದ ದರ್ಶನವೇ ಭಾರತದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ. ಈ ಅರಿವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಜಾಗೃತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಚಲ ವಿಶ್ವಾಸ ಈ ಕವನದ ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ." ಭಾರತಮಾತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕವನಗಳೆಂದರೆ 'ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ', 'ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನದ ಹತ್ತಿರ' ಮಹಾರಾಜ ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಬುದ್ಧನ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿದನು. ಕೆಲವು ಸ್ತೂಪಗಳು, ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ಶಾಸನಗಳು, ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುವ 'ಸಂರಕ್ಷಿತ ಶಾಸನ'ಗಳಾಗಿವೆ.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು, ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಶಾರದಾದೇವಿ, ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು, ರವೀಂದ್ರರು, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ, ನೆಹರು, ಹೀಗೆ... ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಉಳಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದವರು. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂದಂಧಿಸಿದ ಕವನಗಳನ್ನು ಜಿ. ಎಸ್. ಎಸ್.ರವರು ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

'ಕವಿ ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತು' ಎಂಬ ಕವನವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಕವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಮೋಡದ ಗಡ್ಡ, ನಿಲುವಂಗಿ, ಬೈಗು ಬೆಳಗಿನ ಮುಖ, ಸಹೃದಯ ಭಾವನೆಯ ಬಣ್ಣದ ಅಂಗಿತೊಟ್ಟು ನಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆ ರವೀಂದ್ರರು. 'ಓ ಕವಿವರ್ಯ, ನೀನು ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸೂರ್ಯ' ಎಂದು ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿ ಯುವಕರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಪರಮಹಂಸಾಚಲದ ಶಿವಗಂಗೆಯನು ತಂದು

ಜಗಕೆಲ್ಲ ಹರಿಸಿರುವ ಯೋಗ ಪುರುಷ

ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊನ್ನಾಯ್ತು ದಿವ್ಯ ಪುರುಷ ! -

(ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಗೆ - ಚೆಲುವು-ಒಲವು)

ವಿವೇಕಾನಂದರು ಶ್ರೀ ಶಾರದಾದೇವಿ ಮತ್ತು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪುತ್ರ ಎಂದು ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.ರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. 'ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆಯ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳ ಗಾಯನ, ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ, ಮಂಗಳಾರತಿಯಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಬೆಳೆದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯವನ್ನು 'ಬಿಡುಗಡೆಯ ನೆನಪು' ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ವರುಷಕೊಮ್ಮೆ ನಿನಗೆ ನೀರೆರೆದು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿ
ಸಾಲು ಸೈನ್ಯಗಳ ಗೌರವ ರಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತು, ನಭಕೆ ಬಾವುಟವೆತ್ತಿ
ಹನ್ನೊಂದು ವರುಷ ಹಿಂದೆ ನಟ್ಟ ನಡುರಾತ್ರಿ
ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯಲಿ ನಿನಗಾದ ಸೊಗವ

(ಬಿಡುಗಡೆಯ ನೆನಪು - ದೀಪದ ಹೆಜ್ಜೆ)

ಗೌರವ ರಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದು, ಇಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದು 'ನಾವೀಗ ಹೊಸನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು. ಇವರನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಗಾಂಧಿ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದರ ನೆನಪಿಗೋಸ್ಕರ '೧೯೫೨ ಕಂಡದ್ದು ಮೂರುಸಲ' ಎಂಬ ಕವನದ ಮೂಲಕ ಕವಿ ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ: "ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ನೀನು ಮೇರು ಪರ್ವತದಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷರೆದುರು ನಿಂತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಇಂದು ಬಾವುಟದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವೆ."

ಹಿಮಶೈಲ ಶಾಂತಿಯಲಿ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಇದೋ

ಎದೆಯ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ನಂದಾದೀಪ

ನಿನ್ನ ರೂಪ - (ಕಂಡದ್ದು ಮೂರು ಸಲ - ದೀಪದ ಹೆಜ್ಜೆ)

ಕರ್ಮಯೋಗಿಯಾಗಿ ಮೊದಲ ಸಲ ಕಂಡೆ, ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಭಾರತೀಯರ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೋಧಿ'ಯಾಗಿ ಕಂಡೆ, ಮೂರನೆಯ

ಸಲ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ.
ಕೊನೆಗೆ, ನಾ ಕಂಡೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ

ಜನಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಶೈಲದಲ್ಲಿ,
ಮೂರು ಸಿಡಿಗುಂಡುಗಳ ಪೂಜೆ ಸಂದಿತು ಎದೆಗೆ
ಪಂಜರ ಬಿರಿದು ಹಾರಿತು ಹೊರಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ
(ಕಂಡದ್ದು ಮೂರು ಸಲ - ದೀಪದ ಹೆಜ್ಜೆ)

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಂದಿನ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಜಿ. ಎಸ್. ಎಸ್. ರವರು ಈ
ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ
ಮುಂತಾದವುಗಳು ವಿವಿಧ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ
ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜಿ. ಎಸ್. ಎಸ್. ರವರು 'ಐಕ್ಯಗಾನ' ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ
ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ಒಂದೇ ಒಂದೇ ನಾವೆಲ್ಲರು ಒಂದೇ, ಈ ದೇಶದೊಳ್ಳಿದ್ದರು
ಭಾರತ ನಮಗೊಂದೇ, ಮರಕ್ಕೆ ಹಲವು ಕೊಂಬೆಗಳಿದ್ದರೂ ಮರವು ಒಂದೇ
ನಡೆ ನುಡಿ ಬೇರೆ ಇದ್ದರೂ ಬದುಕುವ ಜನ ಒಂದೇ, ಧ್ವಜ ಒಂದೇ,
(ಐಕ್ಯಗಾನ - ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ)

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ಒಂದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.
ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ, ಎಲ್ಲರೂ ನಮಗಾಗಿ ದುಡಿದು ಐಕ್ಯಗಾನದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರ
ಕಟ್ಟೋಣ ಎಂಬ ಕವಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

'ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಕವನವು ಭಾರತಮಾತೆಯ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ
ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ
ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ ಎಲ್ಲವೂ ಹೋಗಿ ಸಮಾನತೆಯ ಧರ್ಮ
ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಪೂಜೆ, ವಂಶಪೂಜೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಂತು ಸರ್ವರಿಗೂ
ಸಮಬಾಳು, ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮಪಾಲು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕೆಂಬ
ಆಶಯವನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ತುಂಡು
ಉಡುಪು ಧರಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಊಟಮಾಡಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ
ಬೋಧಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಗಾಂಧಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು
ಹಲವಾರು ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಅಮರ ತೇಜಃಪುಂಜ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ
ಬಾಪು' ಎಂಬ ಕವನಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ
ಕವನಗಳು. 'ಅಮರ ತೇಜಃಪುಂಜ' ಎಂಬ ಕವನವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಓ ತಂದೆ! ನಿನಗಿದೋ ಈ ನೆಲದ ಕಣಕಣವು' ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ
ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಾಡು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ
ವಿಶ್ವವೇ ನಿನ್ನ 'ಸತ್ಯಾಗ್ರ' ಕರುಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ಯಾವ ನುಡಿಗಡಣಕೂ ನಿಲಕದಿಹೆ ಸಿಲುಕದಿಹೆ
ಸಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಯ ಶಾಂತಿಯಲಿ ಕರುಣಿಸಿಹೆ
ತತ್ವನಿಕಷಕೆಟ್ಟ ತಾಪಸಿಯ ಅಪರಂಜಿಃ
ನಿನ್ನದಿದೆ ಬಾಪುಜಿ ಅಮರ ತೇಜಃಪುಂಜ
(ಅಮರ ತೇಜಃಪುಂಜ - ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

'ನಮ್ಮ ಬಾಪು' ಎಂಬ ಕವನವು ಹಿಂದಿನ ಕವನದಲ್ಲಿನ ಮುಂದುವರಿದ
ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಮೈಗೆ ಚಿಂದಿಯ ಉಡುಪು ಜಗದ ಉದ್ಧಾರಕನೇ
ಬಾಪು' ಎಂದು ಉದ್ಧಾರ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ.

'ನಮ್ಮ ಬಾಪು' ಮತ್ತು 'ಹುತಾತ್ಮ' ಎಂಬ ಕವನಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ
ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕವನಗಳಾಗಿವೆ. ನೂರಾರು
ವರ್ಷದ ದಾಸ್ಯದ, ಹಾಸ್ಯದ ಬದುಕು ಸಾಕು, ಸಾಕೀಗೋಳು, ಹೊಸ ಜೀವನ
ಸಾಗಿಸೋಣ ಎಂದು ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ಜನತೆ ಸಿಡಿದೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಮನವಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವ ಸುಖಭೋಗಗಳಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಯಿತ್ತು ಭಾರತ ಮಾತೆಯ
ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಗೀತೆಯನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಾಂಜೆಯ
ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ೧೯೩೮ರಿಂದ
೧೯೪೦ರ ವೇಳೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಧಾರವಾಡ ಹತ್ತಿರದ ಗರಗ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ
ಬರಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಕಾವೇರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ.

ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರ ಮುಗ್ಧಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಕಾವು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಚಳುವಳಿಗೂ ಧಾರವಾಡವೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾಡು - ನುಡಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ ಸೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಣವಿಯವರು ಬೇಂದ್ರೆ, ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದರೂ 'ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ' ಇವೆರಡೂ ಕಣವಿಯವರಿಗೆ ತನ್ನತನದ ಛಾಪು ಇರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ, ಒಳನೋಟಗಳ ಒಲವುಗಳಿಂದ ಬೇರೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು;

ಹಿಮಶೈಲದುತ್ತುಂಗ ಶಿಖರದಿಂದೀ ಸೇತು
ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದ ನಾಡು ಭಾರತವಲಾ; ಗಂಗೆ
ಗೋದಾವರಿಯು, ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿಯರು
ತುಂಗೆ, ನರ್ಮದೆಯು, ಕೃಷ್ಣ ಓ,
ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಾಡಾಂತು ಹರಿಯುತ್ತಿವೆ

(ನಾವು ನಾಲ್ವತ್ತು ಕೋಟಿ - ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

ಭವ್ಯ ಭಾರತದೊಳಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಘನತೆ, ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ತನ್ನದೇ ಆದ ಶ್ರೀಮಂತ ಸೊಬಗನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿರುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಶಯಗಳು ಒತ್ತು ನೀಡುವುದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಅರರೆ ನರಜೀವ ನರನ ನಿರಿಯುವದಿದೊಳ್ಳಿತೆ?
ಜಾತಿ ಮತ ಪಂಥಗಳ ಕೊಳಚೆಯಲಿ ಕಚ್ಚಾಡಿ
ಸೋದರತೆ ಮಾನವತೆ ದಾನವತೆಯಂ ಕೂಡಿ
ಧುಮುಕಲಿದೆ ಬಿಸಿರಕುತ ಜಯ ಜಯವೆನ್ನಿ ಪಾಡಿ

(ಹೋರು ಬೀಳ್ವನ್ನೆಗಂ - ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾವುಗಳೆಲ್ಲ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳನ್ನೆಸೆದ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಬಂದಿವಾಸವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕವಿ ಜನರದೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬುವ ವೀರಸಂಕಲ್ಪವಿದೆ. ಈ ಸಂಕಲ್ಪದ ಸಾರ್ಥಕ ಸ್ವರೂಪವೆನ್ನುವಂತೆ ನಮ್ಮ ದಾಸ್ಯತನದಿಂದ

ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಬ್ಬದ ಬಾವುಟವನ್ನು ಬಾನೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದರ ಜ್ವಲಂತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಹರಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕವಿ ತಾನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ದಿನವನ್ನು ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಕಾದು ಕುಳಿತಾಗ, ಬಹು ದಿನದ ಹಿರಿಯ ಬಯಕೆ 'ನಿಷೆಯಿಂದ ಉಷೆಯಡೆಗೆ, ಬಂಧದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಜನಕೋಟಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತೀರದೆಡೆಗೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಂದ ಈ ಉತ್ಸಾಹದ ಹಿಂದಿರುವ ತ್ಯಾಗ, ಶ್ರಮ, ಬಲಿದಾನಗಳನ್ನು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ:

ದೇಶ ಭಕ್ತರನು ಸರ್ವಶಕ್ತರನು ಸೆರೆಯ ಕಾಳಕಳಿಸಿ
ಲಾಠಿ ಗುಂಡು ದುರ್ದಮ್ಯ ಶಿಕ್ಷೆ ಮರ್ದನೆಗೆ ರೂಪುಗೊಳಿಸಿ,
ಜನತೆಯುಸಿರ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲೆಂದು ಸುತ್ತಾಡಿತ್ತಲ್ಲಿ ದಂಡು
ಅರಸುತನಕೆ ಓಗೊಟ್ಟುದಿಲ್ಲ ಎದೆಗಟ್ಟುದಿಲ್ಲ ಬಂಡು

(ಬಂಧದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ- ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

ಆಂಗ್ಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಭಾರತ ಛಿದ್ರಗೊಂಡ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ವೈಭವವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಲದಿಂದ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಿರಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಹೋಳಾದ ಭರತವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬೆಸೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಜನಕೋಟಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ ಎನ್ನುವ ಹಿರಿದಾದ ಆಶಾವಾದ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಮಹತ್ವದ ಕವಿಯಾದ ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರದ ಅತಿಯಾದ ಖಾರವಾದ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ,' 'ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗ,' 'ಪುಟ್ಟ ವಿಧವೆ,' 'ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ,' 'ಹೆಣದ ಹಿಂದೆ,' 'ಬಾಳ ಕರವಾಳ,' 'ಯಜ್ಞ ಇತ್ಯಾದಿ ಕವಿತೆಗಳು ಈ ಧೋರಣೆಯುಳ್ಳವು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಕಲ್ಪಿ,' 'ಇಂದಿನ ದೇವರು,' 'ಅವತಾರ' - ಹೀಗೆ ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನೆಲೆಯ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಪು.ತಿ.ನ., ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಾರದೆ, ಸುಧಾರಕನ ರೊಚ್ಚನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸದೆ, ಮಾನವೀಯ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದರು. ಇವರು ಖಂಡಿಸುವ ರೀತಿಯ ಬದಲು ಮಾನವೀಯತೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಆರಾಧಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್‌ವರರು, 'ಶಕ್ತಿ ಶಾರದೆಯ ಮೇಳ'

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, “ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಏಕೀಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಭಂಗ ತರುವ ಈ ರೋಗಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಬಂಡೆದ್ದವರೆಂದರೆ ಕುವೆಂಪು” ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಾಯಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳ ವಿವೇಚನಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿದೆ; ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ, ಆಸಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಧೋರಣೆಯ ಒಲವು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕ್ರಮ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಳದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಅರ್ಥ, ಧ್ವನಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಣವಿಯವರ ವಿಶಾಲ ಮನಸ್ಸು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸುವಂತೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಮೌಲ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ನವೋದಯ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಕಾಸಗುಣವನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕಣವಿಯ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯದ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು:

ಬರೆದನಯ್ಯ ಗುರಿಯು ಚಿತ್ರ ಎದೆಯ ಕುದಿಯಲಿ - (ಒಳ್ಳುರಿಗೆ-ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)
ಹಿರಿದು ಕಿರಿದೆಂಬುವ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿ- (ಭಾವಜೀವಿ)

ನಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳೇ ನಮ್ಮ ಗಳಿಕೆ

ಕಾಲದೊರೆಗಳಲ್ಲಿನಲಿ ನಿಂತ ಬಾಳೆ- (ಹೊನಬಾಳು ನಮ್ಮದಿದೆ - ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ)

ಬಗಿದು ನೋಡುವ ಬಯಕೆ ಬಗೆಯೊಳಿದೆ; ಮನ್ನಣೆಯ

ಅಳಿಯಾಸೆ ಮಣ್ಣುಗೂಡಲಿ (ಕವಿತೆಗೆ - ಮಧುಚಂದ್ರ)

ಬರುವುದೆಲ್ಲ ಬರಲಿ ಬಿಡು ಏಕೆ ಅದರ ಚಿಂತೆ ?

(ಬರುವುದೆಲ್ಲ ಬರಲಿ ಬಿಡು - ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ)

ಮನವು ಬಾನಗಲ, ಎದೆ ತಿಳಿಗೊಳದೊಲು

ಭಾವಶುದ್ಧ ಸ್ಫಟಿಕ - ಬೆಳದಿಂಗಳು ? (ಗೆಳೆತನ - ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ)

ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ‘ಕಣವಿಯವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅವರ ಮೂಲಗುಣ; ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಪಡೆದ ಮುಖವಾಡವಲ್ಲ’ ಎಂದು ಸಂಕ್ರಮಣ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂಪಾ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಗುಣದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳು ಕೃತಕವೆನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಸದ್ಯ; ಪರಿನಿರ್ವೃತಿ’ಯಂತೆ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಕಣವಿಯವರ ನೂರು ಕನಸುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವೈಯಕ್ತಿಕವಿದ್ದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕವೂ ಆಗಿರುವುದು ಇವರ ಕೆಲವು ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಮನುಕುಲವು ಹೂವಾಗಿ, ಜಗವು ಜೇಂಗೊಡವಾಗಿ

ಮನವು ತನಿವಣ್ಣಾಗಲೆಂಬ ಹುಚ್ಚು (ಭಾವಜೀವಿ)

ದೈತ್ಯ ದರ್ಪದ ದುರುಳ ದಾರುಣದ ಹೋರಾಟೆಗೆ

ಎಂದೆಂದು ನನ್ನ ತಲೆ ಬಾಗದಿರಲಿ (ಭಿನ್ನಹ - ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

ನಿನ್ನ ನೋವಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕಂಬನಿಯೆ ಸಾಕು ?

(ಕಂಬನಿಯೆ ಸಾಕು - ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ)

ಯಾವ ಮಂದಿರದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭಕೋ

ಕಾಣೆ ಇಂತು ಬೇವಸ್ತಂಭ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ,

ನಿಂತಿಹುದು ಕರ್ತವ್ಯಬದ್ಧವಾಗಿ! (ಬಾಳಕೊರಡು - ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ)

“ಕಣವಿಯವರ ಕಾವ್ಯ ಆಂತರ್ಯದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತೂಕ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಜಿ. ಎಸ್. ಆಮೂರರು ‘ಹೊಂಬೆಳಕು’ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಣವಿಯವರ ಹೆಚ್ಚು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಸತ್ಯವಾದ, ಚಿಲುವಾದ, ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಬಾಳನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಈ ಕವಿ ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಕುರಿತೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಡ್ಡುತ್ತಾರೆ;

ಕೀಳು ಬಾಳಿನಿಂದ ನೀನು

ಮೇಲಕೆತ್ತಲಾರೆಯೇನು ? (ಒಳ್ಳುರಿ - ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಕಟುವಾದ ದೈರ್ಯ,

ಸಮಾಜದ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪ ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿದೆ;

ವಿಧಿ ಮಾಟದೇರಾಟ ಹೋರಾಟಗಳೆಲ್ಲ

ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲು ಜೀವ;

ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲಾಗಲೆದೆ ಸಂಕಷ್ಟ ಸಂತೆಗೆ (ನಂಜುಂಡನಾಗಿ ಬಾಳು - ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

ಬಾಳಿನುಯ್ಯಾಲೆಯನು ತಾಳೆಯಲಿ ತೂಗು (ತಾಳೆ - ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ)

‘ಮಧುರ ಚೆನ್ನರ ನೆನಪಿಗೆ’ - ಮಧುರ ಚೆನ್ನ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಸೊಗಡನ್ನು ಜನತೆಗೆ ನಾಡು ನುಡಿಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅಂಥವರನ್ನು ಕುರಿತು ನೆನೆದು ಕಣವಿಯವರು ಈ ಕವನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಾಡುವ ನುಡಿಯಿಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತದೊಡನೆ ಮೇಳೈಸಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸವಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು. ಅದನ್ನು ಕವಿಯು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ಹೂವು ಹೂವಿನ ಜೇನು ತೊಳೆಬಿಡಿಸಿ
ಸುಗ್ಗಿಯ ಮಾಡಿದರಂದು ನಾಡನಲಿಸಿ

(ಮಧುರ ಚೆನ್ನರ ನೆನಪಿಗೆ - ದಾರಿದೀಪ)

ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಹಳೆಯ ಕಸದ ರಸವನ್ನು ಗಂಧದೊಡನೆ ತೇಯಿದು ಗಮಗಮಿಸುವ ರೀತಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿ ಎಳೆ ಎಳೆ ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಗೀತದೊಡನೆ ಮೇಳೈಸಿ ನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು. ನಾಡಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವರು. ಪ್ರೀತಿಯ ಜಲಧಾರೆಯನ್ನು ಜನಮನಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ ತನು ಮನ ಧನ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಧುರ ಚೆನ್ನರವರನ್ನು ಕಣವಿಯವರು ಸ್ಮರಿಸುವ ರೀತಿ ಇದಾಗಿದೆ:

ತನುವು ನಿಸದೀಕಲ್ಲು, ಮನವು ಮಾಸತಿಕಲ್ಲು

ನಿಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗೊಂದು ವೀರಗಲ್ಲು !

ಭಾವ ದೇವಾಲಯದಿ ನಿತ್ಯ ನಂದಾದೀಪ

ಶರಣ ಶರಣೆಂಬುದೇ ಕೊನೆಯ ಸೊಲ್ಲು

(ಮಧುರ ಚೆನ್ನರ ನೆನಪಿಗೆ - ದಾರಿದೀಪ)

ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಡಿಗೆಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ವಿಡಂಬಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ದೇಶ ನಿಸದೀಕಲ್ಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಸತಿಕಲ್ಲು ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಮರೆಯಲಾರದಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಕಣವಿಯವರ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಸರ್ಗ ಇತರೆ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮೇಳೈಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಕಣವಿಯವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಘಟನೆ ಮತ್ತು ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಂತಹ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕಟಕಿಸುವಂತಹ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

• • • •

ಹೊಸಕು, ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೧೪

೧೫. ಸಂದರ್ಶನ - ಹನೇಹಳ್ಳಿಯ ಹೈದ ಚಿತ್ತಾಲ

ಗಿರಿಜಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಧನರಾದ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಂಡ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥೆಗಾರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಳಗೆ ಕಾಸ್ಮೊಪಾಲಿಟನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದ, ಕನ್ನಡದ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಗಮನಾರ್ಹ ತಿರುವು ಕೊಟ್ಟ ಚಿತ್ತಾಲರು ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಥೆಗಳನ್ನು, 'ಮೂರು ದಾರಿಗಳು', 'ಶಿಕಾರಿ'ಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಐದು ಮಹತ್ವದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಥನಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ, ಕಥನಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಚಿತ್ತಾಲರು ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಕಾದಂಬರಿ 'ದಿಗಂಬರ'ವನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ತಾಲರ ಅಂತಃಕರಣ, ಚಿಂತನಶೀಲತೆಯನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತ ಅವರದೇ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸುವ ಅಪರೂಪದ ಸಂದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡಿದ ಪ್ರಕಾಶಕರೊಬ್ಬರ ನೆನಪು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ಬದುಕು, ಬರಹಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠರಾದ ಲೇಖಕ

ಕನ್ನಡದ ಮೇರು ಪ್ರತಿಭೆಯ ಲೇಖಕ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ (೧೯೨೮-೨೦೧೪) ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಭೂಮಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನೆಲ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು. ಕನ್ನಡ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಂಚಭೂತಗಳೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವ (ಉಳಿದವರು: ಲಂಕೇಶ್, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಶಾಂತಿನಾಥ, ದೇಸಾಯಿ, ತೇಜಸ್ವಿ ಇನ್ನಿತರ ಲೇಖಕರು) ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಂವೇದನೆಯ, ತಲ್ಲಣದ ಜಗತ್ತನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂಬೈ ಮಹಾನಗರದ ಜೀವಂತಿಕೆ, ಚಲನಶೀಲತೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಅಕಾರಣ ಕ್ರೌರ್ಯ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿರುವ, ರೂಪಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಕಥಾ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. 'ನಾವು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯರಾಗಲು ಹುಟ್ಟಿದವರು' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಚಿತ್ತಾಲರು ಮನುಷ್ಯರು ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಿಸುವ, ಹಿಂಸಿಸುವ, ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಮತ್ತವನ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಬಂದವರು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮಟ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹನೇಹಳ್ಳಿಯವರಾದ ಚಿತ್ತಾಲರನ್ನು, ಅಚರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಪರಿಸರವೇ ರೂಪಿಸಿದೆ. ದೇವಳಗಳ ಊರು ಹನೇಹಳ್ಳಿ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಗದ್ದೆ, ರೇವೆ, ಗುಂದೆ, ಹನೇಹಳ್ಳಿಯ ಇಗರ್ಜಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ. ವಿಠೋಬಾ, ರುಕ್ಮಿಣಿ ದಂಪತಿಗೆ ಯಶವಂತರೂ ಸೇರಿ ಏಳು ಮಕ್ಕಳು. ಅಣ್ಣ ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲರು ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕವಿ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ನೌಕರಿ ಎಂದೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೇ ಉಳಿದ ಅವರು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬರೆದ ಏಕೈಕ ಹಾಗೂ ಮೊದಲ ಕಥೆ 'ಬೊಮ್ಮಿಯ ಹುಲ್ಲುಹೊರೆ'. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಮುಂಬಯಿನಲ್ಲಿ. ಅವರ ಮೊದಲ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹ 'ಸಂದರ್ಶನ' ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು ಕವಿ ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ; ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಅಂಕೋಲೆಯ 'ಜನತಾ ಪ್ರಕಾಶನ'ದ ಮೂಲಕ. ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಎಸ್‌ಸಿ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಚಿತ್ತಾಲರು ಬೇಕ್ ಲೈಟ್ ಹೈಲಮ್ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ರೆಪ್ರೆಸೆಂಟೆಟಿವ್ ಆಗಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ಅದೇ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು.

'ಆಬೋಲಿನ', 'ಕಥೆಯಾದಳು ಹುಡುಗಿ', 'ಆಟ', 'ಬೇನ್ಯಾ', 'ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ' ಇವು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹಗಳಾಗಿವೆ. 'ಮೂರು ದಾರಿಗಳು', 'ಶಿಕಾರಿ' ಚಿತ್ತಾಲರ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ, ಅನುಭವ ಬರವಣಿಗೆಯ ಶಿಖರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದುದರ ನಿದರ್ಶನ. ಯಾವುದೇ ಆಯುಧವಿಲ್ಲದೇ ಮನುಷ್ಯನೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಉಳ್ಳ 'ಶಿಕಾರಿ' ಓದುಗರ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಈಗಲೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಹಲವು ಲೇಖಕರಿಂದ ಅಂಥ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಂದನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ತಾಲರು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಲೇಖಕರು ಈ ಬಗೆಯ ಮೌನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಿಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಚಿತ್ತಾಲರ ಬಹುಪಾಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಬಗೆಯ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೇ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮೌನಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಭೋ ಪರಾಕ್ ಹೇಳುವ ತಮ್ಮದೇ ಒಡ್ಡೋಲಗವಾಗಲೀ, ವಂದಿಮಾಗಧರಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದ, ಮುಂಬೈನ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸ್ಟಾಂಡ್‌ನ ತಮ್ಮ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಲೇ ಬರೆದ ಚಿತ್ತಾಲರು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಮಾನವೀಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕು ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿಜಕಾಳಜಿಯನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅವರು ಅದನ್ನಷ್ಟೇ ಬದುಕಿದರು; ಬರೆದರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರಂತೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ 'ಬೇಡಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ'ಯನ್ನು ಅವರು ಕಡೆಗೂ ಕಲಿಯದೇ ಹೋದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅವರ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿತ್ತು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಮುಂಬಯಿಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಕೊಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಾಗಲಿ, ಅಧಿಕಾರವಾಗಲಿ ನನಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸುವಾಗ ನನಗೆ ಬಂದ ಅನುಭವವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂಬಯಿ ಲೇಖಕ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು, ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತೇ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ತೊಡಕುಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಬರೆಯಬಲ್ಲವನೇ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಈ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ.

ಒಳ್ಳೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿದ ವಾತಾವರಣ ಬೇಕು. ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವ ಸಮರ್ಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿರಬೇಕು, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಳ್ಳೆಯತನದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ಸಾಹಿತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಗೌರವವುಳ್ಳ ಸಹೃದಯ ಓದುಗರ ಬೆಂಬಲವಿರಬೇಕು. ಸ್ವತಃ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ ಇರಬೇಕು. ನಿತಾಂತವಾದ ಮಾಧ್ಯಮ ನಿಷ್ಠೆ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಅರಿವು ಇದ್ದೀತು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಎತ್ತರಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಹಂಬಲ ಮೊಳೆತೀತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಲೇಖಕನಾಗಲು ಹಂಬಲವೊಂದೇ ಸಾಲದು. ಅದು ಬೇಡುವ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಬೇಕು. ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಓದು ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನಾಗಬಯಸುವವನು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಓದಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅರಿಯಲು ಹೊರಟ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ನೆರವು ನೀಡುವ ಚಿಂತಕರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೂಡ. ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ, ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕತೆ, ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಓದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು

ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರದು. ಬೇಂದ್ರೆಯನ್ನು ಓದದೇ ಕವಿತೆ ಬರೆಯಲು ಹೊರಡುವುದು; ಮಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಓದದೇ ಕತೆ ಬರೆಯಲು ಹವಣಿಸುವುದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಸಾಹಸವಾದೀತು.

ಮುಂಬಯಿ ಲೇಖಕ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಠಿಣ ಸವಾಲು ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಕನ್ನಡದ ತಾಯಿ ನೆಲದಿಂದ ದೂರವಾದ ಕನ್ನಡವಲ್ಲದ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವವನಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ತೊಡಕು ವಿಶೇಷ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಮುಂಬಯಿ ಲೇಖಕ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದವುಗಳು; ಮುಂಬಯಿ ಹುಟ್ಟೂರು ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಬರೆದವು; ಮುಂಬಯಿ ಒಂದನ್ನೇ ಕ್ರಿಯಾಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡವು. ಮೂರನೇ ಗುಂಪಿನ ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯವರಲ್ಲ. ಇತರ ಭಾಷೆಯವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಬರುವಾಗ ಎಲ್ಲೂ ಆಭಾಸವಾಗದ ಹಾಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲದ ಬದುಕನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಶತ್ರುಗಳಿರುವಾಗಲೂ ತೊಡಕುಗಳಿರುವಾಗಲೂ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯಲ್ಲಾ ಅದೇ ಒಂದು ಸೋಜಿಗ ಎನ್ನಬೇಕು. ಆಗೀಗಲಾರದೂ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಭಾಗ್ಯ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಾಗ ಮುಂಬಯಿಯ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾದ 'ಪಾಚಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪಗಾರ'ದಂಥ ಸತ್ವಶಾಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಬೇಕು. ಕೃತಿಯನ್ನು ಖುಶಿಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೀರಿ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಲಿಪಶುವಾಗಿರುವ ವರ್ಗವೊಂದು ಲೋಕವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಅದರ ಆಚೆಗಿರುವ ವರ್ಗವೊಂದು ಗ್ರಹಿಸುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಮಹಿಳೆಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇರುವ ಒಂದು ಅನುಭವ ಲೋಕವನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ?

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತುಳಸಿ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಅವರ ಒಂದು ಕಥಾಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ('ಮುಂಜಾವಿಗೆ ಕಾದವಳು') ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುವಾಗ 'ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ' ಎನ್ನುವ ಪದ ಪ್ರಯೋಗದ ಔಚಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆತ್ತಿದೆ. ಬಹುಶಃ

ನೀವು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನನ್ನ 'ಮುನ್ನುಡಿ' ಮೂಲವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.

'ಇಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವು. ಸ್ತ್ರೀಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನುಭವ ಲೋಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟವು. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇವುಗಳಿಗೆ 'ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಕತೆಗಳು' ಮುಂತಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸುವ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಮುಖ್ಯಧಾರೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಇಂಥ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂಬುದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವುಗಳ ಹಿರಿಮೆಯಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

'ಮೇಲಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅವಳದೇ ಆದ ಅನುಭವ ಲೋಕವಿದೆ; ಅವಳಿಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಂವೇದನೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ, ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ, ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಂವೇದನೆ ಮುಂತಾದ ತಪ್ಪು ಪದಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಒಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮನುಷ್ಯನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಕುರುಹು ಆದ ಒಂದು ಅನನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕೆಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆ ನಮಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಿಡಿಯಾದ ವೇದನೆಗಳನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ (ಸಮ್ಯಕ್), ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ (ಮಾನವೀಯ) ಅನುಭವವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಳಿಗಿರುವ ಒಂದು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು (ಸಮ್ಯಕ್ ವೇದನೆಯನ್ನು) ವಿಘಟಿಸುವ ದುರಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಾತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ದಲಿತರು, ಮುಸ್ಲಿಮರು, ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸತಾಗಿ ತಂದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ರಿಯಾಯಿತಿಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು'.

'ಸಂವೇದನೆ' ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅನುಭವ ಲೋಕವಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನೂ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಲೋಕವೇ ಸಂವೇದನೆಯಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಂವೇದನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಅದು. ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪರಿಕರಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂವೇದನೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಋಣಿಯಾದದ್ದು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಗ ದಯಪಾಲಿಸಿದ ವರವಲ್ಲ. ಅಡಿಗರು ನನ್ನ 'ಆಟ' ಸಂಕಲನದ ಕತೆಗಳನ್ನು

‘ಚಿತ್ತಾಲತನ’ದ ಮುದ್ರೆ ಬಿದ್ದ ಕತೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆದದ್ದು. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ ಅವರು ನನ್ನ ‘ಅಪರಿಚಿತರು’ ಕತೆಯ ವಾತಾವರಣ ‘ಕಾಫಾಯಿಸ್ಕ’ ಆಗಿದೆಯೆಂದದ್ದು ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

‘ಸಂವೇದನೆ’ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದರ ತನ್ನತನದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವ ಮನಸ್ಸಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ಎಂದು ಈಗ ತಿಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಗಂಭೀರ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವೇ? ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜನರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವುದು ಸತ್ಯವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂಥ ಆರೋಪಗಳಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರವೇನು?

ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದರೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆಯುವ ಸಂದರ್ಭವೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸತತವಾಗಿ ಹತ್ತು ದಿನ ನಡೆದ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಜಂಜಡದಿಂದ ಬೇಜಾರಾಗೊಂಡ ಹುಡುಗ ಅಣ್ಣನ ಬಳಿ ಬಂದು ‘ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿ ಇದ್ದರೆ ಕೊಡು. ಹಗುರವಾದದ್ದು, ಭಾರವಾದದ್ದನ್ನು ಓದುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೇ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಲು’ ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಭಜನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಜಾಣತನವಲ್ಲ; ಓದುಗನ ಮನಸ್ಥಿತಿ.

ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜನರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವ ಶಕ್ಯತೆಯ ಬಗೆಗೆ, ಇದು ಅಭಿರುಚಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕಲೆಯೇ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇರುವ ಬಾಬಲ್ಲ ಸೇರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ... ಯಾರಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ. ಆಗೀಗ ಓದುವ ಮನಸ್ಸಾದರೆ ಕಾದಂಬರಿ ಓದಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ. ಒಬ್ಬನಂತೂ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೇ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು ಕೂಡ ಕೆಲವೇ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡದ್ದು!

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಅರ್ಥವಾಗದೇ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಹಲವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡಬಹುದು.

ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿ ಆಕಾರ ಪಡೆದದ್ದು ಈವರೆಗೂ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸೃಜನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಬದುಕಿನ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಮಗ್ಗಲು ಆದದ್ದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಹೇಳಿದ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಹೊಸತಿರಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕಾದಂಬರಿ ಮೊದಲ ಓದಿಗೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರಬಹುದು. ನನ್ನ ‘ಕತೆಯಾದಳು ಹುಡುಗಿ’ಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗಾದರೂ ಇದು ಕತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಕತೆಯೆಂದು ಹೊಳೆದಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಕೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಾಂತ’ ಕೂಡ ‘ಕಾದಂಬರಿ’ಯ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನುವುದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಿಲ್ಲ. ಬಂದೀತು ಒಂದು ದಿನ. ಆಗ ಓದಿನ ಸುಖ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಅಂದ ಹಾಗೆ ‘ಗಂಭೀರ ಕೃತಿ’ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗುವ ಬಗೆ ಕೂಡ ಇದೇ ಏನೋ ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮೊದಲ ಓದಿಗೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೇ ಓದಿದ ಪ್ರತಿ ಸಾರೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆಯಿಸುವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಂಭೀರವೆಂದೂ ಮನೋರಂಜನೆಯೇ ಉದ್ದೇಶವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ‘ಜನಪ್ರಿಯ’ವೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದೇನೋ.

ಇಂದಿನ ಒತ್ತಡದ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಗೆ ಓದುಗರು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಅವಸರದ ಬದುಕಿನ ಈ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಕವಿತೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದೆಯೇನೋ. ಅದನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ ನಿಮ್ಮ ಲಬಸಾಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಂತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀವೇನಂತೀರಿ? ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ನಿಮಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಿತು? (ಇದು ಬಾಲ್ಯದ ಹನೇಹಳ್ಳಿಗೆ ಮರಳಬೇಕೆನ್ನುವ ತಹತಹ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾದುದರ ಪ್ರತೀಕವೇ?)

‘ಲಬಸಾ’ದ ಹುಟ್ಟು ಒಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ. ಕವಿತೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬರೆದದ್ದಲ್ಲ. ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆಗದ್ದಕ್ಕೆ ಬರೆದದ್ದು. ಅದರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಂಬಲಾರಿರಿ. ಕೆಲವು ಫರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ (೧೯೮೭) ನನ್ನ ಮೂವರು ಗೆಳೆಯರು- ಎಂ.ಎಸ್.ಶ್ರೀರಾಮ್, ಜಯಂತ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ ಹಾಗೂ ವಿವೇಕ ಶಾನಭಾಗ - ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ರಿಯಲಿಸಮ್‌ಗೇ ಮೀಸಲಾದ ಒಂದು ವಿಶೇಷಾಂಕವನ್ನು (ಮಾಯಾದರ್ಪಣ) ಹೊರತರುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಈ ವಿಶೇಷಾಂಕದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಅದರ

ಲೇಖಕರಿಂದ ಅವರು ಈವರೆಗೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸುವುದು. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಕವಿತೆ ಬಂತು. ನಾನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕವಿತೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಗಂಗಾಧರರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಕವಿತೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಆದರೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲದ 'ಲಬಸಾ' (ಲಯ ಬದ್ಧ ಸಾಲು) ಎನ್ನುವ ರಚನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅದುವೇ ನನ್ನ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ 'ಲಬಸಾ' - ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನ ಬಂಡೆಗಳು' ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ 'ಮಾಯಾ ದರ್ಪಣ'ವೇ ಹೊರಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚೊಚ್ಚಲು 'ಲಬಸಾ' ಒಂದು ದೀಪಾವಳಿ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ (೧೯೮೯) ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಮುಂದಿನ 'ಲಬಸಾ' ಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು ಅಷ್ಟೇ.

ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟಿದೆ? ಅದು ನಿಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದೆಯೇ?

ವಿಮರ್ಶೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಶಯ ಸದ್ಭಾವನೆಯುಳ್ಳ ಬರವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಯಾವ ತಕರಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಓದಿ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಮರ್ಶೆ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಇಂಥ ವಿಮರ್ಶೆ ಹೊಸ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬಲ್ಲದು. ೨೦೧೨ರ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಸಮ್ ಬುಕ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಹೊರತಂದ ನನ್ನ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ೫೨೫ ಪುಟಗಳ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥ ನನಗೆ ಖುಷಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಈ ಲೇಖನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳು ಕಳೆದ ೫೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಕರು ಸ್ವಂತ ಖುಷಿಯಿಂದ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದವುಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರ ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆಯೆಂದೂ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿರದ್ದನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಬಂದಾಗ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂದೂ ಭರವಸೆಯಿದೆ. ಸಾಹಿತಿ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಆಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆಯಾವ ಮಟ್ಟದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ. ಸಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ನೇರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಾನೇ

ತಿಳಿಯುವುದು, ತಿಳಿದಿದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಇತರರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವುದು ಅದರ ಕೆಲಸ. ತನ್ನ ಸಾಧನೆ ನಾಡಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಮರ್ಶಕರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸಾಹಿತಿಗೆ ಖುಶಿಯಾಗುವುದು ಸಹಜ. ತಾನು ತನ್ನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯ ಕೃತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವಷ್ಟು ದುಃಖದಾಯಕ ಸಂಗತಿ ಲೇಖಕನ ಪಾಲಿಕೆ ಇನ್ನೊಂದಿರಲಾರದು. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಸುದೈವ.

ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಾಗ ನಿಮಗೆ ಏನನ್ನಿಸಿತು?

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಬನವಾಸಿಯನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪುಲಕಿತನಾದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನ ಹೆಸರಿನ ಘನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಅದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹನೇಹಳಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಒಬ್ಬ ಕತೆಗಾರನಿಗೆ ದೊರಕಿದ್ದು ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ, ಖುಷಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

• • • •

ಮಯೂರ, ಮೇ ೨೦೧೪

೧೬. ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಎಂಬ ಬಣ್ಣ ಬೆಡಗು....

✍️ ಎಂ. ಎಸ್. ರುದ್ರೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ

ಎಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭಿಸುವುದು...? ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೊಳೆದದ್ದು ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು. ಮರಳುಗಾಡಿನ ಅವರ ಹುಟ್ಟಿದ ಊರಿನಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವೆಂದು. ಝೀಲಂ ನದಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಮತ್ತು ಸರಿ ಸುಮಾರು ಅಷ್ಟೇ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಖೇವ್ ಉಪ್ಪು ಗಣಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿ; ಅಲ್ಲಿಯೇ ಥಾರ್ ಮರುಭೂಮಿಯ ಮರಳು ದಿಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋದಂತಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಹಡಾಲಿ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಈ ತುಂಟ ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದು. ಈಗ ಅದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಒಳಪ್ರದೇಶ. ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ತಂದೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಅವರು ಮಗನ ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಸಿಖ್ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಹಿಂದೂಗಳ ಹಾಗೆ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಮುಂದೆ ಡೆಲ್ಲಿಯ ಮಾಡರ್ನ್ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುವಾಗ, ಖುಷ್ಷಂತ್ ಅವರ ತಂದೆ ಸರ್ ಸೋಭಾ ಸಿಂಗ್ ಶಾಲಾ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ೨.೨.೧೯೧೫ ಎಂದು ನಮೂದಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಅಜ್ಜಿ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬದ್ರೋದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಮತ್ತು ಅದು ಆಗಸ್ಟ್ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ೧೫.೦೮.೧೯೧೫ ಎಂದು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ಎಂದೂ ನಂಬದಿದ್ದ ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಸಿಂಹ ರಾಶಿಗೆ ಸೇರಿದರು. ಮೂವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ೧೯೪೭ರ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೫ರಂದು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು. ಹೀಗೆ ಭಾರತ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ದಿನಾಚರಣೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡವು.

ಬಹುಶಃ ಹಡಾಲಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರಬೇಕು. ಮರಳುಗಾಡಿನ ಚಳಿಗಾಲ ಅಂದರೆ ಹಗಲು ಕಡಿಮೆ, ವಿಪರೀತ ಚಳಿ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾದ ಸುಡುವ ಉಸುಕು. ಹಡಾಲಿಯ ಧರ್ಮಶಾಲಾದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುಮುಖಿ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿತದ್ದು, ಮಗ್ಗಿಹಾಡು ಗುನುಗಿದ್ದು. ಚಿನ್ನಿದಾಂಡು

ಆಡಿದ್ದು. ಅಜ್ಜಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾನೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಜಪ್‌ಜಿ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯೇ ಅವರ ಸಂಗಾತಿ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಹೆಚ್ಚಿನವು ಮುಸಲ್ಮಾನರವು ಮತ್ತು ಬಲೂಚಿಗಳದ್ದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೫೦ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಿಖ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಕಸುಬುದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂಗಡಿ, ಲೇವಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಸುಬುಗಳು. ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಅಜ್ಜಿ ಮುತ್ತಜ್ಜಂದಿರು ಕಲ್ಲುಪ್ಪು ಮತ್ತು ಖರ್ಜೂರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಂಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಬಟ್ಟೆ, ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ, ಸಕ್ಕರೆ, ಮಸಾಲೆ ಸಾಮಾನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗೆ ತಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಇವರ ಅಜ್ಜಿ ಮತ್ತು ತಂದೆ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡದ್ದು. ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದೊಡ್ಡಮನೆ ಇವರದಾಗಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿವಂತ ಕುಟುಂಬ. ಹಡಾಲಿಯ ಸಿಖ್ಖರು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಜೊತೆ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೊಂದು ಹಿತಕರ ಅನುಭವ ಅನಿಸದಿದ್ದರೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಸಂಬಂಧ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿತ್ತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಎಂದು ಇವರು ಕರೆಯುವ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ, ಸಾವು ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಇವರು ಇವರ ಮನೆಗೆ ಅವರು ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳಿದ್ದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಗಳಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ವರ್ಷಕೊಂದರಡು ಕೊಲೆ, ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಇದೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಮರಳದಿಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕಳೆದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ರಾತ್ರಿಗಳು ಅಳಿಸಲಾಗದ ನೆನಪುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟವು ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ನಂತರ ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಹಡಾಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಕೇವಲ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ. ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ರಚನೆಯಾದಾಗ ಹಡಾಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿತು. ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗರ ಪೂರ್ವಿಕರು ನೆಲೆಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ವಸಿತರಾದರು.

ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಮಾಡರ್ನ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ನಂತರ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮೆ ಮತ್ತು ಬಾಳಸಂಗಾತಿಯಾದ ಕವಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು. ಅವಳಿಗೆ ಆಗ ಐದು ವರ್ಷ. ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಗಂಡು ಹುಡುಗರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯರತ್ತ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ವಾಲಿದ್ದು. ಹದಿಹರೆಯ ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿತ್ತು; ಆಗಲೇ ಹೆಣ್ಣು ಅಂದರೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾಮದ ಆಟಿಕೆಗಳು ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ

ಅವರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದದ್ದು; ಇದು ಕೊನೆವರೆಗೂ ಬದಲಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಮ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಅವರ ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಬಿಡದ ವ್ಯಾಮೋಹವಾಗಿ, ಗೀಳಾಗಿ ಬೆನ್ನುಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಡೆಲ್ಲಿ ಸೇಂಟ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜು, ನಂತರ ಲಾಹೋರ್‌ನ ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ನಡೆದೇ ಇತ್ತು.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಾಗ, ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾರತೀಯ ದೂತಾವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ತಲೆಬರಹ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣು ಕಂಬನಿಯಿಂದ ತುಂಬುತ್ತವೆ. ದೂತಾವಾಸದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಭಾವಚಿತ್ರವಿರಿಸಿ, ಹಣತೆ ಹಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಧದಕಡ್ಡಿಯ ಹೊಗೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ದನಿಗೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ ವೈಷ್ಣವ್‌ಜನ್ ತೋ ತೇನೆ ಕಹೀಯೇ, ಜೋ ಪೀಡ್ ಪರಾಯೇ ಜಾನೆ ರೇ... ಮತ್ತು ಈಶ್ವರ್ ಅಲ್ಲಾಹ್ ತೇರೇನಾಮ್, ಸಬ್ ಕೊ ಸನ್ಮತಿ ದೆ ಭಗವಾನ್... ಆದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂಗ್ ಅಂದು ಸಂಜೆಯೇ, ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಖರೀದಿಸಿ ಜೇಬಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಜಗತ್ತಿನ ದೊಡ್ಡ ಸೆಕ್ಸ್ ಸಿಂಬಲ್ (.....)ಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಥೀಯೇಟರ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಾಯಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ನೋಡಲು, ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲವೆ ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಟರ್ನ್ ಕಮೂವಿನ ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದರ ನಾಯಕ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದನೇನೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅವರು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು: ಗಾಂಧಿ ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳುಡದೆ ಇದ್ದದ್ದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ತಾವು ನಂಬಿದ ತತ್ವಗಳಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನೇ ಪಣವಾಗಿರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದು.

ಪದವಿ ಪಡೆದಾದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಕಿಂಗ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಲಾ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಿಲ್ಟನ್ ಕವಿಯ ಕವಿತೆ ಓದಿ, ಕವಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಗೆಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು. ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ನಂತರ ಕವಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಲಾಹೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು. ಮುಂದೆ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತ ವರ್ಷಗಳನ್ನು

ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ, ಮತ್ತು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷ ಕಳೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತ ಕಂಡ ಇತಿಹಾಸದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ದೇಶದ ವಿಭಜನೆ, ಯುದ್ಧಗಳು, ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಆಪರೇಷನ್ ಬ್ಲೂಸ್ಕಾರ್, ಬಾಬ್ರಿ ಮಸೀದಿ ಧ್ವಂಸ, ಗೋಧ್ರಾ ನರಹತ್ಯೆ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬರ್ಬರ ಹತ್ಯೆ ಕುರಿತು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ 'ಮನುಕುಲದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಅದಲುಬದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅತ್ಯಂತ ಬರ್ಬರ ಕೃತ್ಯ ಅದು ದಶಲಕ್ಷ ಜನ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಒಂದು ಕೋಟಿ ಜನ ನಿರ್ವಸಿತರಾದರು, ಹೆಂಗಸರು ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದರು, ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರವಾಗಿತ್ತು'. ಇದು ಅವರೊಳಗಿನ ಲೇಖಕನನ್ನು ಕಾಡಿರಬೇಕು, ಹಡಾಲಿ ಕಾಡಿರಬೇಕು ಅವರನ್ನು. ಅವರ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಈ ಬೀಜಗಳು, ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದಿದ್ದು ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ: ಅವರ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಯಾದ 'ಟ್ರೇನ್ ಟು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ'ದಲ್ಲಿ. ಮನುಷ್ಯರ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು, ಭೀಕರ ದುರಂತ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವರು, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷಗಳ ಹಲವು ಮುಖಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಲೇ, ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಿಖ್ ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಹುಡುಗಿಯ ಪ್ರೇಮಕಥೆಯನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಕಂದಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಯೊಂದರ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮೊದಲು ಲೇಖಕನಾಗಿ, ನಂತರ ಪತ್ರಕರ್ತನಾಗಿ.

ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಕೊನೇ ಬಾರಿ ಹಡಾಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದು ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ. ಅದೊಂದು ಚಳಿಗಾಲ, ಲಾಹೋರ್‌ನಿಂದ ಹಡಾಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳಸುತ್ತಾರೆ ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್. ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರೀಕರು ಹೂಗುಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ 'ಖೂಷ್ ಅಮ್ಮೀದ್' ಎಂದು ಬರೆದ ಫಲಕ ಹಿಡಿದು. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಕಾರರು ಖುಷ್‌ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರನ್ನು

‘ಹಡಾಲಿಯ ಮಗ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವರ ಹೃದಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿತ್ರವೇ ಬದಲಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸಿಖ್ ಅಥವಾ ಹಿಂದೂಗಳ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವೂ ಇಲ್ಲ. ಇರುವವರೆಲ್ಲ ಮುಸಲ್ಮಾನರೇ. ಖುಷ್ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ‘ನೀವು ಮಕ್ಕಾ ಮತ್ತು ಮದೀನಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಡಾಲಿಗೆ ಸಂಜೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತೀರೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈ ಕಿರು ಯಾತ್ರೆ ಪ್ರವಾದಿ ಮೊಹಮ್ಮದರು ಮಕ್ಕಾಗೆ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಪತ್ನಿಯ ಗೋರಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ವಾಸಿಸಿದ ಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಮಲಗಬೇಕೆನ್ನಿಸಿದೆ’. ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಪೂರ್ವಿಕರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಾಯಿತು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೂಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಿಖ್ಖರು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಶತ್ರುಗಳೆಂದು? ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯಾಣದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಮೂರು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಿಖ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಗಳ ಧರ್ಮಶಾಲಾ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಅವರು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮರಳುದಿಣ್ಣೆಗಳು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದವು, ಈಗ ಕಾಲುವೆ ಮುಖಾಂತರ ನೀರು ಹರಿಸಿ, ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶ ಹಸಿರಾಗಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗುವ ಮುನ್ನ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು, ಇನ್ನೊಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ. ಹಡಾಲಿ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಇರಬೇಕು; ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ನೇಹಮಯ ಸಂಬಂಧ ಇರಲೆಂದು ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಯಾರೇ ಬರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತವಿತ್ತು.

ಖುಷ್ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಭಾರತೀಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯರು, ಹೆಸರಾಂತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು. ಸಿಖ್ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆದ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಸಿಖ್ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಿಖ್ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು. ಅವರು ಅನೇಕ ಅಭಿಜಾತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ‘ಟ್ರೇನ್ ಟು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ್’, ‘ಐ ಶಲ್ ನಾಟ್ ಹಿಯರ್ ದಿ ನೈಟಿಂಗೇಲ್’ ಮತ್ತು ‘ಡೆಲ್ಲಿ’ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕರ್ತರು. ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಾರರು, ಅನುವಾದಕರು ಕೂಡ. ಅವರ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳೂ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮನೋಭಾವ, ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕಾವ್ಯಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಳನೋಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಒಂದು ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ

ಕಾದಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವು ಅವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಓದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶೈಲಿಯಿಂದಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

೧೯೫೬ ಈ ವರ್ಷ ಖುಷ್ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹಾದಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತು. ‘ಯೋಜನ್’ ಸರಕಾರಿ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ, ಮಹತ್ವದ ಮೈಲುಗಲ್ಲು- ‘ಇಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಲಿ’ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದು. ಅವರಿಗೆ ಓದುಗರ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಓದುಗರಿಗೆ ಏನು ಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು, ಅದನ್ನವರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಉಣಬಡಿಸಿದರು. ತಿಳಿಸು, ರಂಜಿಸು, ಪ್ರಚೋದಿಸು ಇವು ಅವರ ಮೂರು ಧ್ಯೇಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳ ಕಲಬೆರೆಕೆಯಂತಿದ್ದ ಇಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಲಿಯ ಮುಖಪುಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ, ಹೊಸ ರೂಪ, ಹೊಸ ಹೂರಣ. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ, ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನಗಳು. ನಗ್ನ ಆದರೆ ಅಶ್ಲೀಲವೆನಿಸದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು. ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು; ಮೆರೆದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಮುನ್ನ ೮೦,೦೦೦ ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸಂಖ್ಯೆ ೪,೫೦,೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ಕಾಣದ ಕೈಗಳ ಕೈವಾಡ; ಒಪ್ಪಂದದ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಾರ ಇರುವಾಗಲೇ, ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುವಂತೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಮಂಡಳಿ ಅವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಇದು ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾತ್ರ. ಅದು ೨೫.೦೨.೭೮. ಖುಷ್ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ಹೇಳದೆ, ತಮ್ಮ ಕೊಠಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರನಡೆದರು. ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆಂದೂ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲು ಚಿಹ್ನೆ ಇರುವ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಪುಟ ಇಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೊರನಡೆಯುವಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಮ ಇಕ್ಬಾಲನ ಸಾಲುಗಳು ನೆನಪಾದವು: ಜಹಾನ್ ಅಹ್ಲೆ ಈಮಾನ ಸೂರತ್‌ಎಖುಶೀರ್‌ ಜೇತಾಯ್ ಹೈನ್ / ಇಧರ್ ದೋಬೆಯ್, ಉಧರ್ ನಿಕ್ಲೆಯ್; ಉಧರ್ ದೋಬೆಯ್, ಇಧರ್ ನಿಕ್ಲೆಯ್ / ಜೊತೆಗೆ ‘ಡೆಲ್ಲಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ರೂಪರೇಷೆಗಳು ಮೂಡತೊಡಗಿದವು. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಬಾಂಬೆಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ, ಡೆಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮಾಬಾದ್ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಕವಲ್

ಮಲಿಕ್ ಮತ್ತು ಪುತ್ರಿ ಮಾಲಾ. ಅವರನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಬದುಕಿದ ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ ಆ ಕ್ಷಣ ಪತ್ನಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ ಭಾವ...

ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾದ ನಂತರವೂ ಬಾಂಬೆಯ ನಂಟು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸದ ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಾಂಬೆಗೆ ನೆಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಪ್ತರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಗತಿ: ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸಹಸಂಪಾದಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಫಲತ್ಯಾಗೆ ಈಗ ತಾವು ಹಳೆಯ ನೆನಪು ಮಾತ್ರವೆಂದು; ಅವಳ ನಿಷ್ಠೆ ಹೊಸ ಬಾಸ್‌ಗೆ; ಅವನ ಚೇಂಬರ್‌ನಲ್ಲೇ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದು, ಮನೆಗೆ ಔತಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವುದು, ಮತ್ತು ಮನೆಯಿಂದ ಊಟ ತಂದುಕೊಡುವುದು. ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಜೊತೆಗೂ ಅವಳು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವರನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್ ನೇರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಅವರು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟವಳು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿತೆಂದು; ವಿಪರೀತ ನೋವು ನೀಡಿತೆಂದು. ಆ ನೋವಿನಿಂದ ಹೊರಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಹಲವು ದಿನಗಳೇ ಬೇಕಾದವೆಂದು. ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೊತೆಗೂ ಆಳವಾದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದ ಅವರು, ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಬಾಂಬೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರ ಪೊಸೆಸಿವ್ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿದೆ ಇದು. ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನೋ, ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನೋ, ಪ್ರಿಯಕರನನ್ನೋ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ 'bossophilia' ಎಂದು ಕರೆದು ನೊಂದು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಖುಷ್‌ನತ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹಲವು ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿವೆ. ಅವರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪರ ಒಲವು, ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಸಂಜಯ್ ಗಾಂಧಿಯವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ, ಸಂಜಯ್ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಮಾಡಿತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿರಾ ಅವರ ಆಪ್ತವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಂಜಯ್ ಮತ್ತು ಮನೇಕಾ ಅವರ ಜೊತೆಗೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಂತರವೂ, ಇಂದಿರಾ ಕುಟುಂಬ ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವರ ಜೊತೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಇಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಲಿಯಿಂದ ಎತ್ತಂಗಡಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ಭಟ್ಟಂಗಿ ಪತ್ರಕರ್ತ, ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ, ಸಂಜಯ್ ಗಾಂಧಿ ಚಮಚಾ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರ ಎನ್ನುವ ಟೀಕೆಗಳು ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ತೊಳೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಇಂದಿರಾ ಕುಟುಂಬದ ಒಡತನದಲ್ಲಿದ್ದ 'ದಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ್ ಟೈಮ್ಸ್' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸ. ನಂತರದ ಘಟನೆಗಳು ಅವರನ್ನು ರಸ್ತೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವು. 'ಆಪರೇಷನ್ ಬ್ಲೂ ಸ್ಟಾರ್' ಭಿಂದ್ರನ್‌ವಾಲೆ ಒಬ್ಬ ತಲೆತಿರುಕ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಜನರೆದುರೇ ಗೋಲ್ಡನ್ ಟೆಂಪಲ್ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮನ ನೊಂದ ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್, ತಮಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಅಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಗ್ಯಾನಿ ಜೈಲ್‌ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ 'ಆಪರೇಷನ್ ಬ್ಲೂ ಸ್ಟಾರ್'ಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಿಖ್ ಸಮುದಾಯ ಎಂದೂ ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಗಿಯಾನ್‌ಜಿ. ಒಂದು ಇಲಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮನೆಯನ್ನು ಕೆಡವಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಿಖ್ ಜನರ ಜಾನಪದ ಹೀರೋ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಒಲವು ಆಪರೇಷನ್ ಬ್ಲೂ ಸ್ಟಾರ್ ನಂತರ, ಬಿಜೆಪಿಯತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಲಾಲ್‌ಕೃಷ್ಣ ಅಡ್ವಾಣಿಯವರನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವೂ ಇದೆ. ೧೯೮೪ರ ಸಿಖ್ ನರಹತ್ಯಾಕಾಂಡದ ನಂತರ, ಅಡ್ವಾಣಿಯವರು ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತಾಗ, ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್, ಅವರ ಚುನಾವಣಾ ನಾಮಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಸಿಖ್ಖರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಮತ ಹಾಕದಿರಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದರು: ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಆ ಕಗ್ಗೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಜನರಿಗೆ ಬಿಜೆಪಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭರವಸೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್ ಅಡ್ವಾಣಿಯವರ ಚುನಾವಣಾ ನಾಮಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ ವಿಷಯದ ಪ್ರಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅಡ್ವಾಣಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ ವಂದನೆ ಹೇಳಲು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವರು ಸೋಮನಾಥದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ರಥಯಾತ್ರೆ ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಯಿತು. ಅವರು ನಿಷ್ಠುರ ವಿಶ್ಲೇಷಕನಾದರು. ಒಮ್ಮೆ ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಸಭೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ವಾಣಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸಭೆಗೆ ಮಾಮೂಲಿ ಬ್ಲಾಕ್ ಕ್ಯಾಟ್ ಕಮಾಂಡೋಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಭೆಗೆ ಬಂದರು. ಖುಷ್‌ನತ್ ಸಿಂಗ್

ಅವರ ಮುಖಕ್ಕೆ ರಾಚುವಂತೆ, 'ಮಿಸ್ಟರ್ ಅಡ್ವಾಣಿಯವರೇ, ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸರ್ಪದ ದ್ವೇಷದ ವಿಷ ಬೀಜಗಳನ್ನು ನೀವು ಬಿತ್ತಿದಿರಿ.... ಮತ್ತು ಇನ್ನೇನನ್ನೋ...' ಮೋದಿಯ ಎಲ್ಲ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ಅಡ್ವಾಣಿಯವರು ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಬೆಲೆ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಅಡ್ವಾಣಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ, ಜನತೆಗೆ ಒಳಿತು ಮಾಡುವ ಹಂಬಲ ಖುಷ್ಕಂತ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇತ್ತು. ಅವರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ಅವರು ಕನಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜ ಇತ್ಯಾದಿ ಕುರಿತ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ. ಗಾಂಧಿ, ನೆಹರೂ ಅವರ ಕನಸಿನ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸಾವರ್ಕರ್, ಗೋಲ್ವಾಲ್ಕರ್ ಕನಸಿನ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗೆರೆಕೊರೆದಂತೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತ ನಾವು ಕಟ್ಟುವ ಭಾರತ ಯಾವುದಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಗೆ ಎಡೆ ಇಲ್ಲ. ಸ್ಪಷ್ಟ, ನೇರ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚಿಂತನೆಯೇ ಖುಷ್ಕಂತ್ ಸಿಂಗ್.

ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ವಿಡಂಬನೆಗೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವಿತ್ತು ಖುಷ್ಕಂತ್ ಅವರಲ್ಲಿ. ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಮೊರಾರ್ಜಿ ಸ್ವಮೂತ್ರಪಾನದ ಲಾಭಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ, ಖುಷ್ಕಂತ್ ಸಿಂಗ್ 'ಮೊರಾರ್ಜಿ ಭಾಯ್, ನಾನು ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಿಂಗಲ್ ಮಾಲ್ಡ್ ವಿಸ್ಕಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಏಕೆ ನಂಬಿ ಕುಡಿದು ನೋಡಬಾರದು...' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ! ಇಂಥ ತಮಾಷೆ, ಜೋಕುಗಳು, ಅವರ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಖುಷ್ಕಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಕವಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅವರದು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ದಾಂಪತ್ಯ. ಖುಷ್ಕಂತ್ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಕವಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಸಿಂಗ್ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದ ಕವಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಎಂದೂ ಹದಗೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ಅವರು ಖಿನ್ನತೆಗೆ ತುತ್ತಾದರು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರ ಬಳಿ ಕೂತ ಖುಷ್ಕಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, 'ನಾನು ಹೋದ ಮೇಲೆಯೇ ನೀನು ಹೋಗುವುದು, ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಮೊದಲು ಹೋದರೆ, ನಾನು ಇನ್ನೊಂದಿಗೂ ಪೆನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ'. ಎದೆಯೊಳಗೆ

ಇಂತಹ ಪ್ರೀತಿ ಇತ್ತು. ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಇಂತಹ ಗಂಡಸನ್ನು.

ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೆಲೆಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಲ್ಲ, ಜನ್ಮಾಂತರವಿಲ್ಲ, ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲಿಗೂ ತಲುಪಿಸಲಾರವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸಿಂಗ್ ಅವರದು. 'ಕಾಯಕವೇ ಪೂಜೆ ಆದರೆ ಪೂಜೆ ಕಾಯಕವಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ನಿರೀಶ್ವರವಾದಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರು, ದೇವರನ್ನು ನಂಬದೆಯೂ ಒಬ್ಬ ಸಂತ ಆಗಬಹುದು, ದೇವರನ್ನು ನಂಬುವವನು ಖಳನಾಯಕನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಲೌಕಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಅಪಾರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಅವರ ಕೊನೆಯ ಪುಸ್ತಕ 'The Good, The Bad and The Rediculous' ಆಗಿತ್ತು. 'ಕಾಂಡಮ್‌ಗಳು ಲೇಖನಿಗೆ ಫಿಟ್ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ವಿರಾಮ ನೀಡಿದರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ 'With Malice towards One and all' ಅಂಕಣಗಳಿಗೂ! ಅವರ ಬಲ್ಲು ಚಿಹ್ನೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಕಣಗಳು ಇನ್ನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ.

ಈ 'ಖುಷ್ಕಂತ್ ನಾಮಾ' ಎನ್ನುವ ಕಡಲನ್ನು ಈಜಿ ಆ ತೀರವನ್ನು ತಲುಪಬಹುದೇ...? ಇಲ್ಲ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸುವುದು? ಅವರ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಸೋಲುಗಳ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಶೀಟ್ ಬರೆದು: ಜಮೆಯ ಕಡೆ ಅವರ ಎಂಭತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳು; ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡತೆ. ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಖಂಡ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಹಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಂತೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಈ ಜೀವ, ತನ್ನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಚಿರ ನಿಧ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ್ದು ೨೦೧೪ರ ಮಾರ್ಚ್ ೨೦ ರಂದು ಅವರಿಗೆ ೯೯. ಸೆಂಚುರಿ ಬಾರಿಸಲು ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ವರ್ಷ ಬಾಕಿ ಇತ್ತು. ಅವತ್ತಿನ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಂಜೆ ೭ಕ್ಕೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಸಿಂಗಲ್ ಮಾಲ್ಡ್ ವಿಸ್ಕಿ, ಸೀಗಡಿ ಮೀನಿನ ಊಟ, ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ, ಪದಬಂಧ ಬಿಡಿಸಿ, ತುಸು ದಣಿವು ಎಂದು ಹಾಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ನಿಧ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ್ದು ಈ ಹಠಾಲಿಯ ಹುಡುಗ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಜ್ಜ ಖುಷ್ಕಂತ್‌ಸಿಂಗ್.

ಕವಿ ಪಾಲ್ ವಲೇರಿಯ ಸಾಲುಗಳಾದ 'ದುಃಖವಾಗಲಿ ವಿದಾಯವಾಗಲಿ / ಇರದಿರಲಿ / ನಾನು ನೌಕೆ ಏರುವಾಗ' ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಖುಷ್ಕಂತ್ ಸಿಂಗ್

ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ತಮ್ಮ ಚರಮ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ- ಸತ್ಯ ಏನೆಂದರೆ, ನಾನು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚೇ ಆಯಿತು. ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆನಿಸಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಇನ್ನು ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನೇತಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿದೆ? ನಾನು ಹೋದ ನಂತರ ಜನ ನನ್ನನ್ನು ಅವರನ್ನು ಮುಗುಳ್ಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವನೆಂದು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಸಮಾಧಿಲೇಖ ಬರೆದೆ:

ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು, ದೇವರನ್ನು / ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲು ಬಿಡದವನು / ಬರಿದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರಿ / ಸುರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣೀರು ಅವನಿಗಾಗಿ / ಅವನೊಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಗದ್ದೆ / ಚುಚ್ಚಿ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಾಸ್ಯ ಅಂದುಕೊಂಡ / ದೇವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ನಮಸ್ಕಾರ, ಅವನು ಸತ್ತ / ಪೆನ್ನೆನ್ನೇ / ಗನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ಖುಷ್ಷಂತ್ ಸಿಂಗ್.

• • • •

ಮಯೂರ, ಮೇ ೨೦೧೪

೧೨. ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್

✍️ ಎಚ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ

ದಿನಾಂಕ ೧೨.೦೪.೨೦೧೪ರಂದು ಮೆಕ್ಸಿಕೊನಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ಗೇಬ್ರಿಯಲ್ ಗಾರ್ಸಿಯಾ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ಕೊಲಂಬಿಯಾ ದೇಶ (ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕ)ದ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನಶೀಲ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ. ಆತನ 'ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷ' ಎಂಬ ಕೃತಿ ಅವನಿಗೆ ೧೯೮೨ರ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಮಹೋನ್ನತ ಕಾದಂಬರಿ. ಭಾರತೀಯರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ನಾನಾ ದೇಶ-ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಓದುಗರು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್‌ನ ಅಸದೃಶ ಕಥನ ಕಲೆ, ರಚನಾ ತಂತ್ರ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯ ವೈಖರಿ ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಗಾಧ ಪ್ರಭಾವ ಮೂಡಿಸಿದೆಯೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ೧೯೨೨ರ ಮಾರ್ಚ್ ೬ರಂದು ಕೊಲಂಬಿಯಾದ ಕ್ಯಾರಿಬಿಯನ್ ತೀರದ ಅರಕಟಕ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ. ೧೫ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಅವನು. ಅವನ ತಾತ ನಿವೃತ್ತ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್‌ನ ಅಜ್ಜಿ-ತಾತ ಇಬ್ಬರೂ ಸಾವಿರಾರು ಕಥೆಗಳ ನೆನಪುಗಳ ಅಕ್ಷಯ ನಿಧಿಗಳು. ಆ ಕಾರಣ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ಸಣ್ಣಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಥೆ ಕೇಳುವ, ಹೇಳುವ ಪರಿಪಾಟ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ತನ್ನ ೧೦ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ತಾತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ. ೧೯೪೨ರಲ್ಲಿ ಬೋಗೋಟಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ದಂಗೆ ಗಲಭೆಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ ಹುಟ್ಟಾ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಖ್ಯಾತಿವಂತನಾದ. ೧೯೪೨ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಶೆಯಲ್ಲೇ ಎರಡು ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಜೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ವಿದ್ವದ್‌ಲೋಕದ ಕಣ್ಣು ಸೆಳೆದ ಅವನು ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಮರ್ಸಿಡಿಸ್ ಬಾರ್ಕಾ ಎಂಬಾಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ಅವನದು ಜೀವನಪರ್ಯಂತದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ. ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಸುರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೪೨ರಿಂದ ೨೦೦೨ರವರೆಗೆ ಅವನು ರಚಿಸಿದ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿ-ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಳು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಓದುಗರನ್ನು ಮೂಕವಿಸ್ಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಅವನ ಕೃತಿಗಳು ಮಿಲಿಯಗಟ್ಟಲೆ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ : 'ಓನ್ ಹಂಡ್ರೆಡ್ ಇಯರ್ಸ್ ಆಫ್

ಸಾಲಿಟ್ಯೂಡ್' (೧೯೬೭), 'ಲೀಫ್ ಸ್ಟಾರಮ್' (೧೯೪೭), 'ದಿ ಆಟಮ್ ಆಫ್ ದಿ ಪೇಟ್ರಿಯಾರ್ಕ್' (೧೯೭೫), 'ಎ ಕ್ರಾನಿಕಲ್ ಆಫ್ ಎ ಡೆತ್ ಪೋರ್ಟೋಲ್ಡ್' (೧೯೮೧), 'ಲವ್ ಇನ್ ದಿ ಟೈಮ್ ಆಫ್ ಕಾಲರಾ' (೧೯೮೫), 'ದಿ ಜನರಲ್ ಇನ್ ದಿ ಲ್ಯಾಬಿರಿಂಥ್' (೧೯೮೯), 'ಲವ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ ಡೆಮನ್ಸ್' (೧೯೯೪), 'ನ್ಯೂಸ್ ಆಫ್ ಎ ಕಿಡ್‌ನ್ಯಾಪಿಂಗ್' (ವರದಿ ೧೯೯೪), 'ಸ್ಪೋರಿ ಆಫ್ ಎ ಷಿಪ್ ರೆಕ್ಡ್ ಸೈಲರ್' (ವರದಿ ೧೯೯೪). ಅವನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಅವನ ಆತ್ಮಕಥೆ ಅಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ತನ್ನ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಳವಡಿಸಿದ 'ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ರಿಯಲಿಸಮ್' ('ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ': ಇದು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವೇನಲ್ಲ. ಮಾಯ, ಮಾಟ, ದೆವ್ವ ಭೂತರಾಧನೆಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಈಗಲೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ, ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಇದು ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು. ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಇಂಥ ನಡೆಯಲಸಾಧ್ಯ, ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತೀತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ, ಫ್ಯಾಂಟಸಿಯ, ಸರಿಯಲಿಸ್ ತಂತ್ರದ ಜತೆ ಸೇರಿಸುವ ನೂತನ ತಂತ್ರ - ಅದೇ ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ರಿಯಲಿಸಂ.) ಇದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂತನ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ರಚನಾ ತಂತ್ರವೆಂದು ಜಗತ್ತಿನ ವಿಮರ್ಶಕರು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಹಲವರು ಅದರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

'ಬನ್ ಹಂಡ್ರೆಡ್ ಇಯರ್ಸ್ ಆಫ್ ಸಾಲಿಟ್ಯೂಡ್' ಒಂದು ಮೇರು ಸದೃಶ ಕೃತಿ. ಕಾದಂಬರಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದೊಂದು ಗದ್ಯಶೈಲಿಯ ಎಪಿಕ್, 'ಪುರಾಣ ಕಥೆ', ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ. ಕರ್ನಲ್ ಅರಿಲಿಯಾನೆ ಬ್ಯುಂಡಿಯೋ ಎಂಬುವವನ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲವಾರು ಸಾಹಸಿಗಳು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕದ ದುರ್ಗಮ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದ ನಡುವೆ, ಸಿಯರಾ ನಿವೇಡ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಮಕೊಂಡೋ ಎಂಬ ಊರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವನ ತವರೂರಿನ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೂಪಾಂತರ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜನ್ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶವೇ ನೆಲೆಗಟ್ಟು - ಹಾರ್ಡಿಯ ವೆಸೆಕ್ಸ್, ಫಾಕ್ಸ್‌ನ ಯೋಕ್ಸ್‌ಪಟಾವಗಳಿದ್ದಂತೆ.

ಈ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮಕೊಂಡೋ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಒಂದು ಶತಮಾನ ಕಾಲ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಅದ್ಭುತ, ಸಹಜ-ಅಸಹಜ, ಅಘಟಿತ-ಘಟಿತಗಳು, ಅಬ್‌ನಾರ್ಮಲ್, ಲೌಕಿಕ-ಅಲೌಕಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ, ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ತವರಾಗುತ್ತದೆ. ಮುನ್ನೂರು ಪುಟಗಳ ಈ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯ

ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪುರಾಣಕಥೆಯಂತೆ ಹಬ್ಬಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ನೀಡುವ ನವರಸದೌತಣವನ್ನು ನಾವು ಓದಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೇಗೂ ವಿಫಲವಾದೀತು.

ಆದರೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜನ್ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಕಥನ ಕಲೆ ಎಷ್ಟು ಅನನ್ಯವೂ ಮೌಲಿಕವೂ ಆದುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಅವನು ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಲವ್ ಇನ್ ದಿ ಟೈಮ್ ಆಫ್ ಕಾಲರಾ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೆಲವು ಕಥಾಸೆಳಕುಗಳನ್ನು ಅಡಕವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು :

'ಕಾಲರಾ ಉಪದ್ರವ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಪ್ರೇಮ ಕಥೆ' ಕೇವಲ ಪ್ರೇಮಕಥೆಯಲ್ಲ; ವಿಚಿತ್ರ-ಅಸಂಗತ ಕಾಮ-ಪ್ರೇಮಗಳ ಮಹಾಚರಿತ್ರೆ ಹುಡುಗತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಕಾದು, ಹಪಹಪಿಸಿ, ವಿಪನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕೆಲ್ಲವನ್ನು ಸವೆಸಿ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡುವ ಪ್ರೇಮಿಯೊಬ್ಬನ ಕಥೆ.

ಪ್ರೀತಿಯ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕನವರಿಸಿ ಕಾದು, ಜೀವನದ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ್ಯದ ಗುರಿ ತಲುಪುವ ರಮ್ಯಪ್ರೇಮಿಗಳ ಕಥೆ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ... ಆದರೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜನ್ ಹೇಳುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ರಮ್ಯಪ್ರೇಮದ ಅತಿ ಭಾವುಕಥೆಯಾಗಲಿ ಆದರ್ಶದ ವೈಭವೀಕರಣವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಒಗರಾದ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ವಿನೋದ ಬೆರೆತ ನಿರುದ್ದಿಗ್ನ ನಿರೂಪಣೆ - ಇವು ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಜೀವನದ ನೂರೆಂಟು ನಿರಂತರ, ನಿರರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದೆ ಹೆಣಗುವ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಬರಿಯ ಬಿಸಿಲ್ಲದುದರೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ಮಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಂದರೆ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜನ್ ಕೇವಲ ತತ್ತ್ವಮುಢನಕ್ಕಾಗಿ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ರಸಭರಿತ ಕಥಾವಸ್ತುವುಳ್ಳ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರ, ಅನೂಹ್ಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ, ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಗೊಳಿಸುವ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದೆ, ಇದನ್ನೇ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದ್ದು ಈಗೀಗ ಕಥೆಗಾರರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಫ್ಯಾಷನ್ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚುಗೂ ಕೌತುಕ ಮೂಡಿಸುವಂತೆ, ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ತಿರುವುಗಳು ಕಥೆಯನ್ನು ಒಂದು ರಸ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯದಂತೆ ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ.

ಕಥಾನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಂದು-ಇಂದು-ಮುಂದು' ಎಂಬ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮ ತಪ್ಪಿಸಿ ಪಾತ್ರಗಳ ನೆನಪಿನ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಅದು ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ, ಕಥೆ ಒಂದೇ ಮಗ್ಗಲಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದರ ಬದಲು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಹೆಸರು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಫ್ಲಾರೆಂಟಿನೊ ಅರಿಜ, ಕಥಾ ನಾಯಕಿ ಫರ್ಮಿನಾ ಡಾಜಾ ಮತ್ತು ಡಾ|| ಜೂವಿನಾಲ್ ಅರ್ಬಿನೊ - ಈ ಮೂವರ ನಡುವಣ ಜಟಿಲ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕಥೆ ಹಲವಾರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕೆರಿಬಿಯನ್ ಕರಾವಳಿಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಖಂಡವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ತುಂಬಿ, ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ಬಿರಿಯುವ ಹಿನ್ನೀರ ತಾಣಗಳು, ಬಿಸಿಲ ಬೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಿನುಗುವ ಜೌಗು ಹರಹುಗಳು, ಅಂತರ್ಯುದ್ಧದ ಗೊಂದಲಗಳು, ಉಪದ್ರವ ಕಾಲದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತೇಲಿಬರುವ ಹೇಣಗಳು, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಭೇದಿಸಿ ಕಡಲುಕ್ಕಿಸುವ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು, ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ, ನಡುನಡುವೆ ಬರುವ ಪ್ರೇಮಪ್ರಸಂಗದ ಹತ್ತುಹಲವು ಎಳೆಗಳು ಇವು ಪಾತ್ರಗಳ ನೆನಪುಗಳಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದು ಚಲನಚಿತ್ರದ 'ಕ್ಲೋಸ್‌ಅಪ್'ಗಳಂತೆ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟುತ್ತವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ.

ವಯೋವೃದ್ಧನಾದ ಡಾ|| ಜೂವಿನಾಲ್ ಅರ್ಬಿನೊ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಲಾಮಾಂಕಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈದ್ಯ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶ್ರೀಮಂತ. ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆ ಊರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದು ಪೆಂಟಿಕಾಸ್ಪ್ ಭಾನುವಾರ. ಅವನಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿರುವ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನ ಪೂಜ್ಯನೆಂದು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಗವಿಕಲ ನಿರಾಶ್ರಿತ ಜೆರಿಮಿಯಾ ಡ ಸ್ಯಾಂಟ್ ಅಮರ್‌ನ ಶವಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆ ದಿನ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಪೋಟೋಗ್ರಾಫರ್ ಆಗಿದ್ದ ಜೆರಿಮಿಯಾ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅರ್ಬಿನೋಗೆ ಬರೆದಿಟ್ಟ ರಹಸ್ಯ ಪತ್ರದಿಂದ ಅವನ ಒಳ ಬದುಕಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕರಿಯ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ಜತೆ ನಡೆಸಿದ ಕಾಮುಕ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳು ಅರ್ಬಿನೋಗೆ ತಿಳಿದು ಅವನು ಬೆರಗಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅವನ ಶವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಅರ್ಬಿನೊ ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಫರ್ಮಿನಾ ಡಾಜಾಳೊಂದಿಗೆ ಡಾ|| ಆಲಿವೆಲ್ಲ ಎಂಬ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮದುವೆಯ ರಜತ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಸಂತೋಷಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಭಯಂಕರ

ಬಿರುಗಾಳಿಯೆದ್ದು ಮಳೆ ಸುರಿದು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂತೋಷಕೂಟ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ.

ಏತನ್ಮಧ್ಯೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಡಾ|| ಅರ್ಬಿನೊ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಮನೆ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೀಡಾಗಿದೆ. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾರಿಹೋಗಿದ್ದ ಫರ್ಮಿನಾಳ ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿ ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದು ಸೋತು ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ದಳದವರು ಸುಂದರ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಮನೆಯನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದ ಸೋಜಿಗದ ಆ ಗಿಣಿ ಒಂದು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಪಕ್ಷಿ ವಿಶೇಷ... ತಪ್ಪಗಿರಲಾರದೆ ಡಾ|| ಅರ್ಬಿನೊ ಆ ಗಿಣಿ ಹಿಡಿಯಲು ಏಣಿಯ ಮೇಲೆ ಮರ ಹತ್ತಲು ಹೋಗಿ ಕೆಳಗುರುಳಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ.

ಗಣ್ಯ ನಾಗರಿಕನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ದಿನ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ದಿನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ವೃದ್ಧ ಪತ್ನಿ ಫರ್ಮಿನಾ ಅವಳ ಸಹಜ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸಂಯಮಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವಳು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನ ಫ್ಲಾರೆಂಟಿನೊ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳನ್ನು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಭಗ್ನಪ್ರೇಮಿ ಅವನು. "ಈಗಲಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು" ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುವ ಅವನಿಗೆ ಫರ್ಮಿನಾ, "ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಉಳಿದಿರಬಹುದಾದ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮುಖ ತೋರಿಸಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಅಂಥ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳು ಉಳಿದಿರಬಹುದು. ನಡೆ ಆಚೆ" ಎಂದು ಬೈದು ಅವನನ್ನು ಆಚೆಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ.

ನಿರಾಶ್ರಿತ ಜೆರಿಮಿಯಾನ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಜೀವನದ ಅಂತರಂಗ ಶೋಧನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಥೆ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾರೆಂಟಿನೊ-ಫರ್ಮಿನಾ-ಅರ್ಬಿನೊ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಯತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತದೆ.

ಫ್ಲಾರೆಂಟಿನೊ ಅರಿಜನನ್ನು ೫೧ ವರ್ಷ, ೯ ತಿಂಗಳು, ೪ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಫರ್ಮಿನಾ ಹೀಗೆಯೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಟ್ರಾನ್ಸಿಟೊ ಎಂಬವಳಿಗೆ ವಿವಾಹೇತರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಮಗ ಅವನು. ತಂದೆ ಇಲ್ಲದ ಅವನನ್ನು ತಾಯಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದಳು. ಅವನ ತಂದೆಯ ಸೋದರ ನಡಿಯಾನದ ಕಂಪೆನಿಯ ಮಾಲೀಕ. ಅವನು ಫ್ಲಾರೆಂಟಿನೋಗೆ ತಂತಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ದೂತನ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸಿದ್ದ.. ಆ ಊರಿನ ಲೊರೆಂಜಾ ಡಾಜಾ ಎಂಬುವನಿಗೆ ಒಂದು ತಂತಿ ಸುದ್ದಿ ಕೊಡಲು

ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾರಂಟಿನೊ, ಲೊರೆಂಜೊವಿನ ಮಗಳು ಹದಿಮೂರರ ಹರೆಯದ ಫರ್ಮಿನಾಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳನ್ನು ಉತ್ಕಟವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ. ಇಬ್ಬರ ಪ್ರೇಮ ರೆಕ್ಕೆಗೆದರಿತು. ಅವಳನ್ನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಅವಳ ತಂದೆ ದೂರವಿರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಏತನ್ಮಧ್ಯೆ ಫ್ಲಾರಂಟಿನೊ ತಂತಿ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅವಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಅವಳ ಅನುಗ್ರಹ ಗಳಿಸಿದ.

ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಊರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದಾಗ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಫ್ಲಾರಂಟಿನೊನ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕರಣ. ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಅವನು ಕಠೋರ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ.

ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವಳ ಪ್ರೇಮ ಕರಟಿಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಳು.

ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಅರ್ಬಿನೊವಿನ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ. ೨೮ ವರ್ಷದ ತರುಣ ಅರ್ಬಿನೊ ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿ ಉನ್ನತ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣಿತನಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಊರಿನ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಿಲಾಸ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡ. ಸುಂದರ ತರುಣಿ ಫರ್ಮಿನಾಳ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ವೈದ್ಯನಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿತು. ಅವನೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಒಂದು 'ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಮಾದ' ನಡೆದು, ಅವನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯಿತು... ಆದರೆ ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಹಲವಾರು ಅಡ್ಡಿ-ಆತಂಕಗಳು ಬಂದುವು. ಕೊನೆಗೆ ಅರ್ಬಿನೊ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಫ್ಲಾರಂಟಿನೊ ಹತಾಶನಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಫರ್ಮಿನಾಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಅತಿರೇಕದ ಕಾಮುಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಮುಂದೆ ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ಫರ್ಮಿನಾ ತನ್ನವಳಾಗುವಳೆಂದು ನಂಬಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಪಿಸಿ ತಪಿಸಿ ವ್ಯಗ್ರವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧ ಪ್ರೇಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆಯವರ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರ ಬರೆದುಕೊಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಗೀಳಾಗುತ್ತದೆ. ನೋವು ಮರೆಯಲು ದೂರದ ಯಾನ, ಅಲೆದಾಟ ಕೈಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದರೆ ಫರ್ಮಿನಾ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಸಲಿಲ್ಲ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನನಾಗಿದ್ದ ಫ್ಲಾರಂಟಿನೊವಿನ ಕಾವ್ಯ ರುರಿ ಕಚೇರಿಯ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳಿಗೂ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ರೇಗಿದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ 'ಪ್ರೇಮ ಒಂದರಲ್ಲೇ ನನಗೆ ಆಸಕ್ತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೋಲೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸಂಯಮರಹಿತ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨೨ ವರ್ಷ ಕಾದಿರುವ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಬಿನೊವಿನ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದರೂ ಅವನ ಶೀಘ್ರ ಸಾವನ್ನು ಹಾರೈಸುವನು.

ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಅರ್ಬಿನೊ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ನೀರಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ದಂಪತಿಗಳಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅವರ ಬದುಕು ಪ್ರೀತಿಯ ಬಿಸುಪನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅರ್ಬಿನೊಗೆ ಮದುವೆಯೊಂದು ಪೀಡೆ, ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮರು ಮುಂಜಾನೆ ಪುನಃ ರಚಿಸಬೇಕಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ, 'ಏಕತಾನದ ಬೇಸರವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ಮದುವೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ' ಎಂದು.

ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ನಡುವೆ ತುಂಬಲಾರದ ಬಿರುಕು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅರ್ಬಿನೊ ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹವಾಸ ಬೆಳೆಸುವನು. ಅದು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಅವಳೆದುರು ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದರೂ ಅವರ ಇನ್ನರ ಸಂಬಂಧ ದೂರವಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳುತ್ತವೆ... ಸಂಜೆಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಅರಳುಮರಳು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಫ್ಲಾರಂಟಿನೊಗೆ ಇನ್ನೂ ಫರ್ಮಿನಾಳ ಹಂಬಲವೋ ಹಂಬಲ! ಇದಿಷ್ಟೂ ಗತಕಾಲದ ನೆನಪುಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತೋರಿಸುವ ಪೂರ್ವಕಥೆ.

ಒಂದು ಪೆಂಟಿಕಾಸ್ಕ್ ಭಾನುವಾರ ಅರ್ಬಿನೊ ಸತ್ತ... ಅವನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರ ಫ್ಲಾರಂಟಿನೊ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಮದುವೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೆತ್ತಿ ತಿರಸ್ಕೃತನಾಗಿದ್ದನಷ್ಟೆ. ಕಥೆಯ ಮುಂದಿನ ಭಾಗ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್‌ನ ಪರಿಣತ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಹಲವಾರು ದಿನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 'ವೃದ್ಧಪ್ರೇಮಿಗಳ' ನಡುವಣ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಕ್ರಮೇಣ ಹೇಗೆ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯ ನಿರೂಪಣೆ ರಸಮಯವಾಗಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಿನೋದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಣ ಸ್ವಭಾವ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಬೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ಬದುಕುವ

ಫ್ಲಾರೆಂಟಿನೊವಿನ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಫರ್ಮಿನಾಳ ಅನಿವಾರ್ಯ ಏಕಾಕಿತನದಿಂದಾಗಿ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚು ಬೇಗ ಮಾನವೀಯವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ತಾಯಿ ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯ ಪ್ರೇಮಿಯೊಂದಿಗೆ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಅವಳ ಪ್ರೌಢ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗಳು ಕಡು ಅಸಹನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ನಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೇ ಈಗ ಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ಹಾಸ್ಯಸ್ವದ... ಇನ್ನು ಈ ಮುದುಕರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅದು ತೀರಾ ಅಸಹ್ಯಕರ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಫರ್ಮಿನಾ ರೇಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಾಚೆ ನೂಕುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಅವಳು ತನ್ನ ಸೊಸೆಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಚಿತ್ತಸ್ಥರ್ಶಿಯಾಗಿವೆ : ‘ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ, ಬದುಕು ಆ ನತದೃಷ್ಟನನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆಗ ನಾವು ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿ ನಾಶಮಾಡಲೆಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈಗ ನಾವು ತುಂಬ ವೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ.’

ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ : ‘ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಈ ಗೊಂದಲಗಳ ನಡುವೆಯೂ ನಾವು ಹೇಗೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದೆವೋ ನಾನು ಕಾಣೆ... ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಡುವೆ ಹೂಂ... ಅದು ಹಾಳಾಗಲಿ. ಅದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ...’ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಫರ್ಮಿನಾ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವೃದ್ಧಪ್ರೇಮಿಗಳು ನದಿಯಲ್ಲಿ ದೂರ ತೀರ ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಫ್ಲಾರೆಂಟಿನೊ, “ನಾನಿನ್ನೂ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಪರಿಶುದ್ಧ ಅಥವಾ ಅಕೃಷ್ಣ (ವರ್ಜಿನ್) ಆಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದೇನೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಅದನ್ನು ನಂಬಲಾರಳು. ಆದರೆ ಆತನು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದ ರೀತಿ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಯಾನ ಎಂದೆಂದೂ ಮುಗಿಯದ ಪರಿಚಲನೆಯಾಯಿತೆನ್ನುವ ಅರ್ಥಸೂಚನೆಯಿಂದ ಕಾದಂಬರಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ ಮಿಲೆನ್ ಕುಂದೆರಾನ ಮಾತೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ: ‘ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಇತಿಹಾಸಕಾರನೂ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರವಾದಿಯೂ ಅಲ್ಲ... ಅವನು ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಶೋಧಕ.’

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಇದೇ ರೀತಿಯದು... ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಬಳಸುವ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿ, ಅವನ ಅನ್ಯಾದೃಶ ವರ್ಣನಾ ವೈಖರಿ, ಎಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ನಿತ್ಯನವೀನ ಅಂಶಗಳು.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ಬಹುಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿೆಯೆಂದು ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತಿೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತನಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ನಾಗರಿಕನೂ ಹೌದು. ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜವಾದಿ... ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಫಿಡೆಲ್ ಕ್ಯಾಸ್ತ್ರೋ ಆಹ್ವಾನದಂತೆ ಕ್ಯೂಬಾಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತ. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಕೊಲಂಬಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರುದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಲು ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ಮಾದಕದ್ರವ್ಯಗಳ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭು ಎಸ್ಕೋಬಾರ್‌ನ ಅಪಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ವರದಿಮಾಡಿ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಬರೆದ. ಅವನ ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾಸ್ತ್ರೋವಿನ ನಡುವಣ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ಚಿರಂತನವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದವು.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಜ್ ಎಂದೆಂದೂ ಮರೆಯಲಾಗದ ಒಬ್ಬ ಲೋಕೋತ್ತರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ.

• • • •

ಹೊಸತು, ಜೂನ್ ೨೦೧೪

೧೮. ರಾಮಾಯಣ ಅನುವಾದಿಸಲೆಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿತ ಆಶಿಯಾ!

✍ ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್

ಓದಿದ್ದು ಅಮೆರಿಕದ ಚಿಕಾಗೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ, ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಮಾಡಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಏಶ್ಯಾದ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ. ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದು ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆಯ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು. ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಆಶಿಯಾ ಸತ್ತಾರ್ ಈ ಮಹಾಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಲೆಂದೇ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಓದುಗರ, ವಿಮರ್ಶಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದರು. ಇಂದು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬಹುಮುಖೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಲ್ಲ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಚಿಂತಕಿ-ವಿಮರ್ಶಕಿಯ ಅನುವಾದ ಸಾಹಸದ ಹಿಂದಿನ ಒಲವು-ನಿಲುವುಗಳ ದರ್ಶನ, ಈ ಲೇಖನ.

ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಂತರಾಳದ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ, ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಕವಿ, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಹೇಳುವಂತೆ “ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ‘ರಾಮಾಯಣ’ (ಅಥವಾ ‘ಮಹಾಭಾರತ’)ವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಓದುವುದಿಲ್ಲ”. ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ, ‘ರಾಮಾಯಣ’, ‘ಮಹಾಭಾರತ’ಗಳು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ‘ರಾಮಾಯಣ’, ‘ಮಹಾಭಾರತ’ಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಲೇಖಕರು, ಚಿಂತಕರು ಹೊಸ ಹೊಸ ಚಿಂತನಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕಥೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ವಿಧಾನ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಾನ, ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವು ಎಷ್ಟು ಬಗೆದರೂ ಬತ್ತದ ಸಿಹಿನೀರಿನ ನಿರಂತರ ಸೆಲೆಯಂತೆ.

ಇದೇ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ‘ಇಲಿಯಡ್’ ಮತ್ತು ‘ಒಡೆಸ್ಸಿ’ಗಳು ‘ತೆರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲದ’ ಗ್ರಂಥಗಳು. ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಚಿಂತಕರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವಂಥವು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪದೆ

ಇರುವಂಥವು. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಖ್ಯಾತ ರಷ್ಯನ್ ಚಿಂತಕ ಮಿಶೇಲ್ ಬಕ್ಸಿನ್ ಅವು ‘ಕ್ಯಾನೊನಿಕಲ್’ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಐರೋಪ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ‘ಇಲಿಯಡ್’ ಮತ್ತು ‘ಒಡೆಸ್ಸಿ’ ಬರೀ ಲಿಖಿತರೂಪದ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿದ್ದು ಜೀವಸೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವಂಥವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ‘ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳು ಸದಾ ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ.

‘ತಿಣುಕಿದನು ಫಣಿರಾಯ ರಾಮಾಯಣದ ತಿಂತಿಣಿಯ ಭಾರದಲಿ’ ಎಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಖ್ಯಾತ ಚಿಂತಕಿ-ಲೇಖಕಿಯಾದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಜಾತೆ ಆಶಿಯಾ ಸತ್ತಾರ್ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ‘ರಾಮಾಯಣ’ವನ್ನು ಹೊರಲು ಫಣಿರಾಯ ಖಂಡಿತ ಸಂಪ್ರೀತನಾದಾನು! ಆಶಿಯಾ ಅವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದಗಳಾದ ‘ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ’ ಮತ್ತು ‘ರಾಮಾಯಣ’ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಓದುಗರನ್ನು ಮೂಕವಿಸ್ಮಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವಂಥ ಕೃತಿಗಳು.

ಆಶಿಯಾ ಸತ್ತಾರ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಪ್ರೊ ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಮೂರು ದಿನ ‘ರಾಮಾಯಣ’, ‘ಮಹಾಭಾರತ’ ಹಾಗೂ ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ, ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಚಿಂತನೆಯ ಹೊಸಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಈ ಲೇಖನ ಅವರೊಡನೆ ನಡೆಸಿದ ಚರ್ಚೆಯ ಫಲ.

ಆಶಿಯಾ ಚಿಕಾಗೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ‘ದಕ್ಷಿಣ ಏಷಿಯಾ ಭಾಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು’ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ೧೯೮೦ ಹಾಗೂ ೧೯೯೦ರ ದಶಕ ಚಿಕಾಗೋದ ‘ಕಮಿಟಿ ಫಾರ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಥಾಟ್’ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಉತ್ತಂಗದ ಕಾಲ. ವಿಶ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿಂತಕರಾದ ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್, ವೆಂಡಿ ಡೋನಿಗೇರ್, ಶುಲ್ಮನ್ ಮುಂತಾದವರು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಸ್ಥೆ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನೂ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಹೊಸ ನೆಲೆಯನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಆಶಿಯಾ ಎಲ್ಲ ಪರಿಶ್ರಮಗಳ ಸಫಲತೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಅನುವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು!

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪರಿಶ್ರಮಿ

ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರದತ್ತ ಹೊರಳಿದ ಆಶಿಯಾ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಮುಂದಾದರು. ಹಿಂದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ

ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕಾಗೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುವಂಥದು. ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರುಗಳಿಂದಲೇ ಕಲಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೂ ಆರ್ಶಿಯಾ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷಿಪ್ರಕರ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದು ಅದರ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ! ಭಲ ಬಿಡದೆ ಸಾಗಿದ ಅವರ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳನ್ನೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಅವರ ದಾರಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿತ್ತು, ಗುರಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ಮೂಲವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗದು ಎಂದು ಅವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಓದಿ, ಬರೆದು, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ, ಸೊಗಡಿಗೆ, ಸಿರಿವಂತಿಕೆಗೆ ಮನಸಾರೆ ಮಣಿದರು.

ಮೊದಲು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡದ್ದು 'ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ'ದ ಅನುವಾದ. ಅದನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪೆಂಗ್ವಿನ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಅದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಆರ್ಶಿಯಾಗೆ ನವಚೈತನ್ಯ ಮೂಡಿಸಿತು. ರಾಮಾನುಜನ್ ಆರ್ಶಿಯಾಗೆ 'ರಾಮಾಯಣ' ವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳ ಓದಿನ ಸವಿರುಚಿ ಕಂಡಿದ್ದ ಆರ್ಶಿಯಾ ತಮ್ಮ ಭಾಷಾಂತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸವಾಲು ಎಂಬಂತೆ 'ರಾಮಾಯಣ'ದ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ತಾವು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದವರ ಸತ್ಪಲವನ್ನು ಈ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರು. "ಕಳೆದ ೩೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ 'ರಾಮಾಯಣ' ನನ್ನ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. 'ರಾಮ' ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ..." ಎನ್ನುವ ಆರ್ಶಿಯಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿ ಅವನ ಸಂಸ್ಕೃತ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೂ ಪೆಂಗ್ವಿನ್ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

'ಲಾಸ್ ಲವ್'

ಈ ಭಾಷಾಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಶಿಯಾರ ಸುಪ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿಂತನೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಠಿಣತಮ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಅವರು 'ರಾಮಾಯಣ'ಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿ 'ಲಾಸ್ ಲವ್' ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತಂದರು.

ಇದು ವಿಮರ್ಶಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆದ, ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದ ಕೃತಿ. ಅವರ 'ರಾಮಾಯಣ'ದಷ್ಟೇ ಸ್ವದನವನ್ನೂ ಪಡೆದ ಕೃತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆ, ಪರಿಸರವಾದಿ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ನವೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯಂಥ ಹೊಸ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು 'ರಾಮಾಯಣ'ದ ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನುವಾದದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲಾಗದ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ 'ಲಾಸ್ ಲವ್' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಏಳು ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು ಓದುಗರನ್ನು ಚಕಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆರ್ಶಿಯಾ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ

ಆರ್ಶಿಯಾ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನದಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಅಂಶಗಳು-

- ♦ 'ಧರ್ಮ' ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖಿಯಾದದ್ದಲ್ಲ. ಸರ್ವತ್ರವಾದ ಒಂದೇ ಆಯಾಮದ್ದಲ್ಲ, ವಿಭಿನ್ನ ಮುಖಗಳ, ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ.
- ♦ ಧರ್ಮದ ನೀತಿ, ರೀತಿ, ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು ರಾಮಾಯಣ ಕೃತಿಯಲ್ಲೇ ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಾಗುವ ಧರ್ಮ ವಿರೋಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹೆಂಗಸರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೇ ನಡೆಯುವಂಥವು -ಅವು ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾಗಿಬಿಡುವಂಥವು.
- ♦ 'ಧರ್ಮ' "ಸೀತೆಯ ಪಾತ್ರ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶೋಷಿತವಾಗುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರ. ರಾವಣನು ಮಾಡುವ ಅಪಹರಣದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಆಕೆಯ ವೇದನೆ ರಾವಣನ ವಧೆಯಾದ ಅನಂತರದಲ್ಲೂ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೂ 'ಪೂವ್' ಮಾಡುವ ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸ್ಥಿತಿ ಆಕೆಯದು". ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆರ್ಶಿಯಾ ಸೀತೆಯ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಪಾಲುದಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ.
- ♦ 'ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ 'ಕ್ಷೇತ್ರ'ಗಳು, ಮೂರು ವಿಭಿನ್ನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿಯೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವಂಥವು. 'ಅಯೋಧ್ಯೆ' ಹಾಗೂ 'ಲಂಕೆ' ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂಥವು. ರಾಮನಂಥ ಉದಾತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ 'ಅಯೋಧ್ಯೆ'ಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆ ಹಾಗೂ ಲಂಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದು ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸ? ಮೂರು

ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಈ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಒತ್ತಾಯದ ಹೇರಿಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸರಿ?

ಇಂಥ ಅನೇಕ ಮನ ಕಲಕುವ, ಕಸಿವಿಸಿ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಶಿಯಾ ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಮ 'ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ'ನಾಗಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಮಾದರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರೂ ಅವನ ಮನದಲ್ಲಾಗಿರಬಹುದಾದ ಸಂಘರ್ಷ, ತಿಕ್ಕಾಟ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಿಧಾನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಹಲವಾರು ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡಿ, ಅವರ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. 'ಲಾಸ್ತ್ ಲವ್ಸ್'ನ ಕಡೆಯ ಲೇಖನವಂತೂ 'ನೆನಪು ಹಾಗೂ ಮರೆವು'ಗಳು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ತಾನು ತನ್ನ ತಂದೆ ದಶರಥನಂತೆ ಆಗಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ರಾಮನ ಅಂತಃಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಒಂದು ಮುಖವಾದರೆ, 'ತಾನು ಯಾರು? ದೇವನೋ, ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವನೋ' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆ ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ ಮಾತು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಫಲ-ಸಾರ್ಥಕಯತ್ನ

'ಆನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕೃತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತಃ' ಋಗ್ವೇದದ ಈ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ 'ಸದ್ವಿಚಾರಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಹರಿದು ಬರಲಿ' ಎಂದು. ಅಂಥ ಸದ್ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವು ಬಿಂಬಿಸುವಾಗ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಭಾವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದಿದೆ. ಆಗ ಕೃತಿಯೊಂದು ಸೃಜನಶೀಲವಾದರೂ ಭಾಷಾಂತರವಾದರೂ ಓದುಗರ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂಥದೊಂದು ಸಫಲ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ನಾವು ಆರ್ಶಿಯಾ ಅವರ 'ರಾಮಾಯಣ' ಹಾಗೂ 'ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ'ದ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರ 'ದಿವ್ಯಸ್ಫುರಣ'ದ ಬೆಳಕನ್ನು ಅವರ ಭಾಷಾಂತರ 'ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲೂ, ಅವರ ಚಿಂತನಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿರುವುದನ್ನು ಅವರ 'ಲಾಸ್ತ್ ಲವ್ಸ್'ನಲ್ಲೂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ಆರ್ಶಿಯಾ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಂಗಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುಮುಖ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತೆ ಶಿಶಿರ ಹರೆಯದ ಆರ್ಶಿಯಾ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಸುಮಾರು ಐದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಪುಣೆಯ ಮಹೀಂದ್ರ ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಾಲೇಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರುವ ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ 'ಓಪನ್ ಸ್ಟೇಸ್'ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಿಡ್ಲೆಬರಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಕ ಬೋಧಕಿಯಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಿನೆಮಾ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಖ್ಯಾತ 'ರಂಗಶಂಕರ' ನಾಟಕೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಅಧ್ಯಯನ, ಭಾಷಣ, ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಚೈತನ್ಯದ ಚಿಲುಮೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

• • • •

ತರಂಗ, ೨೬-೦೬-೨೦೧೪

೧೯. ವಚನ ವೈಭವ

✍️ ಡಾ. ಪಿ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ

ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿ ಎಂದರೇನು? ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಯ ಆಚಾರ್ಯ ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ೧. ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ದೇವರ ಬಗೆಗಿನ ಎರಡಿಲ್ಲದ ನಿಷ್ಠೆ; ಭಕ್ತಿಯ ಗುರಿ ದೇವರ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು. ೨. ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯು ದೇವರನ್ನೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಹೃದಯ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಪರಿಶುದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯತೆಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸರಳ ಭಕ್ತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ. ೩. ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಯ ನೆಲೆಯದು; ಭಕ್ತರು ಒಬ್ಬ ದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರು - ಸಗುಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗುಣ ಎರಡೂ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ. ವೈಷ್ಣವರು ಸಗುಣೋಪಾಸಕರು; ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಮಮಾರ್ಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮಾರ್ಗಿಗಳು-ಇಬ್ಬರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಗಳು - ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳುಂಟು; ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸಕರು ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆಯ ವಿರೋಧಿಗಳು; ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ. ೪. ಸಗುಣ-ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸಕರಿಬ್ಬರೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅದ್ವೈತ ತಾತ್ವಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟವರು, ಆದರೆ ವಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಅಲ್ಪ ಭೇದಗಳುಂಟು. ೫. ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಸಂತರ ಜ್ಞಾನವು ಭಕ್ತಿಯ ಭಾಗ; ಅದನ್ನು ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಹೀಗಾಗಿ ಗುರುಸೇವೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ೬. ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯು ಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತದ್ದು; ಹೀಗಾಗಿ ಜಾತಿ-ಮತ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂಥದು; ಭಕ್ತಿ ಸಂತರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಐಕ್ಯದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು; ಹೀಗಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ, ದಲಿತರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ೭. ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ, ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದು ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ೮. ಭಕ್ತಿ ಸಂತರು ಜನತೆಯ ನುಡಿಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು; ಈ ಮೂಲಕ ಜನಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಮಹತ್ವದ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲೋದ್ದೇಶಗಳು ಎರಡು: ಒಂದು, ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮತಾಂತರವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು;

ಹಾಗೂ ಎರಡು, ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.

ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ, ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿ ಎನ್ನುವುದು ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಏಕೈಕ ಗುರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿದ ಆಂದೋಲನ. ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದುದು, ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲ, ಅರ್ಥಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಮಾರ್ಗವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ (ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದುದು ನಿಜ). ಆಳ್ವಾರರು, ನಿಂಬಾರ್ಕ, ಕಬೀರ, ಚೈತನ್ಯ, ವಲ್ಲಭಾರ್ಯ, ಶಂಕರದೇವ ಮುಂತಾದವರು ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು. ಇವರೆಲ್ಲ ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದವರು; ಆದರೆ ಯಾರೂ ವೈದಿಕವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಕರು ಅನುಸರಿಸಿದ ರೀತಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ದ್ವೈತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಹರಿದಾಸ ಆಂದೋಲನವೂ ಈ ಗುಂಪಿಗೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ವಿವಿಧ ಜನಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾರರು ಮತ್ತು ಹರಿದಾಸರು ಇದನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದವರು. ಆಳ್ವಾರರು ರಾಮಾನುಜ ಪರಂಪರೆಯವರಾದರೆ, ಹರಿದಾಸರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯವರು. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮನೋಭಾವವೆಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿ. ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತಾನು ದೇವರ ಭಾಗವೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ಅವನೊಡನೆ ಬೆರೆಯುವ ಗುರಿ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದದರೂ ಭಕ್ತಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡದಿರುವಂಥದೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂದೋಲನವಾಗಿ ಅದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವಜ್ಞೆ ಇರಬಹುದಾದರೂ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರತು ಹೋರಾಟದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ಹರಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಕನಕದಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಅಸಮಾಧಾನ ತಾಳಿದ್ದಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹೋರಾಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯದೆ, ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲನಿರಾಕರಣೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ - ರಾಮಧಾನ್ಯಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ - ರೂಪಕಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದರ ಮೂಲಕವೂ ನಡೆಯಿತೆಂಬುದು ಸರ್ವವಿದಿತ. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಲೆಯ ಮೋಕ್ಷ ಸಂಪಾದನೆ ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ಸಮುದಾಯ ಸುಧಾರಣೆ ಅಲ್ಲ.

ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದರೆ, ವಚನ ಚಳವಳಿಯು ಇತರವುಗಳೊಡನೆ ಸಮೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರದ್ದು ಸಾರಾಸಗಟಾದ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರಾಕರಣೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟ. ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜೈನ-ಬೌದ್ಧಗಳಂತೆ ಅದರದ್ದು ವೈದಿಕದ ವರ್ಣ-ಜಾತಿ-ಲಿಂಗಗಳ ನಡುವಣ ತಾರತಮ್ಯ ಧೋರಣೆಯ ತಿರಸ್ಕಾರ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವೈದಿಕದ ಸಕಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ-ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು lock, stock, barrell ಆಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ದಿಟ್ಟತನ, ಗಟ್ಟಿತನ ಅದರದ್ದು. ಬಸವಣ್ಣನಂತಹ ವಚನಕಾರರು ವೈದಿಕದ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿದರು. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಗಳ ಬಗೆಗಿನ ವಚನಕಾರರ ಆಕ್ರೋಶ ಭುಗಿಲೆದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಯಜ್ಞ ನಡೆಸಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ದ್ವಿಜತ್ವವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು; ಅದರಲ್ಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಟುಮಾತುಗಳಿಂದ ಟೀಕಿಸಿದರು: ವೇದಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರದ್ದು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಟೀಕಾಪ್ರಹಾರ. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದರು: ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ-ದೇವಸ್ಥಾನ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು:

ವೈದಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಾದ ವರ್ಣ-ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ವಚನಕಾರರದು ಹರಿಹಾಯ್ದರು. 'ಚತುರ್ವರ್ಣಾತೀತನೇ ವೀರಶೈವ ನೋಡಾ' ಎಂಬ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಮಾತು ಈ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಭಾಗಿಗಳು ವೈದಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಮೀರಿದವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಾಧನೆಗೆ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾರಿದರು. ವೈದಿಕ ಭಾಷೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಶೂದ್ರರನ್ನೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ದೂರವಿರಿಸುವ ಸಾಧನ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿತವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳ ಅಧಿಕಾರ, ಈ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಅದ್ವಿಜರಿಗಲ್ಲ; ಹೀಗಾಗಿ ಅವರಾರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿತು. ವಚನಕಾರರು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಸ್ಥಾವರ-ಜಂಗಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂದನೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಜನಮನದ ನುಡಿಯಾದ ಕನ್ನಡಗಳೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನಗೆಯ ಮಾರಿತಂದೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಸರ'ವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾನೆ; ಅದು ಜನಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ನುಡಿಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳದು ಎಂದು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ, ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ನಿಲುವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೈದಿಕವಿರೋಧಿ ನಿಲುವು. ಇದು ಅಲ್ಲಮನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ:

ವೇದಂಗಳೆಂಬವು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬೂತಾಟ,
ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೆಂಬವು ಸರಸ್ವತಿಯ ಗೊಡ್ಡಾಟ,
ಆಗಮಂಗಳೆಂಬವು ಋಷಿಯ ಮರುಕಾಟ,
ಪುರಾಣಂಗಳೆಂಬವು ಪೂರ್ವದವರ ಗೊಡ್ಡಾಟ,
ಇಂತಿವನು ಅರಿದವರ ನೇತಿಗಳೆದು
ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಪ್ಪಾತನೇ ಗುಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಲಿಂಗೈಕ್ಯನು

ಈ ವಚನವು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ರಚನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಋಷಿ - ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಆಗಮ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅರಿತವನನ್ನು 'ನೇತಿಗಳೆ'ದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ 'ನಿಜ'ದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯ; ಅಂತಹವನು ಮಾತ್ರ 'ಅಚ್ಚಲಿಂಗೈಕ್ಯ'ನಾಗಬಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ಗುಂಗಿನಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಶರಣನಿಗೆ ಸರಿದಾರಿ ಕಾಣುವುದು. "ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆ, ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗ ನಿಷೇಧ, ವೇದಪುರಾಣಗಳ ನಿಂದೆ - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶಿಷ್ಟೀಕರಣ ವಿಧಾನ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ Symbolic Gesture ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗವನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ, ವೇದಶತ್ರುತ್ವ ಇತ್ಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು" ಎಂಬ ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರರ ತಿಪ್ಪೆ ಸಾರಿಸುವ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ವಚನಕಾರರ ಉದ್ದೇಶ ವೈದಿಕಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಜೈನ-ಬೌದ್ಧಗಳು ವೈದಿಕದ ವರ್ಣತಾರತಮ್ಯ, ಆಶ್ರಮಪದ್ಧತಿ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹಿಂದೆಯೇ ರಣಕಹಳೆಯನ್ನೂದಿದ್ದವು. ಜೈನ-ಬೌದ್ಧಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗಳಾದರೂ ನಿರೀಶ್ವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ವೈದಿಕ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ವೈದಿಕದ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧಿ ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗುವಂಥದು; ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ; ಹೀಗಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ದ್ವಿಜರು ಮಾತ್ರವೇ ಅರ್ಹರು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನವು ಖಂಡಿಸಿದುವು. ಆದರೆ ಜೈನ-ಬೌದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ಕಾಣಬೇಕಾದ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಎರಡೂ

ಅಲ್ಲಗಳೆದವು. ಬೌದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾದಾನ್ಯ, ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಸೂಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬುದ್ಧ ಬೋಧಿಸಿದ. ಹಾಗೆಯೇ ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವವೇ ಜೈನದ ಪರಮೋದ್ದೇಶ. ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧನಾಗುವುದು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ವ್ಯಕ್ತವಿಕಾಸದಿಂದ ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ.

ಆದರೆ ವೈದಿಕದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಅನತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಗೆ ಮರುಕಳಿಸಿತೆಂದರೆ ಬೌದ್ಧ ಬಹುತೇಕ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಜೈನ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ವೈದಿಕದ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಏಳನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೈದಿಕ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ವೈದಿಕವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕತೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಯೋಜಿತ ರೂಪದ ಸಂಘಟನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಎಂತಹ ಚಳವಳಿ ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ಕಬಳಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವೈದಿಕಕ್ಕೆ ಕಬಂಧತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ವೈದಿಕವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬೌದ್ಧವು ಕಾಲ್ತೆಗೆಯಬೇಕಾಯಿತು; ಆದರೆ ರಾಜಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪೌರಾಣಿಕತೆ, ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ, ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆ, ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಜೈನ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಮುಂದೆಯೂ ಅದು ವೈದಿಕ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ: ಒಂದು ಆದಿದೇವನು "ಅಖಿಳಕ್ಷತ್ರಿಯಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಕರ್ಮಮುಮಂ, ವಣಿಗ್ಗಂಶಕ್ಕೆ ಪಾಶುಪಾಲಕೃಷಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಂಗಳುಮಂ ಮತ್ತಂ ಸ್ವಶ್ಯಾಸ್ವಶ್ಯಕಾರುಗಳುಮಂದಿರ್ತೆರದ ಶೂದ್ರಸಂತತಿಗೆ ಶುಶ್ರುಷಾನಿಯೋಗಂಗಳುಮಂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಮುಪದೇಶಂಗೆಯ್ದು ವರ್ಣಸಂಕರಮಾಗಲೀಯದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳೊಳ್ ನಣ್ಣುಮಂ ಕೊಳ್ಳೊಡೆಯುಮಂ" ನಿಯೋಜಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಜೈನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು ಮೂರುವರ್ಣಗಳನ್ನು; ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು, ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಣವು, ಮುಂದೆ ಅವನ ಮಗನಾದ ಭರತನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ವಿವೇಚನೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಕೆಲವರನ್ನು "ಮೆಚ್ಚಿ ದಾನಸನ್ಮಾನಯೋಗ್ಯರಪ್ಪರೆಂದು ಪದ್ಮನಿಧಿಯಂ ತರಿಸಿ ತಪನೀಯಸೂತ್ರದೊಳೇಕಾದಶೋತ್ತರ ದಶಾಂತಂಬರಂ ಅವರವರ ನೆಲೆಗಳೊಳ್ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಭಿಧಾನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂ ಪವಿತ್ರಗಾರ್ತಮಾರ್ಗಡಿ" ಅವರಿಗೆ ಆದು ಆರ್ಯ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದನಂತೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೂ ಸೇರಿ ವೈದಿಕದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತು. ಅಂದರೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ

ತಾನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜೈನವು ಮತ್ತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು, ವರ್ಣಸಂಕರವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿತು; ಅಸ್ವಶೃತೆಗೂ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಯಿತು.

ಯಾವ ಶರಣನೂ ಭಕ್ತಿಯ ದಾಸನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ಗರಗಸಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವನಾದರೂ ಸದಾ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶರಣನೂ ನಿರತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆ ಕಾಯಕ. ಬಹುತೇಕ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಸೂಚಿತವಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಯಕಸೂಚಿಗಳು. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ 'ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ'ಯ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತೇನೆ: 'ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಡೆ ಗುರುದುರುಶನವಾದಡೂ ಮರೆಯಬೇಕು, ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು' ಎಂಬ ನಿಲವಿನ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನೇ ಅಲ್ಲಮನೊಡನೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ನಿಂತು "ನಿಮ್ಮ ಸಂಗದಿಂದ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮನಮಗ್ನವಾಯಿತ್ತು" ಎಂದು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ "ಕಾಯಕ ನಿಂದಿತ್ತು ಹೋಗಯ್ಯಾ ಎನ್ನಾಳ್ಳನೇ" ಎನ್ನುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒಂದಾದರೆ; ಕಾಯಕನಿರತನಾಗಿದ್ದ ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸರಿದು ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಚಂದಯ್ಯ ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಲು, "ಪುರುಷಾಕಾರಮಂ ತಳೆದು" "ನಾನು ಬಂದೆನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದಿರಯ್ಯಾ" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅದನ್ನವನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಇನ್ನೊಂದು. ಇಡೀ 'ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ'ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಾಯಕ-ದಾಸೋಹಗಳ ಚರ್ಚೆ. ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆ, ಮೋಳಿಗಯ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳು - ಕಾಯಕಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕಾಯಕನಿರತತೆ ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟೇ ಪ್ರತಿಫಲ - ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಭುದೇವರ ಆರೋಗಣೆಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹದ ರೀತಿಯು ಚರ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕಾಯಕ-ದಾಸೋಹ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು. ವಚನಕಾರರು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಹತಿಯನ್ನಿತ್ತರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಹುತೇಕ ವಚನಕಾರರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕವಿವರಣೆಯ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದೇ ನಿದರ್ಶನ. ವಚನಕಾರರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನೊಲಿಸಲು ಬೇಕಾದದ್ದು ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ. ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಕಾಯಕತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಶಿವನನ್ನೇ ಕುಣಿಸುವಂತಹುದು. ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ವಚನಕಾರರು ಶಿವನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಆ ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ; ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಭಕ್ತರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಒಂದು

ಕುರುಹು ಅಷ್ಟೆ, ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿದವನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಶಿವನ ಸಂಕೇತ ಅದು. ಹೀಗಾಗಿ ಶಿವ ಸಾಕಾರವಲ್ಲ, ನಿರಾಕಾರ, ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ, ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ.

ಭಕ್ತಿ ಎಂಥವರನ್ನೂ ಮಿದುವಾಗಿಸುವಂಥದು; ತನ್ನ ಪರಿಮಿತಿಯ ಅರಿವು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಚೇತನವು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಶಕ್ತಿಯ ಎದುರು ತನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತವಕಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಂಥವನಿಗೂ ಭಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರೋಶ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವ ನೀರೇ ಹೊರತು ಉದ್ದೀಪಿಸುವ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲ. ಕನಕದಾಸ, ತಿರುಪಾಣಿ ಮುಂತಾದವರ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದುದೂ ಇದೇ. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಎದುರಿಸಿದ್ದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ. ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಎಂದು ನೀವು ಕರೆಯಬಹುದು, ಆದರೆ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆ. ಆಳ್ವಾರರು ಕೆಳವರ್ಗದವರಾದರೂ ಅವರು ವೈದಿಕತೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹರಿದಾಸರು ಹೇಳಿಕೇಳಿ ದ್ವೈತಿಗಳು; ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಸಗುಣೋಪಾಸಕರು. ರಾಮಾನುಜ-ಮಧ್ವ ಇಬ್ಬರೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು-ಬ್ರಹ್ಮಸೀತ್ರ-ಭಗವದ್ಗೀತೆಗಳು ಮೂಲ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಯೇ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯ ರಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ವೈದಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಉರಿದುಬಿದ್ದವರು. ರಾಮಾನುಜರು ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತರೇ ಹೊರತು ವೈದಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿಯೇನೂ ಶ್ರಮಿಸಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಮೇಲಿನ ಕರುಣೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲ. ಇನ್ನು, ದ್ವೈತವು 'ಪಂಚತಾರತಮ್ಯ' ಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಂತಿಕವೆಂದು ನಂಬುವಂತಹದು. ಮೂಲಭೂತ ಸಮಾನತೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ; ಅದರದ್ದು ಮೂಲಭೂತ ಅಸಮಾನತೆಯ ನಿಲವು. ಅವರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಂಬಿದವರು. ಹೆಣ್ಣುಗಂಡುಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೌನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು. ಆಂಡಾಳ್-ಮೀರಾರಂತಹ ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಹರಿದಾಸರ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಯಾವೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡವರು ಭಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದವರೇ ಹೊರತು ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿನ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆಳೆದವರಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರೇ; ವೇದಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರೇ. ಭಕ್ತಿಯ ಉತ್ತುಂಗದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ;

ಅಲ್ಲೇನಿದ್ದರೂ ಶರಣಾಗತಿ. ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುವ ಮಾರ್ಗ ಜ್ಞಾನವಾದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಾರ್ಗ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದ ರೀತಿ. ಮಧ್ವರ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಒಂದೇ; ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬಲಪಡಿಸುವಂಥದು. ಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ 'ಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ' ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನೇ ನಂಬಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದು, ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವುದು. ಆದರೆ ವಚನಕಾರರ 'ಅರಿವು-ಕುರುಹು' ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಅರಿವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವುದು ಕುರುಹು, ಆದರೆ ತಾನೆ 'ಅದು' ಎಂದು ನಂಬುವುದು ಅರುಹು. ಬಹುತೇಕ ಭಕ್ತ ಸಂತರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸಕರಿರಬಹುದಾದರೂ ಬಹುತೇಕ ಮಂದಿ ಸುಗುಣೋಪಾಸಕರು.

ಹರಿದಾಸರಂತಹ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೆ, ವಚನಕಾರರು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತೆಗಾಗಿ ಐಹಿತೆಯ ನಿರಾಕರಣೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದವರಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ; 'ಮನದ ಮುಂದಣ ಆಸೆಯೇ ಮಾಯೆ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಮ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿ ಈ ಮೂರನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಪಡುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯಂತೂ "ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೆಣ್ಣಂದರಿವಿರಿ, ಹೊನ್ನನ್ನು ಹೊನ್ನೆಂದರಿವಿರಿ, ಮಣ್ಣನ್ನು ಮಣ್ಣೆಂದರಿವಿರಿ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೆಂತಪ್ಪಿರಣ್ಣಾ? ಬಿಟ್ಟಡೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು ಈ ಮೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಬಲ್ಲಡೆ, ಭವನಾಸ್ತಿ ತಪ್ಪದು. ಹಿಡಿದೆಡೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು ಈ ಮೂರನೂ ಹಿಡಿದು, ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಬಲ್ಲೆಡೆ, ಭವಂ ನಾಸ್ತಿ ತಪ್ಪದು" ಎಂದ.

ಆಳ್ವಾರರ ನಾಲಾಯಿರ ಪ್ರಬಂಧಗಳಂತೆ, ಹರಿದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಂತೆ ಶರಣರು ಶಿವನ ಸ್ತುತಿಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಲಿಲ್ಲ; ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಛಂದೋಬದ್ಧವಾದ ರಚನೆಗಳು, ಹಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ಆದರೆ ವಚನಗಳು "ನಿಯತಿಕೃತ ನಿಯಮರಹಿತ"ವಾದವು. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಭಕ್ತಿಯೇತರ ಭಾವನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಗ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೆಗಳಿವೆ. "ತಾಳಮಾನ ಸರಿಸವನರಿಯೆ, ಓಜೆ ಬಜಾವಣೆಯೆ ಲೆಕ್ಕವನರಿಯೆ, ಅಮೃತಗಣ ದೇವಗಣವನರಿಯೆ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಆನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ" ಎಂಬುದು ವಚನವಿನ್ಯಾಸದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ.

ವೈದಿಕವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವಚನ ಚಳವಳಿಯು ಅದನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿತು. ಜಾತಿರಹಿತ ಸಮಾಜ ಸೃಷ್ಟಿ; ಶಿವನನ್ನು ಪರಮದೈವವೆಂದು ನಂಬಿದರೂ ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗದ ಬದಲು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯ ಉಪಾಸನೆ; ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ; ಮೋಕ್ಷದ ಸಾಧನೆಯ ಅಮೂರ್ತ ಭವನೆಗೆ ಬದಲಾದ ತಾನೇ ಶಿವನಾಗುವ ಗುರಿ; ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳ ಬದಲಾದ ಪಂಚಾಚಾರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ; ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳ ಬದಲು ಸಪ್ತಸ್ಥಲಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ; ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಬದಲಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧಗಳ ಕಲ್ಪನೆ; ದಾನದ ಬದಲು ದಾಸೋಹ; ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬದಲು ಕನ್ನಡ; ಮಂತ್ರಗಳ ಬದಲು ವಚನಗಳು; ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಬದಲು ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆ - ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ವಚನಕಾರರು ವೈದಿಕಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ತವಕಿಸಿದವರೇ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, 'ಭಕ್ತ' ಎಂಬುದು ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಬಂದವನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನು (ಆಳ್ವಾರ್ ಎಂಬಂತೆ) ಎಂಬುದನ್ನದು ಸೂಚಿಸದು.

ಹೀಗೆ, ವಚನ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಿರೋಧವಿದೆ. ಅದೊಂದು ಪ್ರತಿಭಟನೆ; ಪರ್ಯಾಯದ ಹುಡುಕಾಟ. ಇಡೀ ವಚನ ಸಮೂಹ ಒಂದು ಕಾಲದ ಚರ್ಚೆಯ ದಾಖಲೆ, ಸಮರ್ಪಕ ಹಾದಿಯೊಂದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ಅಚಕಾಶವಿದೆ, ಭಿನ್ನ ನಿಲವಿಗೂ ಮಾನ್ಯತೆಯಿದೆ. ಶೀಲದ ಬಗ್ಗೆ, ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಸಾಧನೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ, ಶರಣಸತಿ-ಲಿಂಗಪತಿಯಂತಹ ಭಾವನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ವಚನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಈ ಬೌದ್ಧಿಕ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಕಾರಣವೇ 'ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ'ಯ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿನ ನಾಟಕೀಯತೆಯ ಅರಿವಾಗಿರಬೇಕು; ವಿವಿಧ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳ ಪೋಣಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಅಲ್ಲಿ ಎಂಥ ತೀವ್ರ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಚರ್ಚೆ ನಡೆದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾವಿದ್ವರೂ ವ್ಯಕ್ತಿವಿರಸವಿಲ್ಲ; 'ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ'ಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಸಂಬೋಧನೆ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ, ಚರ್ಚೆಗಾಗಲೀ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಇದ್ದುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಬಿಡುವುದೇ ಅಲ್ಲಿ ರೀತಿ.

ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ವೈದಿಕವಿರೋಧೀ ನಿಲವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿ ಎಂದು ಸರಳಗೊಳಿಸಿ ಕರೆಯುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮಿತಿಯನ್ನೂ ನಾವರಿಯಬೇಕು. ಈ ಚಳವಳಿ ವೈದಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಹೇಗೆ ಮೊಂಡು ವಾದವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ವಚನಕಾರರ ನಿಲವು ಈ ಕಾಲದ ಆಧುನಿಕ ಮನೋಭಾವದ್ದು ಎನ್ನುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರು ವೈದಿಕದ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಸಮಾನತೆಯ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಹೊಸ ಸಮಾಜವೊಂದರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಣಗಿದರೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಯತ್ನ ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತೇ ಹೊರತು, ಮತಧರ್ಮಾತೀತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವ್ಯಾಪಕ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. 'ವಿಪ್ರ ಮೊದಲು ಅಂತ್ಯಜ ಕಡೆಯಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತರಾದವರನೆಲ್ಲರನೊಂದೆ ಎಂಬೆ; ಹಾರುವ ಮೊದಲು ಶ್ವಪಚ ಕಡೆಯಾಗಿ ಭವಿಯಾದವರನೆಲ್ಲರನೊಂದೆ ಎಂಬೆ' ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಜಾತಿಗಣನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಗೌರವಿಸುವ ಮತ್ತು ಭವಿಯಾದವರನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯಸಂಕುಲವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಭಕ್ತ-ಭವಿ ಎಂದು ವಿಭಜಿಸಿದರು. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಒಂದು ವಚನ ಹೀಗೆ. 'ವಾರವೇಳು ಕುಲ ಹದಿನೆಂಟು ಎಂಬರಯ್ಯಾ, ಅದ ನಾವು ಅಲ್ಲವೆಂಬೆವು; ಹಗಲೊಂದು ವಾರ ಇರುಳೊಂದು ವಾರ, ಭಕ್ತನೊಂದು ಕುಲ ಭವಿಯೊಂದು ಕುಲ, ನಾವು ಬಲ್ಲುದು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಸುಧಾರಣೆ ಭಕ್ತ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು, ಅದರ ಹೊರತಾದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅದರ ಗಮನವಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಲಗೊಳ್ಳಲೇನು ಕಾರಣ? ಕಾಯಕದ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಮಾನ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಕರೆದು, ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಪರಂಪರಾಗತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಅದಕ್ಕಂಟಿಕೊಂಡ ಜಾತಿ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದು, ಹಾಗೂ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮುಂತಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈದಿಕದ ದಟ್ಟ ನೆರಳಿನಡಿ ಬಂದುದು. ವಚನ ಚಳವಳಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಕಡಮೆಯಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದು

ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಿಂಬಡ್ಡಿ. ಎಂತಹ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯವೇ ಆಗಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮ ಬಹು ಸೀಮಿತವೆಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

• • • •

ತಪನಿಧಿ, ಜೂನ್ ೨೦೧೪

೨೦. ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರ 'ಪೃಥ್ವಿ ಪ್ರಗಾಥ'

✍️ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಅಬ್ದುಲ್ ಬಷೀರ್

ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ನನ್ನ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರರು. ಬಿ. ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಮತ್ತು ಎಂ.ಎ. ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ (೧೯೬೭-೧೯೭೨) ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎನ್. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಮೂವತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರ ಪತ್ನಿ ಡಾ. ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಗೌಡ ಮತ್ತು ಪುತ್ರ ಡಾ. ಭರತ್ ಡಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು. ಭರತ್ ಅವರು ಖ್ಯಾತ ಕವಿಗಳೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಗೌಡರ ಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಡಿ. ಸ್ಮಿತಾ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಇದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಈ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಂತೋಷಭರಿತವಾದುದು. 'ದೊರಂಗೌ' ಅವರು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನಗುಮೋಗದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಬಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ನಗು ಅಂತರಂಗದಿಂದ ಹೊಮ್ಮುವಂಥದ್ದೇ ಹೊರತು ಕೃತಕವಾದುದಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂದು ಹೊರಗೊಂದು ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾತುಗಳು ಅವರ ಸರಳತೆ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಅವರಿಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವು. ಅವರ ಕವಿತೆಯಂತೆ, ಅವರ ಮಾತುಗಳೂ ಸ್ವೋಪಜ್ಞತೆಯಿಂದ, ಬೋಧಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವುದು, ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ, ಭಾರತದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಅಭಿಮಾನ, ಪ್ರೀತಿ ಅಸದೃಶವಾದದ್ದು. ನಮ್ಮ ನಾಡು ಕಂಡ ಹಿರಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರೂ, ಹೆಸರಾಂತ ಕವಿಗಳೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಗೀತೆ-ಸಂಭಾಷಣಾ ರಚನಕಾರರೂ, ಗಾಯಕರೂ ಆಗಿರುವಂಥವರು.

'ದೊರಂಗೌ' ಅವರು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿರುವ ಲೋಪ-ದೋಷಗಳು, ಅನ್ಯಾಯ-ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ; ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ; ಅವರ ಮಾತು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾದುದು; ಭೀತಿ ರಹಿತವಾದುದು; ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದ್ದು; ನೇರ, ಸ್ಪಷ್ಟ, ಸರಳ ! ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ, ವಿಸ್ಮಯ,

ಬೇಸರ, ಖಂಡನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಎಂಬತ್ತನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವ 'ದೊರಂಗೊ' ಅವರ ಅಂತರಾಳದ ತುಡಿತ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿರುವುದು ಆರೋಗ್ಯದಾಯಕರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಗದ್ಯ ಕೃತಿಗಳೇ ಇರಲಿ, ಪದ್ಯ ಕೃತಿಗಳೇ ಇರಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸೇವೆ, ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಳಕಳಿ, ಒಲವು, ಹೃದಯಹೀನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಲವು ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅವರ 'ವಿಚಾರವಾಹಿನಿ' ಹಾಗೂ 'ನೀಳ್ಗತೆಗಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳು ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ನವೋದಯ-ನವ್ಯಗಳೆರಡೂ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ 'ದೊರಂಗೊ' ಅವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವನಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ... 'ಜಗಲಿ ಹತ್ತಿ ಇಳಿದು' ಎಂಬ ನವ್ಯ ಕವಿತಾ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದು ನಮಗೆಲ್ಲ ವಿಸ್ಮಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು; ಅತೀವ ಆನಂದದ ಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. 'ಉಲ್ಲಾಳ್ ಪಾರಿತೋಷಕ' ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ (ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು), ಇವರು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ, ವಿಮರ್ಶಕರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಅದು ಇಂದು ನಿಜವಾಗಿದೆ. 'ದೊರಂಗೊ' ಅವರ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನನ್ಯತೆ, ಚಲನಚಿತ್ರಗೀತೆ ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣಾ ರಚನೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಗೌರವವಾದ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ (MLC) ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿರುವುದು ಅವರ ಗೆಳೆಯನಾದ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ.

'ದೊರಂಗೊ' ಅವರು 'ಕಾಡು ಕಣಿವೆ ಕಡಲು', 'ಮಾವು-ಬೇವು', 'ಆಲ ಬೇಲ', 'ಕಣ್ಣು ನಾಲಗೆ ಕಡಲು', 'ಮೌನ ಸ್ವಂದನ' ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ, 'ಗೀತೆ ಗಾರುಡಿ', 'ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ', 'ಪ್ರೇಮಾಂಜಲಿ', 'ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಿ', 'ಗೀತೆ ಗಂಗೋತ್ರಿ' ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಭಾವಗೀತೆಗಳ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ, 'ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಗಾಥ', 'ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗಿ', 'ಹಾಡು ಪಾಡು' ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಗಾಥ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಸ್ವತಿ', ನವ್ಯ ನಿಕಷ', 'ಆಕೃತಿ' ಮತ್ತು 'ಅನುಸಂಧಾನ', 'ಹೊಸ ಓದಿನ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ', 'ಜೀವಂತ ಜಾನಪದ', 'ಅಭಿನವ ವಾಲ್ಮೀಕಿ' ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, 'ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ: ಒಂದು ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನೂ, 'ಮಣ್ಣಿನ ಮಾತುಗಳು' (ಚೌಪದಿ), 'ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲು', ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಮುಕ್ತಕ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ, 'ವಿಚಾರ ವಾಹಿನಿ', ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಗದ್ಯ

ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, 'ಮಾವು ಬೇವು', 'ತಂಗಾಳಿ', 'ಪ್ರೇಮ ಪಯಣ', 'ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ', 'ಗೀತೆ ವೈಭವ', 'ಪ್ರಾಯ ಮೂಡ್ಯತೆ', 'ಸೋಬಾನೆ ಸೋಬಾನೆ', 'ಪ್ರೀತಿ ಹಕ್ಕಿ', 'ಕಾವ್ಯಾಂಜಲಿ', 'ಸ್ನೇಹ ಸಂಪದ' ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಹದಿನಾರು 'ಧ್ವನಿ ಸುರುಳಿ'ಗಳನ್ನೂ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂರು ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಗೀತೆ, ಹತ್ತು ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ, ದೂರದರ್ಶನದ ಎಪ್ಪತ್ತು ಧಾರಾವಾಹಿಗಳಿಗೆ 'ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೀತೆ'ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಹತ್ತು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಗೌಡರೇ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಸಾಂದ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯವನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡೆತಿಮ್ಮನ ಚಲನಚಿತ್ರಗೀತೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಸ್ತ ಜನತೆಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಕದ್ದಿವೆ, ಗೆದ್ದಿವೆ. ಗೌಡರು ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳೂ ಹೌದು, ಜನಪ್ರಿಯ ಕವಿಗಳೂ ಹೌದು. ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗೀತರಚನಕಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಗೌಡರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮೆರಿಕಾ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಜರ್ಮನಿ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್, ಈಜಿಪ್ಟ್, ಇಸ್ರೇಲ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿರುವ 'ಗೌಡರು' ಸೊಗಸಾದ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಅಧ್ಯಾಪಕರು 'ನಿಮಗೆ ತೋಚಿದ್ದನ್ನು ಏನಾದರೂ ಬರೆಯಿರಿ' ಎಂದಾಗ ಗೌಡರು 'ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ತೀರ್ಪು' ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದು ಅವರ ಶಾಲೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದನ್ನು ಗೌಡರು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ; ಅದು ಅವರ ಮೊದಲ ಬರಹ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅವರ ಕವಿತೆ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು; ರೇಡಿಯೋ ಇದ್ದರೆ ತಾನೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು! ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ One by two tea ಕುಡಿಯುವ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ರೇಡಿಯೋ ಹಾಕಿ, ಒಂದು ಹಾಡು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಕೋರಿದರು. ಹಾಡು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಸ್ವಂತ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡವರಾದ 'ದೊರಂಗೊ' ಅವರಂಥ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರ 'ನೀಳ್ಗತೆಗಳು' ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ 'ಪೃಥ್ವಿ ಪ್ರಗಾಥ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ದೀರ್ಘ ಕವನಗಳಿವೆ; ಒಂದೂ ಕಾಲು ಪುಟದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹದಿನೈದು ಪುಟಗಳವರೆಗಿನ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

‘ಹೊಸಗನ್ನಡ’ ಭಾವಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪ್ರಗಾಥ’ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ‘ode’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಸಂವಾದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಗಾಥ. ಭಾವಗೀತೆಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತಾರವೂ (ಇದನ್ನು ‘ಗೌಡರು’ ನೀಳ್ಗವಿತೆ ಎಂದೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ), ಸಂಬೋಧನೆ ಯನ್ನೊಳಗೊಂಡದ್ದೂ, ಗಂಭೀರವಾದ ಭಾವವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ, ಸಂಕೀರ್ಣವೂ, ಉದಾತ್ತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದೂ ಆದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾರವಿದು. ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಪಿಂಡಾರ್ ಕವಿ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟಿನ್ನಿನ ಹೊರೇಸನ ಪ್ರಗಾಥಗಳು ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದವು; ಕೀಟ್ಸ್ ಕವಿಯ Nightingale, Grecion urn, ಮಿಲ್ಟನ್ ಕವಿಯ on the morning of Christ Nativity, ಡ್ರೈಡನ್ನಿನ Alexander Feast, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಕವಿಯ Intimations of Immortality, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ‘ಗಣೇಶ ಗಾಥಾ’, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರ ‘ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಗಾಥ’, ‘ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯ ಪ್ರಗಾಥ’ ಇವು ಪ್ರಗಾಥ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ಹೆಸರಾಂತ ಕನ್ನಡದ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಡಾ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ (ಮುನ್ನುಡಿಯ ತೋರಣದಲ್ಲಿ) ‘ಗೌಡರು’ ತುಮಕೂರಿನ ದೇಸಿ ಬೆಡಗನ್ನು ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೆಸೆಯುತ್ತ ಬಂದು ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ; ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಬಾಲ್ಯದ ಮುಗ್ಧ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಲಕನ ಕುತೂಹಲದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಜನಪದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಗೊಳಿಸಿದೆ; ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಬಾಳ ಲಹರಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಗೀತೆ ಸಂಗೀತವಾಗಿದೆ.

‘ಗೊಬ್ಬರ ತುಂಬಿದ ಕೈ ಬರೆದ ಮಣ್ಣಿನ ಹಾಡು ನನ್ನದು, ಸಗಣೆ ಮೆತ್ತಿದ ಬೆರಳು ಹಿಡಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಲೇಖನಿ ನನ್ನದು’ ಎಂಬ ಗೌಡರ ಸರಳ ಮಾತುಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. ಜನಮನದ ನೋವನ್ನು, ಕಾವ್ಯ ಮಾಡಿದ ಕವಿ ‘ದೊರಂಗೌ’ ಅವರು. ಕುವೆಂಪು, ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಅರ್ತಿಯಿಂದ ಒಲವಿನ ಆರಾಧಕರಾಗಿ ಜನಮನದ ಕವಿಯಾಗಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರ, ಭಿಕ್ಷುಕರ, ದೀನದಲಿತರ, ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ ನೋವನ್ನು, ಕಾವ್ಯವಾಗಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಗಾಥವಾಗಿ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

‘ನೀಳ್ಗೀತೆಗಳು’ ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ‘ಚಂಡಮಾರುತಗಾಥ’, ‘ಪೆಡಂಭೂತ’, ‘ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಗಾಥ’, ‘ಪ್ರಳಯ ಪ್ರಗಾಥ’, ‘ಪ್ರಭಾ ಪ್ರಗಾಥ’, ‘ಚೈತ್ರ ಪ್ರಗಾಥ’, ‘ದಣಿ ಪುರಾಣ: ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಗಾಥ;’ ‘ಚರಿತ್ರಾರ್ಥ ಚಾವಡಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ’ (ಒಂದು ನ್ಯಾಯ ಪ್ರಗಾಥ), ‘ಕಣದ ಕವನ’ (ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರಗಾಥ),

‘ನಾಯಕನಿವನು ನಮ್ಮವನಯ್ಯ’, ‘ಸಾಲ್ಮರದ ನೀಳ್ಗೀತೆ’ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಗಾಥಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದ ಅನಾಹುತಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯ ಭೀಕರತೆ, ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಭೆಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು, ಚೈತ್ರ ಮಾಸ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಾಗುವ ರಂಗುರಂಗಿನ ಮನೋಲ್ಲಾಸದ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರ ಮಾದರಿ, ವಿಧಾನ; ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದ ರೈತರ ಸಂಭ್ರಮ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಸಂಗತಿ, ಕೆಂಪು ತೋಟ (ಲಾಲ್ ಬಾಗ್)ದ ಸಾಲುಮರಗಳ ಸೊಬಗು, ಗುಲ್ ಮೊಹರ್ ಮರಗಳ ಪುಷ್ಪ ಶೃಂಗಾರ, ಪ್ರಕೃತಿ ಹಿಂಸೆಯಂಥ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ, ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನಾಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ; ವಿಷಯ ವೈವಿಧ್ಯ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕಣ್ಣುಕುಕ್ಕುವಂತೆ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ.

‘ಪೃಥ್ವಿ ಪ್ರಗಾಥ’ ನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳ ಹರಹಿನಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತೈದು ಸಾಲುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮನುಕುಲ ಪಕ್ಷಿಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ (ಆಹಾರ, ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಬೆಳಕು, ಹೂ-ಹಣ್ಣು, ಗಿಡಲತೆಮರ) ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಭೂತಾಯಿಯನ್ನು ಮಾನವ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಹಗಲು ದರೋಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಇದು ಅನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಕವಿ ‘ದೊರಂಗೌ’ ಕೊರಗುತ್ತಾರೆ, ಏಕೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ವಿಸ್ಮಯಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತಾರೆ! ‘ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಪೃಕೃತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು, ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕವಿತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಆರಿಕ ಪ್ರಾಸ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಾಸ ಕವಿತೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ; ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬರೆದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಪ್ರಾಸಗಳು ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನೂ ಕವಿಯ ಅಂತರಾಳದ ನೋವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಕವಿತೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

“ಹೆಬ್ಬನವು ನಲೈ ಕಬ್ಬಿಗನ ಚೊತೆಗೆ
ಸಂವಾದ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು;
ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದ ಕಬ್ಬಿಗನ ಹೃದಯ
ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು!
ಅಂದಿನೆನ್ನ ಒಡಲು ಹೂ ಹಸಿರ ಮಡಿಲು
ಇಂದೇಕೆ ಬರಡು ಹೀಗೆ?
ಕಬ್ಬಿಗದ ಮನುಜ ತಾಯಿಯ ಮರೆತನೇಕೆ?
ಬೀಳಾಯಿತೇಕೆ ವನವು?” (ಪುಟ : ೧೨)

‘ಹೆಬ್ಬನ-ಕಬ್ಬಿಗ, ತಬ್ಬಿಬ್ಬು-ಕಬ್ಬಿಗ, ಅಬ್ಬರಿಸು, ಒಡಲು-ಮಡಿಲು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು, ಮೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಬೇಕು. ತಬ್ಬಿಬ್ಬು, ಅಬ್ಬರಿಸು, ಮೊರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಕವಿಯ ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನೂ (ವಿಸ್ಮಯ, ನೋವು, ಕ್ರೋಧ, ಬೇಡಿಕೆ) ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಾರ್ಥದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೂಮಿತಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ನೆಲಸಮಮಾಡಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಕೃಷಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಮನುಷ್ಯ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ, ನೀರಿಗಾಗಿ ಹಾಹಾಕಾರ ಪಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥ ಇಲ್ಲಿನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಗುನುಗುನಿಸುತ್ತಿದೆ.

‘ಹೆಬ್ಬನ’ ಕವಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಸಂವಾದ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯ ನವೀನ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ; ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹೂ ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಇಂದು ಬರಡಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ತಾಯಿಯನ್ನು ಮರೆತ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೃದಯವುಳ್ಳ ಮನುಜನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಭೂ ಬನ ಮರುಭೂಮಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ; ಹಣ ವ್ಯಾಮೋಹ, ದಾಹದಾಸ ಮಾನವನ ಹೀನ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ‘ಬನ’, ‘ಕಣ್ಣೀರು’ ಸುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ತಂಗಾಳಿ, ಪುಷ್ಪಗಳ ಪರಿಮಳ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ಹಕ್ಕಿಗಳ ಇಂಚರವೂ ಇಲ್ಲ, ಚಿಗುರೂ ಇಲ್ಲ, ಚಿಟ್ಟೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡ ಕವಿಮನಕ್ಕೆ ಅತೀವ ದಿಗಿಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ - ಮರುಭೂಮಿ, ಸುಡುಗಾಡು (ಸ್ಮಶಾನ) ಕಬ್ಬಿಣದ ಮನುಷ್ಯ, ಕೊಡಲಿ ದಾಸ, ದಾಹ, ರಾಕ್ಷಸ, ಗರಗಸ, ಬೆಂಗಾಡು, ಕಂಸಾಸುರ, ಹೆಮ್ಮಾರಿ, ಕೊಳ್ಳೆ, ಲೂಟಿ, ದುರಾಸೆ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು, ಸ್ವಾರ್ಥ ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ‘ಬನ’ಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಸರವನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಗೆ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

‘ಅತ್ತ ಚಿಗುರೂ ಇಲ್ಲ; ಇತ್ತ ಕದಿರೂ ಇಲ್ಲ
ಮರುಭೂಮಿಯಾಯ್ತೆ ಬನವು?’ (ಪುಟ - ೧೨)

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ಕವಿಮನದ ಅಳಲು, ಅಸಮಾಧಾನ, ಬೇಸರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ‘ರೂ’ ವರ್ಣದಲ್ಲಿರುವ ‘ಊ’ ಎಂಬ ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ!

ಮನುಷ್ಯ ಕಲ್ಲುಹೃದಯಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ದುರಾಸೆಯ ದುಷ್ಟಮದದಲ್ಲಿ ದುಮುದುಮು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಮರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಸಮ ಮಾಡಿ ಮಹಲ ಮೇಲೆ ಮಹಲು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದ ಮೇಲೆ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಸರೆ ಎಲ್ಲಿದೆ?

‘ಇಲ್ಲಿ ತರು ತೇರಿತ್ತು’ ಎಂಬ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ತರುತೇರು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗುಚ್ಛ ಮರಗಿಡಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ‘ನವಿಲಿನ ಕುಣಿತವೂ ಇಲ್ಲ ತಂಪೂ ಇಲ್ಲ, ಕಂಪೂ ಇಲ್ಲ; ಮಳೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಬೇಳೆಯೂ ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿನ ದೀರ್ಘಸ್ವರ ‘ಊ’ ನೋವು, ನಿರಾಶೆಗಳ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಎಲ್ಲೂ ಬೆರಗಿಲ್ಲ; ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ; ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ‘ರಾಕ್ಷಸ ನೃತ್ಯ’! ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ‘ಊ’ ಎಂಬ ಹ ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಹದಿನೈದು ಕಡೆ ಬಂದಿದೆ. ಕಾಡಿನ ಮಡಿಲು ಬೆಂಗಾಡಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ತೇನೆ, ಗಿಣಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಲಾವಣಿ ಇಲ್ಲ! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ‘ಇಲ್ಲಗಳ’ ಸುರಿಮಳೆ! ಎಂಥದುರ ದುಷ್ಟ! ಕಂಸಾಸುರರಿಂದ ‘ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದುಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದೆ! ‘ಭೂತಾಯಿ’ ‘ಹೆಣ’ವಾದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಂಥ ವಿಪರ್ಯಾಸ!

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಗಿಡಮರಗಳು ಹೋದರೆ ತಾಯಿಯ ಜೀವ ಹೋದಂತೆಯೇ! ಸೌಂದರ್ಯಾಂಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೋದಮೇಲೆ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಲ್ಲವೇ?

‘ಚಿಂಡು ಹೂ ಇಲ್ಲ; ಗೊಂಡೆ ಹೂ ಇಲ್ಲ
ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ!
ತುಂಬೆ ಹೂ ಇಲ್ಲ; ರೆಂಬೆ ಹೂ ಇಲ್ಲ
ಚಿತ್ರವಷ್ಟೇ ಗೋಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ!’ (ಪುಟ : ೧೪)

ಮನುಷ್ಯನ ಕೃತಕ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ.

‘ಮನುಜ ಕಣಜವಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ
ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಡಲೂ ಬರಿದು!
ವಿಕೃತಿಯ ಕಂಡ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮಣ್ಣು ಮನುಜ
ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ ಮಾತ್ರ ಬರೆದು’ (ಪುಟ : ೧೫)

ಸಹಜ ಸುಂದರ ಸುಗಂಧ ಭರಿತ ಆಹ್ಲಾದಕರ ಇಂಚರದ ದೃಶ್ಯಗಳೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. 'ನಿಸರ್ಗ', 'ಹೆಬ್ಬನ' ಹೀಗಿತ್ತು, 'ಹಾಗಿತ್ತು' ಚಿತ್ರ ಬರೆದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಸ್ಲಾರ್ಡಿ ಮನುಷ್ಯ!

ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುವ ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳು, ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಾಸ, ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ, ಪಾದಗಳ ವಿಳಿಪ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಿಹ್ನೆ, ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಜಿಗುಪ್ಸೆ, ಅತ್ಯಪ್ಪಿ, ಅಸಮಾಧಾನ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ವಿಸ್ಮಯ ಭಾವಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಪರಿಯನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಗಾಥಗಳಲ್ಲಿ 'ಪೃಥ್ವಿ ಪ್ರಗಾಥ'ವೂ ಒಂದು ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ 'ನೀಳ್ಗೀತೆಗಳು' ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನವೇ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿತೆಗಳ ಸಂಕಲನ'ವಾಗಿದೆ! ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ಇಂಥ ಮೌಲಿಕವೂ, ಸುಂದರವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಗಾಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

• • • •

ಕರ್ನಾಟಕ ಲೋಚನ, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೧೪

೨೧. ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮ

✍ ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ

ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಾದರೂ ತನಗೆ ನಿಜವೆನಿಸುವಂತೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭ; ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಕಷ್ಟ. ತಾನು ಕಂಡಂತೆ ಇತರರು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಜಾಗೃತವಾದದ್ದೇ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೂ ಬಹಿರಂಗದ ವೇಷಗಳನ್ನು ತೊಡುವುದು ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ತನ್ನ ಉತ್ಕಟ ಖಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆ ಹುಚ್ಚನ ವೇಷ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಿಸಿದ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಹುಚ್ಚನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಸುಲಭ. ಅದು ಹುಚ್ಚ ಹೇಳಿದ್ದು ಎಂಬ Excuse ಅದಕ್ಕಿರುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮದ ತೊದಲಿನ ನುಡಿಯನ್ನು ಬೇಡುವುದು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ದೈವಪ್ರೇಮ. ತೋರುವ ಧಿಮಾಕೂ ಆಗದಂತೆ, ತೋರದ ಅವಿನಯವೂ ಆಗದಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗುಳ್ಳಗುವ ಪ್ರೇಮ ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೋ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿಯೂ ಹೆಪ್ಪಾಗದೆ ಹಳಸುವುದುಂಟು. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೇಮವಂತೂ ಅದರ ಉತ್ಕಟತೆಯಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಗೆ ಸಹಜವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪರಪೀಡೆಯ ಆಯುಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮ ಶುದ್ಧವಾದ ಹೂವಿನಂತೆ ಅರಳುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯೂ ಅದು ತೊಡುವ ಸುವಾಸನಾ ರೂಪದ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ-ನಿಜ.... ಆದರೆ ಯಾವುದು ಹಿತವಾದ ಒರಗುದಿಂಬಿನಂತೆ ಪ್ರೇಮದ ತುಡುಗಿನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿತ್ತೋ ಅದೇ ಕೊಲ್ಲುವ ನಂಜೂ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಅಸೂಯೆಗಳ ನಿರ್ದಯವೆನಿಸುವ ನಿರೂಪಣೆ, ತೋಧನೆಗಳು ಟಾಲಸ್ತಾಯ್‌ನ ಕ್ಲೂಟ್ಸರ್ ಸೊನಾಟದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಚೂರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿದು ಕೊಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ತನಗೆ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕತೆ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹಿಂಯಾಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವು ಅವನಿಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಒಂದು ಮೋಹಕ ಕತೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಇಂಗಿತದಲ್ಲೂ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಕೆಂಗಣ್ಣಿನವನು ಒಳಗೊಳಗೇ ಹೇಸುತ್ತ ಬೆವರುತ್ತ ಹೇಳುವುದೇನು, ಹೆಂಡತಿಜೊತೆ

ಹೊಸದಿದ್ದೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು: ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲೆಂದು ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆದಷ್ಟೂ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೊಳೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತವೆ. ನಡುವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಹೆಂಡತಿ ನೋಡಲು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ಗಂಡ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಗೀತಗಾರನನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಗಂಡ-ಹೆಂಡದಿರ ಜೀವನದ ಸಂದರ್ಭದ ಈ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಪರಸ್ಪರ “ಆತುರಿ”ಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವಂತಹ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಪವಾಗಲಿ, ದ್ವೇಷವಾಗಲಿ, ತಾತ್ಕಾರವಾಗಲಿ ಮುಗುಂ ಆಗಿ ದೈನಿಕದ ರೂಢಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತವಾಗದ ನಿರಾಸಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಲ್ಲ ದಂಪತಿಗಳಂತೆ ಅನುರೂಪರಂತೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ, ಆ ಸ್ಥಿತಿ-ಎರಡೂ ಟಾಲ್ಸ್ತಾಯ್ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅನೈತಿಕವೆ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಕರಕರೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಪಡೆಯುವ ಈ ನಿರ್ವಿಕಾರದ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಈ ಒಪ್ಪಂದವು ಟಾಲ್ಸ್ತಾಯ್‌ಗೆ ಅನೈತಿಕ. ದುರಾಸೆಯ ಮಾನವ ವರ್ತನೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಬಗೆಯ ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ತಾನೆ ಹುಡುಕಿ ತಂದ ಸಂಗೀತಗಾರನ ಜೊತೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕೊಂಚ ಜೀವಂತಿಕೆಯ “ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ” ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುವ ಗಂಡನಿಗೆ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಇಲ್ಲದ್ದು ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ತಟ್ಟನೆ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಅಸೂಯೆ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರೇಮ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ನಂಜಿನಿಂದ ತೊಳೆಯುವ, ಹೀಗೆ ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ನಂಜಾಗುವ ಒಂದು ಮನಸ್ಥಿತಿ. ಗಂಡು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಂಜಿನದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಉತ್ತರ ನಂಜಿನದು. ಏಕಾಕಿತನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಂಜಿನದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ದೈವಿಕವೆನಿಸುವಂತಹ ಪ್ರೇಮದ ನೈತಿಕತೆ ಮಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ತಿಂದು ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ಅಸೂಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಗಂಡನು ಪಶುವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪಶುವಿನ ಸಹಜ ನೈತಿಕತೆ ಅವನಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರೇಮವೆಂದು ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದರ ಅಭಾಸದಲ್ಲೇ, ಅಂದರೆ ಪ್ರೇಮದ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ಈ ಮನೋರೋಗದ ಹುಟ್ಟು ಇದೆ. ಸುಗಂಧ

ದ್ರವ್ಯಗಳ, ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳ, ಪೋಶಾಕುಗಳ, ಮನೆಯ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳ, ಎಲ್ಲ ಅಂದ ಚಂದಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಳೆದಿರುವುದು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಪ್ತ ಹೆಂಡದಿರನ್ನು ಆಭರಣಗಳ ಆಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿಸಿ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸುಖದ ಅಭಾವದಿಂದ ತಾವು ಅಸುಖಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ.

ಟಾಲ್ಸ್ತಾಯ್ ಎಂಬ ಆಧುನಿಕ ಮಹಾಶಯಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಒಂದು ಜೀವಿಯಲ್ಲ. ಏನನ್ನಾದರೂ ಕಂಡು ಆತ್ಯಂತಿಕವೆಂಬಂತೆ, ಬೇರೆನೂ ಹೇಳುವುದು ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಹೇಳುವ ಟಾಲ್ಸ್ತಾಯ್ ಮಾತನಾಡುವ ಟಾಲ್ಸ್ತಾಯ್ ತನಗೆ ತಾನೇ ತಿರುಗಿ ಬೀಳುವುದುಂಟು. ಅವನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನ್ನ ಕರೆನಿನಾ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮ-ಪ್ರೇಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಅನಿಸಿಕೆಗಳೇ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಜಗದೇಕ ಸುಂದರಿ ಎಂಬಂತೆ ಕವಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅನ್ನಾ ಎಂಬ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ವಿವಿಧ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ರೈಲಿನಿಂದಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಆಗಲೇ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮೃತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಒಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತ ಯುವಕ, ಮಿಲಿಟರಿ ಶಿಸ್ತಿನ ಮೈಕಟ್ಟಿನವ. ಮೃತರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಜೀವನಲ್ಲಿರುವ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚಿ ಕೊಟ್ಟು ನಡೆದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಅನ್ನ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಸೂಟು-ಬೂಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕಿವಿಗಳು ಅಸಯ್ಯವಾಗಿ ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಹೇಸುತ್ತಾ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಉದಾರಿ ಯುವಕನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಣಾದ ಸುಂದರೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಒಂದು ಅನಿಸಿಕೆ ಅವಳ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೆ ಬದಲು ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ನೈತಿಕತೆ ಇರುವುದು ಗಂಡನ ಪರವಾಗಿ. ಆದರೆ ಅನಾಕರ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡ ಗಂಡನ ಕಿವಿಯಿಂದಾಗಿ ಅನ್ನಾಳ ನೈತಿಕ ಲೋಕವೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಬಾಲ್ಯಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು ಅವಳು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಕ್ರೈಸ್ತ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಉರುಹಚ್ಚಿದಂತೆ ತೋರುವ ಬಳುಕಿಲ್ಲದ ನೇರ ನಿಷ್ಠೆಯ ಗಂಡ ಅನ್ನಾಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಕೊಡದೆ ಪಾಪ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಂತೋಷವನ್ನೇ ನೈತಿಕವೆಂದು, ನೇಮ-ನಿಷ್ಠೆ ಅಳುಬುರುಕುತನವನ್ನೇ ಅನೈತಿಕವೆಂದಿದ್ದಾನೆ ಟಾಲ್ಸ್ತಾಯ್.

ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಅಸೂಯೆ ಅನ್ನಾ ಕರೆನಿನದಲ್ಲೂ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ ರಂಪಾಟದ ಗಲೀಜೂ ವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗದೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ದೂರವಾದ ಶ್ರೀಮಂತಿನಿ ಅನ್ನಾ

ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನನ್ನು ಅವರಿಸಿ ಅಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಗೆಟ್ಟ ನಂತರ ಪ್ರೀತಿ ಕೂಡಾ ಕ್ರಮೇಣ ತೆಳುವಾದಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂಟಿತನವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಾದ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ, ಭೋಜನ, ವಿವಾಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಹೋಗಲಾರದವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆಟದಲ್ಲೂ ಗೆಲಿತನದಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತನಾದ ವ್ರಾನ್ಸಕಿ ತನಗಂಟಿಕೊಂಡ ಪ್ರಿಯತಮೆಯಿಂದ ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೇಮಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತಾಯಿಯೂ ಆದ ಅನ್ನಾ ಕೆರೆನಿನಾ ತಾನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಹಾತೂರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಿಯಕರನ ಜೊತೆಗಿದ್ದು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋದ ಅನ್ನಾ ಕೆರೆನಿನಾ ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಕೊರಳಿಟ್ಟು ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ತನ್ನ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ-ಕಾಮಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಋಷಿ ಜೀವನದಿಂದ ದೂರವಾಗಲಾರ. ಇವನು ಅನುರಾಗಿ. ಇವನು ವಿರಾಗಿ. ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ದಿಮ್ಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತ ಈ ವೃದ್ಧ ಗಾರ್ಕಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ದೇವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ದೇವರನ್ನು ಗಾರ್ಕಿ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ.

• • • •

ಕಸ್ತೂರಿ, ಜುಲೈ ೨೦೧೪

೨೨. ಕನ್ನಡದ ಕಟ್ಟಾಳು ಅ.ನ.ಕೃ-ಸ್ಮಾರಕಕ್ಕೆ ಕೂಡಿ ಬರದ ಮುಹೂರ್ತ

ಚಿ.ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ರಾವ್

ಜೂನ್, ಜುಲೈ ತಿಂಗಳುಗಳು ಬಂತೆಂದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ದಿನಗಳು. ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳನ್ನು ಅವರ ಜಯಂತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ. ಮಾಸ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಅ.ನ.ಕೃ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಖಾದ್ರಿ ಶಾಮಣ್ಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಮಾರಂಭಗಳು, ಸ್ಮರಣೆ ಹಾಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ದ್ಯೋತಕ. ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಷ್ಟೆ ಮಾಸ್ತಿ, ಖಾದ್ರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆದು ಇದೀಗ ಜುಲೈನಲ್ಲಿ ಅ.ನ.ಕೃ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಮಾರಂಭದ ದಿನ ಸನಿಹವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅ.ನ.ಕೃ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡ ಎಂದರೆ ಅ.ನ.ಕೃ ಎನ್ನುವಂಥ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧದ ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಸಾಕೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗರು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಬಂದಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಕಟ್ಟಾಳು ಎಂದೇ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ಅರಕಲಗೂಡು ನರಸಿಂಗರಾವ್ ಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಅ.ನ.ಕೃ ಎಂದೇ ಚಿರಪರಿಚಿತರು. ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾಗಿ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿಂತಕರಾಗಿ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಹರಿಕಾರರಾಗಿ, ಕನ್ನಡದ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ, ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು, ದರ್ಶನ - ಕೊಡುಗೆಗಳು ಬಹುಮುಖಿಯಾದವು. ಹಲವು, ಹನ್ನೊಂದು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡ ಆಯಾಮಗಳು.

ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾಯರು ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರನ್ನು 'ಮಾನವ ರೂಪದ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳ ಡೈನಮೋ' ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ, ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಇದು ಉತ್ತೇಜಕ ಎನಿಸದು. ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಈ ಅಸಾಧಾರಣ ಶಕ್ತಿ, ಚೈತನ್ಯಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಭಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡಿವೆ.

ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರದು ದೈತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಮತ್ತೊಂದು ನಿದರ್ಶನ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅ.ನ.ಕೃ ತಮ್ಮ ಅರವತ್ತೂರು

ವರ್ಷಗಳ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ನೂರಹದಿನಾರು. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ನೂರ ಎರಡು. ಉಳಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಇವಲ್ಲದೆ ಎಂಟು ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು, ಹನ್ನೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳು, ಏಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪ್ರಬಂಧ - ವಿಮರ್ಶಾ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಹನ್ನೊಂದು ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಅನುವಾದಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು - ಹೀಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲ ವಂಶವೃಕ್ಷ. ಇದಲ್ಲದೆ, ನಾಲ್ಕು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಐದು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು, ನಾಲ್ಕು ಶಿಶು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಚಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನಗಳ ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟವರಾರು?

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಶೋಷಣೆ, ಅಸಮಾನತೆ, ಹಲವು ಹನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಜೀತಗಾರಿಕೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೀಗೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಟಕಗಳು ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಎಂದೇ ಅ.ನ.ಕೃ ತಾವು ಬರವಣಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗತಾನೆ ದಾಂಗುಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು. ೧೯೩೫ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಸಾಹಿತಿ ಸಜ್ಜಾದ್ ಜಾಹಿದ್, ಮುಲ್ಕರಾಜ್ ಆನಂದ್ ಅವರೊಡಗೂಡಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಪ್ರೇಮ್‌ಚಂದ್, ಆಚಾರ್ಯ ನರೇಂದ್ರ ದೇವ್, ಸುಮಿತ್ರಾ ನಂದನ ಪಂತ್, ಕೆ.ಎ. ಅಬ್ಬಾಸ್, ಬಾಲರಾಜ್ ಸಾಹ್ನಿ, ಉಮಾಶಂಕರ್ ಜೋಶಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಹಿತಿಗಳು. ೧೯೪೩ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಸಂಘ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅ.ನ.ಕೃ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಾಖೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ಇತ್ತು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

“ಸಾಹಿತಿಯ ಧೈಯ ಆತ್ಮೋಲ್ಲಾಸವಲ್ಲ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಸಾರವೂ ಅಲ್ಲ. ಆತ ದೇಶ ಕಟ್ಟುವ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ಜಗತ್ತನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ಪೌರಾಣಿಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತಿರುವ ನಾಜಿಸಂ, ಫ್ಯಾಸಿಸಂ, ಇಂಪೀರಿಯಲಿಸಂ, ನಿಪೋಯಿಸಂ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಮೂಲನಾಶವೇ ಆತನ ಹೆಗ್ಗುರಿ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದ

ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸಹ ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಪರಿಷತ್ತಿನ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಮನೋಭಾವದ ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಿಟನ್ ತನ್ನ ಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಾವು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹರಿಜನರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಕೂಲಿಕಾರರು ಇವರ ಬಗೆಗಿನ ನಮ್ಮ ಧೋರಣೆ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಬದುಕು ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಕದ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಗುರಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಶಯ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು. ಸಾಹಿತಿ ಜನತೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಾಗಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸತ್ತ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಅದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕಾಗಲೀ ಜನತೆಗಾಗಲೀ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ” (ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೪೪).

ಇಂಥ ಜ್ವಲಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಅ.ನ.ಕೃ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹರಿಕಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮಂಥ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಅ.ನ.ಕೃ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮುಖ್ಯಧಾರೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲತೆ. ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪೋಷಣೆ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಕವಲುಗಳು. ಎಂದೇ ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರೊಳಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಿಬ್ಬರೂ ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಆದರ್ಶ, ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸನಾತನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವು ಅ.ನ.ಕೃ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡಿರುವುದು ಅವರಲ್ಲಿನ ದ್ವಂದ್ವ ನಿಲುವುಗಳಿಗೆ ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿವೆ. ಈ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದಾಗಿಯೇ ಮುಂದೆ ಅ.ನ.ಕೃ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಗೆಳೆಯರಿಂದಲೇ ಸನಾತನವಾದಿ ಎಂಬ ಟೀಕೆಯನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ೧. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿ. ೨. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟುವಾಸ್ತಗಳ ನಗ್ನ ಚಿತ್ರಣ. ೩. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯವಾದ ಕೃತಿಗಳು. ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆ ಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನ, ಕನ್ನಡಮೈನ ಗುಡಿ, ಗಾಜಿನ ಮನೆ, ದೀಪಾರಾಧನೆ ಇವು ಮೊದಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಪ್ರಗತಿ ಪರ ಚಿಂತನೆ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ನಾಯಕ ಸ್ವತಃ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರೇ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಧಾಳವಾಗಿ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಛಾಪು ಮೂಡಿವೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ, ಅದರ ಪ್ರಭಾವ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಕುರಿತ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು, ರಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾಲಿನ್ ತಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು, ಗಾಂಧಿ ಆದರ್ಶ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬರಹಗಾರನೊಬ್ಬನ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನೇ ಉದ್ದೇಶಿತ ಪ್ರಗತಿಯ ಹರಿಕಾರ (Protagonist) ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡ ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ‘ನಗ್ನಸತ್ಯ’ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ನಗ್ನಸತ್ಯ, ಶನಿ ಸಂತಾನ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾಗೆ ಸಮಾಜದ ಕಟು ವಾಸ್ತವವನ್ನು, ಅದರ ಕಂಗೆಡಿಸುವ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾದ ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಈ ಮೂರು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತು. ‘ನಗ್ನಸತ್ಯ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲೆತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಅ.ನ.ಕೃ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯಿಂದ ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಅ.ನ.ಕೃ ನಿಲುವು. ಆದರೆ ಇದೂ ಸರಳ ಪರಿಹಾರವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಡತನದಾಚೆಗಿನ ಇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸದೇ ಇರುವುದು ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ಶಿಥಿಲತೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಕಾಮ ವಾಂಛೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸುವ ಕೃತಿಗಳೆಂದು ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ತೀವ್ರ ಟೀಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವು. ಈ ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅ.ನ.ಕೃ ‘ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಮ ಪ್ರಚೋದನೆ’ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ರಚಿಸಿದರು. ಈ ಟೀಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಇವು ಒಂದು ಕಳವಳಕಾರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯ ವಿರಾಟ್ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವ ಕಟುವಾಸ್ತವ ಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಉದಯರಾಗ, ಸಂಧ್ಯಾರಾಗ, ಕಣ್ಣೀರು, ನಟ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರ, ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೊದಲಾದವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಭಿತ್ತಿಯಾಗುಳ್ಳ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಔದಾರ್ಯ, ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಸಮಾನತೆ ಮೊದಲಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ ಎನ್ನಬಹುದಾದಂಥ ಜಗತ್ತೊಂದನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಯ ರಾಗ, ಸಂಧ್ಯಾರಾಗ, ನಟ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳು ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರ ನೋವು, ಕಳಕಳಿಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಂದೇ ವಿಮರ್ಶಕರು, ಸಂಧ್ಯಾರಾಗವನ್ನು “ಕೇವಲ ಕಲಾವಿದನ ಕತೆಯೆಂದು ಓದುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ... ಸಾವಯವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಉದ್ವಸ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಕಾದಂಬರಿ” ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾರ್ವಭೌಮರು. ಅ.ನ.ಕೃ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಕಾಯಕ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಷ್ಟೇ ಅಗಾಧವಾದದ್ದು.

ಹಲವು ಹೋರಾಟಗಳ ಕಲಿ ಎಂದೇ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಅ.ನ.ಕೃ “ಕನ್ನಡ ಪರ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಒಂದು ಮರೆಯಲಾಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂಬುದು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಅಭಿಮತ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಂತೆಯೇ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಕನ್ನಡ ಪರ ಹೋರಾಟಗಳೂ ಅಪರಿಮಿತವಾದವು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ಗಾಯಕ-ಗಾಯಕಿಯರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅ.ನ.ಕೃ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಮೊದಲಿಗರು. ನಮ್ಮವರು ಹೊರಗಿನವರಿಗಿಂತ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ದನಿ ಎತ್ತಿದರು. ತ್ಯಾಗರಾಜರು, ಸ್ವಾಮಿ ತಿರುನಾಳರು ಇಂಥ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರ ರಚನೆಗಳನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ವಚನ ಗಾಯನ ಪರಂಪರೆ ದಾಂಗುಡಿಯಿಡಲು ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ದುಡಿದವರು ಅ.ನ.ಕೃ. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಾಯಕರಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಂದಿರಗಳು ಪರಭಾಷಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದ

ಅ.ನ.ಕೃ ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಗಳ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಇಂಥ ಹೋರಾಟಗಳು ಹಲವಾರು. ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳ ಯಾದಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ ಹಾಕುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅ.ನ.ಕೃ ಸಾಧನೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಲವೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಳುಗಟ್ಟಿಸಿರುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕ ನಿರಂಜನರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸಾಮಯಿಕ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

“ಅ.ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಹಲವು ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಯಾವುದು? ತನ್ನತನದ ಅವಿವಿಧ ಕನ್ನಡ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದು. ಸತ್ತವರಂತೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಜನ ಅ.ನ.ಕೃ ಜನವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಲವು ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡು ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ, ಗಳಗನಾಥರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹೆಸರು ಅ.ನ.ಕೃ”

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲೆಗೂ ಕುತ್ತು ಬಂದಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ಈ ಸಾಧನೆ ಕನ್ನಡ ಪರ ದನಿ ಎತ್ತಲು ಸಾಕಾಲಿಕ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಬರೆಯಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿ-ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಸ್ಮಾರಕ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮಾತು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಈಡೇರದ ಹಂಬಲವೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪುತಿನರಂಥ ಅದ್ವಿತೀಯ ಕವಿಗಳ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನಗಳು ನಿತ್ಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ತಾಣಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅ.ನ.ಕೃ ಅವರ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರದ ನಿವಾಸವನ್ನು ಸ್ಮಾರಕ ಭವನವಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ನಂತರ, ಹಲವಾರು ಕಾನೂನಿನ ತೊಡಕುಗಳ ನಂತರ ಅ.ನ.ಕೃ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನವೊಂದು ಲಭಿಸಿದೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಹೂರ್ತ ಕೂಡಿ ಬರಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಕೊಡುಗೆ ದಾನಿಗಳಾಗಿ ಇದನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅತಿಯಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾಗದು.

• • • •

ಕಸ್ತೂರಿ, ಜುಲೈ ೨೦೧೪

೨೩. ಅಂತರಂಗದ ಖಾಸಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು...

✍️ ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ

ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ವನವಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಅಪ್ರಾಕೃತ ಘಟನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ! ಆದರೆ ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ವ್ಯಾಸರ ಕಥನವು ಮಂದ್ರ ಸ್ಥಾಯಿಯಾದದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಹರಿವಿಗಿಂತ ಮಡುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜೀವನ ಧರ್ಮದ ಚಿಂತನೆ ವ್ಯಾಸ ಮಹಾಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಅವನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕವಿಯಾದುದರಿಂದ ಕಥನದ ಹರಿವು ಮುಖ್ಯ; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಡುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅವನು ಹಿಂಜರಿವವನಲ್ಲ. ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದ ನೇರಿಳೆಹಣ್ಣಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಹಾಗೆ ಕಥೆಯ ಹರಿವನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕರಣವಾಗಿದೆ. ಒಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಧ್ಯಾನದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯೂ ಹೌದು.

ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದ ನೇರಿಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಮಧುಮಾಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದು ಗ್ರೀಷ್ಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಾಗ ಪಾಂಡವರು-ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದ್ರೌಪದಿ ಆಚರಿಸುವ ವ್ರತವೊಂದು ಇದೆ. ನೇರಿಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ಭೂಸುರರಿಗೆ ಬಾಗಿನ ಕೊಡುವ ಆಚರಣೆ ಅದು. ಬಾಗಿನ ಕೊಡುವವರೆಗೂ ದ್ರೌಪದಿ ಭೋಜನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಪಾಂಡವರು ಎಷ್ಟು ಸುತ್ತಿದರೂ ಒಂದಾದರೂ ನೇರಿಳೆಹಣ್ಣು ಅವರಿಗೆ ಆ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ರೌಪದಿಯ ಉಪವಾಸದ ಐದನೇ ದಿನ ಅದು! ಆ ದಿನ ಭೀಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೋದವನು ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಜಂಬುವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಆನೆಯಮರಿಯಷ್ಟು! ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಒಯ್ದರೆ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ವ್ರತ ಮುಗಿದು, ಆಕೆ ಪಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮ ತನ್ನ ಗದೆಯನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಅವಚಿಕೊಂಡೇ ನೇರಿಳೆ ಮರ ಹತ್ತಿ ಅಪ್ರಾಕೃತವೆನ್ನಿಸುವ ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಮರಿಯಾನೆ ಗಾತ್ರದ ನೇರಿಳೆ ಹಣ್ಣು ಅಪ್ರಾಕೃತವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಅಚ್ಚರಿಪಡುತ್ತಾನೆ. ಧೌಮ್ಯರಿಗಾಗಲೀ, ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗಿದ್ದ ಉಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಾಗಲೀ ಈ ಹಣ್ಣಿನ ನಿಗೂಢ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞನಾದ ಸಹದೇವ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದ

ನೇರಿಲೆ ಮರ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಣ್ಣರು ತಿಂದು ಮತ್ತೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಣ್ಣೆರೆದಾಗ ನೇರಿಲೆ ಹಣ್ಣು ಮರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತವರನ್ನು ಅವರು ಖಂಡಿತ ಶಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿ ಅಷ್ಟು ಮಹಿಮಾನ್ವಿತವಾದುದು. ಕಣ್ಣರ ಕೋಪದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅದು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಉಪಾಯ. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಿತ್ತ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕುಲಪುರೋಹಿತರಾದ ಧಾಮ್ಯರು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮೊರೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಮನೋವೇಗದಿಂದ (ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪ್ರಯೋಗ-ಮನವೇಗ) ಕೃಷ್ಣ ಪಾಂಡವರಿದ್ದ ಕಾಮ್ಯಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹೋದವಾರವಷ್ಟೇ ಬಂದು ಹೋಗಿದ್ದವನು. ಭಕ್ತರು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಬರಲೇಬೇಕಷ್ಟೇ? (ಸಮಯಾಸಮಯವುಂಟೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ನಿನಗೆ?-ಕನಕದಾಸರು). ನಾಳೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬೆವು ಎಂದು ದೇವರಿಗೇ ಹೇಳುವ ಧಾರ್ಮ್ಯವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸಬಲ್ಲ! (ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಾತು). ಹಣ್ಣಿನ ಸಮೇತ ಎಲ್ಲ ಜಂಬುವೃಕ್ಷದ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ 'ಅನುಕೂಲಧರ್ಮ'ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನೇರಿಲೆ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತೆ ರೆಂಬೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ! ಇದೂ ಅಪಾಕೃತವೇ! ಒಮ್ಮೆ ಕಿತ್ತ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತೆ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವುದು ಅದ್ಭುತರಮ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯೇ. ಧರ್ಮಜ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; "ಸತ್ಯವೇ ನನ್ನ ತಾಯಿ; ಜ್ಞಾನವೇ ತಂದೆ; ಧರ್ಮವೇ ಸೋದರ; ದಯೆಯೇ ಗೆಳೆಯ; ಶಾಂತಿಯೇ ಸತಿ; ಕ್ಷಮೆಯೇ ಪುತ್ರ!". ಹಣ್ಣು ಒಂದು ಮೊಳ ಎತ್ತರ ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತದೆ. ಭೀಮ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: "ಪರಸ್ತ್ರೀಯರು ನನಗೆ ತಾಯಿ ಕುಂತಿಯಂತೆ; ಪರಧನ ಮಣ್ಣಿನ ಸಮಾನ". ಹಣ್ಣು ಮತ್ತೊಂದು ಮೊಳ ಏರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: "ನಾನು ಸತತ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹಿ!". ಹಣ್ಣು ಮತ್ತೊಂದು ಮೊಳ ಮೇಲೇರಿದೆ. ನಕುಲ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: "ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಯಾದರೂ ಆತ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು". ಸಹದೇವ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: "ಶರೀರವು ಅನಿತ್ಯ; ಧರ್ಮಸಾಧನೆ ಇಹಪರ ಎರಡಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ". ಹಣ್ಣು ಮೇಲೇರುತ್ತಲೇ ಹೋಗಿದೆ!

ಕೊನೆಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸರದಿ. ಅವಳು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಹಣ್ಣು ರೆಂಬೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಡುವುದು! ಆಗ ಕಣ್ಣರ ಶಾಪಭೀತಿಯಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಪಾರಾಗುತ್ತಾರೆ!

ದ್ರೌಪದಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ: "ಸೋದರನಾಗಲೀ, ತಂದೆಯಾಗಲೀ, ಸುತನಾಗಲಿ ವನಿತೆಯರ ಮನವು ಭ್ರಮೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು!". ನೇರಿಲೆ ಹಣ್ಣು ಒಂದಂಗುಲ

ಮೇಲೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ ನಸುನಗುತ್ತಾ "ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಏನುಂಟು ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಪತಿಗಳೇಶ್ವರನಾಚ್ಛೆಯಿಂದವೆ
ಯತಿಶಯದಲೈವರು ಮನಸ್ಸಿನ
ಮತದಲಾರಾಗಿಹುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಚಿತ್ತದಲಿ
ಪೃಥುವಿಯಲಿ ಪರಪುರುಷರನು ದು
ರ್ಮತಿಯಲೊಡಬಡುವವಳು ಸತಿಯೇ
ಸತತ ಕರುಣಾಕರಯೆನಲು ಫಲ ತಾವನಡರಿದುದು||

ದ್ರೌಪದಿಯ ಈ "ಅಂತರ್ನಿವೇದನೆ"ಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿದ್ದ ಆರನೇ ಪುರುಷನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದುದು. ಯಾರು ಆ ಆರನೇ ಪುರುಷ? ಪಾಂಡವರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಕೃಷ್ಣನೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ದ್ರೌಪದಿಯೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥನದ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಈ ಒಳ-ಉಳುಕು ಹಾಗೇ ಜಾರಿ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ಆರನೆಯವ ಕೃಷ್ಣನೇ? ಕರ್ಣನೇ? "ಪರಪುರುಷನನು ದುರ್ಮತಿಯಲೊಡಬಡುವವಳು ಸತಿಯೇ?" ಎಂದು ದ್ರೌಪದಿ ತನ್ನನ್ನು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ತಾನು ಒಳಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸೆಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನೂ ಆಕೆಯನ್ನು "ಪತಿಭಕ್ತೆಯರಿಗಧಿದೇವಿ" ಎಂದು ಕೈವಾರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಚಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತಲಾಗಿರುವ ನಿತ್ಯಸ್ಮರಣಾರ್ಹೆಯಾದ ಈ ದ್ರೌಪದಿಯ ಒಳಮನಸ್ಸಿನ ಕಥೆ ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ? ವ್ಯಾಸರು ಈ ಕಥೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾದರೂ ಏಕೆ? ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾದರೂ ಏಕೆ? ಉಳಿದ ಪಾಂಡವರು ತಾವು ನಂಬಿದ್ದ ಜೀವನತತ್ತ್ವದ ಅಥವಾ ನಂಬಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು; ದ್ರೌಪದಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ತತ್ತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲ; ಅವಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದು ತನ್ನ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಬೂದಿಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡದಂತೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಒಳಬಾಳ ಸತ್ಯವನ್ನು. "ಅನುಕೂಲಧರ್ಮ"ದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ? ಕೆಲವು ಗೂಢಗಳನ್ನು ಗೂಢಗಳನ್ನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರನಾದವನ ಜನ್ಮದಿದ್ದ ಹಕ್ಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಜಂಬುನೇರಿಲೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ನಮಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆಯೇ? ಅಂತರಂಗದ ಖಾಸಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ದೈವವೂ ಇಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತುತ್ತಿದೆಯೇ?

• • • • •

೨೪. ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

✍️ ಡಾ|| ಸಣ್ಣವೀರಣ್ಣ ದೊಡ್ಡಮನಿ

-ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವರ ನುಡಿ-

ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೀಜ
ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ
ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ಫಲ ಕೊಡುವುದು.

-ನನ್ನ ನುಡಿ-

ಹದನೋಡಿ ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ ಸಸಿ
ಜಗನೋಡಿ ಕಲಿತ ಮನ
ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ಬೆಳಕು ಕಾಣುವುದು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಲಿತ ಬದುಕು ತುಂಬ ಭಾರವೆನಿಸಿದೆ. ನನ್ನವರಿಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಊರಾಚಿ ಬದುಕಲು ಬಿಟ್ಟು ಭಾರವೆನಿಸಿದರೆ, ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಊರೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇಂದು ಈ ಊರು, ನಾಳೆ ಮತ್ತೊಂದು ಊರು, ನಾಡಿದ್ದು ಇನ್ನೆಲ್ಲೋ... ಎಂದು ಭಾರವೆನಿಸಿದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರ ಸಮಸ್ಯೆಯ - ಮನೆ, ಮಂದಿರ, ಓಣಿಗಳ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ, ಹಳ್ಳ, ಬಾವಿಗಳ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನವರು ಹಾಯ್ದುಹೋದರೆ ಮೈಲಿಗೆ ಎಂದೊರಗುವ ಜನ, ನನ್ನವರಿಗೆ ಕೈ ತಾಗದ ಹಾಗೆ - ತುತ್ತು ರೊಟ್ಟಿ, ಗುಟುಕು ನೀರು, ಅಳಿದುಳಿದ ದವಸಧಾನ್ಯ ಕೊಟ್ಟಾರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ (ಅಲೆಮಾರಿ ಬದುಕಿಗೆ) ಊರಾಚಿಯೂ ಜಾಗೆಯಿಲ್ಲ, ಓಣಿಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು, ಅಗಸೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ದೇವಿ ಬುಟ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ದುರು ಮುರು ಎಂದು ತುಸು ಸದ್ದು ಮಾಡಿ, ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳು ಬಾರೋಲಿನ ಚಾಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಬಾಸುಂಡೆ ಬರುವಂತೆ ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಣೆ ದುಡ್ಡು, ಅರ್ಧ ರೊಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಕೇಕಿ ಹಾಕಿ ಆರ್ಪಟಿಸಬೇಕಿದೆ. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಇಂಚಿಗೊಂದರಂತೆ ಇರಿದುಕೊಂಡು ನೆತ್ತರಿನ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು (ದೇಹದ ತುಂಬ) ಬಿಡಿಸಿ ಗಡಗಡ ನಡುಗಿ ಕಣ್ಣಾಯಿಗಳ ಅಗಲಿಸಿ ಹಸಿದು ಹೊಟ್ಟೆ ತೋರಬೇಕಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ತುತ್ತಿನ

ಚೀಲ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. “ಅನ್ನ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಇನ್ನು ದೇವರು ಉಂಟೆ” ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲದ ದೇವರುಗಳ ವೇಷಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂದಿ ಆಯ್ದು ನಡುಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದೇವರುಗಳ ಸರಮಾಲೆ ನೇತುಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಬೇಕಿದೆ.

ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುರುತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ದಲಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದರೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬುಡ್ಡ ಜಂಗಮ, ಚನ್ನದಾಸರ, ದಕ್ಕಲಿಗ, ದೊಂಬರ, ಗೋಸಂಗಿ, ಹಂದಿಜೋಗಿ, ಕೊರಮ, ಮದಾರಿ, ಮಾಂಗಗಾರುಡು, ಸಿಂದೊಳ್ಳು, ಸುಡಗಾಡು ಸಿದ್ದ ಅಥವಾ ಮಸಣಜೋಗಿ, ಶಿಲ್ಕೇಕ್ಕಾತರು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಪರ್ಯಾಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಡವಿ ಚಿಂಚೇರ, ಪಾರ್ಥಿ, ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸೀಯಾ, ಹಕ್ಕಿ ಪಿಕ್ಕಿ, ನಾಯಕ (ಮಂಡ್ರು) ಮತ್ತು ರಾಜೇಗೊಂಡ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಲೆಮಾರಿ ಕುರುಬ, ಬೈಲ ಪತ್ತಾರ, ಕಂಚೆರಭಾಟ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ, ಗೊಂಧಳಿ, ಘಿಸಾಡಿ, ಹೆಳವ ಸಿಕ್ಕಗಾರ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಗಾರ ಎನ್ನುವ ಸಮುದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ದುದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಿಲ್ಕೇಕ್ಕಾತರ ಪರ್ಯಾಯ ಪದ ಕಿಳ್ಕೇಕ್ಕಾತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ಪ್ರಮಾದಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ, ಅಭಿಯಾನ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯ ಇದುವರೆಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಆಗಿರಲಾರದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಆಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಗೋಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಚಳುವಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಂತೂ ತುಂಬ ಹೇಯವೆನಿಸಿದ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳ ಬಾಳು ಬದಲಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? - ಈ ಯೋಚನೆ ಕಾಡಿ ಇಂಚಿಂಚು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆಳುವವರಿಗೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಓಟಿನ ಸಂಖ್ಯಾಬಲದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಏನೆಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯಗಳ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಅನ್ನ ಭಾಗ್ಯ, ಕ್ಷೀರ ಭಾಗ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಭಾಗ್ಯ, ತಾಯಿ ಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶುಭ್ರತೆಯ ಖಾದಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾದರೂ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ ಕ್ಷೀರವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಲೆಮಾರಿ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಸಾಂಘಿಕ ನೆಲೆಯಂತೂ ದೂರದ ಮಾತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಓಟಿನ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ

ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಊರೂರು ತಿರುಗುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಗಗನ ಕುಸುಮವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೆನೆದರೆ ಕಂಬನಿಗಳು ನಾವು ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಯ್ಯಿ ತಪ್ಪಡೆಯಾಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೇಳುವ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ, ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಾನವೀಯತೆ ಅಂಟಿದ್ದರೆ ಹೃದಯ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನ್ನುವುದು.

ನಮ್ಮ ಎಡಬಲಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಂದಣದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವೇನೋ ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಅದೇ “ದಲಿತ ಧ್ವನಿ”. ಅಲೆಮಾರಿ ಬಂಧುಗಳ ಬದುಕು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಲಾರದ್ದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವನಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ದಲಿತ ನಾಣ್ಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಚಳುವಳಿಯು ಅಲೆಮಾರಿ ಬದುಕಿಗೆ ಬಲ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಆಶಯ.

ಸಂವೇದನಾ ಶಕ್ತಿ ದೇವನೂರರ ಚಿಂತನೆಯಂತೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಮೂಲವೆಲ್ಲಿ? ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಜಾತೀಯತೆಯ ಭೂತಗಳನ್ನು ಈ ನೆಲದಿಂದ ದೂರ ಓಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವು ಜಗದೆ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೇ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಒಂದಲ್ಲ ನೂರಾರು, ಅದರಲ್ಲೂ ರಾಜ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಬೇತಾಳನ ಕಥೆಯಂತೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಕಿತ್ತಾಟ ನಡೆದರೂ ಇದರ ಫಲ ದಕ್ಕುವುದು ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರಿಗೇ. ಊರಾಚೆಯ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಜಗಳವಾದರೆ ಈ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಮೇಲು ಕೀಳು ಏನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಆಗದೆ ಇವರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ದೂರ ಎಸೆಯಲ್ಪಡುವರು. ಇವರ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಬಗೆಹರಿಯದೆ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿರುವವನ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಭದ್ರಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸಂಕುಚಿತತನವನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಾನಿ, ನಮ್ಮ ತಲೆ ಸಹಸ್ರ ಚೂರಾಗುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಚಳುವಳಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕಿಂತ ಹೀನಾಯವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದಿಷ್ಟು ಅವಲೋಕಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಇದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ೨೩ ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ದಾಖಲಾಗಿರುವುದನ್ನು, ಆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೋಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಲ

ನೀಡಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಅವುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಶೋಚನೀಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅದರ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ರವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಳುವಳಿ – ಬರಹವಾದ ಬಗೆ

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಾಯ್ನದ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಎನ್ನುವುದಿದೆ. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಎಂಬುದು ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ರೂಢಿ, ತೀವ್ರ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗೊಂಡ ಆ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಪ ತಾಳಿದ್ದು. ದೀನ ಮಾನವರ ಮಮತೆಗಾಗಿ ತಾಯ್ನದ ಅಂತಃಕರಣದ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ ರೂಪತಳೆದಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಕಾಲವು ನುಂಗಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಸಂಗತಿ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಚರಿತ್ರೆಯ ಒಡಲ ಸೀಳಿ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಬೆಳಕು ಅಂಬೇಡ್ಕರರಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಷ್ಟು ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಡೆದಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ವಾಹಿನಿಯಿಂದ ಹೊರ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಆಶಯದಂತೆ ಚಳುವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯತನ ಪಡೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ಪೋ|| ಕೆ. ನಾಗರಾಜಪ್ಪ ಅವರು ವಿವರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಎಲ್ಲ ಚಳುವಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ದಲಿತರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದರು. ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿಸಿದ ಕಿಡಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರರಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರ ಸಂಘರ್ಷ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿತು. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ದಲಿತರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿಯಲು ಕರೆಕೊಟ್ಟರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಂಚೂಣಿಯ ನಾಯಕರಾಗಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದರು. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ

ಜನ ಅವರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಲ್ಲಾಳಿ ಎಂದು ಅವಮಾನಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗಲಿಲ್ಲ, ಎಂದೂ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರೊಂದಿಗೆ ರಾಜಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಪೊಳ್ಳುತನವನ್ನು ಬಯಲುಮಾಡಿದರು. ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಮೋಸಗಾರರು, ಅವರನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನಂಬಕೂಡದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವಿಷವರ್ತುಲವೇ ಅಸ್ವಶ್ಯತೆಯ ಮೂಲವೆಂದು ಅವರನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.

ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ದಲಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ, ಅಸ್ವಶ್ಯತೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಸಮಾನತಾ ತತ್ವದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡರು. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗಿಂತ, ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದ, ಬೌದ್ಧ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ದಲಿತರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅಂದಿನ ದಲಿತೇತರು ತಮ್ಮ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನುಮಾನವೆನಿಸಿ ತಮ್ಮ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ದಲಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಲಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಏಕತ್ರಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ದಲಿತರು ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ, ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಆಯುಧವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ದಲಿತರು ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತವೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿ, ದಲಿತರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರು. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಶಾಸನಸಭೆ, ಲೋಕಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿ, ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವೇ ಉಜ್ವಲವಾಗುವ ಕನಸು ಕಂಡರು. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕಿಂತ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿಯೇ ದಲಿತರು ಸುರಕ್ಷಿತರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾದರು. ಈ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಬದುಕಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೊಸ ದಲಿತ ಶಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬದುಕು ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಶ್ಯತೆಯ ನಿಷೇಧದ ಅಧಿನಿಯಮವಾಗಿ, ದಲಿತರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯಿತು. ದಲಿತರು ಗೌರವಯುತ

ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕರಾಗಿ ಬಾಳುವ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದರು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಪ್ರಾಂತ ಭೇದ, ಜನಾಂಗ ಭೇದ, ಭಾಷಾ ಭೇದ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭೇದಗಳಿಗೆ ದಲಿತರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅನ್ಯರ ನಿಂದನೆಗೆ ಸೊಪ್ಪುಹಾಕದೆ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕರೆಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ದಲಿತರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟದ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷರೆನಿಸಿದರು. ದಲಿತರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಡಾ|| ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ ಎನಿಸಿದರು. ಅಂಥವರ ಸ್ಥಾನ ತುಂಬುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬರುವುದೆಂತು? ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ನಂತರ ದಲಿತ ಪ್ಯಾಂಥರ್ ಎಂಬ ಚಳುವಳಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಂತರ ಅದು ಒಡೆದು ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ, ಮುಂದೆ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಹೊಸ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ಇದು ಆಂತರಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಅನುಕೂಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೆರೆದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ನಿಜ! ಇಂದು ಅದರ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುವುದು ತೀರಾ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಈ ದಲಿತ ಪ್ರಭಾತ್‌ಭೇರಿಯ ಹಿಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೂಗುವ ದಲಿತ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಸಾಂಘಿಕ ಪರದೆಯಿಂದ ಈ ಪಂಕ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ದೂರ ಸರಿದು ನಮ್ಮ ಬಲ ಕ್ಷೀಣಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ದಲಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಂದಿಗ್ಧ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಖೇದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಬಲಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗಳು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಬಣ್ಣದ ಮುಖವಾಡದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶಕ್ತಿಹೀನ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ತುಳಿಯುವ ಹುನ್ನಾರವನ್ನು ತುಸು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ರಾಜಕೀಯ, ಅಧಿಕಾರ ಈ ಚತುರ್ಮುಖ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಾಟ ತೀಡಿ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಕುರಿತ ಯಾವದೊಂದು ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲದ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಘಟನೆಯಂತಹ ಕನಿಷ್ಠ ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು

ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಬಲಿಷ್ಠರ ಪಾಲುವಾಡಿ ಭಿಕ್ಷೆಗಳಿರದಿರುವುದು ನೋವು ತರುವಂತಹ ವಿಷಯ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆಗೈದ ಹಿರಿಯರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗುವ ನೈತಿಕ ಹಕ್ಕು ಇರುವುದು ಇಂಥ ವಂಚಿತ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಬಲಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗಳು ತಾವು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆ, ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಪಂಗಡಗಳೆಂಬ ವಿಷಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ (ಅವರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು) ಭಿದಗೊಳಿಸಿ ಒಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಒಳಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ನಮ್ಮ ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರಿಂದ ಹಿರಿಯರವರೆಗೂ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ತುಂಬ ಅಗತ್ಯ. ಇಂಥ ಒಂದು ಸಾರ್ಥಕ ಜಾಗೃತಿಯತ್ತ ತಮ್ಮ ನೋವನ್ನು ತಳಮಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ನೆಲೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಹೊತ್ತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯದ ಯುವಕರು ಸಂಘಟನೆಯ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಫಲವೆಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಭಲ ತೊಟ್ಟು, ದಲಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯ ಸಾಹಸಕ್ಕಿಳಿದು, ಅತ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಸಂತಸ ತರುವಂತಹ ಸಂಗತಿ.

ನಮ್ಮ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ದಲಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಳಾಸ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಂದ ಅಕ್ಷರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ಬಂಧು-ಬಳಗದವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಗತಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿದೆ.

ಈ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ದಲಿತ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ನೋವು, ಹತಾಶೆ, ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಒಂದೂರು, ಒಂದು ಸೂರು ಕೂಡ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ನಗರಗಳ ಕೊಳೆಗೆರಿಯ ಕೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಗ್ರಾಮಗಳ ಪಾಳು ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರ ಪಾಡು ಹೇಳತೀರದು. ನಗರದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದರೂ ನಾಗರಿಕರಾಗದೆ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದೂ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಾಗದೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ವಿಲವಿಲ

ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳ ದಾರುಣ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ನಮ್ಮ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಇದನ್ನು ಒಳಗುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ತನ್ನ ಮೆರಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಸಾಧಾರ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ೭೪೯ ವಿಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸುಮಾರು ೧೧ ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಜನ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವೆಂದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ೭೨ ಬಗೆಯ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತದನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ೫೯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬದುಕುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೀಸಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

‘ಅಲೆಮಾರಿ’ ಪದ

‘ಅಲೆಮಾರಿ’ ಎನ್ನುವ ಕನ್ನಡ ಪದಕ್ಕೆ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೋಮಾಸ್ ಎಂದು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಮ್ಯಾಡ್ ಎಂದು, ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೇವಿನ್, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಮೊಕ್ಕನ್, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುಬೋತು, ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ತೆಂಡುಳಿ, ಮಲೆಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ತೆಂಟಿ, ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಭಟಕ್ಯಾ, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿ, ಘುಮಂತು ಎಂದು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದವರು, ಸಂಚಾರಿಗಳು, ಪರೂರಿನವರು, ಬಿಡಾರದ ಜನ, ವಲಸಿಗರು, ಗುಳೇ ಹೊರಡುವವರು ಎಂದೆಲ್ಲ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರೆಂದು, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪಿಚ್ಚೈಕಾರರೆಂದು, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕಾರಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕು-ದೆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವ ಜನ ಇವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೧. ಬೇಟೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಳಗಿಸುವಿಕೆ, ಪ್ರದರ್ಶನ, ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ, ದೈವಾರಾಧನೆ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ, ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಹಗಲುವೇಷ, ಬುರ್ರಕಥಾ, ಗೊಂದಳ, ದಾಸರಪದ, ಡೊಂಬರಾಟ. ಬಯಲಾಟ,

ತೋಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಮಾರಮ್ಮ ದೈವಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟ, ಅವುಗಳ ರಿಪೇರಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವುದು.

೧. ನಿರಾಡಂಬರ, ನಿಷ್ಕಪಟ, ಸರಳ, ಸಹಜ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳು, ಅತಿಯಾದ ಮೌಢ್ಯ, ಬಂಡವಾಳ ಶೂನ್ಯ, ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವುದೇ ಕಾಯಕ.
೨. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಆರಾಧಕರು ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು, ಸರ್ವಚೇತನವಾದಿಗಳು.
೩. ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಬಳಕೆ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಮುರುಗ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆ.
೪. ಗುಡಿ-ಗುಂಡಾರಗಳ ಪಾಳು ಜಾಗೆ, ಬಯಲಿನ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ, ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಾಸ.
೫. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಣದ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನ ಒರಟಾದ ಕೂದಲು, ತೊಳೆಯಲಾಗದ ಬಟ್ಟೆ-ಬರೆ.
೬. ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾಳ-ತಂಬೂರಿ, ಬಗಲಿಗೊಂದು ಜೋಲಿಗೆ.
೭. ಭವಿಷ್ಯದ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಸದ್ಯದ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ವಿಳಂಬ.

ಇಂತಹ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುರುತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ದಲಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದರೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬುಡ್ಡ ಜಂಗಮ, ಚನ್ನದಾಸರ, ದಕ್ಕಲಿಗ, ದೊಂಬರ, ಗೋಸಂಗಿ, ಹಂದಿಜೋಗಿ, ಕೊರಮ, ಮದಾರಿ, ಮಾಂಗಗಾರುಡು, ಸಿಂದೊಳ್ಳು, ಸುಡಗಾಡು ಸಿದ್ಧ ಅಥವಾ ಮಸಣಜೋಗಿ, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತರು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಪರ್ಯಾಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಡವಿ ಚಿಂಚೇರ, ಪಾರ್ಥಿ, ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸೀಯಾ, ಹಕ್ಕಿ ಪಿಕ್ಕಿ, ನಾಯಕ (ಮಂಡು) ಮತ್ತು ರಾಜೇಗೊಂಡ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಲೆಮಾರಿ ಕುರುಬ, ಬೈಲ ಪತ್ತಾರ, ಕಂಜೆರಭಾಟ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ, ಗೊಂಧಳಿ, ಫಿಸಾಡಿ ಹೆಳವ ಸಿಕ್ಕಗಾರ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಗಾರ ಎನ್ನುವ ಸಮುದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ದುದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತರ ಪರ್ಯಾಯ ಪದ ಕಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ಪ್ರಮಾದಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ, ಅಭಿಯಾನ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು

ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯ ಇದುವರೆಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಆಗಿರಲಾರದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಆಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಗೋಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಚಳುವಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ದಿಕ್ಕು ದಿಸೆಯಿಲ್ಲದ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ನೆಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸದ್ಯ ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಟೆಂಟ್ ಊರಿರುವರೋ, ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬದುಕುವಂತೆ ಸೂರು ಒದಗಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಡ ತರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಂಘಟನೆ, ನಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು. ಹೀಗಾದಾಗ ಸಂಘಟನಾ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಂತಹ ಹೊಸ ರೂಪಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಇಂತಹ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಹೊಸತು, ಜುಲೈ ೨೦೧೪

೨೫. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಶತಮಾನೋತ್ಸವ

✍ ಕೋ. ಚಿನ್ನಬಸಪ್ಪ

ದಿನಾಂಕ ೦೫-೦೫-೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು' ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿದೆ.

೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮಹನೀಯರು ಇದ್ದರು? ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯದು. ೧೯೧೫ ರಿಂದ ೧೯೪೬ರವರೆಗೆ ಕೇವಲ ಐದು ಜನ ಮಹನೀಯರು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ೫೦ ಜನ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಲು ಇಷ್ಟವಿದ್ದವರು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲವೋ! ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಗ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವಾಗಿದ್ದ ಅನಾಥ ಶಿಶು.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಆದಿ ಸದಸ್ಯರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಜಾಗವೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ರಾಜಮಂತ್ರ ಪ್ರವೀಣ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲವು ಮಿತ್ರರು ಶಂಕರಪುರದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಂತ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಅರಸರಾದ ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಉದಾರ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸದಸ್ಯರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅವರು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಹುಭಾಗ ಮಹಾರಾಜರಿಂದಲೇ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ (ಆಗ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಚುನಾವಣೆ ಇರಲಿಲ್ಲ) ಅವರಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿಯೇ ಇವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸದಸ್ಯರು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆರೆಯುವಂತೆ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಬಹುಶಃ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕಾಲ ಶತಮಾನ ಈ ಪರಿಷತ್ತು ಮೇಲ್ದಾಟಿಸಿದ ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ

ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವರೇನು ಮಾತನಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸೀಮಿತ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸೀಮಿತ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರವೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣದ ನಂತರವೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಮೇಲ್ದಾಟಿಸಿದ ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕಾಲ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ, ಕೇವಲ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ಮಹನೀಯರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆಗಿನ ಆ ಮಹನೀಯರು ಪುರಾತನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲೇಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಅಚ್ಚುಕೂಟವನ್ನು ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಪ್ರೊ|| ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರ ಈ ಉದಾರ ದಾನ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಧನಸಹಾಯದಂತೆ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವರು ಭದ್ರವಾದ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆ ಅಚ್ಚುಕೂಟ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ನೂರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣೀಯ ಘಟನೆ. ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅಚ್ಚುಕೂಟವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈಗಿನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಅಂಥ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಾಡಿಟ್ಟು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬಾರದ ನಿರುಪಯುಕ್ತ, ನಿರ್ಜೀವ 'ಜಡವಸ್ತು' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೊದಲ ಕಾಲ ಶತಮಾನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ ಇತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದಲೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದೂ, ಅವರೇ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದರೆ ಆಗಿನ ಆ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಸಮಯ, ಶ್ರಮ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿದ್ದ

ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರು ಎಂಥ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಳೆಯಲು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೋಘವಾದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿ ಹೊಂದಿ 'ದಿವಾನ'ರೇ ಆಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸೇವೆಗೆ ನಿಂತರು. ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ, ಉಳಿವಿಗಾಗಿ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಮುಂತಾದ ಮಹನೀಯರು ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಶ್ರೀ ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, ಜಿ. ನಾರಾಯಣರಂಥವರು ಸ್ಮರಣೀಯರು.

ಈ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ನುಡಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು? ಒಂದು ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ೧೯೧೫ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ೮೦ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಜರುಗಿಸಿರುವುದು. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆಗಿರಬಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ, ಅಭಿರುಚಿ, ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ತನ್ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಾಡು ಮತ್ತು ನುಡಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು, ಗರಿಮೆಯನ್ನು ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿರಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ, ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಜನಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಸರಕಾರ ಈಗಿನಂತೆ ಲಕ್ಷ / ಕೋಟಿ ಧನ ಸಹಾಯವನ್ನೇನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಮೂಲಪುರುಷರೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗತವೈಭವವನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಆಗ ಎದುರಾಗಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಜನರಲ್ಲ ಒಂದೇ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಏಳಿಗೆಯಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ತರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟದಾಯಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಈ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಕನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನರು ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ೧೯೪೦ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದ, ನಿರುಪದ್ರವ, ಹೋರಾಟವಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಪರಿಷತ್ತು ಮಾಡಿದ ಆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ ಗೊತ್ತುವಳಿಯಿಂದ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಮ್ಮ ಬರಹಗಾರರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಗೊತ್ತುವಳಿಯು ಮಂಜೂರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಆಂದೋಲನ ಅಥವಾ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಹೂಡುವುದು ಈ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೊ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳೊ ಏಕೀಕರಣದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು, ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗಲೂ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಲಿ ತೀವ್ರ ಚಳವಳಿ ರೂಪದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಮನವಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪದ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ೫೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಕುವೆಂಪು ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳು, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರಂಥ ಕೆಲವು ನಾಯಕರು ಏಕೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅಚಲ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬರಹದ ಮೂಲಕ, ಭಾಷಣದ ಮೂಲಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅ.ನ.ಕೃ. ತಿ.ಶಾ. ಶರ್ಮ ಮುಂತಾದವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವಾಗ ಪರಿಷತ್ತು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು

ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದು ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಬೇಕಾಗುವ ಸಣ್ಣ ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ, ಬೃಹತ್ ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು ಪೊ|| ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯರವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಹಾಗೂ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಬರೆದ ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಹೊಸ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಕೆಲಸವೆ. ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಈ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಕೆಲಸವಲ್ಲದೆ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಇರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಇದು ಸ್ಮರಣೀಯ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿ, ಕ್ಷಯಗಳಿರುವಂತೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಥ ವೃದ್ಧಿ, ಕ್ಷಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಉತ್ತಮ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪದಾಧಿಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಗಾಧವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಸರಕಾರದಿಂದ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಸವಿನಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಯಶಸ್ಸು ಶ್ರೀ ಜಿ. ನಾರಾಯಣರು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಡವಿಡಾಗ ಅಥವಾ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಡಾಗ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದವು. ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಶಾಮಸುಂದರ್ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಆಡಳಿತೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಸರಕಾರ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀ ಐ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ ಅವರನ್ನು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗರಚನೆಯನ್ನು, ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ತದನುಗುಣವಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪರಿಷತ್ತು ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ಈಗ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ೨ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಜನ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾದ ಕಳಕಳಿ, ನಿಷ್ಠೆ, ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರಿಗೆ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಓದು ಬರಹ ಬಲ್ಲವರು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟೋ ಸಹಸ್ರಾರು

ಜನ ಕನ್ನಡ ಓದು ಬರಹ ಬಾರದವರನ್ನು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲೋದ್ದೇಶವೆ ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆಗಬಾರದೆಂಬ ಒಂದು ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಂಗರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವುದು ಕ್ಷೇಮ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗರ ಏಕಮಾತ್ರ 'ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯೆಂದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಮೋಘವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಠಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸರಕಾರದ ನೆರವಿನಿಂದಲೇ ಆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಬದುಕಿದೆ, ಬಾಳಿದೆ, ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಧನ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮರ್ಜಿಯಿಂದಲೇ ಬಾಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಕೃಪಾಪೋಷಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಈಗ ಈ ಪರಿಷತ್ತು ಮಾಡಿರಬಹುದಾದ ಕೆಲಸ. ಸಾಧಿಸಿರಬಹುದಾದ ಪ್ರಗತಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೇ (ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ) ಆಗಿದೆ. ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೂ ಕೈ ತುಂಬಾ ಸಂಭಾವನೆ, ಸಂಬಳಕ್ಕೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪರಿಷತ್ತಿನ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ೧೦ ಕೋಟಿ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆ, ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬಹುದು.

೨೬. ಮಹಿಳೆ: ಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ?

✍️ ಸಿ.ಜಿ. ಮಂಜುಳಾ

ಸ್ತ್ರೀಯ ದೇಹವೆಂಬುದು ಲೈಂಗಿಕ ಭೋಗ ವಸ್ತು ಎಂಬಂಥ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಇಂದು ನೆನ್ನೆಯಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟ, ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ದುಗುಡಗಳು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಮುಂದು ವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರ್ತಿ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯ ಈ ವಚನ

ಬಟ್ಟಿಯ ಮೊಲೆಯ, ಭರದ ಜವ್ವನದ

ಚೆಲುವ ಕಂಡು ಬಂದಿರಣ್ಣಾ !

ಅಣ್ಣಾ, ನಾನು ಹೆಂಗೂಸಲ್ಲ !

ಅಣ್ಣಾ, ನಾನು ಸೂಳೆಯಲ್ಲ !

ಅಣ್ಣಾ, ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕಂಡು

ಆರೆಂದು ಬಂದಿರಣ್ಣಾ ?

ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲದ ಮಿಕ್ಕಿನ ಪುರುಷನು

ನಮಗಾಗದ ಮೋರೆ ನೋಡಣ್ಣಾ

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಸ್ಥಿತೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ದೇಹ ಎಂಬಷ್ಟಕ್ಕೇ ಇಳಿಸಿ ಕಾಣುವ ಈ ಪರಂಪರೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಡಿದೆ. ಹೊಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಇಂತಹ 'ಎಕ್ಸ್ ರೇ ದೃಷ್ಟಿ' ದೊಡ್ಡದಾಗೇ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬರೀ ದೇಹವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ೮೦, ೯೦ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರೋಧದ ದನಿಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದು ಲೈಂಗಿಕ ಸರಕೀಕರಣ (ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿಫಿಕೇಷನ್) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೊಡ್ಡದಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಗಮದ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ದೃಶ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಆವರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನು ಲೈಂಗಿಕ ಸರಕಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಹದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಲು ಭಾಷೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇಂದಿನ ಯುವಜನತೆಗೆ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತಹ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹದೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ದೇಹದ ಸರಕೀಕರಣದ

(ಆಬ್ಜೆಕ್ಟಿಫಿಕೇಷನ್) ವಿರುದ್ಧ ಬಾಲಿವುಡ್ ಚಿತ್ರನಟಿ, ೨೭ ವರ್ಷದ ದೀಪಿಕಾ ಪಡುಕೋಣೆ ದನಿ ಎತ್ತಿದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು.

ಪ್ರಮುಖ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ 'OMG'-ದೀಪಿಕಾ ಕ್ಲೀವೇಜ್ ಷೋ' (ಓ ಮೈ ಗಾಡ್-ದೀಪಿಕಾ ಎದೆಸೀಳಿನ ಪ್ರದರ್ಶನ) ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮೆಯಡಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು. ಇದು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತಿಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಮೂಲಾಗಿರುವ ಪುಕ್ಕಟೆ ಇಣುಕು ಕಾಮುಕತನವಲ್ಲದೆ (ವಾಯರಿಸಂ) ಬೇರೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ದೀಪಿಕಾ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. ಎತ್ತರದ ಕ್ಯಾಮರಾ ಕೋನದಿಂದ ತೆಗೆದಂತಹ ಚಿತ್ರ ಅದು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಳೆಯದು ಬೇರೆ. ಆಗ ಇದನ್ನು ದೀಪಿಕಾ ಅಭಿನಯವಿದ್ದ 'ಚಿನ್ನೈ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್' ಚಿತ್ರದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ದೀಪಿಕಾ 'ಹೌದು. ನಾನು ಮಹಿಳೆ. ನನಗೆ ಸ್ತನಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ಎದೆ ಸೀಳಿದೆ! ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ!?' ಎಂದು ಟ್ವಿಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಖಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಆನಂತರ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಪೇಜ್‌ನಲ್ಲಿ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಿಪಡಿಸಿ ಈ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷ.

'ನನ್ನ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೇನೂ ಮುಗ್ಧಳಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದೂ ದೀಪಿಕಾ ಬರೆದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧೀನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಭೋಗ ವಸ್ತುವಾಗಿ ನೋಡುವಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂತರ್ಗತ ಭಾಗವಾಗಿರಬೇಕಾದ ವಿಪರ್ಯಾಸ ದೀಪಿಕಾ ವೃತ್ತಿಯದಾಗಿದೆ. ಇದು ತಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲ್ಟೆರಳವರೆಗೂ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಒಂದು ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ನಗ್ನವಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಇವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಿಡುವುದು ನಟಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಆಯ್ಕೆ. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದು ರೋಲ್ (ಪಾತ್ರ); ರಿಯಲ್ (ವಾಸ್ತವ) ಅಲ್ಲ. ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ನನ್ನ ದೇಹ ಸೆಲಬ್ರೇಟ್ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಲು ನಾನು ಹಿಂಜರಿದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಚಿತ್ರರಂಗ ಹಾಗೂ ನಿಜಜೀವನದ ಮಧ್ಯೆ ಗೆರೆ ಎಳೆಯಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಲು ದೀಪಿಕಾ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ನನ್ನ ಕಾಳಜಿ ಏನೆಂದರೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಶಾರುಖ್ ಖಾನ್ ಅವರ ಲೆ ಪ್ಯಾಕ್ ಅಥವಾ ಇತರ ಮಹಿಳೆ ಅಥವಾ ಪುರುಷನ ಅಂಗರಚನೆ (ಅನಾಟಮಿ) ಜೊತೆಗೆ ಇದನ್ನು ಗೊಂದಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಸಬಲಿಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓದುಗರು ಅಥವಾ ವೀಕ್ಷಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಂತಹ ಹಿನ್ನಡೆಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿರುದ್ಧವಷ್ಟೇ ನಾನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ದೀಪಿಕಾ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ನಟನ ಲೆ ಪ್ಯಾಕ್ ಆಬ್ಸ್ ನೋಡಿ ದಂಗಾಗುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಆತ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಪುರುಷನ ತೊಡೆ ಸಂದಿಗೆ (ಕ್ರಾಚೆಡ್) ಝೂಮ್ ಮಾಡಿ ಅಭಿರುಚಿಹೀನ ಶಿರೋನಾಮೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೆ?’ ಎಂಬಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ದಿಟ್ಟತನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ ದೀಪಿಕಾ.

‘ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ಘನತೆ ಹಾಗೂ ಗೌರವ ತೋರಿಸಿ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ’ ಎಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ದೀಪಿಕಾ ಪಡುಕೋಣೆ ಮಹಿಳಾ ಪರ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಗಂಭೀರವಾದ ಕಾಳಜಿಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿಯಾಗುವ ‘ಪರ್ಯಾಯ ಸಿನಿಮಾ’ದಿಂದ ಬಂದ ಅಭಿನೇತ್ರಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಚಿತ್ರರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಬಾಲಿವುಡ್‌ನ ಯಶಸ್ವೀ ತಾರೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು. ಹೀಗಾಗಿ ದೀಪಿಕಾ ಎತ್ತಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ವಾಗ್ವಾದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ದೀಪಿಕಾ ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರಾದೋಲನದ ಸ್ವರೂಪವೂ ದಕ್ಕಿತು. ಟ್ವಿಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ೨೦.೨೫ ಲಕ್ಷ ಫಾಲೋವರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ದೀಪಿಕಾ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾರುಖ್ ಖಾನ್, ಪ್ರಿಯಾಂಕಾ ಛೋಪ್ರಾ, ಆಮೀರ್ ಖಾನ್, ಕರಣ್ ಜೋಹರ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಾಲಿವುಡ್ ಪ್ರಮುಖರು ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಚಾರಾದೋಲನಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲ ತುಂಬಿದಂತಾಯಿತು.

ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಉಪಭೋಗ ವಸ್ತುವಾಗಿಸಿದೆ (ಕಮಾಡಿಫಿಕೇಷನ್) ಮನರಂಜನಾ ಉದ್ಯಮ. ಪ್ರಚೋದಕ ರಂಜನೆ (ಟೆಟಿಲೇಟಿಂಗ್) ಒದಗಿಸಲು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ‘ಐಟಂ ಗರ್ಲ್’ ಬೇಕು ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಕಿ

ಆರೋಪದಲ್ಲೆ ಸಿಲುಕಿದ ಬಾಲಿವುಡ್ ನಟಿ ಶ್ವೇತಾ ಬಸು ಪ್ರಸಾದ್ ಬದುಕು ಅತಿರಂಜಿತ ಸುದ್ದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದಷ್ಟು ಸಮಯವಾದರೂ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮಗಳತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಷ್ಟೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಆದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಪುರುಷರು ಪ್ರಚಾರದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಖಾಸಗಿತನ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸಮಾಜದ ದ್ವಿಮುಖ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ.

ಸ್ತ್ರೀತ್ವ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇವಲ ಜೈವಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಪೀಡಿತ ಎಂದರೆ ಅಂಗನೆ ಎನ್ನುವ ಪದ, ‘ದೇಹ’ ಹೊಂದಿದವಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಕೋಶ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಸ್ತನಗಳು ಜೈವಿಕವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಂತಹದ್ದು. ‘ಸ್ತನದಾಯಿನಿ’ ಕಥೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಮನ ತಟ್ಟುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳಿ ಲೇಖಕಿ ಮಹಾಶ್ವೇತಾ ದೇವಿ ಮಹಿಳೆಯ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ದೇಹ, ಕೆಲಸಗಿತ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ೨೫ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಹಸುಳೆಗಳಿಗೆ ಹಾಲೂಡುತ್ತಾ ನಂತರ ತನ್ನ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸ್ತನ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಿಂದ ಸಾಯುವ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳ ಆರ್ದ್ರ ಕಥೆ ಇದು. ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನು ಏನೆಲ್ಲಾ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಭೋಗದ ವಸ್ತುವಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಈ ಕಥೆ ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ತರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಗರ್ಭವೂ ಖರೀದಿಸುವವರ ಬಳಕೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಪುರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಕ್ರಮ, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ. ಮಹಿಳೆಯೂ ಪುರುಷ ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಒಂದು ವಸ್ತು ಎಂಬಂಥ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿಸ್ತೃತ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರೆಂದೂ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುಗಳಲ್ಲ. ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವವರು ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ತುಂಬುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ಮಾಯೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅರ್ಥವಾಗದ ನಿಗೂಢ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಹಿಳಾ ಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪುರುಷರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಲು ಸಮಾಜ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಪ್ರಗತಿವಿರೋಧಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬಂಥ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಾಲಿವುಡ್ ನಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಶೆರಾವತ್ ಅಮೆರಿಕದ ಮ್ಯಾಗಜೀನ್ 'ವ್ಯಾನಿಟಿ ಫೇರ್'ಗೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನೀಡಿದ್ದ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿ ವರದಿಗಾರರೊಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿಗೂ ಅವರು ಇಳಿದಿದ್ದರು ಆಗ ಸಹ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಬಗ್ಗೆ ಕಹಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಶೆರಾವತ್‌ಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿತ್ತು.

ಬಾಲಿವುಡ್‌ನ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆ. ಪರಿಣೀತಿ ಚೋಪ್ರಾ ಅವರನ್ನು ಬಾಲಿವುಡ್‌ನ 'ಆಯಂಗ್ರಿ ಯೆಂಗ್ ಗರ್ಲ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಹುಡುಗಿಯರು ಹರೆಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ 'ಅದನ್ನು' ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಗ ಶೋಷಿಸಿದ ಎಂದು ಅರಚಲು ಕಿರುಚಲು ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಏಕೆ' ಎಂಬಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ ವರದಿಗಾರನಿಗೆ ಛೋಪ್ರಾ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದರು. 'ಅದನ್ನು' ಎಂದರೆ ಏನು? ತಮ್ಮ ಚೂತೆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ..ನೀವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದೀರಾ? 'ಸ್ವಾರಿ..' ಇದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಹುಡುಗಿಗೆ ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದು ಅಗೌರವಾದದ್ದು' ಎಂದು ಛೋಪ್ರಾ ಆ ವರದಿಗಾರನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪತ್ರಿಕಾ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು.

ಆದರೆ, ಈ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಅಥವಾ ದೀಪಿಕಾ ಪಡುಕೋಣೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಶತಶತಮಾನಗಳ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಕೋಟಿಯೊಳಗೆ ನಗಣ್ಯವಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದಾದ ಕಟು ವಾಸ್ತವವೂ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದೆ.

ಬಾಲಿವುಡ್‌ನ ಕಿರಿಯ ತಾರೆಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಲಿವುಡ್‌ನ ಹಿಂದಿನ 'ಕನಸಿನ ಕನೈ' ಹಾಗೂ ಮಥುರಾದ ಬಿಜಿಪಿ ಸಂಸದೆ ಹೇಮಮಾಲಿನಿ ವಿಧವೆಯರ ಕುರಿತು ವಿವಾದಾತ್ಮಕವಾದ ಅಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳಗಳ ವಿಧವೆಯರು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬರ್ಥದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ವೃಂದಾವನ ಹೇಮಮಾಲಿನಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ೪೦,೦೦೦ ವಿಧವೆಯರು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ಕಪ್ಪುಚುಕ್ಕೆಯಾಗಿರುವ ವಿಧವಾ

ಸಮಸ್ಯೆಯಂತಹ ಗಂಭೀರವಾದ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಮಮಾಲಿನಿ ಮಾತನಾಡಿದ ರೀತಿಗೆ ಏನೆನ್ನಬೇಕು? ವಿಧವೆಯರು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದವರಾದರೇನು? ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಚಲನೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಘನತೆಯ ಬದುಕು. ಹೇಮಮಾಲಿನಿ ಹಿಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯಸಭೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದವರು. ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ನೇತಾರರಾಗಿರುವವರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪರಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ನಾಸ್ತಿಯಾದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ವಿರೋಧಿ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾನೇ ಸಫಲವಾಗಬಹುದು?

• • • •

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೨೩-೦೯-೧೪

೨೭. ಒಗಟಾಗಿಯೇ ಉಳಿದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ

✍ ಜಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ

ಮಾನ್ಯ ಡಾ|| ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಗತಿಸಿದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಣಿಪಾಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸಂಜೆ ಸುಮಾರು ೫.೪೫ಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮಾಧ್ಯಮದವರಿಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ವೈ.ಎನ್. ರಮೇಶ್ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ೬.೫೦ಕ್ಕೆ ಹೊರಬಂದಾಗ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮಾಧ್ಯಮದವರಿಗೆ ಡಾ|| ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ತೀರಿಕೊಂಡರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರರು ಮತ್ತು ವರದಿಗಾರರು ಮಹಡಿ ಹತ್ತಿಹೋಗಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕುಟುಂಬದವರ ಪರಿಚಯ ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರನ್ನಿರಿಸಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆಂಬುಲೆನ್ಸ್ ತೆರಳುವವರೆಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಬಸ್ಸು ಹಿಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲಾಗದೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ಅಪ್ರಿಯವಾದರೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ತಕರಾರು ಮತ್ತು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಅವರು ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ನಾನು ಅವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಗೌರವ ಎಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಉನ್ನತ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಕ್ಕುದಾರರು ತಾವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು “ಜನತೆ”ಗೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ನಡತೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಘ, ಪರಿಷತ್ತು, ದಳ, ಪಕ್ಷ, ಇವೆಲ್ಲಾ ನಿಜವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿರುವುದು ‘ಪಟಾಕಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮರುಗಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಮ್ಮದು. “ಪ್ರಜಾವಾಣಿ”ಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮರಾಜ ದಂಡಾವತಿಯವರು ಬರೆದಾಗ ಮೂರ್ತಿಯವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಜನ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಜಂಗುಳಿಗಿಂದೂ ಸೇರದ ನಾನು ವಿನಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪೇಜಾವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿಯವರು ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಳಸಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಸುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ

ಆಶಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಇದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಗಾಧವಾದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿದೆ, ಆದರೆ ಅದಷ್ಟೇ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನೂರಾರು ಹೇಳಿಕೆಗಳು, ಲೇಖನಗಳು, ಸಂತಾಪ ಸೂಚಕ ಸಭೆಗಳು, ಏಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಬಹುದು; ಪಟಾಕಿ ಹೊಡೆದ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೊಡನೆ ಸಮಕಾಲೀನರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದಂಶವು ಥಾಳಾಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಿದಾಸನಂಥವನ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಮಗೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದವರಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಎಷ್ಟು, ಅದನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ, ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು, ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಬಿಲ್ವಣನಂಥವರು, ಬೇರೆಷ್ಟೋ ಕವಿಗಳು ಪಡೆದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ತಾನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಸಮಾಧಾನ ತೋಡಿಕೊಂಡನೆಂಬಂತೆ ಕೆಲವು ‘ಮಡಿ’ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ, ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅವು ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲ. “ಬೇರೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಬಹಳ ಕರುಬುತ್ತಾನೆ” ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಬಹುದೇನೋ! ಕಾಲಿದಾಸನಾದರೂ ತಾನು ನಾಟಕ ಬರೆಯಲು ಅಂಜಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ತಿಳಿದವರು ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲೇನೂ ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಕಾಲೀನರ ಬಗ್ಗೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದನ್ನು ಓದುವ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನೂ ಓದುತ್ತೇವೆ. ೧೯೫೫-೫೯ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಡಾ|| ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪನವರ ಆತ್ಮಕತೆಯಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಅಸಂಗತ ಅಂಶಗಳು ನುಸುಳುವೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರದು, ಆದರೆ ಸಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಮಾನ್ಯ ಭೈರಪ್ಪನವರ ಸಂಕಥನವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಹೋಗಲೇಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಹೇರುವುದಕ್ಕೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಘದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದಾಗ ಸಂಗಾತಿ ಸಿ.ವಿ. ಜಯತೀರ್ಥ “ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಕವಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ” ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕರಪತ್ರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಮಾಡಿ ಹಂಚಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ? ಅನಂತಮೂರ್ತಿಗಳ ಬರಹಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದಷ್ಟು ಅವರ

ಜೀವನದ ಚರಿತ್ರೆಯು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿಲ್ಲ, ನಿಜ; ಆದರೆ ಹಲವರಿಗೆ ಅದರ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯವಿರುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಬರಹ ಮತ್ತು ಜೀವನವನ್ನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಎರಡನ್ನೂ ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡುವಂತೆ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾರಸಗಟಾಗಿ ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ, ಸಾಧುವೂ ಅಲ್ಲ; ಅಂತೆಯೇ, ಬರಹ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನರು ವಿಮುಖರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು, ಹೋರಾಟಗಳು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳು, ನೇರನುಡಿಗಳು, ತಾತ್ವಿಕ ನಿಷ್ಠೆ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿವೆಯೆಂದರೆ ಯಾವ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಘನತೆಗೆ ಕುಂದುಂಟು ಮಾಡಲಾರದು.

ಅವರ ಕತೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ತಕರಾರು ಮತ್ತು ಸಹಮತ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯ; ಅಂತೆಯೇ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕೂಡ. ಈ ಮಾತು ಕೇವಲ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಓದುಗರಿಗೆ, ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಟೀಕಾಕಾರರಿಗೂ ಅದು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಓದುಗರೆಲ್ಲಾ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಆಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯದಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಅವರ ಸಮರ್ಥಕರೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಯಾವುದೇ ಲೇಖಕನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಅವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಅವನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಲೇ ಅವುಗಳ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಬೇರೆಷ್ಟೋ ಬರಹಗಾರರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಡಾ|| ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ “ಭವ” ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೊಂದು ತಲೆಹರಟೆಯ ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ : ಕಾದಂಬರಿಯ ಹೆಸರು ಅಚ್ಚಾಗುವಾಗ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ‘ಗ’ ಬದಲು ‘ವ’ ಅಚ್ಚಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ, ಎಂದು. ಅಂದರೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಆ ಕಾದಂಬರಿ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಷ್ಟೇ ಮೂಲಭೂತವಾದ ವಿಮರ್ಶೆ. ಆ ಟೀಕೆಯು ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ, “ಆಗಲಿ, ಆ ಹೆಸರಿನ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಟೀಕೆಯು ಅಪಸ್ತುತವೆಂಬ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಗೆಗಿನ ಕೆಲವು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು ನಿಜವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಓದುಗನಲ್ಲಿರುವ ಕೊರತೆಯೆಂದು ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬೇಕೇನೋ.

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಅವರ ವರ್ಚನೋ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅವರ ಅನೇಕ ಓದುಗರು, ಮಿತ್ರರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಅವರೊಡನೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಅಂತಹ ಸಂಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲೆಂದೂ ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೆಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ. ತೀರಾ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಮಾತುಕತೆ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಷ್ಟು ವಿರಳ. ೧೯೭೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಯರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಅಧೀರನನ್ನಾಗಿಸಿತ್ತು. ‘ಹೀಗೂ ಉಂಟೆ’ ಎಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಮಾಪನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರೀಕ್ಷಾ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಡಾ|| ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಸ್ವಗೃಹದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಮಾಪನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು ಎಂದು ಈ ಶಿಷ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದು ಅಸಮರ್ಥನೀಯವೆಂಬುದು ನನ್ನ ನಿಲುವು. ಇದು ನಂಬಿಕೆಯ ದ್ರೋಹ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕ್ರುದ್ಧರಾದದ್ದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಡಾಲರ್ ಕಾಲನಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅವ್ಯವಹಾರದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ. ಅವರಿಗೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಪ್ತರಾಗಿದ್ದ ಸ್ನೇಹಿತರು ಸಹ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದರು. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವರು ಸಹ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರೇ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ. ಜಿ. ಎಚ್. ಪಟೇಲರು ಪರಮಮಿತ್ರರಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸರ್ವಧಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಅಂದು ನಂಬಿದ್ದೆ, ಇಂದೂ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯ ಮೂಲಬೆಲೆ ಪಾವತಿಯೇ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದೆಂಬ ಮಾನ್ಯ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ವಾದವು ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಸಹ ಅಂಗೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ, ಅಷ್ಟು ಸರ್ಕಸ್ ಮಾಡಿ ಅವರು ಮನೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದ ಇತರರು ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅದೇಕೋ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. “ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಮನೆಯನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನುಮಾನ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದುದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಅಥವಾ ಇತರರು ಒಪ್ಪುವುದು, ಬಿಡುವುದು, ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡದಿದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಮಗೆ

ತಾವು ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡಿಕೊಂಡು, ಆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆಗೆ ಭಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಡಾ|| ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಭಿಮತ. ದೊಡ್ಡವರ ಸಣ್ಣತನಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ಶಾಶ್ವತ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಆ ವ್ಯವಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಒಮ್ಮೆ ಯಾವುದೋ ಟಿ. ವಿ. ಚಾನಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ್ದರು : “ಯಾರು, ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣನೋ ? ಆ ಪಂಚೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟೋ ?” ಎಂದು. ನಾನು ನೀಡಿದ್ದ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ ವರದಿಗಾರನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನಾನು ಶ್ರೀ ಲಂಕೇಶ್‌ಗೆ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್” ಆಗಿದ್ದೆ, ಇವರಿಗೆ “ಪಂಚೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್” ಆದೆ! ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಎಂಬ ಗುಣವಾಚಕವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಬಳಸಿದ್ದರೆಂಬುದೇ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ ತಡವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಏಕೆ ತಡವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ “ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ನಾನು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಳಸಿರುವ ಗುಣವಾಚಕ ಅದೊಂದೇ. ಅದಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ “ನೋಡಿ, ಜಗದ್ಗುರು ಬೇಗ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೯೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಶ್ರೀಯುತರು ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಂದರು. ಹಿಂದಿರಿಗಿದ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದು ಉಪನ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಸೋವಿಯತ್ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ತಾವು “ಕಂಡಿದ್ದನ್ನು” ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಜನರ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ನಗೆ ಇಲ್ಲ, ಅಂಗಡಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ೧೯೧೨ರಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದಿದ್ದ ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣವನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದರು. ಒಂದು ಅನುಭವವು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಿತಂತೆ, ಆ ದೇಶದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಿಯಂತೆ. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಯಾವುದೋ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟ. ಸೋವಿಯತ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಊಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಪಕ್ಕದ ಟೇಬಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಕ್ಯಾವಿಯರ್ ತರಿಸಿಕೊಂಡರು. ‘ನಮಗೂ ತರಿಸು’ ಎಂದರು ಮೂರ್ತಿಗಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಇವರು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಿದರು. ಏನು ಸಮಾಚಾರ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅಯ್ಯೋ, ನಿಮಗೆ ಕ್ಯಾವಿಯರ್ ಕೊಡಿಸಲಾಗದಲ್ಲ ಎಂದು ವ್ಯಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಂದಳು. ಏಕೆ ಕೊಡಿಸಲಾಗದು ಎಂದುದಕ್ಕೆ “ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇವರೇ ತಿಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಅದು

ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳಂತೆ. “ಇವರೇ” ಎಂದರೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಸರಿ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ “ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರಲ್ಲೇ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರುವುದು” ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದು ಏನೆಂದರೆ ಅವರು ಹೋಗಿದ್ದ ರೆಸ್ಪೊರೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಟೇಬಲ್ ಕಾದಿರಿಸುವಾಗ ‘ವಿಶೇಷ ತಿನಿಸುಗಳು’ ಏನು ಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲೇ ಬುಕ್ ಮಾಡಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು. ಮಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯವರನ್ನು ನನ್ನ ಒಂದೆರಡು ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿ ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂರ್ಖತನದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದು ಬಹುಶಃ ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಲಾರದು.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯರು ನನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಹ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರು. ಅದು ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ. ಆ ವರ್ಷದ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಕೃತಿ ಜಾರ್ಜ್ ಆರ್‌ವೆಲ್ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವರ್ಷ ಒಂದು ಗೋಷ್ಠಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ಭಾಷಣಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಆರ್‌ವೆಲ್‌ನನ್ನು ಮೊದಲಿಸಿ ಅವನ ಅನೇಕ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಅಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ವಾದ ಮಂಡಿಸಿದ್ದೆ. ಪ್ರಶೋತ್ತರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಉದ್ದೇಗದ ಮಾತುಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು, ನಾನು ಅಷ್ಟೇ ಉದ್ದೇಗದಿಂದ ಟೀಕಾಕಾರರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ್ದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದ್ದುದು ಮೂರ್ತಿಯವರು ನನ್ನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಆರ್‌ವೆಲ್‌ನನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು. ಅವರ ಚಿಂತನಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅದು ಸಹಜವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಅಷ್ಟೆನೂ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ನಾನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕರು ಇದರಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಸಭೆಯ ನಂತರ ಕೆಲವು ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀ. ರಾಮಚಂದ್ರ ದೇವ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆಂದು ಶ್ರೀ ಜಿ. ಕೆ. ಗೋವಿಂದರಾವ್ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. “ನಿಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸದೆ ಜಿ. ಆರ್. ಹೇಳಿದಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ಶುದ್ಧ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ” ಎಂದರು ರಾಮಚಂದ್ರದೇವ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ : “ನೋಡಿ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ನನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿಗಳೊಡನೆ ಚರ್ಚೆಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಎದುರಾಡಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.” ಅಂದರೆ, ರಾಮಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರೆ ಆತ ಮೂರ್ತಿಯವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಉಪಕುಲಪತಿಯೊಡನೆ ಶಾಮಿಲಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ, ಎಂಬುದು ಅವರ ಇಂಗಿತ. ಇದು

ತೀರಾ ಕ್ಷುದ್ರ ಭಾವನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿವಸ ಮುಂಚೆ ನಾನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಧರಣಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಆಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ಅಧ್ಯಾಪಕ ಸಂಘಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ನಾನಾಗಿದ್ದೆ. ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿ ನಾನು ಮೂರ್ತಿಯವರ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇನೇ ಇರಲಿ, ಅವರು ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ವಿ. ವಿ. ಅವರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಷೋ-ಕಾಸ್ ನೋಟೀಸ್ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿಯವರು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದರು. ಒಕ್ಕೂಟ ಅವರ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಮೂರ್ತಿಯವರು ಆರ್‌ವೆಲ್ ಸಮರ್ಥಕರಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವು ಅವರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಅಷ್ಟು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕರೇ ? ಮೂರ್ತಿಯವರು ನನ್ನ ನಡತೆ ಸಂಶಯಾತ್ಮಕವೆಂದು ಬಗೆದರಲ್ಲಾ ಅದು ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರ. ಸ್ವಂತದ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಎಂಥದೇ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಲಿ, ಯಾವುದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿರಲಿ, ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿ ನಾನು ನಮ್ಮದೇ ಸದಸ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿಯವರಂತಹ ಉದಾತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರು ಇಂತಹ ಸಂಶಯ ಹೊಂದಿದ್ದುದೇ ಅವರ ಕುಬ್ಜತನಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಯಾಗಿಬಿಡುವ ಅಪಾಯವಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವು ಅವರ ಈ ಮುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪುರಭವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ. ಆಯೋಜಕರು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ, ಕೇರಳದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಇ. ಕೆ. ನಾಯನಾರ್ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಟೌನ್ ಹಾಲ್ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ನಾನು ಮತ್ತು ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಭಾಷಣಕಾರರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು. ಮೊದಲು ನಾಯನಾರ್, ನಂತರ ಮೂರ್ತಿಯವರು ತಾವು ಉಪಕುಲಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಿನ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕುಹಾಕಿದರು. ಕೊಟ್ಟೆಯನ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೇರಳದ ಸರ್ಕಾರ ಅವರ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗೆ ಎಂದೂ ಭಂಗ ತರಲಿಲ್ಲ, ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿತು, ಇದು ಶ್ಲಾಘನೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ್ದು, ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಂತಹ ಬೆಂಬಲ ಅಗತ್ಯ. ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಮಾತನಾಡಿದರು. ನಾಯನಾರ್ ಬಹಳ ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಮತ್ತೆ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಮತ್ತು ನಾನು ಒಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಕಾರರು. ನಾಯನಾರ್ ಅಂಥವರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿಯವರು ಪ್ಲೇಟ್ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹಾಡಿದರು : ಕೇರಳದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್

ಸರ್ಕಾರ ತಮಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಅದು, ತಮಗೆ ಅಂದಿನ ಇಬ್ಬಂದಿಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಂದು ಸಹ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದು ಬೇರೇನೋ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ, ಎಂದು. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವರ ಮಾಪನ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮಂತಹ ಕಿರಿಯರು ಮುನ್ನುಗ್ಗಬಾರದೇನೋ!

ಮಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಕೋಪಗೊಂಡು ನನ್ನ ಪಂಚೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ ಏನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ಮೂಡ್ನಾಕೊಡು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿಯವರು “ಮೂರ್ತಿಯವರು ಶ್ರೀ ಬಿ. ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ‘ಬೂಸಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕರಣ’ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರು” ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ನೈಜ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಬೇರೆಯವು ಅಂದಂದಿನ ಆಭಾಸಗಳು, ಅಷ್ಟೆ. ತಮ್ಮ ಮತಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಜಾತ್ಯತೀತ ಭಾವನೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪರಂಪರೆಯ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತೀಕವಾಗಲು ಅವರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. “ಮೋದಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜೀವಿಸಲಾರೆ” ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ವಾಚ್ಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ತೆಗಳಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಸಮ ಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಹಿತಿ. ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಾವ್ಯಮಯವೋ ಆಲಂಕಾರಿಕವೋ ಆಗಿರಬೇಕಾದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಗ್ರಹಿಸದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ವಿಭಾಗವು ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳ ಗಂಧವನ್ನೆಂದೂ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಾಣಿಸಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಆಚರಣೆ, ದ್ವೇಷ, ಜಿದ್ದು, ಜಡ್ಡುತನ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತೇ ವಿನಾ ಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳು ತಿಳಿಯಲಾರವು. ಡಾ|| ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ಡಾ|| ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದು ‘ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನಾ ದೋಷ’ದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದು ಸಹ ಸಂವೇದನಾರಹಿತ ಜನವಿಭಾಗದ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ. ಆ ಸಂಬಂಧದ ಒಂದು ಟಿ. ವಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಆಡಿದ್ದ ಮಾತು ನೋಡಿ: “ಆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾವು ತಿಕ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂತಿರಬೇಕೋ?” ಅಂಥವನ್ನು ಕಂಡು ರೋಸಿಹೋದ ಮೂರ್ತಿಗಳು “ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಜನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಂಥವರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವುದು

ನಿರರ್ಥಕವಾಗುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ನೊಂದು ನುಡಿದರು. ಮೂರ್ತಿಯವರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರದೆ ಹೋದವರ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯೇ ಬೇರೆ ತೆರನಾದ್ದು. ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎಷ್ಟು ಹುಸಿಯಾದುದೆಂದರೆ ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನೀಡಿದರೆ ಅದು ಅವರ ‘ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುತ್ತದೆ.’ ಶ್ರದ್ಧೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಕೆಲವರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಕ್ರೇಟೀಸ್‌ಗೆ ಹೆಮ್ಲಾಕ್ ಕುಡಿಸಿದ ಮುಂಚಿನ ದಿನ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಹೊರಗೊಯ್ಯಲು ಶಿಷ್ಯ ಫೈಡೋ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದ. ಆದರೆ ಸಾಕ್ರೇಟೀಸ್ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದ. ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದ: “ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಗೆ ಒಂದು ಹುಂಜವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡು” ಎಂದು. ಅಂದರೆ, ಜೀವಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿಬಿಡುವಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ನಡುವಿನಿಂದ ದೂರವಾಗುವುದನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರುವ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಗೆ ಸಾಕ್ರೇಟೀಸ್ ವಂದನಾಪೂರ್ವಕ ಬಲಿಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ವಿಭಾಗವು ಅಸಂಸ್ಕೃತ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮೀರಲಾಗದೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮಸಿ ಬಳಿಯಿತು.

ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳಿವೆಯೆಂದು ಮೂರ್ತಿಯವರು ವಾದಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಸ್ವಂತದ ಅನುಭವವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿರಬೇಕು, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಆಭಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡಿದರೂ ಅದು ಅಂಗೀಕಾರಕ್ಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಅನರ್ಹವೆಂಬ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂರ್ತಿಯವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಆ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ “ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ”ವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಅವರ ಈ ಧೋರಣೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿದ್ದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾವುದು, ಸ್ವಯಂ ನಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಯಾವುದು, ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಯಾವುದು, ಇವುಗಳ ಪರಿಗಣನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಅವು ಯಾವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ. ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾವುದೂ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಎಂದೋ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ್ದು ಸದಾ ಪ್ರಸ್ತುತವೆಂಬ ಮೌಢ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದರೆ ಕೂರ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಸಹ ಸಮರ್ಥಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಗತಿಗೆ ಇಂಥವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಎಂದೂ ಅಪಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅವರು ಜೀನ್ ಪಾಲ್ ಸಾರ್ತ್ರನ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದವನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡಿದ್ದವರು. ಸಾರ್ತ್ರನ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ (ಅಂದರೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ‘ಆಂಟಾಲಜಿ’) ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮವು ಸತ್ಯ, ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯೆ, ಎಂಬುದು ಅದ್ವೈತದರ್ಶನದ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ‘ಸತ್’ ಎಂಬುದೊಂದೇ ಇದ್ದಿತು (ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತು: ಸದೇವ ಸೋಮ್ಯ ಇದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್) ಎಂಬುದು ಸಾಂಖ್ಯದ ‘ಆಂಟಾಲಜಿ’. “ಬೀಯಿಂಗ್-ಇನ್-ಇಟ್‌ಸೆಲ್ಫ್” ಮತ್ತು “ಬೀಯಿಂಗ್-ಫಾರ್-ಇಟ್‌ಸೆಲ್ಫ್” ಎಂಬುದು ಸಾರ್ತ್ರನ ‘ಆಂಟಾಲಜಿ’. ಅವು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮುಂದುವರಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ‘ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ’ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಇಂಬುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ, ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ತನಗೆ ಅದಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ‘ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕವಾದ್ದು’ (ಬ್ಯಾಡ್ ಫ್ಲೇಯ್) ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಮೂಲಭೂತವಾದ್ದು ಪ್ರಜ್ಞೆ; ಅದು ಜ್ಞಾತ್ಯ. ಅದರಿಂದ ಜ್ಞೇಯವಾದ ಪರಿಸರವು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅನುಭವಿಸಲು (ಗಳಿಸಲು ಅಲ್ಲ). ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸಾರ್ತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದೇನು? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲೂ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದು. ಅಂದರೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆದ; ಅದರಿಂದ ಅವನು ಖ್ಯಾತನಾದ, ಮುಖ್ಯನಾದ, ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಮಹತ್ವದ ಚಿಂತಕ ಹೋರಾಟಗಾರನಾದ. ಆಲ್ಬೀರಿಯಾ ವಿಮೋಚನಾ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನೇರ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಅನೇಕರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಧೀರ ಸಾರ್ತ್ರ. ಆಲ್ಬೀರಿಯಾ ಜನರಿಗೆ ಹೇಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದ್ದೇ ಇದೆ, ಇಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕತನ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನು ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ‘ಆಂಟಾಲಜಿ’ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಅರಸಿಕೊಂಡ ತತ್ತ್ವ; ಆದರೆ ಕ್ರಿಯೆಯು ಜನತೆಯ ನಡುವೆ ನಿಂತಾಗಿನ ಪರಿಣಾಮ. ಜನಪರ ಚಿಂತನೆ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರ, ಸಮಗ್ರ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಜೀವನ, ಇವನ್ನು ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಮೂರ್ತಿಯವರ ಬಹುಮುಖೀ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆಸೆಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿರುತ್ತವೆ (ಸುಲಭವಾಗಿ ಮನೆ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಗಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು, ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ಬೂಕರ್ ಬಹುಮಾನ ತಂದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಘನತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ). ಆದರೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ

ಅವು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದವು; ಆಶಯಗಳು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ಆದೀತು (ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಜಾತ್ಯತೀತತೆ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನಾವಕಾಶಗಳು, ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಬಂಧುತ್ವ, ಸರ್ವತೋಮುಖಿಯಾದ ಆಸಕ್ತಿಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ), ಆದರೆ ಅವೇ ವಂದ್ಯಾರ್ಹವಾದವು. ಮಾನ್ಯ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸೊಬಗನ್ನು ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲೇ ಮೂರ್ತಿಯವರು ತೊರೆದರಂತೆ. ಅವನು ಮತಧರ್ಮವನ್ನು ಲಕ್ಷೀಕರಿಸುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ಅದು ದಮನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ನಿಟ್ಟುಸಿರು, ಹೃದಯರಹಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಅದು, ಅಲ್ಲದೆ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಅಫೀಮು, ಎಂದು. ಮೂರ್ತಿಯವರು ಅವರ ಅನೇಕ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಫೀಮಾಗಿದ್ದರು, ಅಂದರೆ ಕ್ಷಣಕಾಲದ ರಂಜನೆ ನೀಡಿದರು, ವಾಸ್ತವದಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದರು, ಧ್ರುವಾಣಿ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಅಧ್ರುವಾಣ್ಯವೇ ಸೇವತೇ ಎಂದೆನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದ ಹತಾಶೆಯ ನಡುವೆ ಅವರು ಒಂದು ಭರವಸೆಯಾಗಿದ್ದರು, ಕ್ಷುದ್ರ ನಡತೆಯ ನಡುವೆ ಉಜ್ವಲ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದರು. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಿರಂತನರು.

ಅವರು ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆರುಗು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಾದರೇನು, ಕರ್ಪೂರವಾದರೇನು, ಗಂಧದ ಕೊರಡಾದರೇನು, ಆಲದ ತುಂಡಾದರೇನು, ಕಲಾಗ್ರಾಮವಾದರೇನು, ಹೆಬ್ಬಾಳದ ಚಿತಾಗಾರವಾದರೇನು, ಇವೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಮೋಹದ ವಿಷಯಗಳು. ಅವರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿದ್ದರೆ ಅವರು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹುಟ್ಟಲಿ, ಸ್ವಾಕ್‌ಹೋಂನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹುಟ್ಟಲಿ, ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರು, ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಋಣಿಗಳು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳ ನಮನ.

ಹೊಸತು, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೧೪

೨೮. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಬೆಳಕನ್ನು ಕುರಿತು....

✍️ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಗಂಗಾಧರಮೂರ್ತಿ

ನನಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಪರಿಚಯವಾದದ್ದು ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ. ನಾನು ಆರ್‌ಎಂ‌ಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಒಂದು ದಿನ 'ಒಡನಾಡಿ' ನಾರಾಯಣ್ ಚೊತೆ ಸರಸ್ವತಿಪುರಂನ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ಹೀಗೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿದ 'ಸಂಸ್ಕಾರ' ಕಾದಂಬರಿ ಅದಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಯು.ಆರ್.ಎ. ರೀಜನಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಂತರ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದು ಚಲನಚಿತ್ರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಣಕಮಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (೧೯೭೦) ಗಳಿಸಿದ ನಂತರ ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಹಲವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು; ಕಾದಂಬರಿ ಹಾಗೂ ಚಲನಚಿತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವಾದಗಳು ಗರಿಗೆದರಿದವು. ಹಾಗೆ ಬಂದ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಹೊರತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಿಕಾಸ ಪ್ರಕಾಶನದ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಮೀಕ್ಷೆ'ಯನ್ನು ಹೊರತಂದೆವು. ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ 'ಒಡನಾಡಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಹಲವು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು; ಕಂಠಗಳಲ್ಲಿ ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಡಾ. ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರೊ. ಬಿ. ದಾಮೋದರರಾವ್, ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಮೈಸೂರು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನ ಜಿ.ಎಚ್. ರಾಮರಾವ್, ಪ್ರೊ. ಹೆಚ್.ಜಿ. ಸಣ್ಣಗುಡ್ಡಯ್ಯ ಅವರುಗಳು ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ೧೯೭೯ರವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರ ಸ್ನೇಹ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ನಾನು ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂ.ಎ.ಗೆ ಸೇರಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಆದೆ. ನಮ್ಮ ತರಗತಿಯ ಗೆಳೆಯರು 'ಪ್ಲೈಯಿಂಗ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್' ಪಟ್ಟಿಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಅವರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಿಂಗಳು ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತರಗತಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಸದೊಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯ

ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉದ್ದೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಅವರ ನನ್ನ ನಡುವೆ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಡಿ.ಹೆಚ್. ಲಾರೆನ್ಸ್ ಎಂಬ ಕವಿ ಕೆಲಸ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕೈಗಳು ಚಾಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವಸತ್ವ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಎಂಬುದು ಅದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಆಯಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಷ್ಟಿಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವ ಕುತಂತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯ, ದರ್ಪ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ರಾಜಕಾರಣ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ದುಷ್ಟಗುಣಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೋದಿ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅವರು ಮೋದಿಯನ್ನು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನರವೇಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವನೇ 'ನಿಜವಾದ ಮೋದಿ' ಎಂಬುದು ಕೊನೆಯುಸಿರುವವರೆಗೂ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪಕ್ಷದಿಂದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೂ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಗೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಧಿ ಕನಸಿದ ತಾಯಿಕರುಳಿನ ಸ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಮೋದಿ ಕನಸುವ ಭಾರತ ಎಂಬ ಅಮೇರಿಕನ್ ಮರಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಸೇತುವಾಗಬಲ್ಲ ಯಾವ ಮೌಲ್ಯ ಸಂಧಾನವೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು. ಮೋದಿಯ ಪರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬರದ ಸನ್ನಿವೇಶವಿದ್ದರೂ ಅವನು ಭಾರತದ ಹಿಟ್ಟರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಟ್ಟರನ ಕಾಲದ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಮೋದಿಯ ಗುಜರಾತಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಇರುವ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೋದಿಗಿಂತ ಆದ್ವಾನಿ ಉತ್ತಮ. ಆದ್ವಾನಿಗಿಂತ ವಾಜಪೇಯಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ತಾವು ಕೋಮುವಾದದ ವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ಎಂಬ ಟೀಕೆಗೂ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದವು.

ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಕೆಟ್ಟವರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಅವರದಾಗಿತ್ತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೋದಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ಹಾಗೆಯೇ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಆನಂತರ ಜನತಾಪಕ್ಷವು ಉರುಳಿದಾಗ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದರು. ಲೋಹಿಯವಾದಿಯಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್-ವಿರೋಧಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಸೇರಿದ ದೇವರಾಜು ಅರಸು ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಇತ್ತು. ಅವರ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಹಲವಾರು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನೂ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ಕೂಡ ಅಸ್ಮಶ್ಯರು 'ತಲೆಮೇಲೆ ಮಲಹೂರುವ ಪದ್ಧತಿ'ಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅನಾಗರಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದೂ ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಮುಶಕ್ತಿಗಳು ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸಲು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೂಸಾ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಕುವೆಂಪು ಅವರಂತೆಯೇ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.

ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಅವರು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಾನವತಾವಾದಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಟಿಬೆಟ್ ಮೇಲಿನ ಚೀನಾದ ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೀಜಿಂಗ್‌ನ ತಿನನ್‌ನ್ ಚೌಕ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಗೋಲಿಬಾರನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು; ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಸರ್ಕಾರವಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಸಿಂಗೂರ್/ ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಗೋಲಿಬಾರ್ ಘಟನೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಜಿನನಾಯಕರಾದ ಪ್ರಬೋಧ್ ದಾಸ್‌ಗುಪ್ತ, ಇಎಂಎಸ್, ಇ.ಕೆ. ನಯನಾರ್ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್ ನಾಯಕರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಸಿ ಬಳಿದ ಕನ್ನಡಪರ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಎಂಬ ದೇಸೀಮೂಲಕ್ಕೆ ಬದಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಈ ನಿಲುವುಗಳು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯ ವಿದ್ಯಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಪಕ್ಷ, ಸಂಘಟನೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಮಾನವೀಯ ಅನುಸಂಧಾನವಿರುವ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣವು ಅವರ ಆದರ್ಶವಾಗಿತ್ತು.

ಚಿಂತಕರಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಚ್ಚರಿ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಿದರು. ತುಂಗಮೂಲ ಉಳಿಸಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾನೂನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆಮುಖ ಅದಿರು ಕಂಪೆನಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ತುತ್ತಾದರು. ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ನಡುವಿನ ನೈಸ್-ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆಯ ಭೂಕಬಳಿಕೆ ಪ್ರಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ (ದೇವೇಗೌಡರ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ) ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಿದರು.

ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, 'ನಾವು ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಡಿಸ್‌ಕೋರ್ಸ್‌ನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಕೋಮುಶಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು. ಇದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಮು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಅವರನ್ನು ಹಲವು ರೀತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ್ದವು; ಸತ್ತ ನಂತರ ಅವರ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ್ದವು. ಹಲವು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ರೈತ ಹೋರಾಟ, ದಲಿತ ಹೋರಾಟ, ಪರಿಸರ ಹೋರಾಟ, ಕೋಮುವಾದದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪರ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಡಯಾಲಿಸಿಸ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಥೈರ್ಯವಾಗಲೀ ಚಿಂತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಲೀ ಕುಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ೬೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಬರೆದ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆಯ ಪುಸ್ತಕ 'ಹಿಂದುತ್ವ ಅಥವಾ ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್'. ಸಮಾನತೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಇಲ್ಲದ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಅಥವಾ 'ಸರ್ವೋದಯ'. ಮೋದಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾರ್ವಕರ್ ಅಥವಾ ಸಮಾನತೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಗಾಂಧಿ-ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಭಾರತೀಯರ ಮುಂದಿರುವ ಆಯ್ಕೆಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೇಲಿನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸುವ ದೇಶ ನಿರ್ಮಾಣದ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಂವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಿದೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರಾಗಿ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿಂತಕರಾಗಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪರಿಗೊಂಡು ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಿದ

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಬರಹಗಳು ಇಂದಿನ ಸಂಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ನೀಡುವಂತಿವೆ. ಅವರದು ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ಕಂಡ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರೂಪದ ಹಾಗೂ ಎತ್ತರದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲ ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವದ ಮಾತಾಗಿದೆ.

• • • •

ಟೀಚರ್, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೧೪

೨೯. ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ

✍️ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ ಹೆಸರು 'ಹಂಪನಾ', ತೀನಂಶ್ರೀ, ಡಿಎಲ್‌ಎನ್ ರಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ವಿದೇಶೀ ವಿದ್ವಾಂಸರವರೆಗೂ ಮುಜುಗರಗೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸೆಗೊಳಪಟ್ಟಿರುವ ನಾಡೋಜ ಪೊ. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಗೊಂಡಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಅಪೂರ್ವ. ತಾವೂ ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿಯಂತಹ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದರೂ, ಯಾಕೋ ಹಂಪನಾ ಅವರು ಅತ್ತ ಒಲಿದಿದ್ದು ಕಡಿಮೆಯೇ. ಹಂಪನಾ ಅವರು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ದೈತ್ಯಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಬೇಡುವ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯ ವಿದ್ವತ್‌ಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಲೆದೂಗಿ ಮೆಚ್ಚುವವರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚೂ ಕಡಿಮೆ ಅರ್ಥಶತಮಾನದಷ್ಟು ಸುದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಪನಾ ಅವರ ಕೃತಿರಚನೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹಂಪನಾ ಅವರು ಇದುವರೆಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಲಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಂದಿಗಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಹಂಪನಾ ಅವರ ವಿದ್ವತ್‌ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕೂಡ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಿದೆ. - ಈ ನೆಲದ ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಠವಿದ್ದಲ್ಲಿ!

ಜೈನಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ ಕಠಿಣ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಹಂಪನಾ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಾಲ್ಯಕಾಲದಿಂದಲೇ ಆದಂತಿದೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ತಾವು ಮಾಡಿಲ್ಲದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಮಾಸ್ತರರೊಬ್ಬರು ದಂಡಿಸಲು ಮುಂದಾದಾಗ 'ಯಾವ ತಪ್ಪನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲದ ನಾನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಬೇಡಲಾರೆ' ಎಂದು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅದೊಂದೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶಾಲೆಯನ್ನೇ ತೊರೆದು ಬೇರೊಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ ನೈತಿಕ ಹಠಮಾರಿತನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಕಠಿಣ ವಿನಯದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿದ್ದ ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆಯ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಜೈನ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ ಧಾತು-ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ನಾಡಿಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ

ಮನಸುಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮಂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹತ್ವದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯೊಂದನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಖಂಡಿತ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಈ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸದ ಚೂಲ-ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಬಲ್ಲ ಅರಿವಿನ ಮನಸ್ಸೊಂದರ ಜೀವಮಾನದ, ಆದರೆ ಅನನ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆಯಿದು.

ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಮೀಸಲು ಎಂಬಂತಿಹದ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರ ಯಜಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಜನಭಾಷೆಗಳಾಗಿದ್ದ ಪಾಲಿ, ಪ್ರಾಕೃತಗಳ ಮೂಲಕ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳ ಮೀಮಾಂಸಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಿನ್ನವೂ, ಅವೈದಿಕವೂ ಆದ ಹಾದಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಆ ಹಾದಿಯ ಪಯಣವೇನೂ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ನೆನಪಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಳೆದ ಐನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿ ಗೋಪಾಲನ ಆಜೀವಿಕ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ, ಈಗ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಜೀವನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಿಡೀ ಒಂದಕ್ಕರವೂ ಉಳಿಯದೆ ನಾಮಾವಶೇಷಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆಯ ಕಠಿಣ ಹಾಗೂ ಮಸಕುಮಸುಕಾದ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಂಪನಾ ಅವರು ಅವೈದಿಕ ದಾರ್ಶನಿಕರ ಧ್ವನಿಗೆ ಹೆಗಲೆಣೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಐದು ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಸದ್ದಿಲ್ಲದಂತೆ ತುಂಬಿಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪುನಾರಚಿಸಿಕೊಡುವಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಮತ್ತು ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತರವಾದ ಹೊಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ಜನಪ್ರಿಯವೆಂಬಂತಹ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಹಂಪನಾ ಅವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆಗಳು ತಾವು ತಪ್ಪು ಎಸಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವವರೆಗೂ ಅವರು ಯಾವ ಗೊಡ್ಡು ಬೆದರಿಕೆಗಳಿಗೂ ಜಗ್ಗುವವರಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ಮೈ ಪರಿಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಸನ್ಮುಖದಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಅವರಿಂದ ನನ್ನಂಥವರು ಕಲಿಯಬೇಕಾದದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಹಂಪನಾ ಅವರನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಹಲವರ

ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದಾದಲ್ಲಿ ಹಂಪನಾ ಅವರು ಎಂದೂ ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಯಿಸುವಂತೆ ಕಟುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಭಾವಹಿಂಸೆಯೂ ಪಾಪವೆಂಬ ಪರಂಪರೆಯ ಹಂಪನಾ ಅವರು ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತಿ. ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಹಂಪನಾ ಅವರಲ್ಲಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಭ್ಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ನೈತಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರಾದ ಜೈನವ್ರತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹಂಪನಾ ಅವರದು ಕಠಿಣ ವಿನಯದ ನಿಲುವು.

ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬಲ್ಲ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಹಂಪನಾ ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಮಾನಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹನೆಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಎನ್.ಬಿ. ಚಂದ್ರಮೋಹನ್ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಿಬಿದನೂರಿನ ಹಂಪಸಂದ್ರದ ಮಡಿವಂತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರಾದರೂ, ಸದಾ ಸಂಶೋಧನೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಶ್ರಮಣ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಿಂದೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅನುಕ್ಷಣ ಚೈತನ್ಯದ ಚಿಲುಮೆಯಂತೆ, ತಿಳಿಹಾಸ್ಯದ ಬುಗ್ಗೆಯೊಂದಿಗೆ, ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಂಪನಾ ಅವರ ಚುರುಕುತನ, ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾರವರು ಒಲಿದಿದ್ದು ಕೂಡ. ಜಾತಿ, ಮತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೀರಬಲ್ಲ ಯಕ್ಷಲೋಕದರಸನಿಗಾಗಿಯೇ ಅವರು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾದದ್ದು. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ ಅವರ ಈ ಕನಸು-ನಂಬಿಕೆಗೆ ಎಂದೂ ಚ್ಯುತಿ ಬರದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಹಂಪನಾ ಅವರದು. ಮಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವ ಈ ಅಪರೂಪದ ದಂಪತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರೀತಿಯ ಘಾಟು ತಗ್ಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅನುಕ್ಷಣ ಅದನ್ನವರು ಹರೆಯದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲೇ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಧೀಮಂತ ನಾಡೋಜರು ಅರ್ಧಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆಯೇ ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಲವಿನ ವಿವಾಹ ವೇದಿಕೆಯ 'ಮಾನವ ಮಂಟಪ'ವನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆಯೇ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದವರು. ಜಾತ್ಯತೀತ ತೇರನ್ನೆಳೆದ ಈ ಸಾರಸ್ವತ ದಂಪತಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬವೇ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳ ನಡುವೆ ಭೇದವೇಣಿಸದ ಒಂದು ಅನನ್ಯ, ಮಾದರಿ ಜಾತ್ಯತೀತ ಕುಟುಂಬವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವಗಳಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಭ್ಯ ಪರಿಪಾಠವೇ ಈ ಕುಟುಂಬದ ಅಡಿಪಾಯವೆಂಬಂತಿದೆ. ಹಂಪನಾ ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆನೆಂದರೆ, ಅವರು ನಂಬಿದ ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು

ತಮ್ಮ ಕೃತಿರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡಹೊರಟಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ಆಶಯಗಳೂ ಒಂದೇ ಆಗಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲಷ್ಟೇ. ನಡೆ-ನುಡಿಯು ಭೇದವಿರದ ವಚನ ಚಳವಳಿಯೂ ಇದನ್ನೇ ತಾನೇ ಹೇಳುವುದು?

ಹಂಪನಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ವಿದ್ವತ್ತು, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಪಾರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಣತಿಯೂ ಮೇಳೈಸಿದೆ. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ದೇಶ ಸುತ್ತಿ ಕೋಶ ಓದಿದ ನಿಗರ್ವಿ ಪಂಡಿತರು. ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಮಿತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇವರಿವರೂ ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಗಳು, ದಣಿವರಿಯದಂತೆ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಾಶಿ, ಪಡೆದ ಗೌರವ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿನಂದನಾ ಸಂಪುಟಗಳು ಅವರ ಜನಪ್ರೀತಿಯ ದ್ಯೋತಕವೇ ಆಗಿದೆ.

ಹಂಪನಾ ಅವರ ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆಯ ಕುರಿತಾದ ಅಧಿಕೃತವೆಂಬಂತಹ ವಿದ್ವತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೃತಿಗಳು ಸಹ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದು ಆ ಕುರಿತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಪುಟವೂ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಗ್ರೀಸ್, ಜರ್ಮನಿ, ಅಮೆರಿಕ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಹಂಗೇರಿ, ಜಪಾನ್, ಕೆನಡಾ, ಇಟಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯ, ಪೋಲೆಂಡ್‌ಂತಹ ವಿದೇಶಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್‌ಪೂರ್ಣ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಹಂಪನಾ ಅವರು ಜರ್ಮನ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚಾರುವಸಂತ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಮರಾಠಿ, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ, ಒರಿಯಾ, ತೆಲುಗು, ಉರ್ದು ಹಾಗೂ ತುಳು ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಅವರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಅನನ್ಯ, ಜಾನಪದ ವಾಡೆ, ಚಂದ್ರಕೇಡೆ, ಚಾರುವಸಂತ, ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಗಳು, ಕಡೆಗೋಲು, ಕವಿವರ ಕಾಮಧೇನು, ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣ, ಪಂಪಭಾರತ ಸಂಗ್ರಹ, ಭರತೇಶ ವೈಭವ, ನಾಗಕುಮಾರ ಷಟ್ಪದಿ, ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣಂ.... ಹೀಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ನೀಡಬಹುದು. ಐರಾವತ ಮಹಾದೇವನ್ ಅವರು ಹಂಪನಾ ಅವರ 'ಜಿಜ್ಞಾಸು'ವನ್ನು ಓದಿ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಆ ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಎಂಟು ಸಾಲಿನ ಶ್ಲೋಕ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಈಗ ಹಂಪನಾ 'ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂಬ ಐನೂರು ಪುಟಗಳ ಮೇರುಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಕೃತಿ, ಆಶಯ, ಆಯಾಮ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅನನ್ಯತೆಯ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಪರಾಮರ್ಶನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಯ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಷ್ಟೇ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡಿರುವ ಗೋಧೂಳಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಎಚ್.ಎಂ. ಬೋರಯ್ಯ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯವಲಯದಲ್ಲೇ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಅನನ್ಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಾಹುಳ್ಯ, ವೈವಿಧ್ಯ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಆವರ್ತನ ತಂತ್ರಗಳು ನೂರಾರು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿರುವ ಪ್ರಭಾವವೂ ಅಗಾಧವಾದುದು. ಹಂಪನಾ ಅವರ 'ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೃತಿಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೊಂದರ ಕುರಿತಂತೆ ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜೈನ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಂಪನಾ ಅವರು ಓದುಗರ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೫೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಜೈನ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅಂದಿನ ಪ್ರಚಲಿತ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವೆಂದು ಸಾಧಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೀಲಾವತಿ ಕಥಾದಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ದೇಶೀಮಾರ್ಗದ 'ದಿವ್ಯಮಾನುಷ' ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ನಾಯಕನಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಕಥಾ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಜಾನಪದ ಕಥಾ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು. ಜನಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೇ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಹೊರಟ ಶ್ರಮಣ ಕಥಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಜಾನಪದ ಕಥಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜನವಿದೂರವಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಜನನಾಡಿ ಮಿಡಿತಗಳು ಅರಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಯಕ್ಷಯಕ್ಷಿಯರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೇ ಕುಡಿಯೊಡೆದಿದ್ದು, ಕ್ಷೀರಮಥನ ಮತ್ತು ದಶಾವತಾರದ ಪುರಾಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕೋಲ ಮತ್ತು ಮುಂಡಾಗಳಲ್ಲಿ ವೈದಿಕಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದೇ.

ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕೂಡ ದ್ರಾವಿಡ ಪೂರ್ವ ಆಸ್ಟ್ರೋ-ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿನವೇ. ಸಹಸ್ರಾರು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಥೆಗಳು ಅವುಗಳ ಜಾನಪದೀಯ ನೆಲೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಧರ್ಮ-ಪಂಥದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಮೂಲಕ ದೇಶ-ಕಾಲದ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ಹಬ್ಬಿದವು. ಜೀವಕಾರುಣ್ಯದ ಇಂತಹ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾಂಥಿಕ ಸ್ವರ್ಶ ನೀಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಳಸಿದರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲೇಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜಾನಪದ ಕಥಾ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಧರ್ಮಕಾಳಜಿಗಳ ಆಚೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿತು. ಹಂಪನಾ ಅವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಮಾರಿಸ್ ವಿಂಟರ್‌ನಿಟ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ 'ಜೈನ ಕಥಾನಕಗಳು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಕಥೆಗಳ ನಾಯಕರು ದೇವತೆಗಳು ಅಥವಾ ಋಷಿಗಳಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ರಾಜರು, ವೇಣಿಕರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು. ವೈದಿಕ ಪುರಾಣ, ದಂತಕಥೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಜೈನ ಕತೆಗಳು ಜನಜನಿತವಾಗಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಕಥೆಗಳು, ನೀತಿಕಥೆ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದೀಯ ಮೂಲದವನ್ನೇ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದವು. ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳ ಜಗಸಮುದಾಯನಿಷ್ಟ ಕಾಳಜಿ ಹಾಗೂ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದು ರೂಪಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಿರುವುದು ಇಂತಹ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ. ಜಾತಿಭೇದದ ನಿರಾಕರಣೆಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳೆಲ್ಲದರ ಮೂಲಧಾತು. ನಾಥ, ಸಿದ್ಧ, ಅನುಭಾವಿ ಪಂಥಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ರಾಜಿಗಡೆಯಿಲ್ಲದ ನಿಷ್ಠುರ ನಿಯಮವೆಂದರೆ ಗುರುದೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ನಿರಾಕರಣೆಯೇ ಆಗಿದೆಯಷ್ಟೇ.

ನಾಡೋಜ ಪೊ, ಹಂಪನಾ ಅವರು 'ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ'ದ ಮೂಲಕ ಕಥಾಪ್ರಕಾರದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ, ಆಶಯ, ಸಂವಿಧಾನ, ಅದರ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವೈದಿಕೇತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರಿಕರ ಹಾಗೂ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪಾರ ತಾಳ್ಮೆ, ಪರಿಶ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರು-ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ಆಕರವನ್ನು ಈ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಕೈಗೆಟುಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜದರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾಡೋಜರಾದ ಹಂಪನಾ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆ.

೩೦. ಭಾರತೀಯ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ

✍ ಮನೋಹರ ಪ್ರಸಾದ್

ಮಾಧವ ವಿಠಲ ಕಾಮತ್: ಅವರು ಎಂ.ವಿ. ಕಾಮತ್ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು; ಪತ್ರಕರ್ತನಾಗಿ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರು. ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಲೇಖಕನಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯರ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರರು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಅನನ್ಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು. ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡಿದವರು. ಅಂಕಣಕಾರನಾಗಿ ೯೪ರ ಹಿರಿಹರೆಯದಲ್ಲೂ ಚಿಂತನೆಯ ಚಿಲುಮೆ ಬಿತ್ತಿದವರು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಯಾವುದೇ ಸೌಕರ್ಯ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಲಪ್ತವಾಗಿ (ಅಂದರೆ, ಪತ್ರಿಕಾ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ- ಡೆಡ್‌ಲೈನ್‌ಗಿಂತ ಮೊದಲೇ) ವರದಿಯನ್ನು ತಾನಿದ್ದ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲೆಯಿಂದ, ತಾನು ಕರ್ತವ್ಯ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸರ್ವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ, ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸದೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆಯಿಂದ ಮೆರೆದವರು.

ತಾನು ನಂಬಿದ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ- ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವರು ಅವರು. ಇಂತಹ ಅಪರೂಪದ ಗುಣದ ಕಾಮತ್ ಮಾಮ್ ಅವರು ಮೊನ್ನೆ ಅ. ೯ರಂದು ತನ್ನ ೯೩ರ ಹರೆಯದಲ್ಲಿ (ಜನನ: ೨-೯-೧೯೨೧) ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಆ ತಲೆಮಾರು ವಸ್ತುಶಃ ನಮ್ಮಿಂದ ಮರೆಯಾದಂತಾಯಿತು.

ಬಹುಮುಖಿ ಪ್ರತಿಭೆ

ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು ಎಂ.ವಿ. ಕಾಮತ್. ೧೯೪೧ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ-ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ ಸಹಿತ ಬಿಎಸ್‌ಸಿ ಪದವೀಧರರಾದರು. ಆರಂಭಿಕ ೫ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು.

ಕಾಲೇಜು ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಬರಹಗಾರನಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಚರ್ಚಾಪಟುವಾಗಿದ್ದರು. ಅಪ್ರತಿಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಪತ್ರಕರ್ತನಾಗಲು

ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಪತ್ರಿಕಾ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಓರ್ವ ಚಿಂತನಶೀಲ ಸಾಧಕನನ್ನು ನೀಡಿತು. ಅವರು ಬಿಎಸ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದು ಮುಂಬಯಿಯ ಸೈಂಟ್ ಕ್ವೀನ್‌ಯಾರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ೧೯೫೫-೫೮ರಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೆಸ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಪಿಟಿಐ) ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದರು. ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಆರಂಭದ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲೇ ಇದು ಗುರುತರವಾದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ. ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದೂ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವರದಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ. ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಪತ್ರಿಕಾ ಜಗತ್ತಿನ ತರುಣ ಸಾಧಕ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ದಿ ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಐರೋಪ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ೧೦ ವರ್ಷ ನಿರ್ವಹಣೆ. ೨ ವರ್ಷ ಸಂಡೇ ಟೈಮ್ಸ್‌ನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಕಾಮತ್ ಅವರ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿ, ತನಿಕಾ ವರದಿ, ನುಡಿಚಿತ್ರಗಳಷ್ಟೇ ಪ್ರಖರವಾಗಿತ್ತು ಅವರ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನ. ಪತ್ರಕರ್ತರಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಗುಣವೂ ಹೌದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ದಿ ಇಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಲಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರನ್ನಾಗಿ ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಖುಶ್‌ಖಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಳಿಕ ಕಾಮತ್ ೧೯೮೧ರವರೆಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆಮ್ಮಿ ಮುಂಬಯಿ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ಅವರು ಅಂಕಣಕಾರರಾಗಿ ಬರಹದ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಸಾರ ಭಾರತಿ

ಮುಂದೆ ಕಾಮತ್ ಅವರು ಮಣಿಪಾಲ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಮಣಿಪಾಲ ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗೌರವ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಉದಯವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ 'ಪ್ರಚಲಿತ' ಎಂಬ ರವಿವಾರದ ಅಂಕಣ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಭಾರತೀಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಸೇವಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬಯಾಗ್ರಫಿ ಸಹಿತ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಮತ್ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜರ್ನಲಿಸಂ ಆಂಡ್ ಫಿಕ್ಷನ್ ಸಹಿತ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಕುರಿತು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಕೆ ಇದ್ದಂತೆ. ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಮುಂಬಯಿ, ದಿಲ್ಲಿ, ಪ್ಯಾರಿಸ್, ಜಿನೇವಾ, ನ್ಯೂಯಾಕ್, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿದ ಕನ್ನಡಿಗ.

ಸದಾ ಹಸನ್ಮುಖಿ

ಕಾಮತ್ ಅವರದ್ದು ಸದಾ ಹಸನ್ಮುಖದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮಿತಭಾಷಿ; ಆದರೆ, ಬರಹದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ನೇರ, ಸ್ಪಷ್ಟ ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಧಾನಿ ಪಂಡಿತ್ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ರೈಲಿನಲ್ಲೇ ಸಂದರ್ಶನ ಪಡೆದ ಖ್ಯಾತಿ. ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರ ಕಟು ಟೀಕಾಕಾರ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೋ ಕಾಂಪ್ರೊಮೈಸ್.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಚಿಂತನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಮತ್ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

(ನಾಥೂರಾಮ್ ಗೋಡ್ಸೆಯ ವಿಚಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಮತ್ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೋಡ್ಸೆಯೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಗಳಿವೆ!)

ಗಾಂಧಿ- ಎ ಸ್ವಿರಿಚುವಲ್ ಜರ್ನಿ: ಕಾಮತ್ ಅವರ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಆಂಡ್ ಗಾಂಧಿಗಿರಿ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಾಮತ್ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ: ಗಾಂಧಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನಪೂರ್ತಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ: ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ. ಅವರು ದೇವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಹಂಬಲಿಸಿದವರು. ಅವರ ಮಾತು-ಕೃತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿತ್ತು. ಅವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸತ್ಯವೇ ದೇವರಾಗಿತ್ತು.

ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಗೊಂದಲಗಳಿಲ್ಲದ, ಪರಿಪೂರ್ಣ, ಪರಿಪಕ್ವ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪತ್ರಕರ್ತ ಕಾಮತ್ ಮತ್ತು ಲೇಖಕ ಕಾಮತ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ತನಗೆ ಸತ್ಯ ಅನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಶಭಕ್ತಿ ಅವರ ಕಣಕಣದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ಬಲ್ಲವರಾದ್ದರಿಂದ ಈ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ಘಟಾನುಘಟಿ ನಾಯಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಾ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಅವರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಅವರ ಸಾಧನೆ 'ಆದರ್ಶಯುತೆ' ಎಂದು ಅಭಿನಂದನೆಗೊಂಡಿದೆ.

೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ನೀಡಿತು. ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಎಂಬ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಘಟನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ೧೯ ಬೋಗಿಗಳ ವಿಜ್ಞಾನ ರೈಲಿನ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಓರ್ವ ಪತ್ರಕರ್ತ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ 'ಹೌದು' ಎಂದಾದರೆ ಅದರ ಸಾಕಾರರೂಪ ಎಂ.ವಿ. ಕಾಮತ್ ಒಬ್ಬರೇ ಎಂದು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು.

ಗೌರಿಗೆ ಪತ್ರಗಳು

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಕಾಮತ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಾನುಭವಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಹು ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಕೃತಿ: ಲೆಟರ್ಸ್ ಟು ಗೌರಿ; ಎ ಪ್ಯಾಸೇಜ್ ಟು ಹಿಸ್ಟರಿ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ- "ಗೌರಿಯು ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಹದಿಹರೆಯದವಳಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿರಬಹುದು. ಪುಸ್ತಕ, ಹಡಗು, ಶೂಸ್, ಮೇಣ, ಕ್ಯಾಬೇಜ್, ಕಿಂಗ್ ಹೊರತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಆಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಬಹುದು! ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕೀರ್ತಿ, ನಕ್ಷೆಗಳ ತಯಾರಿ, ಅಪೂರ್ವ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತು ಮುಂತಾದ ಆಕೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಕಾಮತ್ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಮಹತ್ವದ ಮಾಹಿತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿದೆ".

ಇಲ್ಲಿ ಲಲಿ ಪತ್ರಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೆಸರುಗಳು, ವೇದಗಳ ಉಗಮ, ಭೂಮಿಯ ಉಗಮ, ಬೈಬಲ್, ಕುರಾನ್‌ನ ಮಹತ್ವ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳು, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನ.

ಕಾಮತ್ ಅವರ ಈ ಕೃತಿಯ ಓದುವಿಕೆ ಅಂದರೆ ಅದು ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರದ ಓದುವಿಕೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕಾಮತ್ ಅವರು ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದವರು.

ಉದಯವಾಣಿಯ 'ಪ್ರಚಲಿತ' ಅಂಕಣ ಅವರ ಸೇವಾ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಬಳಿಕ ಓದುಗರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಡುಗೆ. ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಂಕಣ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅವರ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ! ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ಅವರ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. 'ಕ್ರೀಡಾ ಕ್ಷೇತ್ರ: ಸಾಧಿಸಲು ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ' - ಎಂಬ ಅವರ ಅಂಕಣದ ಕೆಲವು ಸಾಲು.

“ಒಲಿಂಪಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕಳಪೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ, ಮೂಲಭೂತ ಕ್ರೀಡಾ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಜನರು ತೋರುತ್ತಿರುವ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಒಪ್ಪಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ, ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡುವ ನಮಗೆ, ೧೦೦ ಮೀಟರ್ ಓಟದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಆಟ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ”.

ಮಾಧವ ಮಾಮ್ ಇನ್ನಿಲ್ಲ

ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಮಾಧವ ಮಾಮ್ ಇನ್ನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಬರಹ, ಕೃಷಿ, ಚಿಂತನೆ, ಸಾಧನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಪ್ರಖರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ದೇಶಭಕ್ತಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಕರಣೀಯ. ಮಾಧ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂ ಅವರು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇತರರೂ ಅಂತೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಆಶಿಸಿದವರು.

ಅವರ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು: “ಪಾವಿತ್ರ್ಯ, ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಔದಾರ್ಯ ಯಾರದೇ ಪರಮಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದೆ”.

ಉದಯವಾಣಿ, ೧೨-೯-೨೦೧೪

೩೧. ಉಂಟೆ, ಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ಹೊಕ್ಕುಳಬಳ್ಳಿಯ ನಂಟು?

ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ

ದೂರದ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಕ್ಕಳಾದ ಡಾ. ಜ್ಹಾನ್ ಲಿಯಾನ್, ಮೇಲ್ವಿ ಮಂಕಾರ, ಡಾ. ಡೈಲಾನ್‌ಕೋಲ್ಮನ್ ಹಾಗೂ ಬ್ರೆಂಟನ್ ಮೆಕೆನ್ನಾ ಈ ನಾಲ್ವರ ಭಾವಚಿತ್ರದೊಡನೆ ನನ್ನ ಭಾವಚಿತ್ರ ಕೂಡ ಒಂದೆಡೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವೂ, ಆಕಸ್ಮಿಕವೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ನನಗೂ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾದಂತಾಗಿ ನಾನು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರೊಡನೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ- ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕ ವಿಕ್ರಂ ವಿಸಾಜಿ ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲದಿನ ಇದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಸಂತಾಲ್ ಆದಿವಾಸಿ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಯುವಕವಿಯೊಬ್ಬ ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಪುಟ್ಟಕತೆ 'ಅಮಾಸ'ವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಈ ಕತೆ ಬರೆದವನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದನಂತೆ. ವಿಕ್ರಂ ವಿಸಾಜಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಆದಿವಾಸಿ ಹುಡುಗನ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ: 'ಈ ಕತೆಗಾರ ಆದಿವಾಸಿಯೇ?' ಅಂತ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಕ್ರಮ, 'ಆದಿವಾಸಿಯಲ್ಲ, ಅಸ್ವಶ್ಯ, ದಲಿತ' ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೂ ಆ ಆದಿವಾಸಿ ಹುಡುಗ 'ಈ ಮಹಾದೇವ ಆದಿವಾಸಿಯೇ. ಇದನ್ನು ಆದಿವಾಸಿ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆ ಕತೆ ನನ್ನ ಕತೆಯೇ' ಅಂದನಂತೆ. ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಇದು ತರ್ಕಾತೀತ ಕರುಳ ಕಾಣುವಿಕೆ ಇರಬೇಕೇನೋ ಅನಿಸಿತು. ಉಂಟೆ, ಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ಹೊಕ್ಕುಳಬಳ್ಳಿಯ ನಂಟು?

ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವನ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೊ. ಸಿ. ನಾಗಣ್ಣ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿದ 'Rabbit Proof Fence' ಅನುಭವ ಕಥನ ಓದಿರುವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ನಾಕಾರು ಆದಿವಾಸಿಗಳ ದಂತಕತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕವಯಿತ್ರಿ ವೊಡೆಗೂರು ನೂನಕಲ್ (Oodgeroo Noonucall) ಅವರ 'We are Going' ಸಂಕಲನದ ಕವಿತೆಗಳು ಇವಿಷ್ಟೇ ಓದಿರುವುದು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನಾನು ನಾಡಿ ಹಿಡಿದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕ್ಯಾತ್ ವಾಕರ್ ಎಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಸೋಂಕಿನ ಹೆಸರು ಪಡೆದು ಕವಯಿತ್ರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಈಕೆ, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹೆಸರನ್ನೆ ಅಂದರೆ ವೊಡೆಗೂರು ನೂನಕಲ್ ಎಂದು ಪುನರ್ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಾಧಾರಣ ಕ್ರಿಯೆ ಅಲ್ಲ. ನಿಜಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಿಕೆ.

ಪೊರೆ ಕಳಚಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ ಇದು. ಜೊತೆಗೆ ವೊಡೆಗೂರು ನೂನಕಲ್ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದಂತೆಯೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇರಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಪರಿಚಿತರು ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳುವ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ: 'ನೀವು ಯಾವ ಜನ?' ಕೇಳುವವನೂ ಹೇಳುವವನೂ ಇಬ್ಬರು 'ಜನ'ರೇ ಆಗಿದ್ದು, ಕೇಳುವ ರೂಢಿ ಇದು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಒಳಾರ್ಥ, ನೀನು ಯಾವ ಜಾತಿಯವನು ಅಂತ. ಒಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಒಂದು ಜನ, ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಇನ್ನೊಂದು ಜನ! ಈ ಅಸಂಗತ ನೆನಪಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ವಿಷಾದ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದಾರುಣವಾದುದು, ಭೀಕರವಾದುದು ಎಂದರೆ ೧೭೭೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ನಾವಿಕ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಕುಕ್ ಎಂಬಾತ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾವನ್ನು ತಲುಪಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦-೭೦ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ, ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾವನ್ನು 'ಟೆರನುಲಿಯಸ್' ಅಂದರೆ 'ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನಲ್ಲ, ಅದು ಅವನ ಐರೋಪ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಬೇರೆ 'ಜನ'ರಾಗಿಯಾದರೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಘೋರ ಕುರುಡು, ಅಮಾನುಷ. ಮಾನವಕುಲದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಹೀನ ಸ್ಥಿತಿ. ಇದನ್ನು ವೊಡೆಗೂರು ನೂನಕಲ್ ಅವರ ಕವಿತೆಗಳ ಒಳಗಿಂದಲೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆ. ಪವಿತ್ರ ಸತೀಶ್‌ಕುಮಾರ್ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ನೂನಕಲ್ ಅವರ 'ರಕ್ಷಕರು' ಕವನದಲ್ಲಿ 'ಅವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಓಡಾಡಿಸುವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಜಾನುವಾರುಗಳಂತೆ' ಎಂಬ ಸಂಕಟಮಯ ಸಾಲು ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವಿಕ ಜೇಮ್ಸ್‌ಕುಕ್ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ 'ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶ' ಎಂದು ಕರೆದಾಗ ಇದ್ದ ಅವನ ಆ ಅಮಾನುಷತೆ ಈ ಕವನದ ಸಾಲಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ, ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಮಾಲೀಕನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೋ ಹಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ತಲುಪಿದ ಕ್ರೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕತೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ವೊಡೆಗೂರು ನೂನಕಲ್ ಅವರ ಕವನಗಳ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ 'ಅಕೆಶಿಯರಿಡ್ಡ್' ಕವನದಲ್ಲಿ, ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಜಾನುವಾರುಗಳಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯು ಅವರ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು 'ಮುದುರಿ ಮೂಲೆಗಿಟ್ಟವು ಬುಲೋಜರ್‌ಗಳು ಅಪರಾಧವನ್ನು'- ಈ ಒಂದು ಸಾಲು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಅನಗತ್ಯ. ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೂ ಇದು ಭಾಷ್ಯ ನುಡಿದಂತೆ ಇದೆ. 'ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ' ಕವನದಲ್ಲಿ 'ಅಪಮಾನ ಮತ್ತು ಅವಹೇಳನ

ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿವೆ ನನ್ನನ್ನು' ಎನ್ನುವ ಕವಯಿತ್ರಿ 'ವೈನಾಟ್ ಸ್ಟೀಟ್'ನಲ್ಲಿ No abos here- ಅಂದರೆ 'ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ' ಎಂಬಂತಾಗಿ ತಮ್ಮ ನೆಲದಲ್ಲೇ ತಮಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದ ದಾರುಣತೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ದಯನೀಯವಾಗಿ ಯಾಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ (Aboriginal Charter of Rights)ಯಲ್ಲಿ 'ಕ್ರಿಸ್ತನನ್ನು ಕೊಡಿ, ಶಿಲುಬೆಗೇರಿಸುವುದನ್ನಲ್ಲ' ಅಂತಾರೆ. ಅದನ್ನೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದಾಗ

'ಅಯ್ಯಾ, ಬಿಳಿಯ ಗೆಳೆಯನೇ
ನಿಜ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಲು ಬಹಳವಿತ್ತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ನೀವು ಶಿಲುಬೆಗೇರಿಸಿದಿರಿ
ಇನ್ನೂ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ'

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಬಿಳಿಯ ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರೌರ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಕೊನೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು 'ಅಸಂತೃಪ್ತ ಜನಾಂಗ' ಕವನದಲ್ಲಿ 'Poor white man of the unhappy race' ಎಂದು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕೈಚೆಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಬಿಳಿಯ ಜನಾಂಗದ ರಕ್ತದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರಬೇಕೇನೋ ಅನಿಸುವಂತೆ.

ಹೀಗೆ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಕವಿಯೊಬ್ಬರ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ಪಂದನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಾನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ದಂತಕತೆಗಳಿಗೇ ಜೋತು ಬೀಳುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಯಾರ ಕತೆಯೋ ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಗಳ ಕತೆಯೂ ಇದೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲಲು ಹೊರಟವನೊಬ್ಬ ಲಕ್ಷಲಕ್ಷ ಜನರನ್ನು ಕೊಂದು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಬೀಗುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಒಂದು ಪಿಶಾಚಿಯನ್ನೋ ನರಭಕ್ಷಕನನ್ನೋ ಹಿಡಿದು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ಈತ ಒಂದು ಹೆಣವನ್ನು ಕದ್ದು ಪೊದೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿಡಿದು ತಂದೆವು' ಎಂದು ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಹಸಿವಾಗಿತ್ತು ಪ್ರಭು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು' ಎಂದು ಆ ಬಡಪಾಯಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು 'ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ, ಮಜಾ ಮಾಡು' ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಬಡಪಾಯಿಯ ಉತ್ತರ 'ಇಲ್ಲ ಪ್ರಭು. ಅವು ನಿಮ್ಮವು. ನನ್ನ ಹಸಿವು ತಮ್ಮಷ್ಟು ಭಯಂಕರ ಅಲ್ಲ' ಎಂಬುದು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯ ಹಸಿವು, ಯಾವುದೇ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಹಸಿವು ಹೀಗೇ ಇರಬೇಕೇನೋ. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ದಂತಕತೆಯಲ್ಲೂ

ಅಮಾನುಷವಾದ ಬನ್ಯಿಪ್ ಎಂಬ ನರಭಕ್ಷಕ ಪೆಡಂಭೂತವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಂಗಸರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮಾಂಸ ಇಷ್ಟವಂತೆ. ಅದರ ವಾಸಸ್ಥಳ ಗಬೂರದಲ್ಲಿ. ಗಬೂರ ಎಂದರೆ ಶಾಂತಕೊಳ ಅಂತ ಹೆಸರಿಗೆ. ಬನ್ಯಿಪ್ ಭೂತದ ದಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಆ ಶಾಂತಕೊಳ ಅಶಾಂತಗೊಂಡಿದೆ ಐರೋಪ್ಯರ ದಾಳಿಗೆ ಧ್ವಂಸಗೊಂಡ ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಂತೆ.

ವಡೆಗೂರು ನೂನಕಲ್ ಅವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ 'ರೋದಿಸುವುದು ಮಡಿದವರಿಗಾಗಿ ಮುಂಜಾವು' ಕವನದಲ್ಲಿ ಯಾತನೆ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ:

ರೋದಿಸುವುದು ಮಡಿದವರಿಗಾಗಿ ಮುಂಜಾವು
ಮುಂಜಾವಿನ ಮಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ
ಮುಸುಕಾಗಿದೆ ಮಲಗಿರುವ ಬಿಡಾರದ ಮೇಲೆ.
ಸ್ಮರಿಸುವಳು ಮೊದಲೆದ್ದ ಹಿರಿಯ ಮೂಲಗಿತ್ತಿ:
ಪ್ರತಿ ಮುಂಜಾವಿನ ಮೊದಲ ಕೆಲಸವನ್ನು
ಮೃತಪಟ್ಟವರನ್ನು ನೆನೆಸಿ, ಅವರಿಗಾಗಿ ಅಳುವುದನ್ನು.
ಮೆಲ್ಲನೆ ಆರಂಭಿಸುವಳು ಅವಳ ರೋದನ,
ಆಲಿಸುವರು ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಏಳುತ್ತಾ ಜೊತೆಗೊಡುವರು
ವಿಲಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಇಡೀ ಬಿಡಾರವೇ
ರೋದಿಸುವುದು ಮಡಿದವರಿಗಾಗಿ, ಮೃತ ಬಡಪಾಯಿಗಳಿಗಾಗಿ

-ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುವ ಈ ಕವನವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಜನರಾಡುವ ತಾಯ್ನುಡಿಯಲ್ಲೇ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತಿತ್ತು? ಅದರ ಲಯ, ಅದರ ವಾಸನೆ, ಅದರ ಸ್ವರ್ಶ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತೇ? ಎಪಿಕ್ ಒಂದರ ಬೀಜವಾಗಬಹುದಿತ್ತೇ? ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಇನ್ನೊಂದು 'ಶಿಲಾಯುಗ' ಕವನದಲ್ಲಿ 'ಎಲೈ ಬಿಳಿಯನೇ ಕಾಲ ಮಾತ್ರವಿದೆ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ' ಎಂದು ಒಂದು ಬೆರಗಿನ ಸತ್ಯದ ಸಾಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಕರಿಯ-ಬಿಳಿಯ ಈ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಈಗ ಇರುವ ಕಾಲದ ಅಂತರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಒಂದೇ ಕಾಲ ಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ-ಇಂದು ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಬಿಳಿಯನೂ ಕೂಡ ಕರಿಯನ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತ ಗವಿಗಳ ಪೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ಈ

ಶಿಲಾಯುಗದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕರಿಯ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಕದ ಕತೆಗಳ ಗಣಿ ಇರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಇಂದೂ ಕೂಡ ಭೂಮಿಗೇ ಪಾಠವಾಗಬಲ್ಲ ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯಾದ ಬುಡಕಟ್ಟೊಂದರ ದಂತಕತೆ ಮುಂಜಿಂಗೀ ಕತೆ. ಸಪ್ತಸೋದರಿಯರು ನಕ್ಷತ್ರಪುಂಜವಾದ ಕತೆ. ಜನಾಂಗವು ಉದಯಿಸಿದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಯಾತ್ನಾಕರು, ಅಂದರೆ ಕನ್ಯೆಯರು ದೇಹವು ಮನಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ. ದೇಹದ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂದರೆ ದೈಹಿಕ ಹಸಿವು, ನೋವು, ಭಯಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂದು ಹಸಿವಾಗದಂತೆ, ನೋವಾಗದಂತೆ, ಭಯವಾಗದಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಈ ಕತೆ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಸಪ್ತಕನ್ಯೆಯರು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆದು ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಹಸಿವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ನೋವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು, ಭಯವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಪರಮಚೇತನದ ಕೃಪೆಗೊಳಗಾಗಿ ಮುಂಜಿಂಗಿ (ಪ್ಲಯೊಡಿಸ್) ನಕ್ಷತ್ರಪುಂಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಬೆಳಕಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೇ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಯಾವುದೋ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಪಂಗಡವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಯಸುವ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು, ದೇಹ ಕೂಡುವ ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸು ಕೂಡಬೇಕೆಂದು, ಬೆತ್ತಲಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರು ತಲೆಗೆ ತಲೆ ಅಂಟಿಸಿ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಜೊತೆಗೊಡಿ ಕಳೆಯುವ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಇದೆ. ಆ ಭಾವಚಿತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅದು ದೇವತೆಗಳದೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸದೆ ನೋಡಿದೆ. ದೇಹ ತೃಪ್ತಿಗೆ ತಹತಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತು ಈ ಮನೋಜ್ಞ ಕತೆಯನ್ನು ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಓಡಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ದಂತಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ಅಲಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದು ಗೇಲಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಮೆಯು ತನ್ನ ಚಿಪ್ಪು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಸಂಕುಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕತೆ ಇದೆ. ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಆಚೆ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟವರು ಹಾಗೂ ಎಸೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಮೆಯು ಕುಲಚಿಪ್ಪೆ (ಟೋಟೆಮ್) ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿಧಾನ ನಡಿಗೆ, ಅಪಾಯ ಎದುರಾದಾಗ ತಲೆ ಒಳಗೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಏಟುಬಿದ್ದರೂ ಸಾಯದ ಚಿಪ್ಪು ಪಡೆದು ಇಡೀ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಉಳಿದು, ಇಂದಿನ ದಾಹದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆ ದಾಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ ಉಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ದಂತಕತೆಗಳು, ಇದರೊಡನೆ 'Rabbit Proof Fence' ಅನುಭವ ಕಥನದ

ಪಯಣ ಇಂಥವುಗಳನ್ನು ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ರೋದಿಸುವುದು ಮಡಿದವರಿಗಾಗಿ ಮುಂಜಾವಿ'ನಂತೆ ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯಾದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ಲಯ, ವಾಸನೆ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳೊಡನೆ ಹಾಡಾಗಿ, ಲಾವಣಿಯಾಗಿ, ನಾಟಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕತೆ ಉಪಕತೆಗಳನ್ನೂ ಜೊತೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡುತ್ತಾ ಅದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತದಂತಾದರೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೊಂದು ಈ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲೂ ಸಂಭವಿಸಬಹುದೇ?

ಕೊನೆಗೊಂದು ಮಾತು: ಇಷ್ಟಿದ್ದೂ ಹೀಗಿದ್ದೂ ತಮ್ಮದೇ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಜರ್ಜರಿತರಾಗಿರುವ ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು, ಇತ್ತೀಚಿಗಷ್ಟೇ ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯಾಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನೇ ಧ್ವಂಸಿಸಿದ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪರಕೀಯ ಐರೋಪ್ಯರಿಗೆ: 'ನೀವು ನಮ್ಮ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೇವಲ ಇನ್ನೂರು ಚಿಲ್ಲರೆ ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ನೀವು ಹೋಗಿ' ಎಂದಿಲ್ಲ! ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿರುವ ಪರಕೀಯ ಐರೋಪ್ಯರು ಇನ್ನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಂತೆ ಮನುಷ್ಯರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದಿವಾಸಿ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯ ನುಡಿಯು 'Banish bans and conquer caste' (ನಿಷೇಧಕ್ಕಿರಲಿ ನಿಷೇಧ: ಧ್ವಂಸವಾಗಲಿ ಜಾತಿ) ನಡೆಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಘನತೆಯ, ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಮಾನವೀಯ ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯಾವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ, ಹಾಗೇ ಹಸಿವು, ಅವಮಾನ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತವನ್ನು ಕೂಡ.

• • • •

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೧೩-೯-೨೦೧೪

೩.೨. 'ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕು

✍ ಮೊರೇಶ್ವರ ಜೋಷಿ

ಕಳೆದ ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ 'ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಹೆಸರಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ವಿಭಾಗವು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಈ 'ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂದಿದೆ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ದೃಷ್ಟಿಗೆಲ್ಲಾ ಗೋಚರವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ವರ್ಚಿಸಿನ ಪರಿಣಾಮವು ಯಾವುದೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದಂತೂ ನಿಜ! ಈ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಯುರೋಪಿನ ಲೇಖಕರು, ಹಾಲಿವುಡ್‌ನ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಕಥಾ ಲೇಖಕರು, ಕವಿಗಳು, ಹಾಗೂ ನಾಟಕಕಾರರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಿಕನ್ನರು, ರೆಡ್‌ಇಂಡಿಯನ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಫಿಲಿಪ್ಪೀನ್ಸ್, ವಿಯೆಟ್‌ನಾಂ ಜನರನ್ನು ನರಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಯುರೋಪಿನ ಜನರನ್ನು ನೈತಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಪಕ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂಬಂತೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ರೀತಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಈ ಧೂರ್ತನವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಧಾನದಲ್ಲೂ, ಸುಮಾರು ಶೇ. ೮೦ರಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ತುರುಕಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಇಟಲಿಯ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಕೊಲಂಬಸ್ ೧೪೯೨ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯೊಂದಿಟ್ಟನು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನು ಪಶ್ಚಿಮದೆಡೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದನೋ ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸಭ್ಯ ಜನರ ಹಾಗೂ ನರಭಕ್ಷಕ ಜನರ ಸೀಮೆಯೂ ಬದಲಾಗತೊಡಗಿತು. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಕೊಲಂಬಸ್‌ನ ನಂತರ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ನೆಲೆಗೊಂಡವು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಲು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಛಾಪು ಆಳವಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಲು ಇದಷ್ಟೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ಸುಮಾರು ಶೇ.೭೫ ದಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರೇ ವಿಶ್ವದ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನೀತಿ, ವಿದ್ವತ್ತು ಹಾಗೂ ಪಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವವರು

ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮಗೆ ವಿಶ್ವವನ್ನಾಳುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ತಾವು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ನೀತಿ, ಪಂಥ, ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮಾನ್ಯತೆ ಗಳಿಸಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿಶ್ವದ ಇತಿಹಾಸ ಯುರೋಪಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ಸೆಮೆಟಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸೆಮೆಟಿಕ್‌ನ ಹೊಸ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಂಗತಿಯೊಂದನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದರ ಆಧಾರವಾಗಿ ಬೈಬಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಹಾದ ಕಥೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿತ ದೇಶಗಳ ಇತಿಹಾಸಗಳು ರಚಿತವಾದುವು. ಇದೇ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆರ್ಯ-ಅನಾರ್ಯರ ಸುಳ್ಳಿನ ಇತಿಹಾಸದ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ವಿಶ್ವದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳು ಆ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯವು ಅದೇ ಆಧಾರರಹಿತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ? ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸುದೀರ್ಘಾವಧಿಯವರೆಗೂ ಯುರೋಪಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಷ್ಟೆ. ಸತ್ಯಾಸತ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸದೇ ಆಧಾರರಹಿತ ಇತಿಹಾಸದ ಹಿಂದೆಯೇ 'ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೂಡ ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತು. ಅರ್ಥಾತ್ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು ರಚನೆ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಪತ್ರಕರ್ತರ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರಕಾರಗಳು, ಆಡಳಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಮತ-ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಜೊತೆಗೆ ಮನೋರಂಜನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲೂ ತನ್ನ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯುರೋಪಿನ ಜನರು ಅನೇಕಾನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲೇ ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಮತಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ರಂಗಮಂಚ ಆಂದೋಲನಗಳ ಮೂಲಕ ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಲಭಿಸಿತ್ತು.

ಇಂದು ಅಂತಹ ನೂರಾರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಪಂಥ-ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಂದೋಲನಗಳ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆಗಳು ಹೇಗಿವೆಯೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿನ ಜನರು ಸದ್ಗುಣಗಳ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿದ್ದು ಇತರ ಖಂಡಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪಶುಗಳಂತೆ ಜೀವಿಸುವಂಥವರು.

ಆದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ನಡೆಸಿದ ನರಸಂಹಾರ ಹಾಗೂ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಅವರು ಲೂಟಿಗೈದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಬರೆದಿಲ್ಲ! ಇಂದಿಗೂ ಯಾರಾದರೂ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರೆ ಅಂಥವರನ್ನು ದೂಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ಚಲನಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ದುರವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರೆ ಆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಯುರೋಪಿನ ಅನೇಕ ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತವೆಂಬುದೂ ತಿಳಿದಿರುವುದು. ಆದರೆ ಐರೋಪ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರತದ ವೇದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವಂಥ ವಿಷಯವುಳ್ಳ ಚಿತ್ರವಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ 'ಡೇಂಜರಸ್‌ಲೀ ಸೆವೆಜ್' ಅಥವಾ 'ಅಪಾಯಕಾರಿ ಹಿಂಸಾ ಜೀವಿ'ಗಳೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಐರೋಪ್ಯ ದೇಶಗಳು ಲೂಟಿಕೋರ ದೇಶಗಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸವೇ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಾವು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮಗನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ೫೫ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಮತಪಂಥ ಉಪದೇಶಕರು ತಮ್ಮ ಬೈಬಲ್ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೂ ದಾಳಿ ನಡೆಯುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ದೇವರನ್ನು ಮೃತಪ್ರಾಯರು, ಮಾನವಾಧಿಕಾರದ ಕೊಲೆಗೈಯುವವರು ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯರು ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆಂದೂ ಜರೆಯಲಾಯಿತು. ಅದರ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಹಿಂದೂ ಜನರನ್ನು ಮತಾಂತರಿಸಿದರು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲೇ ಇತರ ಮತಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರವೂ ಅಡಗಿದೆ. ಮಿಷನರಿಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದರು ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿನ ಅನೇಕ ಸರಕಾರಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದಾಗಿ, ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಇಂಥ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ತನ್ಮೂಲಕ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಭಾರತ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರಚಾರವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಎರಡನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಾರತದ ಲಕ್ಷಾಂತರ

ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್‌ನ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸಪಂಥಗಳ ಆಗಮನದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಾಗತೊಡಗಿದವು. ಈ ವಿಷಯವು ಭಾರತದ ಜನರೆದುರು ಹೇಗೆ ಮಂಡಿಸುವುದೆಂಬ ಕುರಿತು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಏಷ್ಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಂಥ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಅದನ್ನು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿಸಿವೆ. ಭಾರತದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ವಂಚಿತರು ಹಾಗೂ ಮಳೆಯರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಯುರೋಪಿನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಪಡಿಮೂಡಿದೆ ಎಂಬುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಲು ಮಿಶನರಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಲಂಕಾವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕವೇ ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತವು ಒಂದು ಬಲುದೊಡ್ಡ ದೇಶ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಜನರ ಆಕ್ರಮಣದ ವಿಷಯವು ಶ್ರೀಲಂಕಾದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀನಗರದವರೆಗೂ ಹಾಗೂ ಕರಾಚಿಯಿಂದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ತನಕವೂ ಇಂತಹ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ರಚನೆಯಾದವು. ಆದರೆ ಯುರೋಪಿನ ಜನರ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಕೇವಲ ಭಾರತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಫ್ರಿಕಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ ಹಾಗೂ ಏಷ್ಯಾ - ಈ ಮೂರು ಮಹಾದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಧೋರಣೆ ಅನುಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಆಫ್ರಿಕಾದ ಜನರು ಜೇಬ್ರಾ, ಕುದುರೆಯ ಹಸಿಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಅಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಹಸುವಿನ ಹಸಿಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದನ್ನೂ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಳೆದ ೪೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಹಾಗೂ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಾಕಿನಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆ! ಇದರಲ್ಲಿನ ರೋಚಕ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿ ರಚಿಸಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲೇ ಚರ್ಚೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಿಥ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ಇದರ ಬಣ್ಣ ಬಯಲಾಗುತ್ತದೋ ಆಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೇ ದೋಷ

ಎಂದು ಆರೋಪಿಸುವ ಬದಲು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರೋಪಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಎಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿತರಿಸಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆ ತಿರುಚಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ನಿದರ್ಶನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುವ ಜೇವಿಯರ್ ಮತ್ತು ಡಿನೋಬಿಲಿಯ ಮತಾಂತರದ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತು ವೆಟಿಕನ್‌ನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತಾದರೂ ಮತಾಂತರವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ! ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಅರ್ಥ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದರೂ ವಿಶ್ವವೇ ಅವರ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರವೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವರೇ ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಆಗಲೂ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಈಗ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಆಕ್ರಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ವಿಧಾನ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು.

ಶತಮಾನಗಳ ತನಕ ವಿಶ್ವದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳನ್ನು ಲೂಟಿಗೈದು ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಈಗ 'ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯ ನೀಡುವ ಹೊಣೆ' ತಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ ಎಂದನ್ನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಇಂದು ಆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಕೂಡ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಮಯ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಲಿ, ಮನೋರಂಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕು. ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಕಂಗಳಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕನ್ನಡಕವೇ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ! ಆದರೆ ಈ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ 'ತಿರಸ್ಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡದ ಹೊರತು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ದೊರಕಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು 'ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'ವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

೩.೩. ಜಾನಪದ ಜ್ಞಾನ ಕಲೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕತೆ ಅಗತ್ಯ

✍️ ಅಪ್ಪಗೆರೆ ತಿಮ್ಮರಾಜು

ಜಾನಪದ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ, ಮೌಖಿಕ ಅಥವಾ ತೋಂಡಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಪರಂಪರೆಯ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರಿವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರಬೇಕಾದ್ದು ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ. ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ರೈತ ಬೆನ್ನುಲುಬು ಎಂದ ಹಾಗೆ ಜನಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾನಪದ ಜನರ ಬೆನ್ನೆಲುಬು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಅರಿವು ನಮಗೆಲ್ಲ ಮನಗಾಣಬೇಕಾದರೆ ಜನಪದ ಬೆಳೆದುಬಂದ ದಾರಿಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಅವುಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಗತ್ಯ.

ಜಾನಪದ ಜ್ಞಾನಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಗ್ರಾಸ್ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಹೀಗಿದೆ: “ಆಯಾ ದೇಶದ ಜಾನಪದ ಚರಿತ್ರೆ ತಿಳಿಯದವನು ರಾಜನೂ ಆಗಲಾರ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನೂ ಆಗಲಾರ.” ಬ್ರಿಟಿಷರು ಗುರುತಿಸುವವರೆಗೆ ನಮಗೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಟಲ್, ಗೋವರ್, ಡೆಂಡಾಸ್, ಪ್ಲೀಟ್ ಮುಂತಾದವರು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ವಿದೇಶಿ ಜಾನಪದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಬದುಕಿನ ಜೊತೆಗೆ ತನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಸರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಮಷ್ಟಿಯ ಜಾನಪದ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಮನದಲ್ಲಿ, ಬಾಳಪಯಣದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ನೋವು ನಲಿವಿನ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮಗೆ ಜನಪದ ಹಾಡಾಗಿ, ಕುಣಿತವಾಗಿ, ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಹಬ್ಬವಾಗಿ ನೋವು ನಲಿವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಆಕರ ಆಕಂದನವಾಗಿ, ಸಂತೋಷದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಗಟು, ಗಾದೆಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಮದುವೆ ಪದವಾಗಿ ರೈತರ ಶ್ರಮ ಗೀತೆಗಳಾಗಿ, ಬಡವರ ಒಡಲಿನ ಹಾಡಾಗಿ, ಬೆವರಿನ, ಭಕ್ತಿಯ ಎಲ್ಲ ನೆಲೆಯ ಸೆಲೆಯು ಈ ಭೂಮಿ ಮೇಲಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿವೆ.

ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಏಕೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದರೆ, ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಪದಗಳು, ಆ ಪದಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆ, ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನಪದರ ಅಗಾಧ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ, ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಟ್ಟಬೇಕು ಎಂಬ ಸಮಯಪ್ರಜ್ಞೆ-ಜನಪದರ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹೇಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಭಿನಂದಿಸುವಂತಹ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಪೇಪರು, ಪೆನ್ನು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯ

ಇಲ್ಲದ, ದಾಖಲು ಮಾಡಲಾಗದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಾಡಿದ ಕಥನಗೀತೆಗಳು, ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದಗಳು, ಕಟ್ಟುಬೀಸುವ ಪದಗಳು, ಬಿತ್ತುವ ಸುಗ್ಗಿ ಪದಗಳು, ಈ ನಾಡಿನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗೋಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳು, ಮಹಿಳೆಯ ನೋವು-ನಲಿವು, ತಾಯಿ ಕರುಳುಬಳ್ಳಿಯ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ, ಅತ್ತಿಗೆ, ನಾದಿನಿಯರ ಸಂಬಂಧದ ಪದಗಳನ್ನು ಅಗಾಧವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಇವತ್ತಿನ ಯುವಪೀಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು, ಜಾನಪದವು ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಇನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಉಳಿಯಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜನಪದವು ಬೆದುಕಿನೊಡನೆ ಬೆಸೆದು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ನೋವು ನಲಿವಿನ ಎರಡೂ ಮುಖಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಜಾನಪದ ತನ್ನ ಗೌರವ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಮೂಡುವುದು ಸಹಜ. ಇದು ಶೋಚನೀಯ ವಿಷಯ. ಇಂತಹ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕುರಿತು ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ೧೮೧೨ರಿಂದಲೇ ಸಂಶೋಧನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನ ವಿಲಿಯಂ ಜಾನ್ ಥಾಮ್ಸನ್‌ವರು ೧೮೮೩ರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಎಂಬ ಪಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರವೇ ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತೆನ್ನಬಹುದು.

ಥಿಯೋಡರ್ ಎಚ್. ಗಾಸ್ಪರ್ ಜಾನಪದ ಮೇಷ್ಟ್ರಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಾನಪದ ಜನರಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದು, ಜನರಿಗಾಗಿಯೇ ಇರುವಂಥದ್ದು ಎನ್ನುವ ಇವರ ಮಾತು ಬಹಳ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಬಿ.ಎ. ಬಾಟ್ಲೆನ್‌ವರರು ಆದಿವಾಸಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಮೆರಿಕಾ, ಸ್ಪೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್ಸಿನೋಸ್ ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾವಿದನಾದ ಎಂ. ಹಾರ್ಮೋನ್ ಪ್ರಕಾರ, ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಅದು ಹಬ್ಬಿದೆ. ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ. ಡಾರ್ಸನ್ ಜಾನಪದ ಭೂತಕಾಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ಹತ್ತಿರಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಲಮಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದ ಅಗಲಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ತರ್ಕಬದ್ಧತೆಯ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಅನ್ವಯಿಕತೆ ಆಯಾ ದೇಶಮಾನಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿನೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಾನಪದ ಅನ್ವಯಿಕತೆ ಬಹಳವೇ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಜಾಗತಿಕ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣ ಕನ್ನಡ ನಾಡೇ ಆಗಲಿ, ಭಾರತದ ಜಾನಪದವೇ ಆಗಲಿ, ಈಗಿನ ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಂದಿನ ಜಾನಪದವನ್ನು ಹೇಗೆ

ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು, ಅನ್ವಯವಾಗಬಹುದು, ಆ ಕಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವೀಗ ಹೇಗೆ ನೋಡಬೇಕು, ಕಾಣಬೇಕು, ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಜನಪದ ವಿಧ್ವಾಂಸರು, ಕಲಾವಿದರು ತುಂಬ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂಬುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ರವರ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ 'ಬೇರುಗಳಿಂದಲೇ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು' ಎಂಬುದು. ಆ ಬೇರುಗಳೇ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹಳೇ ಬೇರುಗಳು ಇವತ್ತಿನ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ ಅನ್ವಯಿಕತೆ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಇವತ್ತಿನ ಮಕ್ಕಳು ಹೂವು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇರನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಬೇರನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇವೆ, ಹಾಗೆ ಜಾನಪದ ಬೇರಿನ ಅಂತರ್‌ಶಕ್ತಿ. ಅದು ಇವತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳನೋಟಕ್ಕೆ, ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅನ್ವಯಿಕ ಜಾನಪದವನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಅದನ್ನು, ಅಮೆರಿಕಾದ ರಿಚರ್ಡ್ ಎಂ. ಡಾರ್ಸನ್ ಹೇಳುವಂತೆ, ಈಗಿನ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅನ್ವಯಿಕವಾಗಿಸುವ ಮತ್ತು ರಚಿಸುವ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿಕೃತ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಜೀಶಂಪ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಅನ್ವಯಿಕ ಚಿಂತನೆ ಉಳ್ಳವರಾದ, ದೇ.ಜ.ಗೌ., ಡಾ|| ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ, ಹಿ.ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ, ಬಿ.ಎಸ್. ಗದ್ದಿಗಿಮಠ, ಪ್ರೊ|| ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ಮತ್ತಿತರರು ಜಾನಪದ ತನಗೆ ತಾನೇ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಾವಣೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಅದೇ ಕಾಲ, ದೇಶ ಬದಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಿದೆ; ಜಾಗತಿಕ ಅನುಕರಣೆ, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ. ಆಧುನಿಕತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಜಾನಪದದ ಅನ್ವಯಿಕತೆಯೂ ಕೂಡ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಜಾನಪದದ ಅನೇಕ ಸಂಕೀತ, ರೂಪಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇವತ್ತಿನ ವಾಸ್ತವದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಾವು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ಜಾನಪದ ವಿಷಯ, ವಸ್ತು ಇವತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತವೆ, ನಿತ್ಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಅನೇಕ ಗೀತೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು, ಗಾದೆಗಳ ಮೂಲಕ ಉದಾಹರಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತರು, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಂಶೋಧಕರು, ಕಲಾವಿದರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು

ತುಂಬ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇವತ್ತಿನ ಯುವಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ಅನ್ವಯಿಕತೆ ಅವಶ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಆಂದೋಲನ ಹೂಡುವತ್ತ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಈ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ವತ್ತು, ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಜಾನಪದ ತಾಯಿಬೇರಿನ ಸಂಬಂಧದ ಕರುಳುಬಳ್ಳಿಗಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನಮಗೆ ಮೊದಲು ಬರಬೇಕು. ನಾವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದರೆ, ಮತ್ತೆ ಭಜನೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು, ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗದ ಜನರು ಭಜನಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು, ಹಾಡಿಸುವುದು, ಬದುಕಿನ ಭಾವನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕರುಣೆ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸುಂದರ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು, ಸಂವರ್ಧನೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಜನಪದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಯಾರಿಸಿ, ನುಡಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು, ನಿಜವಾದ ಮನರಂಜಕರು ನಮ್ಮ ಜನಪದರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಕರ್ಷಕ ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಲು ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದು - ಇವುಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಬುಡಕಟ್ಟು, ಜನಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಾವಣಿ, ಗೀಗಿ, ಸಣ್ಣಾಟಿ, ದೊಡ್ಡಾಟಿ, ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಮೇಳ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೊಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಹಾಗಾದಾಗಲೇ ಜಾನಪದ ಜೀವಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಜಾನಪದ ಸಮಕಾಲೀನದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ಅನ್ವಯಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೆಲವನ್ನು ಅಥವಾ ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಾನಪದವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ. ಆದರೆ ಇವುಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು? ಬಂದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಇವು ಹುಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಸ್ಥಿತಿಗಿತಿ ಹೇಗಿತ್ತು? ಈ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಕಾಲಮಾನ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮದಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಲೇ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕೂಡ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಲೇ, ಜನಪದ ಸಮಾಜ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಅನ್ವಯಿಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಜನಸಂಪ್ರದಾಯವಾದ ಜಾನಪದ ನಡೆ ನುಡಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪಲ್ಲಟಗಳು, ತಲ್ಲಣಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ತಿರುವು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಜಾನಪದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ನಮಗಿರಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಬಹಳವೇ ಮುಖ್ಯ.

ಜಾನಪದವು ಕೂಡ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ಇಲ್ಲ. ಜಾಗತೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣದ ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಅಂದಿನ ಮುಗ್ಧ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂದರ್ಭದ ಪದಗಳೇ ಬೇರೆ, ಇವತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಪದಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ರೀತಿ ನೀತಿ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೇ ಬೇರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳ ಮನರಂಜನೀಯ ರೂಪ ತಾಳಿ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅನ್ವಯಿಕ ರೂಪ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲೆಗಳೂ ಕೂಡ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಹೊಂದಿವೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಂದು ಅವುಗಳ ಕಲೆಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅವುಗಳ ಭಕ್ತಿ, ಮೌಲ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳ ಬದುಕಿನ ಜೀವನದ ಅಂಗವಾಗಿ, ಕಲೆಗಳಿಂದ ಜೀವನ, ಜೀವನದಿಂದ ಬಂದ ಕಲೆಗಳು ನಮಗೊಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದು ನಾವೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಆ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಾ, ಆಚರಣೆಗಳು ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಅಂದಿನ ಸಂಶೋಧಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕಲೆಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿ ನೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಇಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಧಾನ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಾನಪದ ಕಲೆ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಕೂಡ. ಅನ್ವಯಿಕತೆಯ ನೆಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆಯ ಕಲ್ಪನೆ, ರೂಪ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಆಧುನಿಕ ಆಡಂಬರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವುದೇ ಕಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ, ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ, ಸಂಶೋಧಕರಾಗಲೀ, ಕಲಾವಿದರಾಗಲೀ, ನೋಡುವವರಾಗಲೀ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ

ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ, ಕಲಿಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಆಯಾ ಕಲೆಗಳು ಬಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರಿತು, ಗ್ರಹಿಸಿ, ಆ ಕಲೆಗಳೂ ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾವುದೇ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಯುವಕರು ಇವುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಕಲೆಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಯತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಯುವ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಂಶೋಧಕರು, ಜನಪದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಥವಾ ಆಸಕ್ತರು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ಆ ಯುವಕರು ಈ ಕಲೆಗಳೂ ಎಲ್ಲಿವೆ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅವಶ್ಯ.

ಈ ಆಧುನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಬಂದವು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಗೋಜಿಗೇ ಹೋಗದ ಜನರು ಜನಪದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂಶೋಷಣೆ ಅಥವಾ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು, ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂಥವುಗಳನ್ನು ಈ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಯುವಜನತೆ, ಈ ಕಲೆಗಳು ಬೆಳೆದುಬಂದ ದಾರಿ ಯಾವುದು? ಈ ಕಲೆಗಳ ಮಹಿಮೆ ಏನು? ಸಂಪ್ರದಾಯ ಏನು? ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಯಾವುದು? ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಕಲೆಗಳು ಯಾವುವು? ಎಂಬ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಯುವಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅನ್ವಯಿಕತೆ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಆ ಕಲೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಅಗತ್ಯವಲ್ಲವೆ?

ಹೊಸತು, ನವೆಂಬರ್ ೨೦೧೪

೩೪. ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ

✍ ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ

ಜರ್ಮನಿಯ ವ್ಯೂರ್ತ್ ಬುರ್ಗ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಇಂಡಾಲಜಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ೨೦೦೯ರಿಂದ ೨೦೧೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದೆ. ೨೦೧೧ರ ಫೆಬ್ರುವರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ 'ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಕೇಂದ್ರ'ದ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣ ನಡೆಯಿತು. 'New Perspectives on Gender and Transgression of Gender in South Asia' ಎನ್ನುವ ಆ ಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ ನಾನು 'Transgression of Gender in a Kannada Classical Epic Pampa Bharata' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದೆ.

ಪಂಪ ಭಾರತದ ಭೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ಅಂಬೆಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸಿ, ಪಂಪನು ಹೇಳುವ 'ಶೌಚ' ಹಾಗೂ 'ಬೀರ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಂದಿ ಇಂಡಾಲಜಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದು ವ್ಯಾಸಭಾರತವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಹಿಂದಿ, ತಮಿಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಓದಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಭಾರತವನ್ನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಈವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಪಂಪ ಕವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ಪಂಪ ಭಾರತದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ?' 'ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಯಾವ ಕೊಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ನನ್ನದು ಅವಮಾನ ತುಂಬಿದ ನಾಚಿಕೆಯ ಉತ್ತರ 'ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು.

ನನ್ನ ಅತಿಥಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕತನ ೨೦೧೨ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು 'ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸ' ನೀಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಪಂಪ ಅವರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದ ಎನ್ನುವ ಸಂತೋಷದಿಂದ 'Concepts of Laukika and Agamika in Pampa's Epics' ಬಗ್ಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದೆ. ವಿಷಯಗಳ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಪಂಪನ ಎರಡೂ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಉಪನ್ಯಾಸ ನಂತರದ ಪ್ರಶೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅನುವಾದದ ಅಗತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು.

ಇದು ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಅವಸ್ಥೆಯೇ ಹೀಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಉಪಲಬ್ಧ ಗ್ರಂಥ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ಜಗತ್ತಿನ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯಿಂದ ತೊಡಗಿ ಚಂಪೂ ಕವಿಗಳಾದ ರನ್ನ, ಜನ್ನ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ನಾಗವರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳ ಪರಂಪರೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ವಿಮರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಕರಾದ ಪ್ರೊ. ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಮತ್ತು ನಾನು ಸೇರಿ 'ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಸ್ವಯಂ ಆಸಕ್ತಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಆರಂಭದ ಶಾಸನಗಳು, ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಚಂಪೂ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಭಾಗದ ಪದ್ಯಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಕುಲಪತಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಷಾಂತರ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಭಾರತದ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಾಳಜಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಬಸವ ಸಮಿತಿ'ಯದ್ದು. ಕನಕದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಬಹುಭಾಷಾ ಅನುವಾದದ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಕವಿ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಪಾಲು ಬಹು ದೊಡ್ಡದು. ಈ ಕವಿಗಳು ಬಳಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಬಳಕೆ ಗಣನೀಯವಾದುದು. ಇಂದು ಅಂತಹ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೊರತೆ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ ತಜ್ಞರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಅಂತಹ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ.

ಅದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಅರೇಬಿಕ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಆಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡೇತರರಿಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಅನುಭಾವಿಗಳು... ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿಸಲಾದ ಸುಮಾರು ೫೦ ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಏನೆಂದರೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ಎಲ್ಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲಿಸುವ ಪುಸ್ತಕ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಅಂತಹ ಪುಸ್ತಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ಇರುವ ಬಹುಶುಭ ತಜ್ಞರಾದ ಪ್ರೊ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ವಿನಂತಿಸಿದೆ. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಅವರು ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿ, 'ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದೇನಪ್ಪ' ಎನ್ನುವ ಶುಭ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಜುಮೆ ಆಗಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಛಂದಶ್ಚಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮನ 'ಛಂದೋಂಬುಧಿ' ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥ. ದ್ರಾವಿಡ ಛಂದಸ್ಸು ಎಂದರೆ ತಮಿಳು ಛಂದಸ್ಸು ಎಂದು ಹೊರಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡದ ಅಂಶಗಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕನ್ನಡದ ದೇಸಿ ಮಟ್ಟುಗಳು ಪ್ರಾಚೀನವಾದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಸಾರಬೇಕು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಬಾದಾಮಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲೇ ಅಂಶ ಗಣದ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಬಳಕೆ ಆಗಿರುವುದು ನಮಗಲ್ಲ ಚಿರಪರಿಚಿತ; ಆದರೆ ಅದು ಕನ್ನಡದ ಅನನ್ಯತೆ ಎಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಗ್ರೀಕ್ ಪ್ರಹಸನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಿವೆ ಎಂದು ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಬಿ.ಎ.ಸಾಲೆತ್ತೂರು, ಶಾಮಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಬಾರ್ನೆಟ್ ಮುಂತಾದವರು ಹೇಳಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ಸಂದಿದೆ. ಆ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮರು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಆ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲು ಇದು ಸಕಾಲ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಶಿಸ್ತಿಯ ಪಡೆಯೊಂದರ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಗತ್ಯ. ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸರಣ ತುಂಬಾ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಕಿಪೀಡಿಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಯಿಂದ, ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಬಲದಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತಮಿಳರು

ಅಮೆರಿಕದ ಭಾಷಾ ತಜ್ಞರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ದೇಶದ ಒಳಗಿನ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಭಾಷಾ ತಜ್ಞರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪಠವಾದ 'ಭಾಷಾ ವಕೀಲ'ರನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ; ಕನ್ನಡ ಕೂಡು ಕುಟುಂಬದ ಸಂತಾನ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗಿಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ ಪಾಲು, ಸಮ ಬಾಳು ಇದೆ ಮತ್ತು ಇರಬೇಕು.

ತಮಿಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ೨೦೦೪ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೨ರಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿತು. ಮೊದಲು ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಲ್ಯಾಂಗ್ವೇಜಸ್‌ನಲ್ಲಿ (ಸಿ.ಐ.ಐ.ಎಲ್) ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ತಮಿಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಫಲೋಶಿಪ್ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳು ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವು.

೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ 'ಸೆಂಟರ್ ಆಫ್ ಎಕ್ಸಲೆನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ತಮಿಳ್' (ಸಿ.ಇ.ಸಿ.ಟಿ) ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಚೇರಿ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನೇಮಕಾತಿ ನಡೆಯಿತು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆ ಅಡಿ ಸ್ವಾಯತ್ತವಾದ 'ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ತಮಿಳ್'ಗೆ (ಸಿ.ಐ.ಸಿ.ಟಿ) ಸಹ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ೨೦೦೭ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾಯಿತು. ಜತೆಗೆ ೧೧ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ₹ ೭೬.೩೨ ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಇದುವರೆಗೆ (೨೦೦೫-೦೬ರಿಂದ ೨೦೧೨-೧೩ರವರೆಗೆ) ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ₹ ೪೬.೪೧ ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆ ಸಹ ನಡೆದಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಸಿ.ಐ.ಐ.ಎಲ್.ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ತಮಿಳು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೆಲಸಗಳು ೨೦೦೮ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನೈಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಆದವು.

ಸಿ.ಐ.ಸಿ.ಟಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ತಮಿಳನ್ನು, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ ೬೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ತಮಿಳು ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸದೊಡನೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತಮಿಳರ ಪುರಾತನತೆ ಹೇಳುವ

ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. 'ತಿರುಕ್ಕುರುಳ್' ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಅತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೩೦ ಸಾವಿರ ಪದಗಳಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಳತೆ ಮಾಪಕಗಳು, ರಾಸುಗಳು, ಭತ್ತದ ವಿಧಗಳು, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ ಕುಂಬಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಪದಗಳು ತಮಿಳು ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ತಮಿಳು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಶಿಯ ವಿಸ್ತೃತ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳಿನ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೦೦ಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ) ೪೧ ಕೃತಿಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆವೃತಿಗಳು ಸಿದ್ಧತೆ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ತಮಿಳು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಎಂ.ಕರುಣಾನಿಧಿ ದತ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ತಮಿಳು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರಿಗೆ ಈ ತನಕ ೧೩೪ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಹಾಗೂ ೨೮ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ನಂತರದ ಶಿಷ್ಯವೇತನಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಜಪಾನಿನ ಮಸಕಜು ಕೊನೊ ಅವರು 'ಸಿಮಿಲಾರಿಟೀಸ್ ಬಿಟ್ಟೇನ್ ತಮಿಳ್ ಅಂಡ್ ಜಪಾನೀಸ್' (ಜಪಾನಿ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಮ್ಯತೆ) ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

• • • •

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ನವೆಂಬರ್ ೦೧, ೨೦೧೪

೩೫. ಕ.ವೆಂ. ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಾನವತಾವಾದಿ

✍️ ಮುರಳಿ ಕೂಡ್ಲೂರು

ಕಟ್ಟೇಪುರ ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ ರಾಜಗೋಪಾಲ ಅವರು ನಾಡು ಕಂಡ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, ಸಾಹಿತ್ಯವಲದಯಲ್ಲಿ ಕ.ವೆಂ. ಎಂದೇ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದವರು. ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕ.ವೆಂ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಕತೆಗಾರ, ನಾಟಕಕಾರ, ಸಂಶೋಧಕ, ಅನುವಾದಕ, ವಿಮರ್ಶಕ, ನಾಟಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತ ತಾವು ಕೂಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿಯ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದವರು. ಕ.ವೆಂ. ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಒಡನಾಟ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ನವ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿ ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು. ಆಗಿನ ಪ್ರಮುಖ ನವ್ಯಕವಿಗಳಾದ ಅಡಿಗ, ಬಿ.ಸಿ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರ್ಮ, ಲಂಕೇಶ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳ ಒಡನಾಟದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ನವ್ಯ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದವರು.

ಕ.ವೆಂ. ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗದ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮೀರಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರು. ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಸ್ವತಃ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್, ನ. ರತ್ನ ಅವರ ಎಲ್ಲಿಗೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೋಡಣ್ಣನ ತಮ್ಮ, ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ, ಟಾಗೋರರ ಅಂಚೆಮನೆ, ನಿರಂಜನರ ಚಿರಸ್ಮರಣೆ - ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಯುವ ರಂಗನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತ ಬಂದಂಥವರು. ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಂದು ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕ.ವೆಂ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಂಗರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದೆಂದು ಹಲವಾರು ರಂಗನಿರ್ದೇಶಕರು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಪರಿಚಯವಿರಲಿ, ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದಿರಲಿ ಯುವ ರಂಗನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಹಿರಿದಾದ ಗುಣ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆರೇಳು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಆಳ ಅಗಲಗಳನ್ನು ಏಳುಬೀಳುಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗದ

ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳನ್ನು 'ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಂಗ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳಾದ ಪ್ರಸನ್ನ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ನಾಯರಿ, ಜೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಂಗನಿರ್ದೇಶಕರು ಕ.ವೆಂ. ಅವರ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ಪ್ರಮುಖರು. ನೂರಾರು ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕ.ವೆಂ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಬರೆದವರು. ಹೆಚ್ಚು ರೀತಿಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ಹಾಗೆಯೇ ನೇರ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ನಾಟಕಕಾರರಾದ ಕ.ವೆಂ. ಅವರು ೧೧ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ 'ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು', 'ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ವಿಚಾರಣೆ', 'ಗಾಂಧಿಯ ವಿಚಾರಣೆ' ನಾಟಕಗಳು ರಂಗಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂಥವು.

ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕ.ವೆಂ. ಅವರಿಗಿದ್ದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರ ನೇರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂಥ ನೆನಪುಗಳು. ಆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೂಡ ಒಬ್ಬ ೧೯೯೮-೨೦೦೯ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ೧೧ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಕುವೆಂಪು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವರು. ನಾನು ೨೦೦೩-೦೫ನೇ ಸಾಲಿನ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೈಮೂಳೆ ಮುರಿತಕ್ಕೊಳಗಾದಾಗ ತಮ್ಮ ೮೦ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲೇ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ತರಗತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಸ್ವಂತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಆದರ್ಶನೀಯವಾದ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಮೂಲತಃ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಕ.ವೆಂ. ಅವರು ಎಡಪಂಥೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಂಥ ಮಾನವತಾವಾದಿ. ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಧರ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ನೋಡದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಂದದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು.

ಕ.ವೆಂ. ಅವರ ಹಲವು ಆಸಕ್ತಿಕರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯೂ ಒಂದು. ೮೯ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಣ್ಣಿಗೇರಿಯ ತಲೆಬುರುಡೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಹೊರಟಂಥ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಮನಸ್ಸು ಅವರದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಾರಾಧನೆ ಕುರಿತು ಕೋನಾರ್ಕ್‌ನ ಸೂರ್ಯ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದವರು ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಪಥಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಶೃಂಗೇರಿಯ ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ಗುಡಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಇವರು ಬೌದ್ಧಮತದಲ್ಲಿ 'ಯಕ್ಷಕಲೆ' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಕಲೆಗಳು ನಾಗನೃತ್ಯದಿಂದ ಬಂದದ್ದೆಂಬ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ವಾದವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿ ಬೌದ್ಧ ಸಂಘಗಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಯಕ್ಷಕಲೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ್ದೆಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಆ ಯಕ್ಷಕಲೆಗಳ ಪೂರ್ವತಿಹಾಸವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಕ.ವೆಂ. ಅವರ ಈ ವಾದವು ಊಹಾತ್ಮಕ ನೆಲೆ ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ಮುಂದಿನವರು ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಬಹುದಾದ ಹೊಳಹುಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದು ಚಿಂತನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇವರ 'ಒಕ್ಕಲುತನದ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳು' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿ ಬೇಸಾಯಕೇಂದ್ರಿತ ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾದ ಒಕ್ಕಲುತನ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಗ್ರಂಥ. ಗಂಗಡಿಕಾರ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಆಚರಣೆಗಳು, ದೈವಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಒಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಗ್ರಂಥ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ೩೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ವತ್‌ಪೂರ್ಣ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ.ವೆಂ. ಅವರು ೧೯೫೨ರಲ್ಲೇ 'ಆಸೆಯ ಶಿಶು' ಎಂಬ ಕಥೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು. ೩೫ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿವು. ಕತೆಗಾರರು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಜೀವನ ಮತ್ತು ಋತುಮಾನಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ದುರ್ಬಲವಾಗುವಂತಹ ಬದುಕಿನ ನೀತಿ-ಅನೀತಿ, ಒಳಿತು-ಕೆಡುಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ಈ ಎಲ್ಲದರ ನಡುವೆಯೂ ಮನುಷ್ಯ ನಿರಾಶಾವಾದಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಜೀವನಮೌಲ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು 'ಎಣಿಸದ ಹಣ', 'ರಾಗಜಯಂತಿ', 'ಅರ್ಧ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು', 'ಅನಾಥ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಸ್ವಗತ ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಮತ್ತು 'ಆಯ್ದು ಕಥೆಗಳು'.

ಕ.ವೆಂ. ನವೋದಯದವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ನವೋದಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನವ್ಯವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು. ನವ್ಯದ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 'ಅಂಜೂರ' ಅವರ ಪ್ರಥಮ ಕವನ ಸಂಕಲನ.

ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ನದಿಯ ಮೇಲಿನ ಗಾಳಿ', 'ಮೇ ತಿಂಗಳ ಒಂದು ಅಬ್ಬರ', 'ಈ ನೆಲದ ತೆನೆ' ಇವು ಅವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಈ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು, ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಅವಾಸ್ತವದ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳು, ನಿಬಿಡ ಸಂಕೇತಗಳು, ಆತ್ಮಶೋಧದ ಅಂಶಗಳು, ಬದುಕಿನ ಆಶಾವಾದದ ಕಲ್ಪನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವಂಥವು.

ಯುನೆಸ್ಕೋ ಸ್ಕೀಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದವಾದ ನೋ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಯ ಕಾಂಜಿ ಎಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾನ್ ನಾಟಕಕಾರ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಕೊರೆಯೋಲೆನಿಸ್ ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದರು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರಿಗಾಲು (Bare foot in Athens) ಮತ್ತು ಹಚ್ಚೆಗಳು (Decorated Body) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಅಭಿಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕ.ವೆಂ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದವರು ಎಂದು ಡಾ. ಸಿ. ವೀರಣ್ಣ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಲ್ಲ ಕವಿ ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಕ.ವೆಂ. ಕುರಿತು, 'ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕ.ವೆಂ. ಅವರಂತಹ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬೇಕು' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕ.ವೆಂ. ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ದೂರ ಇದ್ದವರು. ಯಾರನ್ನೂ ಓಲೈಸದೆ, ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಮಸ್ತಭಾವ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮನಸ್ಸು ಅವರದು. ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಕನ್ನಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಅವರ ಅಂತಿಮ ಬರವಣಿಗೆ ಕೂಡ ಸಾವನ್ನು ಕುರಿತಾದಂತಹ ಕತೆಯಾಗಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಈ ಕತೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೧ರ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ವಿಧಿವಶರಾದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿವೆ.

• • • •

ವಿಜಯವಾಣಿ, ೦೨-೧೧-೨೦೧೪

೨೬. ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ

✍ ಕೆ.ಎನ್. ಲಾವಣ್ಯಪ್ರಭಾ

ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ- 'ಪಂಪಭಾರತ' ಅಥವಾ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ವನ್ನು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ 'ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ'ಯನ್ನು, ರನ್ನ 'ಗದಾಯುದ್ಧ'ವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕವಿಗಳು ಬರೆದ ಭಾರತವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೂಲ ಮಹಾಭಾರತದ ಕರ್ತೃ ವೇದವ್ಯಾಸರು. 'ಋಷಿಯಾಗದವನು ಕವಿಯಾಗಲಾರ' ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಆದಿಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಸರು ಹಾಗೂ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳು ಋಷಿಗಳೇ.

ಮೂಲ ಮಹಾಭಾರತ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ. ಹದಿನೆಂಟು ಪರ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಮಹಾಕವಿ ಹೋಮರನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾದ 'ಇಲಿಯಡ್' ಮತ್ತು 'ಒಡಿಸ್ಸಿ'ಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಎಂಟು ಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ ಕೃತಿ ನಮ್ಮ ಭಾರತದ 'ಮಹಾಭಾರತ'. ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯ 'ಮಹಾಭಾರತ' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೇನಿಲ್ಲ.

'ಮೂಲ ಮಹಾಭಾರತ' ಹಾಗೂ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳು ಬರೆದ 'ಮಹಾಭಾರತ' ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ನಿಂತದ್ದು ಜನಪದರು ಹೊಸೆದ, ಕಲ್ಪಿಸಿದ, ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ವಾಚಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ದೇಸಿ ಸೊಗಡಿನ 'ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ' ಕಥೆ ಇರಬಹುದೇ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಕಾಡಿದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಲ ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಟಭಾರತದ ಪ್ರಭಾವ ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಎರಡೂ ರೀತಿಯ ಸಂದೇಹಗಳು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪಂಡಿತರು, ರಾಜರು, ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮನಸೂರೆಗೊಂಡ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕವಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಭಾರತ ಕಥೆಯಂತೆಯೇ, ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನನ್ನೂ, ಪಾಮರನನ್ನೂ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯನ್ನೂ, ಭಾರತದ ಮೂಲಮೂಲೆಯನ್ನೂ ತಲುಪಿದ್ದು ವಾಚಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಜನಪದ-ಮಹಾಭಾರತ' ಕಾವ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಪರಂಪರಾಗತ ಸಮಾಜವೊಂದು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ನೋಡಿರುವುದರ ಪೂರ್ಣಚಿತ್ರ ಇದೀಗ ಓದುವ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.

ಅದೇ ಸುಮಾರು ೬೦೦ ಪುಟದಷ್ಟು ಹಿರಿದಾದ ೩೫೬ ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ 'ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ'.

ಡಾ. ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರು ಜನಪದ ಗಾಯಕರಾದ ಬೆಟ್ಟದ ಬೀಡು ಸಿದ್ಧನಶೆಟ್ಟಿ ಅವರಿಂದ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೇಳಿ ಬರೆದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಂತಹ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಯಿದು.

ದ್ರೌಪದಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿ

ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಕೃಷ್ಣನದ್ದೇ ಪಾರಮ್ಯತೆ ಇದ್ದರೂ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿ 'ದ್ರೌಪದಿ'. ಕರ್ಣ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ. ಪರಾಶಕ್ತಿಯೆಂದು ಬಿಂಬಿತಳಾದ 'ದ್ರೌಪದಿ'ಯು ಪಾಂಡವರು ಸೋತಮೇಲೆ ತನ್ನನ್ನು ಜೂಜಿಗೆ ಒಡ್ಡುವಂತಿಲ್ಲ, ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಳು ಎನ್ನುವುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೌರವರೆದುರು ಪಗಡೆಯಾಡಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಿ ಎಂಬ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತೆಯೇ ದ್ರೌಪದಿ ಪಗಡೆಯಾಡಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗೆದ್ದರೂ ಧರ್ಮರಾಯನೇ 'ನಾವು ಸೋತಿರುವ ನಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಡೋದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಪಗಡೆ ನಾನು ಒಪ್ಪೋನಲ್ಲ' ಎಂಬ ವಿತಂಡವಾದದಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಕೌರವರೆದುರು ಸೋತು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಆಗಿದ್ದ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ದ್ರೌಪದಿಯ ವಿಜಯವನ್ನು 'ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ವಿಜಯ'ವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ಕೃತಿಯ ಮುಖಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರವಿರದೆ ಈ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಆದಿಶಕ್ತಿ'ಯೆಂದೇ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳ ವಿಜಯದ ಪಗಡೆಯಾಟವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಸೂತ್ರಧಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಕೊಂತಮ್ಮನ ಪರ್ವ'ದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುವನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹೆತ್ತು ಅವರ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಮಹಾತಾಯಿ 'ಕುಂತಿ' 'ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಮಗಳು' ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಇದಕ್ಕೆ ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮೀಣರು ಭೂಮಿಗೆ ಮೊದಲ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನೇ ನೀಡಿ ಕುಂತಿಯನ್ನು 'ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಮಗಳು' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕುಂತಿ, ಭೋಜರಾಜನಿಗೆ ನೆಲವನ್ನು ಉಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಅರಗಿನರಮನೆಯಿಂದ ಪಾರಾದ ಪಾಂಡವರು ಏಕಚಕ್ರನಗರದ ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಊರ ಮುದ್ದೇಗೌಡನ ದರಕಾಸು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಭೀಮ ದುಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನೂರಾಳಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ನೂರಾಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೆ ಐಗ್ಯ ರಾಗಿಮುದ್ದೆ, ಐಗ್ಯಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಭೀಮನೊಬ್ಬನೇ ಊಟ ಮಾಡಿ ಗೌಡನಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಪಲ್ಲ ರಾಗಿ ಮತ್ತು ನೂರು ದುಡ್ಡು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಒಬ್ಬಾಳಿನ ಕೂಲಿ ತರಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ. ಅನ್ಯಾಯದ ಅನ್ನ ತಿನ್ನಬಾರದು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮ ತನ್ನ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಗೌಡನಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮರ್ಮ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಜನಪದರು ಕೃಷಿಗೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದರ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಲುವು, ಜನಪರ ಕಾಳಜಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂವೇದನೆಯುಳ್ಳದ್ದು. 'ಪಾಂಡುರಾಜನ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿ' ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುರಾಜ ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಜನರಿಗೂ ನಾವಿದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದೇನೋ. 'ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಓತಿಕ್ಕಾತ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಸಂಗ'ದಲ್ಲಿ, ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧ ಭೀಷ್ಮ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರು ಊರಿದ ಕೋಲಿಗೆ ಓತಿಕ್ಕಾತ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಅಪಶಕುನವೆಂದು ಎಸೆದಾಗ ಅದು ಹೋಗಿ ರೊಟ್ಟಿಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒದ್ದಾಡಿದ ಅದು, ತಾನು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಾಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವೆನೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಭೀಷ್ಮರೂ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಲಿ ಎಂದು ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಷ್ಮರು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿ ಓತಿಯ ಹತ್ತಿರ ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಓತಿ ಅಸುನೀಗುತ್ತದೆ.

'ತಿಳಿದು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ಒಂದು ಬಗೆ ಬ್ರಾದಿ (ಬ್ರಾದಿ=ಬಾಧೆ), ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕಿನ್ನೊಂದು ಬ್ರಾದಿ' ಈ ತತ್ವ ಅನುಭಾವ ಕವಿ ಬ್ಲೇಕ್ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಹುಲ್ಲಿನ ದಳಕ್ಕೆ ನೋವಾದರೂ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಅಹಿಂಸಾತತ್ವ ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ

ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಪಡೆದ ಪ್ರಸಂಗ 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ'ವೂ ಒಂದು. ಪಾರ್ವತಿ ಅರ್ಜುನನ ಬೆನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನೆರವೇರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧ ಏರ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಕಾರ ಅರ್ಜುನ 'ಎರಡು ಎದೆ'ಯವನಂತೆ. ಬೆನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಎದೆಯಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ ಕಲ್ಪನೆ ಜನಪದರದ್ದು! ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವೀರನೊಬ್ಬನ ವರ್ಣನೆ ಹೀಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ? ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಭಂಗಪಡಿಸಲು ಬರುವ ಹಂದಿಮುಖದ 'ಮದನ' ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಅರ್ಜುನ ಹಾಗೂ ಕಿರಾತ ವೇಷದ ಶಿವನ ನಡುವೆ ಕದನವೇರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನ ಶಿವನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ ಎದೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕಿರಾತನೇ ಶಿವನೆಂದು ಅರಿವಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಡಿದದ್ದಕ್ಕೆ ವಿಷಾದಿಸಿ ತನ್ನ ಕೈ ಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗ ಶಿವ 'ಈಗ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ. ರಾಜಾ ವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಕೈಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸುವ ಕ್ರೌರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ಕಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ 'ವಿಕ್ರಮ' ಪದದ ಬಳಕೆಗೆ ಪಂಪನ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಕೃತಿ ಜನಪದರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರಬಹುದು.

ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರದ ವೈಭವೀಕರಣ ಆಗಿದೆ. 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಾಯಭಾರ ಪ್ರಸಂಗ'ದಲ್ಲಿ ವಿದುರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅನಂತರ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ಸಭಾಸದರಿಗೆ 'ಕೃಷ್ಣ ಬಂದಾಗ ಯಾರೂ ನಿಂತು ಗೌರವ ಕೊಡಬಾರದು' ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿದ. ಆದರೂ ಇಡೀ ಸಭೆ ಕೃಷ್ಣ ಬಂದಾಗ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ದುರ್ಯೋಧನ ಮಾತ್ರ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು 'ವಿಷ್ಣು' ಎಂದೇ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನಿಂದ ನೆಲವ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ದುರ್ಯೋಧನ ಸಿಂಹಾಸನಸಹಿತ ಅವನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಉರುಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಾಯಕ ಕವಿ ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು
ಮೆಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಏನಪ್ಪಾಂದ್ರೆ
ದುರ್ಯೋಧನ ಕೂತಿದ್ದಂತೆ ಸಿಂಹಾಸನ ಧಕ್ಕನೆ

ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಕ್ಕೋತು
ಆ ತಕ್ಷಣನೇ ದುರ್ಯೋಧನ
ಮುಗ್ಗರಿಸಿದಂತಾಗಿ
ಸಿಂವಾಸನದ ಸೋಪಾನಗಳ ಮ್ಯಾಲಿಂದ
ಉರುಳುರುಳಿ ಬಂದು
ಪರಮಾತ್ಮ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕವಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಜನಪದ ಕವಿಯ ಮೇಲೆ ಆಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. (ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ (೯-೫೩)ದ ಪದ್ಯ ಗಮನಿಸಿ).

ಪಾಂಡವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಿಂದುರಿಗಿಸಲು ಕೃಷ್ಣ ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು, ಕೌರವ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಾಗ, ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಾನಸಿಕ ದ್ವಂದ್ವ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಡಗಿರುವೆ
ನಿನ್ನ ವರಸೆ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು
ಹೊರಗಡೆಗೆ ಕೊಡುಕೊಡು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೀಯ
ಒಳಗಡೆ ಕೊಡಬೇಡ ಕೊಡಬೇಡ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೀಯ
ನಿನ್ನ ತಂತು ಇಕಮತ್ತು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು
ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಎರಡನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಆಶಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದ್ಯ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ (೧೦-೭೧)ದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿದ ಉಲೂಪಿ, ಚಿತ್ರಾಂಗದೆಯರು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯಲು ತಪಸ್ಸು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡದ ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕಳೆಯಲು ಶಿವನಿಂದ ಶಾಪ, ಗಿಣಿಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ 'ಜೋಗಿ'ಯ ವೇಷ ಭೈರವ ಜೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಅರ್ಜುನನಿಂದಾಗಿ ಜೋಗಿ ಒಕ್ಕಲು ಬೆಳೆಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾ 'ಜೋಗಿಕುಲ'ಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಜುನ 'ಜೋಗಿ' ಬಿರುದುಗಳಾದ ಕಿನ್ನುಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಕಾಪಾಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಕಾಣುವ ಕಾಪಾಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ತಾಣದ ಪರಿಚಯ ಹೀಗಿದೆ.

ಏಳು ಸಮುದ್ರದಾಚೆ ಎಡತಿಟ್ಟು
ಎಡತಿಟ್ಟಿನಾಚೆಗೆ ಘೋರಾರಣ್ಯ
ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರೋವರ
ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ದಳದ ಕಮಲ
ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಕಾಪಾಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ
ಹುಲಿಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಆಗ್ನಿ

ಹೀಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಚಿತ್ರಣವು ಅಜ್ಜಿಯಂದಿರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

'ವ್ಯಾಸಭಾರತ'ದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರಭೇದನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. 'ಮಾರೀಚ ಕಾಗೆಯ ಪ್ರಸಂಗ' ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ವಿಷ್ಣುವು ಕೊಂದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂಬ ರಕ್ತಸನ ರಕ್ತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಮಾರೀಚ' ದ್ವುಪದನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದುರುಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ತಪಸ್ಸನ್ನು 'ತಾಟಕಿ' ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ದ್ರೌಪದಿ ಸ್ವಯಂವರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದ್ವುಪದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ರಾಜರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದ 'ಮಾರೀಚ' ಕಾಗೆಯನ್ನು ಅದರ ಶಬ್ದವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೊಡೆದುರುಳಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇಟ್ಟು ಅರ್ಜುನನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಮಾರೀಚ' ಕಾಗೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ 'ಅಂಗುಗೊರಬ'ನಿಗಿದ್ದ ಶಾಪವನ್ನು ಅರ್ಜುನ ಪರಿಹರಿಸುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈರುಳ್ಳಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಥೆ

ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣ ಈರುಳ್ಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕಥೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೂ ಹೊಸರೀತಿಯದ್ದು. ಪಾಂಡವರು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಡುಗೆಭಟ್ಟ ಭೀಮನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಕೃಷ್ಣನು ಹೂಡಿದ ಉಪಾಯ ಇದು. ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅಡುಗೆಗಾಗಿ ಭೀಮ ಹೆಚ್ಚುವಾಗ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದು ಉರಿಯಾಗಿ ಈರುಳ್ಳಿಯ ಪದರ ಪದರ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿವಾಗೆಲ್ಲಾ ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಆಕೆಗಾದ ದುಃಖ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ ಕೀಚಕನಿಂದ ಆಕೆಗಾಗುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ಭೀಮ ತಡೆಯಲಿ ಎಂಬುದೇ

ಕೃಷ್ಣನ ಆಶಯ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಮಹಿಮೆಯಂತೆ ಈಗಲೂ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕುಯ್ದರೆ 'ಚಕ್ರ' ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಕುಯ್ದರೆ 'ಶಂಖ'ದ ಗುರುತು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಜನಪದರದ್ದು.

ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕರುಣ'ದಿಂದ 'ಕರ್ಣ' ಹೆಸರಿನ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಶದಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೇಳಲು ಬಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸೀಗೆಪುಡಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಕರ್ಣದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೂ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದಾಗ, 'ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲುಜ್ಜುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ತಡವಾದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡದೆ ಹೋಗಬಹುದು' ಎಂದು ಕರ್ಣ ಹೇಳುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ. ದಾನ ನೀಡುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯ ಎರಡೂ ಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ದಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ದಾನಶೂರ ಕರ್ಣನ ವಿರುದ್ಧ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಶಕುನಿಯು 'ದಾನಶೂರ ದುರ್ಯೋಧನ' ಎಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದ ಕವಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ವೆಂಕಟೇಶನ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವನ ತಂದೆಯ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೌದೆ ತರಲು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಳೆಬಿದ್ದು ಒಣಸೌದೆ ಸಿಗಲು ದುರ್ಭರವಾದಾಗ 'ದಾನಶೂರ' ಎಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೌದೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಯೊಬ್ಬನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸದೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಯಾವುದೇ ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದ ಕರ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಷಯ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಕರ್ಣ ದಡಬಡನೆದ್ದು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಜಂತಿಗಳನ್ನೇ ಒಣಸೌದೆಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ದುರ್ಯೋಧನ ತಾನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೋರ್ಡ್‌ನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆ ವೆಂಕಟೇಶನು ಕರ್ಣನಿಗೆ 'ದಾನಶೂರ ಅಂದ್ರೆ ಧರೆಗೆ ನೀನೊಬ್ಬನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಣನ ವಿದ್ಯೆ, ವಿನಯ, ಮಾನವೀಯ ಸ್ವಂದನಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ನಿಜವಾದ ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಜನ ಹೇಗೆ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದು.

• • • •

೨.೨. ಶಂಭಾ ಅವರ 'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು'

✍️ ಎಸ್.ಆರ್. ವಿಜಯಶಂಕರ

ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ, ನಿರಂತರ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಕ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರ ಬಾಳಾದೀಕ್ಷಿತ ಜೋಶಿ (೧೮೯೬-೧೯೯೧) ೧೯೮೧ರ ಮಡಿಕೇರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಗೌರವಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಂದಿದ್ದವು. ಶಂ.ಬಾ. ಅವರು ೨೯ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರು ಶಂ.ಬಾ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೊರತಂದ ಅವರ ಸಂಪುಟಗಳ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಡಾ. ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್ ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಶಂಭಾ ಭಾಷಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ (ಅಂಕಿತ ಪ್ರಕಾಶನ) ಶಂಭಾ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತುಳು, ಕೊಡವ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಿಟಿಲ್ ಪದಕೋಶ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ, ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಶೋಧನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಓದುತ್ತಾಬಂದಿರುವ ನನಗೆ ಮೊಗ್ಗಿಯವರ ಈ ಮಾತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾನು ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ ಅವರ 'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು', ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕನ್ನಡ', 'ಕಂನುಡಿಯ ಜೀವಾಳ', 'ಎಡೆಗಳು ಹೇಳುವ ಕನಾಡ ಕಥೆ' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಗಮನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಈ ಸಲದ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪುನಃ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತ ಅನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿನ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಶಂ.ಬಾ. ಅವರ 'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು' ಕೃತಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸೋಣ.

'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು' ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣವಾದ್ದು ೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಜೊತೆ ಕನ್ನಡ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಜನ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಕಾಲ. ೧೯೨೯ರಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆ ಕುರಿತಾಗಿ ವರದಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮೋತಿಲಾಲ್ ನೆಹರು ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಈ ಕೃತಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸತ್ವವನ್ನು

ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸಂಗೋಪಿಸಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳೆಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಈಗ ಅದೇ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಓದುವಾಗ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಮೂಲಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಶಕ್ತಿವರ್ಧನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಸ ಒಳನೋಟಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಭಾಷೆಯ ಮೂಲ

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಒಳಸುಳಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯ ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಧಾರಸಹಿತವಾಗಿ 'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು' ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಸಗಳು, ಕೃದಂತಗಳು, ತದ್ವಿಠಾಂತಗಳು, ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವಗಳು, ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೇಕಾಯಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬದಿಗಿಡುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಶಂ.ಬಾ ಅವನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷೆಯ ಮೂಲ ಶಬ್ದ. ಪದಗಳ ಮೂಲವೂ ಶಬ್ದವೇ. ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಶಬ್ದದ ಮೂಲ, ಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಶಂ.ಬಾ. ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಸ್ವರೂಪ ಏನೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣದ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸದೆ ಶಂ.ಬಾ. ಅದನ್ನು ಶಬ್ದ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಲಿಸುವಾಗ ಕರ್ಮಧಾರೆಯ, ಬಹುವ್ರೀಹಿ, ತತ್ಪುರುಷ ಇತ್ಯಾದಿ ಏಳು ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ವಿವರಿಸುವುದು ಒಂದು ಕ್ರಮ. ಆದರೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧ ಶಬ್ದಗಳು ಕಮ್ಮಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಹೊಸ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿ ಸಮಾಸಗಳು ಅಥವಾ 'ಕೂಡು ನುಡಿ'ಗಳು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಶಂಭಾ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನಿರೂಪಣೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ, 'ಚಿನ್ನದುಂಗುರ' ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಸಪದಗಳು ಅರ್ಥವಾದಂತೆ ಪದಗಳು ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಕ್ರಮವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ತಣ್ಣನೆಯ + ಕೂಳು = ತಂಗುಳ = ತಂಗು = ತಂಗಳ.

ಪರಕೀಯ ಪದಗಳು

ಭಾಷೆಯೊಳಗೆ ಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಾಧಿತ ಶಬ್ದಗಳೊಡನೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪರಕೀಯ ಶಬ್ದಗಳು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ. ಇದು ಕನ್ನಡದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಶಂ.ಬಾ. ಅವರ ಕುತೂಹಲ. ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಭಾಷೆಯ ವಂಶಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಸೇರುವ ಕ್ರಮ ಸಹಜವಾದ ಸರಳ ವಿಧಾನ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಪದಗಳು ಸೇರುವ ಕ್ರಮ ಬೇರೆ. ಇದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಪದಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳು ಇರಕೂಡದು ಎಂಬ ಹಠದ ನಿಲುವು ಉಳ್ಳವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. 'ಪೊಲೀಸ್' ಎಂಬ ಬಳಕೆಯ ಪದದ ಬದಲು 'ಆರಕ್ಷಕ' ಎಂಬ ಪದ ಬಂದುದು ಹೀಗೆ. 'ಇಂಜಿನಿಯರ್' ಎಂಬುದರ ಬದಲು 'ಅಭಿಯಂತರ'... ಹೀಗೆ ನಾವು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ, ಪರಭಾಷಾ ಪದಗಳು ಬೇಡವೆಂದರೂ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ "ಪರಭಾಷೆಯ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ, ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ, ತನ್ನನುಡಿಯ ಬಳ್ಳಿವಳ್ಳಿಯು ಹಬ್ಬಿ ಕೊಬ್ಬುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಣ್ಮೆಯಿದೆ" ಎಂದು ಶಂ.ಬಾ. ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ, ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಶಂ.ಬಾ. ಅವರೂ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರೂಢಿಯನ್ನು ಶಂ.ಬಾ. ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದುದಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ. ಅವರು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮರಾಠಿ ಮೊದಲಾದ ನೆರೆಕರೆಯ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಸೇರಿದ ಪದಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಉಚ್ಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತೆ ಪರಭಾಷೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶಕೃವಿದ್ವಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸೊಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾತನಾಡುವ ಎಚ್ಚರ ಪಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಶಂ.ಬಾ. ಅಭಿಮತ.

ಮುಸಲ್ಮಾನೀ - ಪೋರ್ತುಗೀಜ

ಶಂ.ಬಾ. ಅವರು ಕಂನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ 'ಮುಸಲ್ಮಾನಿ

ಶಬ್ದಗಳು' ಹಾಗೂ 'ಪೋರ್ತುಗೀಜ' ಶಬ್ದಗಳ ಬಗೆಗೂ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೀರ ಒಂದುಗೂಡಿ ಹೋಗಿರುವ ರೈತ (ರಇಯತ್), ತಕರಾರು (ತಕರಾರ್), ಸಲಹೆ (ಸಲಾಹ), ತರಕಾರಿ (ತರಕಾರೀ), ಕಚೇರಿ (ಕಚ್‌ಹರೀ), ಸುಮಾರು (ಷುಮಾರ್) ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಪದಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಗಾರ, ಚಾವಿ, ಬಟಾಟೆ, ಇಸ್ತೀ, ಲಿಲಾವು, ಪೀಪೆ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು 'ಪೋರ್ತುಗೀಜ'ದಿಂದ ಬಂದ ಪದಗಳಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಸ್ತರ, ಕಂತ್ರಾಟ, ಗಣಾರ, ಬಾಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವು ಕನ್ನಡ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳು.

ನುಡಿಯ ಗುಟ್ಟು

ನುಡಿಯ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವ್ಯಾಕರಣದ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಲಿ, ನಿಯಮಗಳಾಗಲಿ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶಂ.ಬಾ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಯಾಸ್ಕರು ಧಾತುಗಳೇ ಭಾಷೆಗೆ ಮೂಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಒಂದು ಭಾಷೆಯೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳೂ ಧಾತುಸಾಧಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ವಿಚಾರವು ವಿಕಾಸಗೊಂಡುದು ಸ್ಥೂಲದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುವಾಚಕದಿಂದ ಭಾವವಾಚಕದ ಕಡೆಗೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬುಗೆ. ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಭಾವವಾಚಕದ ಕಡೆಗೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಂ.ಬಾ. ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಅವರ ಕಾಲದ ಅಂದರೆ ನವೋದಯ ವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿವರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ನುಡಿಯು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದುದು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲ್ಲ, ಭಾವನೆಯಿಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹರ್ಷಿ ಅರವಿಂದರು ವೈದಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ 'ಇಂದ್ರನಿಂದ ವಾಕ್ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣರು' ಎಂಬ ಮಾತು ಶಂ.ಬಾ.ರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಪದಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಕಂನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ ಎಂಬ ಪದಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥಕ ಬಂಧುವಾಚಕಗಳು ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಬಳಸಲು ತೊಡಗಿದ ಪರಭಾಷೆಯ 'ಸೋದರ', 'ಸೋದರಿ' (ಸಹೋದರ, ಸಹೋದರಿ) ಎಂಬ ಪದಗಳೇ ನಮ್ಮ ಪದಗಳಾದವು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನಮ್ಮದೇ ಪದಗಳೂ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನೂ ನಾವು ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪಂಪನು 'ನೊಳ', 'ಕುಳಿ' ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳು ಇಂದು 'ನೋಣ', 'ಕುಣಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗಿವೆ.

ರೂಢಿಯಿಂದ ಸೇರುವ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಭಾಷೆ ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ರಮವೇ. 'ರೈಲು (Rail)' ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದದ ಮೂಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ರೂಢಾರ್ಥವಿಲ್ಲ. ರೈಲು ಎಂಬುದರ ಮೂಲ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾರ್ಥವಾಗಿ 'ರೈಲು ಹಳಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಕಂನುಡಿಯ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವ. 'ಕೋಡಗ' ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಮಂಗ'. ಕೋಡು ಎಂದರೆ ಮರದ ಕೊಂಬೆ (ಟೊಂಗಿ). ಕೋಡಗ ಎಂದರೆ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿದ್ದು. ಮರದಲ್ಲಿದ್ದು ಮಂಗ ಎಂಬುದು ರೂಢಿಯಿಂದ ಬಂದ ಅರ್ಥ. ಹಾಗಾದರೆ ಮರದಲ್ಲಿರುವ ಇಣಚಿ, ಗಿಳಿ, ಕಾಗೆ, ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಕೂಡಾ 'ಕೋಡುಗ'ಗಳೇ. ಆದರೆ, ರೂಢಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ.

ಕಂನುಡಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಬರೆದು ಭಾವಿಸಲು ಶಂ.ಬಾ. ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಭಾಷೆಗಳು ಕಂನುಡಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಕಂನುಡಿಯನ್ನೂ ಅದರ ಮೂಲವನ್ನೂ ಆ ಭಾಷೆಯ ಅಂತಃಸತ್ವವನ್ನೂ ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಶಂ.ಬಾ. ಮತ.

ಶಂ.ಬಾ. ಸಾಧನೆ

ಒಂದು ಅಂಕಣದ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಶಂ.ಬಾ. ವಿಚಾರ ಅಡಕಗೊಳಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. 'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು' ಎಂಬ ಒಂದು ಕೃತಿಗಿಂತ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅದರ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಆಶಯ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ವೇದದ ಕಾಲ?) ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳು ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ಮುಂದೆ ಪುರಾಣಪ್ರಜ್ಞೆ ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಶಂ.ಬಾ. ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ 'ಋಗ್ವೇದ ಸಾರ: ನಾಗಪ್ರತಿಮಾ ವಿಚಾರ', 'ನಾಗಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ', 'ನಾಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ ಮಂತ್ರ' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಅವರು ಅರ್ಥ ಹಾಗೂ ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧನೆ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿಯವರು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಶಂ.ಬಾ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಸಂಜ್ಞಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೃಷ್ಟಿ. ವಿರುದ್ಧ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾರುವ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೇರ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲು ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮವಹಿಸಿದರು. 'ಕಂನಡ' ಎಂಬುದು ದೇಶವಾಚಕ ಪದ ಎನ್ನುವ ಅವರು

'ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು' ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ 'ರೂಢಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಚಾರದ ಅಂಕುಶವಿರಬೇಕು' ಎಂದರು. ಪುರಾಣ-ಇತಿಹಾಸ, ಸಂದಿಗ್ಧ-ಸ್ಪಷ್ಟತೆ, ಸಹಜ-ಸ್ವೀಕೃತ ಮೊದಲಾದ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಳೆತಗಳನ್ನು ವಿಚಾರದ ಅಂಕುಶದಿಂದ ನೇರದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು ಶಂ.ಬಾ. ಜೀವಮಾನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.

ವಿಜಯವಾಣಿ, ೦೨-೧೧- ೨೦೧೪

೩೮. ಹರುಷದ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು

ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ

Women as subject expands in to women as subject-object, that is, object to her own subjectivity as she internally relates to and identifies with or against another internally experienced women.

-Freud

ವಚನಕಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಓದುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನ ಈ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ಕಂಡೇ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕು ಎಂದೂ ಅನಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ! ಹೆಣ್ಣು ಅವಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ನೆಲೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾವ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಎರಡೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಇದೆ ಎಂದೇ ಅವರು ಕನ್ನಡ-ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಾಗತಿಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಎಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅಕ್ಕನನ್ನು, ಅವಳ ಲೋಕೋತ್ತರ ವೆನಿಸುವ ಕಾವ್ಯವೂ ಕಾವ್ಯದಷ್ಟೇ ಉತ್ಕಟವಾದ ಅವಳ ಬದುಕೂ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಕುರಿತ ಗಂಭೀರವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಳೆದ ೩-೪ ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ನಿತ್ಯನೂತನವೆನಿಸುವ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಅವರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವೆನಿಸುವ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವೆನಿಸುವ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳನ್ನೂ ಹಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಗುವ ಹೆಮ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಆರಾಧನಭಾವವೊಂದು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದವಳು ನೀಲಮ್ಮ. ಬೌದ್ಧಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅಕ್ಕನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ನೀಲಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಈ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಆವರ್ತನ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಅದರ ಆತ್ಮತಿಕ ಮಾದರಿಯ ಹಾಗೆ ನೀಲಮ್ಮ ಇದ್ದಾಳೆ.

ನನ್ನನಾರೂವರಿಯರು,
ನಾನು ಸ್ವರ್ಗಿಯಲ್ಲ ನಾನು ಅಪವರ್ಗಿಯಲ್ಲ:
ನನ್ನನಾರೂವರಿಯರು,
ನಾನು ಮುಕ್ತಳಲ್ಲ, ಅಮುಕ್ತಳಲ್ಲ.
ನನ್ನನಾರೂ ಅರಿಯರು.
ಸಂಯಮ್ಯನಲ್ಲಿ ರೂಪಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣಾದ ಕಾರಣ ನನ್ನನಾರೂ ಅರಿಯರು.

ಹಂದೆಯಲ್ಲ ನಾನು,
ಹರುಷದ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು ನಾನು,
ಕಾಮವನಳಿದವಳಾನಾದ ಕಾರಣ
ಬಸವನ ಹಂಗಿನಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ

ನೀಲಮ್ಮನ ಈ ಎರಡು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹುಡುಕಾಟ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳೆರಡನ್ನೂ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಈ ವಚನಗಳು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿವೆ. ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನದ್ದು ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳೂ ನೀಲಮ್ಮನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ.

ಮೊದಲ ಓದಿಗೆ ಈ ವಚನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಸ್ವಮರುಕದ ಚಿತ್ರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ವಚನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಪುನರುಕ್ತವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವಚನದ ಶಿಲ್ಪ ವೈದೃಶೀ ನೆಲೆಯದ್ದು. ಒಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವ ವಿನ್ಯಾಸದ್ದು. ಇದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿವರಣೆಯಾದರೆ, ನೀಲಮ್ಮನ ಈ ವಚನ ಟಿಪಿಕಲ್ ಮಹಿಳಾಕಾವ್ಯದ ಮಾದರಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಪಿತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಲೇ ಮುರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮುರಿಯುತ್ತಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನದ್ದು. ಅವೇ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಲೇ ಅರ್ಥಾಂತರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಕಟ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯದ ದಾರಿ ಮತ್ತು ಮಾದರಿ. ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಒಳವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಎರಡನ್ನೂ ಡಿಕೋಡ್ ಮಾಡುವ ಮಹತ್ವದ, ಗಂಭೀರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಇವು.

ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ನೀಲಮ್ಮ ತಾನು ಯಾರಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತಾನು 'ಸ್ವರ್ಗಿಯಲ್ಲ', 'ಅಪವರ್ಗಿಯಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುವ ಎರಡು ಮೂಲ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು 'ದೇವಿ'ಯೆಂದು, 'ದೇವಿ'ವೆಂದು ನೋಡುವ ಎರಡು ಬಗೆಗಳೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅವಾಸ್ತವಿಕವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಲೇ ಅವಳನ್ನು ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತಳಾಗಿರುವುದನ್ನು, ನಿಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಆಳಲು ಬಯಸುವ, ಅವಳ ಬದುಕು-ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎರಡನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅವಳನ್ನು 'ಸ್ವರ್ಗ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದರ ಡೋಂಗಿತನವನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅವಳು ಹೆಣ್ಣನ್ನು 'ಅಪವರ್ಗಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದನ್ನೂ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗಂಡಿನ ಸಾಧನೆಯ ದಾರಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಅಡ್ಡಿಯೆಂದು, ಮಾಯೆಯೆಂದು, ಪಾಶವೆಂದು, ಆಮಿಷವೆಂದು ನೋಡುವುದನ್ನೂ ಅವಳು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪಿತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಎರಡು ಅತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಎರಡು ಅವಾಸ್ತವಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದನ್ನೂ ಆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಬೇಕಾದ ದಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನೂ ನೀಲಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾವಿಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಇಡೀ ಪಿತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನೇ ಅದರ ಮೂಲ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು. ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಅದರ ಸಮಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಿತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮೌಲ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಆರಾಧನೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಮಾದರಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದೇ ನೀಲಮ್ಮನ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಮುಂದಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ. ನಾನು ಮುಕ್ತಳಲ್ಲ, ನಾನು ಅಮುಕ್ತಳಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು, ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿರುವ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ನೀಲಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಏನು ಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಬೇಕು, ಯಾವುದು ಏಕೆ ಬೇಡ... ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಇತರರು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅಸಂಗತತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಲಮ್ಮ

ವಿಷಾದದಲ್ಲೂ ವ್ಯಗ್ರತೆಯಲ್ಲೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ, ದಟ್ಟವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಮುಕ್ತಳಲ್ಲ ಅಮುಕ್ತಳಲ್ಲ ಎಂದು ತನಗೂ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಮತ್ತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ನಿಜದ ನೆಲೆ ಯಾವುದು ಎನ್ನುವುದರ ಹುಡುಕಾಟ ಮತ್ತು ರಚನೆ ಎರಡೂ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿದೆ. ಲೋಕ ತನಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಅದಲ್ಲದ ತನ್ನ ನಿಜ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಎಷ್ಟೂ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ ನೋಡಿ. ತಾನು ಏನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಾನು ಏನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ನೀಲಮ್ಮ ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತಾನು ಸ್ವರ್ಗಿಯಲ್ಲ, ಅಪವರ್ಗಿಯಲ್ಲ, ಮುಕ್ತಳಲ್ಲ, ಅಮುಕ್ತಳಲ್ಲ... ಎಂದರೆ ಈ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲದವಳು ತಾನು. ದತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಎಲ್ಲ ಚಹರೆಗಳನ್ನೂ ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿಯರು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಈ ಲೋಕ ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಅರಿತಿದೆ, ಆದರೆ ಅದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಜವಾದ ಅರಿವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಸ್ವಮರುಕದ ಚಿತ್ರಣವಲ್ಲ; ಅಪಾರ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಷಾದದ ಆದರೆ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾನು ಯಾರು, ತನ್ನ ನಿಜದ ನೆಲೆ ಏನು ಎನ್ನುವುದು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ 'ಅರಿವು' ವಚನದ ಅರ್ಥ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ನಿಗೂಢತೆ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತಗೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಟ ಕಾವ್ಯವೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಪ್ಪಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೈದಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ 'ನನ್ನನಾರೂವರಿಯರು' ಎನ್ನುವ ಉದ್ಗಾರವು, ಯಾರೂ ಅರಿಯದ್ದರ ಬಗೆಗಿನ ಆರೋಪವೋ ದುರಂತವೋ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿತಿರುವುದರ ಬಗೆಗಿನ ಖಾಚಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದ 'ಅಮೃತ ಮುಹೂರ್ತ'ವೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಲೌಕಿಕತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣು ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಅಲೌಕಿಕ ಅನುಭಾವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ತನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿಯರು ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಮೂರ್ತ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗೆಗೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲದ ನಿಲುವೊಂದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು, ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಘನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ. ನೀಲಮ್ಮನ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ

ಆತ್ಮಘನತೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕುರುಹುಗಳಿವೆ. ತನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ನೀಲಮ್ಮ 'ಅರುಹನರಿಯಲು ಕುರುಹ ಮರೆಯಬೇಕು' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮರೆಯಬೇಕಾದ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಗ, ಅಪವರ್ಗ, ಮುಕ್ತ, ಅಮುಕ್ತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನೀಲಮ್ಮನ ಹುಡುಕಾಟ ಮತ್ತು ಶೋಧದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಚನದ ಕೊನೆಯ ಸಾಲು, ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ರೂಪಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣಾದ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದು. ದೈವದ ಎದುರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಕುರುಹುಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಲಯವಾಗುವ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೇ ಸಂಗಯ್ಯಗಳು, ಗಂಡಸರು, ಪಿತೃಸಮಾಜ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ, ಕಾಣಲು ಬಯಸುವ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಸಂಗಯ್ಯಗಳು ಬಯಸುವ ರೂಪ ತನಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪು ಎಂದೂ ಅರ್ಥೈಸಲು ಖಂಡಿತ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ 'ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಹೆಣ್ಣು ಆಗಿರುವುದು ಏನು? ಏನವಳ ರೂಪು?

ಎರಡನೆಯ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಚಹರೆಗಳಿವೆ. 'ಹಂದೆಯಲ್ಲ ನಾನು' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ನೀಲಮ್ಮ. ಎಂದರೆ 'ಹೇಡಿ'ಯಲ್ಲ. ಯಾಕಾಗಿ ಈ 'ಹಂದೆ' ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ? ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಡಿ ಎನ್ನುವ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅವಳನ್ನು ಅದು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು, ಅವಳು 'ಗಂಡಿನ' ಹಾಗೆ ಇರಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಪರಮ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ. (ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ, ಆಕೆಯ ಸಂಪುಟದ ಏಕೈಕ ಗಂಡಸು ಎಂದರೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಎಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯ ಕುರಿತಾದ ಪುರುಷ ವರ್ಗದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯೆಂದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಅಪಹಾಸ್ಯ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುವವರು ಆತ್ಮವಂಚನೆಯ ಹಂದೆಗಳು ಮಾತ್ರ!). ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯ ಅವಕಾಶಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ, 'ಪಾಪ, ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸು' ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುವುದು.

As far as the female is concerned psychiatriy is an extraordinary confidence trick; unsuspecting creature seeks aid because she

feels unhappy, anxious and confused and psychology persuades her to seek the cause in herself.

-Germaine Greer

ಹೆಣ್ಣಿನ ಆತ್ಮಬಲವನ್ನು ನಿಧಾನ ವಿಷದ ಹಾಗೆ ಈ ಮೌಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೇನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವ ಮತ್ತು ಅಧೀರತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದೇ ಜೆಂಡರ್‌ನ ಯಶಸ್ವಿ ಕಾರ್ಯಮಾದರಿಗಳಲ್ಲೊಂದು.

'ಹಂದೆಯಲ್ಲ ನಾನು' ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಘೋಷವಾಕ್ಯದಂತೆ, ಮೊಳಗಿನಂತೆ ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಕ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೂಲ 'ಧಾತುಗಳು' ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾಳೆ- 'ಹರುಷ' ಮತ್ತು 'ಧೈರ್ಯ'.

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅನುಕೂಲ ಸತಿಯಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಯಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ, ಚರ್ಚೆಗೆ, ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಪಲ್ಲಟವೊಂದನ್ನು ಅವಳು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಮವಾದರೂ ಸ್ವಗತದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸದಾರಿಯೊಂದರ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, 'ದಾರಿಯೆರಡರ ನಡುವೆ ದಟ್ಟ ಮಂಜು' ಎನ್ನುವ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಾಗಲೀ, 'ಕವಲು ದಾರಿಯ ಮುಂದೆ ನೀ ಬಂದು ನಿಂತಾಗ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಗೆಳೆಯ ನಿನಗೆ ನೀನೇ' ಎನ್ನುವ ಏಕಾಂಗಿತನದ ಭಾರವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಮೊಳೆಯದಲೆಗಳ ಮೂಕ ಮರ್ಮರವೂ ಇದಲ್ಲ. 'ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸು' ಎನ್ನುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾಲಾತೀತ ಬಯಕೆಯೊಂದು ಆಸ್ಪೋಟದ ಮೂಲಕ ಘಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಅರುಣೋದಯದ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯು, ಹೆಣ್ಣು ತನಗೆ ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದೂ ಹೌದು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದೂ ಹೌದು. personel is political ಎನ್ನುವುದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಎಲ್ಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನಿಜ, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಬಯಸುವ ಸಾಧಾರಣೀಕರಣವು, ಮಹಿಳಾ ಸಂಕಥನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಎನ್ನುವ ಆಯಾಮವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ.

ಹರುಷ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯ ಎರಡೂ, ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು, ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿ ತಾನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಆ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ತಾನು ಬದುಕಬಹುದೆಂದು ನೀಲಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕಿನ ಹೊಸಭಿತ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ನಗುವುದೂ, ಧೀರತೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದೂ ಬೇಡದ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದು

ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುವಾಗ (ನಗುವ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಂಬಬಾರದು, ನಂಬಬೇಕಾದ್ದು ಬರೇ ಅಳುಮುಂಜಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು!) ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನೀಲಮ್ಮ ತನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿರುವುದೇ ಈ ಗುಣಗಳು ಎನ್ನುವ ತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹರುಷ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯಗಳು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಚಹರೆಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾದ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯದ ದನಿ ಇಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

‘ಹಂದೆಯಲ್ಲ ನಾನು’ ಎನ್ನುವ ಖಾಚಿತ್ಯ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಪಿತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಲೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತ ಅಪನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೀಲಮ್ಮನ ವಚನಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಗೆಳತಿ ಸುರೇಖಾ, ನೀಲಮ್ಮನನ್ನು ಈ ಹರುಷದ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅವರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಮೂರ್ತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಕನಸು!

ಅಪ್ಪಟ ಕಾವ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿರುವ ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹಲವು ಮಜಲುಗಳಿವೆ. ಈಗ ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ ಅರ್ಥ ಛಾಯೆಗಳು ಸಹಜ ಕಾವ್ಯದ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದು, ಸಿಗದಿರಬಹುದು. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಓದಿಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿದಾಗ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನೂ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವೆ?

• • • •

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೧೬-೧೧-೨೦೧೪

೩೯. ಕನ್ನಡ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯ ವೈಶ್ವಿಕ ಒಡನಾಟ

ಎನ್. ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು

ಜೈನರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವಣಿಜರು. ವ್ಯಾಪಾರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಶಿಲದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಪಾರಂಪರಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಅವರು ತೋರುವ ನಿಷ್ಠೆ, ತನ್ಮಯತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಕಾಗದ, ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಕನ್ನಡದವರೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬಹುಪಾಲು ಅವರ ವಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಸಣ್ಣ ಚಮಚಿಯೊಂದನ್ನು ಮಾರಲೂ ಗುಲಾಬ್ ಜಾಮೂನನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಿನ್ನಬಹುದೆಂದು ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಮಾರಬಲ್ಲ ಜಾಣರು!

ಜೈನರು ಕತೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕತೆ ಎರಡನ್ನೂ ಹದವಾಗಿ ಬೆರಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ದಕ್ಷರು. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ತುಂಬಿರುವ ಹಿರಿಯರಿದ್ದ ಜನಪದ ಕಥಾಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅದರ ಬಾಹುಳ್ಯದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಕಠಿಣ. ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಾಲಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕಥನವಾಹಿನಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾತ್ವಿಕ ಕಿರುಗಾಲುಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡವರೆಂದರೆ ಜೈನರು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರು. ತತ್ವ ಅದಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ಸಮೂಹದೊಳಗೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಬೇಕು. ‘ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸೋದರರ ಬಳಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹಟದಿಂದ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೊಡಗಿದ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ಋಷಭದೇವ ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದನಂತೆ. ಅವರು, ‘ಅಣ್ಣಾ, ಈ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯೋ’ ಎಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತನಂತೆ. ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕತೆಯ ಸಂಬಂಧ ಈ ರೀತಿಯದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸತ್ಯವೂ ಮುಖ್ಯ. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸತ್ಯವೂ ಮುಖ್ಯ. ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ದರ್ಶನಗಳು ಬೆಳೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಉಳಿದದ್ದಕ್ಕೆ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಎಷ್ಟು ಕಾರಣವೋ, ಅವು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಕಥನಪ್ರಪಂಚವೂ ಅಷ್ಟೇ ಕಾರಣ. ಜೈನರಂತೂ ಮಹಾಕಥನಗಳು ಮತ್ತು ಕಿರಿಕಥನಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸಿದವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ‘ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ’ದ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹಂಪನಾ ಭಾರತದ ಜನಪದ ಕಥನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಜೈನ

ತಾತ್ವಿಕಧೆಯ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಪ್ರವೇಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಕಠಿಣಶ್ರಮದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಲ್ಲ ಕೃತಿ. ಜೈನರು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರು ತತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವವರು. ಮೇಲ್ದರದ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಏನೊಂದೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅರಿವಾದರೆ ಉಂಟು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಮಹಾಮರೆವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ನೆನಪು (ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞೆ) ಮುಖ್ಯವಾದರೆ, ಜೈನ ತಾತ್ವಿಕಧೆಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಹಠಾತ್ತನೆ ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ರಿಕ್ತತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಜೈನ ತಾತ್ವಿಕಧೆಯು ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಒಳಿತಿನ, ಮುಕ್ತಿಯ ದಾರಿ ಎಂದಿಗೂ ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಜೈನರ ನಿಲುವು. ಆದರೆ ಇದು ತೆರೆಯುವುದು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗುವುದರಿಂದ.

ಹಂಪನಾ ಜೈನ ತತ್ವದರ್ಶನವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಕಂಡು ಬದುಕಿದವರು. ಜೈನರ ಲೋಕಗ್ರಹಿಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನೇಕಾಂತವಾದ, ಸ್ಯಾದ್ವಾದಗಳಂತಹ ನಿಲುವುಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಬಲ್ಲವರು. ಅದರ ತತ್ವ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಿಂತರೆ ಅನಾಕರ್ಷಕವಾದ ಷೋಕೇಸಿನ ಬೊಂಬೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬರಲು ನಿತ್ಯಬದುಕಿನ ಆಚರಣೆಯಾಗಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವೊಂದರ ನೆರವು ಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ಬೌದ್ಧರು ಮತ್ತು ಜೈನರು ಕಥನ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದರು. ಜೈನ ತಾತ್ವಿಕಧೆಯ ನೇರ ಅನುಸಂಧಾನದ ಒಂದು ಅಸಮಗ್ರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಥನದ ಮೂಲಕ ಈ ಕೃತಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದಂತಹ ದೇಶಭಾಷೆಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಇದಿರಾಗುವ ಮೀಮಾಂಸಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೂತ್ರೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಆದಂತಿಲ್ಲ. ಜೈನರು, ಬೌದ್ಧರು ತಾತ್ವಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳು ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ದೇಸೀ ಮಟ್ಟಗಳು, ಭಾಷೆಗಳು, ಮತ್ತು ಜನಪದ ಕಥನಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆ ಮೀಮಾಂಸಾ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಥಿಕ ರಾಜಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಅನ್ವಯಗಳು ಆಗಿವೆ ಎನ್ನಲಾಗದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ಕಥೆ' ಎನ್ನುವುದು ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿಯಾಗಲೂ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಕಥೆ, 'ವಿಕಥೆ' ಎನ್ನುವುದು ಜೀವನವನ್ನು ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ - ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಜನಪದದ್ದಂತೂ

ಅಲ್ಲ. ಜೈನರಾಗಲೀ, ಬೌದ್ಧರಾಗಲೀ, ಜನಪದದಿಂದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಜನದಂತಹ ಮೀಮಾಂಸಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಡೆದರೆಂದಾಗಲೀ, ಜನಪದದ ಹಾಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ದೂರವೊಂದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದಾಗಲೀ, ಈ ಧರ್ಮಗಳ ಪಾಂಥಿಕ ಆವರಣಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜನಪರವಾಗಿದ್ದುವೆಂದಾಗಲೀ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗದು. ಪಾಂಥಿಕತೆಯ ಶರತ್ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕರಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದೊಳಗೇ ನಡೆದ, ವಿಮಲಕೀರ್ತಿ, ಸರಹಪಾದನಂತಹವರ ದಂಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೇನೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವುಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಸರಳ ಪ್ರತಿರೋಧ, ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧವೇ ನಡೆಯುವ ತಾತ್ವಿಕ ದಂಗೆಗಳಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜೈನದೊಳಗೂ ನಡೆದಿರಬಹುದಾದ ಅಂತಹ ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಪ್ರಯತ್ನವೇ. ಒಂದು ಅಡ್ಡ ಓದನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅಂತಹ ಒಳನೋಟಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಾವು. ಇದು ಪ್ರಾಕೃತ ಜೈನ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ. ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಓದಬಹುದಾದಷ್ಟು ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಬಂದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಂಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜೈನರ ಕಥಾಪರಂಪರೆ ಭಾರತೀಯವೂ ಹೌದು, ಕರ್ನಾಟಕದ್ದೂ ಹೌದು ಎಂದು ಹಂಪನಾ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಜೈನರ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಮೃದ್ಧವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ' ಹೊರತಾದ ಒಂದು ಓದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಿತು. ಅಂತಹ ಓದು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅಲಾಯಿದ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದದ್ದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾಪ್ರಪಂಚವು ಕಣಿ ಹೇಳುವವರು, ಕಮ್ಮಾರರು, ಚಮ್ಮಾರರು, ಹಾವಾಡಿಗರು, ಚೋರರು, ಬಡಗಿಗಳು, ಪೈಲ್ವಾನರು, ವಿಟರು, ಕಳ್ಳರು-ಕಾಕರು, ವರ್ತಕರು, ಹಾರುವರು, ಸೂಳೆಯರು, ನಟವಾಂಗರು, ಕಥೆಗಾರರು, ಕೊಳಲುವಾದಕರು, ಚಾಮರಧಾರಿಗಳು, ಡೊಂಬರು, ಹಾಸ್ಯಗಾರರು, ಕವಿಗಳು, ಪಂಡಿತರು, ವಾದ್ಯಗಾರರು ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೊಡ್ಡಲೋಕ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಓದುವಾಗ ಅನ್ನಿಸುವುದೆಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಜೈನ ಕಥಾಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇವರು ಬರಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಜೈನ ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾಪ್ರಪಂಚವು ಇವರೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬೆರೆಯಿತು. ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಜೈನವು ಕನ್ನಡದೊಳಗೆ ಬಂದು ಬೆರೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಸಾಧುವಾದುದು. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನೊದಗಿಸಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ರಾಜಶೇಖರನು ಕವಿಯು

ಪರಿವಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ: ಪರಿಚಾರಕ ವರ್ಗದವರು ಅಪಭ್ರಂಶ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಡುವವರಾಗಿರಬೇಕು, ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರು ಮಾಗಧೀ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಅಂತಃಪುರದವರು ಪ್ರಾಕೃತ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಲ್ಲವರಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ವಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಭಾಷಾ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಪಾಲಿ, ಮಾಗಧೀ, ಅಪಭ್ರಂಶ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀ, ಪೈಶಾಚೀ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿವಾರಿಸಿದವು.

ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥಾಪ್ರಪಂಚದ ಹರಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು. ಅದು ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಕತೆಗಳ ರಾಶಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಾಧನಾ ಕಥಾಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯ ಕಥಾಸಂಪ್ರದಾಯ, ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾ ಪುರುಷರ ಕಥೆಗಳು, ಧರ್ಮಪರೀಕ್ಷೆ ಕಥಾಪರಂಪರೆ, ಕಾಮದೇವ ಕಥಾಪರಂಪರೆ, ಜೈನ ರಾಮಾಯಣ - ಮಹಾಭಾರತ ಕಥಾಪರಂಪರೆ ಮುಂತಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಕೃತ ಕಥನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೊಂದಿದೆ. ಅವರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರನ್ನೂ, ಕೇಳುವವರನ್ನೂ ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆ ಕೇಳುವವರಲ್ಲಿ ಅಧಮರು, ಮಧ್ಯಮರು, ಉತ್ತಮರು - ಎಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯವರಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹರಿಭದ್ರಸೂರಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಥೆ ಹೇಳುವವರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು ರೀತಿಯ ವಿಂಗಡಣೆಗಳಿವೆ. ಇದು ಮೀಮಾಂಸಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದರ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಥೆ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಥೆ ಹೇಳುವವನು, ಕಥೆ ಕೇಳುವವನು ಮತ್ತು ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕಥೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಥೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೇಳುಗನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಉಂಟಾಗುವ ಈ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಯಶಸ್ಸು ಎಂಬುದು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ನಿಲುವಾದರೆ, ಲೌಕಿಕ-ಆಗಮಿಕವೆರಡೂ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಜೈನಧರ್ಮ ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಲೋಕಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವೊದಗಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಎಂಬುದು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ನಿಲುವು.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಬೆಸೆದ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'. ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಹಂಪನಾ ಅವರ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಕೋಟಿ ಆಚಾರ್ಯನು ರಚಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ 'ಆರಾಧನಾ' ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಕೃತಿಗೆ ಭ್ರಾಜಿಷ್ಟುವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಆರಾಧನಾ' ಕರ್ಣಾಟಕೀಕಾ'ವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ' ಎಂದು ಈವರೆಗೆ ಅದರ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಠ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಕಥೆಗಳು ಅದರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆವರಣವಿಲ್ಲದೆ ಪಶುಗಾಹಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಭರತಖಂಡವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆ. ಅದರ ಅಸಲಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಈಗಲೂ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಕಥೆಯೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆವರಣವೊಂದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ಅದರ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗುಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಬಂಧಿಯಾಗಿ ದುಡಿಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಧರ್ಮವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನೇರ ಜನಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಾನ ಸಂವೇದನೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಇದಿರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನವು ಇಂತಹ ಹೊಳಪುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಜೈನರು ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಕಥೆಗಾರರು. ದೇಹ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅವರಂತೆ ಕಂಡರಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ದೈವ ಮತ್ತು ಮೃಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದರ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಗೆ ಎಳೆದುನೋಡಿಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಅವರ ಕ್ರಮ. ಅಮೃತಮತಿಯನ್ನು ಅಪರಾಧಿ ಕಟಕಟೆಗೆ ಓದುಗರು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದೇನೋ, ಆದರೆ ಜನ್ನನಂತೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮ, ಕಾಮ, ಅಧಿಕಾರ ಅಹಂಗಳು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಈಡಾಡಿ ಬಿಡಬಲ್ಲವು; ಬೀದಿನಾಯಿಗಳ ನಡುವಿನ ಕಿತ್ತಾಟದ ಒಣಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಬಿಡಬಲ್ಲವು. ಆದರೆ ಈ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣದ ಸಿಂಹಪಾಲನ್ನು ಪಡೆದ ತತ್ವಾಚರಣೆಗಳು ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ತೊಡಕನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಜೈನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ, ಪುರಾಣಗಳ ವಿವರಣೆಗಳ ಅಪಾರ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅದೆಷ್ಟೇ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ವಿವರಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಮೂಡುವುದೇ ನಿಜ. ತತ್ವ ಸಾಧಕರಿಗೂ ಇವು ತೊಡಕುಗಳೇ ಹೊರತು ದಾರಿಯಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಸರಹನಿಗೆ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಬಾಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಶಬರಕನ್ಯೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಮಾದರಿ

ಕಥೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದಾದರೆ, ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರು ಒಂದು ಮಗು ತನ್ನದು ತನ್ನದು ಎಂದು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಇದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಜಾಣ ತೀರ್ಪುಗಾರನು- ಎಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚುವಂತೆ ಈ ಮಗುವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚಿಬಿಡಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಮಗುವಿನ ನಿಜವಾದ ತಾಯಿ, 'ಅಯ್ಯೋ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಕ್ಕೇ ಕೊಡಿ' ಎಂದಳು. ಈಕೆಯೇ ಮಗುವಿನ ನಿಜವಾದ ತಾಯಿಯೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿರುವ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬರಲಿ ಎಂದು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳೆರಡೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾದ ಕಾರಣ (ಕಥಾಮುಖ), ಪರಿಸ್ಥಿತಿ (ಕಥಿಕ) ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮ (ಕಥಾವಸಾನ) ಮೂರನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ಪ್ರಾಕೃತ ಲೇಖಕರು. ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟರ ನಂತರದ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳಿಗೆ ಇವು ಮಾದರಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಮುಖ ನಿಲುವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತವೆ. ಅನೇಕಾಂತವಾದಿಗಳಾದ ಜೈನರು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು. ಆದರೆ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದುಗಳು ಆ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆ, ನಿರ್ವಚನ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದಂತೆ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಆಚೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತಾಯಿತು. ಪೈಶಾಚಿ, ಅಪಭ್ರಂಶ ಮುಂತಾದ ಭಾಷಾವಾಚಿಕೆಗಳಿಗೂ ಹೀನಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ನೆಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದು ಹಂಪನಾ ಅಂತಹ ವಿಂದಾಂಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ, ಅದು ವೈಶ್ವಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಬಂಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ತಾತ್ವಿಕ ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಯಕಟ್ಟಿನ ಜಾಗ. ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಅಭಿಮಾನದ ಮಾತಲ್ಲ. ಈ ಕೃತಿ ಅದನ್ನು ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

• • • •

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೧೬-೧೧-೨೦೧೪

೪೦. ಲಹರಿ ಮಾದರಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬರವಣಿಗೆ

✍ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ ಎನ್ನುವುದು ಕ್ಷೇಷೆಯಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅದು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿರುವ ಮಾತು. ಅವರ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಕಾಟ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಮುವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತಿವಾದಿಗಳ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ 'ಕ್ಷೇಷ' ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಈ ಬರಹವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮನೋಮೌಲ್ಯವು ಅವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ 'ಕೂಟ'ದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಇತಿಮಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅದರಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ, ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸುವ ಗುಣದಿಂದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮನೋವಲಯದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಅವರ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ವಿಸ್ಮಿತನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾದವು ಅವರ 'ಹಿಂದುತ್ವ ಅಥವಾ ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್?' ಎಂಬ ಕೃತಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

'ಹಿಂದುತ್ವ ಅಥವಾ ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್?' ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕೊನೆಯ ಕೃತಿ. ಅವರ ನಿಧನಾನಂತರ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕೃತಿ, ಅವರ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಕೃತಿ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ವಿವಾದವೆನ್ನುವುದು ಹೊಸದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿಯೇ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಪೂರ್ವವರ್ಗ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳೇನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ, ಬರೆದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಸಾವರ್ಕರ್ ಅವರ ಹಿಂದುತ್ವ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿಯವರ ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯವೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಕ್ರೋಡೀಕೃತಗೊಂಡಿವೆ.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಎದುರಿಗೆ ಸಾವರ್ಕರ್ ಅವರ 'ಹಿಂದುತ್ವ' ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿಯವರ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಎರಡೂ ಇವೆ. ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸೂಕ್ತ

ಎಂದು ಕೇಳುವಂತೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆಯಿದ್ದರೂ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಗಾಂಧಿಯವರ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಇಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅದೇ ಆದರ್ಶ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವೂ ಸಂವಹನಶೀಲವೂ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ 'ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂತ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಸಂವಹನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನುಕೂಲ' (ಪುಟ-೧೦)ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಯೇ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಈ ಸೂತ್ರಬದ್ಧ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಲೇಖಕರ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವೂ ಸಂವಹನಶೀಲವೂ ಆಗುವಂತೆ ಕೋರುತ್ತಲೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕಷ್ಟಪಡುವ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಸಂವಹನೆಯ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ; ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಕುರಿತ ಕಟು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕತೆ ಎರಡೂ ಇದ್ದರೆ ವರುಣನ ಕೃಪೆಯ ಆಹಾರದ ಉತ್ತತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತ 'ವಿಮಾನ ಸಂಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಈಗ ಯಾವ ಪಾವಿತ್ರದ ಭಾವನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾದ ನಿರ್ದಯಿ ಬೇಟೆಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಮತ್ತು ಪಾವಿತ್ರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎತ್ತಿದಾಗ ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸನಾತನತೆಯ ವಾಸನೆ ಹೊಡೆಯುವ ಅನುಮಾನ ಮೂಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಹೀಗೆಯುವ 'ಹಿಂದೂ ಪಾವಿತ್ರ'ದ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿ ಅಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಅನುಮಾನವನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ, 'ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕೆಣಕದೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ವಿನಯ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಇತ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕೃಷಿಕರ ಋತುಚಕ್ರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲೇ ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುವ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಇವತ್ತಿನ 'ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ' ನೀತಿಯ 'ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್' ಹಸಿದವರ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸರಿಯಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಗತಿಪ್ರಜ್ಞೆ ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲೇ 'ಈವಿಲ್ ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಳು, ಡ್ಯಾಮ್‌ಗಳು; ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರಗಳು, ನೂರಾರು ಸ್ಮಾರ್ತಿಸಿಟಿಗಳು, ಮರಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಅಗಲಮಾಡಿದ ನೆರಳಿಲ್ಲದ ರಸ್ತೆಗಳು...' ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಗಿರಿಜನರ ದೇವಾಲಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ವಿಷಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು

ಹೇಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರವಾದಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಸ್ಮಾರ್ತಿಸಿಟಿಗಳ ವಿರೋಧಕ್ಕೂ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಗಲೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ವಾಸ್ತವದ ಒಳನೋಟ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಸ್ತೆ ಅಗಲವಾಗುವುದು ಬೇಡವೆ, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಅಪಾರ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿರಬಹುದಾದರೂ ಓದುಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ತಾವೇ ಬಯಸಿದ 'ಸಂವಹನ'ಯ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳು ಕೆಲವು ಪರಿಸರವಾದಿಗಳ ಕಂಠಪಾಠದ ಮಾತುಗಳಂತೆ ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಬಿಡಿ, 'ಗಾಂಧಿಯ ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವ ಬೇರೆ, ನೆಹರೂ ಅವರ Internationalism ಬೇರೆ' ಎಂದು ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವ ಬದಲು ಎರಡರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಲೇಖಕರು ಎರಡರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಏನೆಂದು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಗೋರ್ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಮಾತು ಸಹ ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಎರಡೂ ಪದಗಳು ಸಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರಿಗೆ ಅವರೆಡು ಹೇಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸದಿದ್ದರೆ ಗೊಂದಲ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ನನ್ನಂಥ ಅಲ್ಪಮತಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಗೊಂದಲವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನಾನು ಹೇಳ ಹೊರಟಿರುವುದು ಇಷ್ಟು: ಅನೇಕ ಚಿಂತನಶೀಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಂವಹನೆಯ ಕೊರತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆಶಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕೆಡಕುಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಲೇಖಕರ ದನಿ ಮಾತ್ರ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಹತ್ವದ ದನಿಯೂ ಹೌದು.

ಈ ಕೃತಿಯು ತನ್ನ ಮೊದಲೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ 'ತಾತ್ವಿಕತೆ'ಯ ನಂತರ ಸಾವರ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಿ ಬಳಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುವ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳು ವಸ್ತು ವಿಷಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಅನಂತರದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ 'ಸಾವರ್ಕರ್ ಪುಸ್ತಕದ ತಿರುಳಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಇಲ್ಲಿದೆ' ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಮಾತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಿರುಳಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಶೀಘ್ರ ಕೊನೆಗೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಹುರುಪು ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಾವರ್ಕರ್ ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆವನ್ನು ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚುವ

ಲೇಖಕರು ಅದು ಗೋಡ್ಡೆಯಾಗಿ, ಮೋದಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತ ಬಗೆಯನ್ನು ಒಳನೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ತಮ್ಮ ಪ್ರಬುದ್ಧ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದನಾ ಶೈಲಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಇದು ಸಾವರ್ಕರ್ ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಗ್ರಹವಾಗದೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ 'ಈವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಸಾವರ್ಕರ್ ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಗ್ರಹದ ಕ್ರಮ ಸಪ್ತೆಯಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವೆಂದರೆ ಸಾವರ್ಕರ್ ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಚಾರ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿದೆ.

ಸಾವರ್ಕರ್ ವಿಚಾರವಿರಲಿ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಕೃತಿಯ ಸಂಗ್ರಹರೂಪವೂ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ೨೭೫ ಪುಟಗಳಷ್ಟಿರುವ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್'ನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದರೆ ಸಾವರ್ಕರ್ ಹಿಂದುತ್ವಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಹೇಗೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂದೂ, ಭಿನ್ನವೆಂದೂ ಓದುಗರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಅನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಲೇಖಕರ ಆಯ್ದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪವಿದೆ. ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ, ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಎರಡು ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸುವಾಗ ಕ್ರಮ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಹೀಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಆಕಾರವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಕೃತಿಗೊಂದು ಆಕೃತಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಾವರ್ಕರ್ ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟೂ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್'ನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಿಧಾನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಪುಸ್ತಕ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾವರ್ಕರ್ ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಅದು ಗೋಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ 'ಕ್ರಿಯೆ'ಯಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಅಪಾಯವನ್ನೂ ಈಗಿನ ಮೋದಿಯವರ ಅಜೆಂಡಾವನ್ನೂ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಪುಸ್ತಕವು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡದೆ ಗಾಂಧಿತತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ! 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ನನಗೆ, ಇವತ್ತಿನ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಯೊಂದೇ ಪರಿಹಾರವೂ ಪರ್ಯಾಯವೂ ಆಗಬಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಲೋಹಿಯಾ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಮಾವೋ ಮುಂತಾದವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಾದಿಸುತ್ತ ಸ್ನೇಹ ಸಿದ್ಧಾಂತದತ್ತ ಸಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿದೆಯೆಂದೂ

ಕೇವಲ ಒಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರಧಾರೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆ? ಇದು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಇಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡ ಕನಸುಗಾರರೆಂದರೆ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸ್' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಕಡೆಗೆ ಗಾಂಧಿಯಲ್ಲೇ ಪರಿಹಾರ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಾತ್ವಿಕ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಲೇ ಗಾಂಧಿಯಷ್ಟೇ ಸಾಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೆನಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್' ಅನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಗಾಂಧಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನದ ಪರವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಿಸಿದರೂ ಒಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಅವರದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪರಿಸರವಾದಿ ಕಲ್ಪನೆ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದು ವಿರೋಧಿಸುವ ಪ್ರತಿತತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಬದಲು ಆಧುನಿಕವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಅನುಮಾನ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್) ಬೇಕು. ಆದರೆ ಅದು ಮನಮೋಹನ್‌ಸಿಂಗ್ ಬಿತ್ತಿ ಮೋದಿಯವರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಏಕಮುಖಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯತ್ತ ಲೇಖಕರು ಗಮನಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಳೆಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನವೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮವೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಗಾಂಧಿವಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಸರವಾದವೇ ಅಂತಿಮ ಪರ್ಯಾಯವೆಂಬಂತೆ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಮೋದಿಯವರ ಚಹರೆ ಕುರಿತು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಅಪಾಯದತ್ತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ 'ನೆಹರೂ ಹಿಂಬಾಲಕರು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೇ ಮೋದಿ ಹಿಂಬಾಲಕರೂ ಮಾಡಬಹುದು' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲ ಪ್ರಗತಿಪರರೂ ನೆಹರು ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ನೆಹರೂ ಮತ್ತು ಮೋದಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಹಿಂಬಾಲಕರನ್ನು ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ ನಾನದನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಒಪ್ಪುವವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಣೆ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ಮನವರಿಕೆಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಅಂಶಗಳು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ೧. 'ನೋಡಿ, ಹೇಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ವಾದಿಗಳ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮೋದಿ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದ?' (ಹಾಗಾದರೆ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

ವಾದಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ? ಮೋದಿಗೆ ಶರಣಾದರೆ? ಇಲ್ಲ).
 ೨. 'ಸಾವರ್ಕರ್ ಕಲ್ಪನೆಯ ಇಂಡಿಯಾ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಮುಖೇನ ಬಲಿಷ್ಠವಾದಾಗಲೂ ನೀವೇಕೆ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬೇಕು?', 'ಸಂಘ ಪರಿವಾರ ಮಾಡಲಾರದ್ದನ್ನು ಇಂದಿರಾಜಿ ಮಾಡಿದರು? (ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಫಲ. ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇರಿಕೆಯನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸೋಣ. ಅವರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದಂತಹ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚೋಣ. ಈಗ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಮೋದಿಯವರಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೂ ಅರೆಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ). ೩. 'ಮೋದಿಯವರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಎಡಪಂಥೀಯ ವಿಚಾರಗಳೂ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಎಡಪಂಥೀಯತೆ ಕ್ರಮೇಣ ಬಾಯಿಮಾತಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋದದ್ದು; ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವಂತೂ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು'. (ಎಡಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆ ಆಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಎಡಪಂಥೀಯತೆಯು ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಬಗೆಗಿನ\ಕಾಮೆಂಟ್, ಪ್ರತಿಗಾಮಿಗಳು ಮಾಡುವ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ).

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಚಾರಗಳು ಓದುಗರಿಗೆ ಸಂವಹನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ಲೇಖಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಇದು ಸರಿಯಾದದ್ದೇ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸುವ ಬಹುಪಾಲು ಹೆಸರುಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಯೂಂಗ್, ಕಾನ್ರಾಡ್, ನೆಪೋಲಿಯನ್, ದಾಸ್ತೋವ್‌ಸ್ಕಿ, ಆಡೆನ್, ಯೇಟ್ಸ್, ರಾಸ್‌ಕಾಲ್ನಿಕೋಡ್ ಹೀಗೆ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ತಾವೇ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಅನ್ಯಭಾಷೆ ಕವಿತೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ. ಕನ್ನಡದ್ದೆಂದರೆ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಬಸವಣ್ಣ, ವಿ.ಸೀ.ಯವರ ಒಂದೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖ; ಅಡಿಗರ ಪದ್ಯಗಳ ಅನೇಕ ಪ್ರಸ್ತಾಪ! ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಲೇಖಕರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಾರದೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಓದುಗರಿಗೆ ಸಮೀಪವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸಂವಹನೆಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪೂರಕ. ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವಾಗಲೂ ಇವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಯ 'ಈವಿಲ್' ಪ್ರಸಂಗ; ನಮ್ಮದನ್ನಲ್ಲ. ಸಂವಹನೆ ಎನ್ನುವುದು ಭಾಷೆಯ ಸರಳತೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮೀಪ್ಯವೂ ಹೌದು. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಒಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾವರ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿಯಷ್ಟೇ ಇತರರ ವಿಚಾರಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ತೌಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಸರಿಯಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆಯಿರಬೇಕು. ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಒಳನೋಟಗಳುಳ್ಳ ಭಾಗಗಳನ್ನು

ಒಟ್ಟಿಗೆ ದಟ್ಟಯಿಸಿ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಕೃತಿಯಿದು. ಅಂದರೆ ವೈಚಾರಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗದ ಕೃತಿ. ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನೆಹರೂ, ಲೋಹಿಯಾ, ಪಟೇಲ್, ದಾಸ್ತೋವ್‌ಸ್ಕಿ, ಸಾವರ್ಕರ್, ಮೋದಿ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಜಿಗಿಯುವ ಸಂಬಂಧರಹಿತ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಬೇರೆ, ನೆನಪು ಬಂದಂತೆ ನಮೂದಿಸುವುದು ಬೇರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ನೆನಪಿನ ನಿರೂಪಣೆ; ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಮೌಲಿಕ ನೋಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಇದೊಂದು ಲಹರಿ ಮಾದರಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬರವಣಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಎರಡನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ನಿಖರ ವೈಚಾರಿಕ ಆಕೃತಿಯ ಅಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೨೩-೧೧-೨೦೧೪

೪೧. ಭಾರತೀಯನಲ್ಲದ ನಿಜ ಭಾರತೀಯ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

✍️ ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಬಸವಣ್ಣ

ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ನನ್ನ ಗುರುಗಳು ಸಾ. ಕೃ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆ. ಆನಂದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅವರು ವರ್ಣಿಸಿದ ರೀತಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತಿದ್ದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತಾದರೂ ಅವರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವೇನೂ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕಲೆ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ದರ್ಶನ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನಗಿದ್ದ ಅನಾದರ. ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ 'ದಿ ಡಾನ್ಸ್ ಆಫ್ ಶಿವ' ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತನಾದ ಮೇಲೆ ಆನಂದರನ್ನು ಓದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಆಗಲೂ ಅವರು ಬರೆದದ್ದು ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು ಆನಂದರ ವರ್ಣನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಅದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಿದೆ; ನನಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ಅದನ್ನು ರಚಿಸಿದವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಾಗಿ ಆನಂದರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಪರಿಣಾಮ ಈ ಲೇಖನ.

ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಅವರೊಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಆಯಾಮಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯ. ಆನಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕೊಲಂಬೊ. ಬೆಳೆದದ್ದು ಲಂಡನ್. ಉಳಿದದ್ದು ಅಮೆರಿಕ. ಓದಿದ್ದು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭೂಗರ್ಭ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಆದದ್ದು ದಾರ್ಶನಿಕ, ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕ (ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸಕಾರ). ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದದ್ದು ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಕಲೆಯನ್ನು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ. ಆನಂದರ ತಂದೆ ತಮಿಳು ಮೂಲದ ಹಿಂದು; ತಾಯಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ವರು ಹೆಂಡಿರು. ಮೊದಲಿನ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮೂಲದವರು, ಮೂರನೆಯವಳು ಅಮೆರಿಕನ್, ನಾಲ್ಕನೆಯವಳು

ಅರ್ಜೆಂಟೈನಾದವಳು. ಅವರ ಒಬ್ಬ ಮಗ ರಾಮ ಪೊನ್ನಾಂಬಳಮ್. ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೊಂಚ ವಿಶದವಾಗಿ ನೋಡೋಣ.

ಆನಂದ ಕೆಂಟಿಷ್ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ (Ananda Kentish Coomaraswamy) ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸಿಲೋನಿನ (ಇಂದಿನ ಶ್ರೀಲಂಕಾ) ಕೊಲಂಬೊ ನಗರದಲ್ಲಿ, ೧೮೭೭ ರಲ್ಲಿ. ತಂದೆ ಸರ್ ಮುತ್ತುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ. ತಮಿಳು ಮೂಲದ ಹಿಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಅವರೊಬ್ಬ ದಾರ್ಶನಿಕ ಮತ್ತು ಶಾಸಕ. ಏಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನೈಟ್ ಹುಡ್ ಪಡೆದ ಮೊದಲಿಗ. ಆನಂದರ ತಾಯಿ, ಎಲಿಜಬೆತ್ ಕ್ಲೇ ಬೀಬಿ (Elizabeth Clay Beeby), ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮೂಲದವರು. ಅವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಕೆಂಟ್ ಪ್ರದೇಶದವರಾದ್ದರಿಂದ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೆಂಟಿಷ್ ಎಂಬ ನಡುಹೆಸರು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಆನಂದರು ಎರಡು ವರ್ಷದವರಿದ್ದಾಗ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ೧೮೭೯ರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮಗನನ್ನು ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿದು, ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನ ವೈಕ್ಲಿಫ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದು ಮುಗಿಸಿ, ಆನಂತರ ಲಂಡನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭೂಗರ್ಭ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆನಂದ ೧೯೦೨ ರಲ್ಲಿ ಎತೆಲ್ ಮೇರಿ ಪಾರ್ಟ್ರಿಡ್ಜ್ (Ethel Mary Partridge) ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಸಿಲೋನಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸುವಾರಿನಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಖನಿಜ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ (೧೯೦೬). ಕೆಲದಿನಗಳ ನಂತರ ಜಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಸಿಲೋನ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ, ಗೌರವಯುತ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿ ಸುಖಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಅವರ ಮುಂದಿತ್ತು. ಭಾರತವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಲಾಪ್ರಕಾರದ ಪುಣ್ಯ; ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆನಂದರು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಹಾದಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೂತನವಾಗಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತರನ್ನಾಗಿಸಿತು.

ಆನಂದರು ತಮ್ಮ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್‌ಗಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಿಲೋನಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಂಹಳೀಯರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ಖನಿಜಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅದರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು, ಆನಂದ್ ಸಿಂಹಳೀಯರ ಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನ

ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದಂಪತಿ ಸಿಲೋನಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ ಎತೆಲ್, ಆನಂದರಿಂದ ಡೈವೋರ್ಸ್ ಪಡೆದು ಲಂಡನ್‌ಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ.

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಸಾಹತು ನೀತಿ, ಅವರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ, ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಿಂಹಳೀಯರ ಪರಂಪರಾಗತ ಕಲೆಗಳನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅವರ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿಂಹಳೀಯರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು, ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿಗಳಂತೆ ಅನುಕರಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರು ತಡೆದು, ಅವರ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ, ಉಳಿಸಿ, ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ, ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ 'ಸಿಲೋನ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆನಂದರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಧ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಕ್ತ ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರದಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಅವರ ತಾಯಿ; ಅವರು ಮಗನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಿಂಹಳೀಯನಂತೆ ಬೆಳೆಸಿದುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಂಹಳೀಯರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರು ಅವರ ತಾಯಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

೧೯೦೦ ರಿಂದ ೧೯೧೩ರ ವರೆಗಿನ ಕಾಲ ಆನಂದರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಘಟ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರು ಸಿಲೋನ್, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ನಡುವೆ ಸುತ್ತಾಡಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ, ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು; ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಅವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ, ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಮ್ ಬ್ಲೇಕ್, ಜಾನ್ ರಸ್ಕಿನ್ ಮತ್ತು ವಿಲಿಯಮ್ ಮಾರಿಸನ್ ಈ ಮೂವರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂವರೂ ಮಾನವತಾವಾದಿಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ವಿರೋಧಿಗಳು. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಅನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆಂದು ನಂಬಿದವರು. ಈ ಮೂವರ ಪ್ರಭಾವ ಆನಂದರ ಮೇಲೆ ಬಹುವಾಗಿ ಆಗಿದೆ.

ಕಲಾರಹಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಪ್ರತೀಕ (Industry without art is brutality) ಎಂದು ಬರೆದ ಆನಂದರ ಮಾತು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಟಾಗೋರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳವಳಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗಿ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯ ಸೊಸೈಟಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಕೆಲ ಕಾಲಾನಂತರ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕಾಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದರ್ಶನಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಡುಪಾಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆನಂದರ ಒಲವೆಲ್ಲ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ, ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದವರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುವುದೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪರಮ ಉದ್ದೇಶವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವದ ಕಲೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇನು ತಿಳಿದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆನಂದರಿಗೆ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಲೆಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಶಿಲ್ಪಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯವಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ತಾನು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸಿಲೋನಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ, ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆನಂದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ, ಭಾರತೀಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನವ್ಯಕಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಸುಮಾರಿಗೆ ಆನಂದರು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಹಿಳೆ ಅಲಿಸ್ ಎಂಬುವವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವಳೊಬ್ಬ ಹಾಡುಗಾತಿ. ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನು ಆನಂದರು ರತನ್ ದೇವಿ ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿದರಂತೆ. ಅವಳು ಟಾಗೋರರು ಕೂಡ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಳಂತೆ. ಅವಳಿಂದ ಆನಂದರು, ನಾರದ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರವಾಸ ಪ್ರಿಯನಾದ ನಾರದ ಒಂದು ವಿಮಾನ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಮಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ರತನ್ ದೇವಿ ಕೂಡ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ರೋಹಿಣಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ವಿದೇಶೀಯನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಪತಿಯೊಡನೆ ಬಾಳಲು ಹೋದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂಟಿಯಾದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬಾಸ್ಟನ್ ನಗರದ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ಮ್ಯೂಸಿಯಂನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ, ಪರ್ಷಿಯನ್, ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ೧೯೨೨ರಲ್ಲಿ

ಅಮೇರಿಕಾದ ಕಲಾವಿದೆ ಸ್ಟೆಲ್ಲಾ ಬ್ಲೋಚ್ (Stella Bloch) ಎಂಬ, ತನಗಿಂತ ೨೯ ವರ್ಷ ಕಿರಿಯಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾರೆ. ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಡೈವೋರ್ಸ್ ಮಾಡಿ, ಅರ್ಚಿಂಟೈನಾದ ಡೊನಾ ಲುಯಿಸ ರನ್‌ಸ್ಟೀನ್ (Dona Luisa Runstein) ಎಂಬ, ತನಗಿಂತ ೨೮ ವರ್ಷ ಕಿರಿಯಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವನೇ ರಾಮ ಪೊನ್ನಾಂಬಳಮ್ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ. ಅವನು ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾನೆ (ಬೆರ್ನಾಡಿತ್ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಕ್ಯಾಥಲಿಕ್‌ರು). ಆನಂದರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ (೧೯೪೭) ಬಾಸ್ಪನ್ ಮೂಸಿಯಂನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳು ಫಲಪ್ರದವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಆನಂದರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ಒಂದು ದುರದೃಷ್ಟ.

ಆನಂದರು ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆಗಳು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಅಂಥ ಮಹತ್ತರವಾದುವೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಅವರು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಾಲ ಮತ್ತು ದೇಶಗಳ ಪರಿಚಯ ಬೇಕು. ಅವರು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಭಾರತ, ಸಿಲೋನ್ ಮತ್ತು ಇಂಡೋನೇಶಿಯನ್ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಅಂತರಾರ್ಥವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಸಣ್ಣ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಲೆಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಮಾಡಿದವರೆಂದೇ ಹೇಳಲಾಗಿರುವುದು. ಆನಂದರ ಸಾಧನೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಒಂದು. ಅವರ ಭಾಷೆಯ ಆಂತರಿಕ ಅರಿವು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಆಗುವುದು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟ. ಅವರ ಬರೆದ ಉದ್ದುದ್ದನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಪದಗಳು, ಆ ಪದಗಳಿಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಥ, ಇಂದಿನವರಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಇರುಸುಮುರುಸು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅವರು ಕ್ರಿಟಿಕ್ (critic) ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ 'ರಸಿಕ' ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ. ರಸಾಸ್ವಾದ ಮಾಡುವವನನ್ನು ರಸಿಕವೆನ್ನುವ ನಾವು ಅವನನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕನೆಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಅವರ ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಕೂಡ ಇಂದಿನ ಓದುಗರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ.

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪಾಲಿ ಮುಂತಾದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಇತ್ತೆಂಬುದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರವಲ್ಲ. ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವ ಪ್ರಜೆಯನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಇಂಡೋನೇಶೀಯಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಪಠ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಜತೆಗೆ ಭಾವ ಬೆರೆತಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆ. ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಾರತೀಯರ ಅನನ್ಯ ಸುಂದರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ನಟರಾಜನ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಪರಿಚಯ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗಿರಲಿ, ನಮಗೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ!

ಸಿಲೋನಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು, ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಅವರದು ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಅವರು ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬರಹಗಳು ಬ್ರಿಟನ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕನ್ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ದಾರ್ಶನಿಕ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕಾರ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಯಾರ ಸಹಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು, ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವ ವಿಖ್ಯಾತನಾದನೆಂದರೆ ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಅದು ನಿಜ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಾರತೀಯನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಯಾವ ಭಾರತೀಯನಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ಭಾರತೀಯತೆ ಹುಟ್ಟು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯತೆ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ 'ನಮ್ಮ ಭಾರತ', 'ನಾವು ಭಾರತೀಯರು' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಹಲವೆಡೆ ಬಂದಿವೆ. ಅವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ, ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ, ದರ್ಶನಕ್ಕೆ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ, ಅವುಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದರು; ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲಾಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದರು; ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರು. ತಾವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ಅವರು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಇಂಥ ಮಹನೀಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಭಾರತೀಯರಾದ ನಮಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ

ಏನೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ. ಇಂದಿನ ಯಾವುದೇ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರ ಮಾಡಿದ ಚಿದಾನಂದ ದಾಸ್ ಗುಪ್ತ ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅವರಿಗೆ ಜನ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ “ಯಾರು ಈ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ?” ಎಂಬುದಂತೆ. ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆಯರನ್ನು, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟಗಾರರನ್ನು ಓಲೈಸುವ, ಆರಾಧಿಸುವ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆನಂದರ ಪ್ರಕಾರ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯ. ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಿರುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಕಲಾತ್ಮಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಒಂದು ದೇಶದ ಜನತೆಯ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು, ಶ್ರೀಮಂತರು, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ರಚಿಸಿದ ಪೈಂಟಿಂಗ್‌ಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಬಹಳವಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಂಡರು. ಇಂಥ ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಅವರ ಮಾನಸಿಕ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದ್ದು ‘ನೀವು ನೀವಾಗಿರಿ’ ಎಂದು.

ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಸನಾತನ (ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ, ಚಿರಂತನ) ದರ್ಶನ (perennial philosophy) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಪೆರಿನಿಯಲ್ ಫಿಲಾಸಫಿ ಎಂಬುದು ದಾರ್ಶನಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಈ ದರ್ಶನದ ಪ್ರಕಾರ, ಸತ್ಯ ಒಂದೇ. ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾದುದು. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳು ಆ ಏಕೈಕ ಸತ್ಯದ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಒಂದೇ ಸತ್ಯವನ್ನು. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಪ್ರಯತ್ನ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ, ವಿಶ್ವಮತದ ಅಡಿಪಾಯ ಈ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿದೆ. ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯರು ಹೇಳಿರುವುದು ಕೂಡ ಇದನ್ನೇ: “ಏಕಂ ಸತ್ ವಿಪ್ರಾ ಬಹುಧಾ ವಂದತಿ.” ರಾಮಮೋಹನ ರಾಯ್, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ, ವಿವೇಕಾನಂದ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಹಕ್ಸ್ಲೆ ಮುಂತಾದವರು ಈ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆನಂದರ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು, ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕುರಿತು ನಾನು ಏನೂ ಹೇಳಲಾರೆ. ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಅವರ ದೈತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ. ಅವರು ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಲು ವಹಿಸಿದ ಅಸಾಧಾರಣ ಶ್ರಮ. ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಜನರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸವೇನಲ್ಲ. ಅವರು ವಿವರಿಸುವವರೆಗೆ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಿ ಕಲೆ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿದೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಬೇಕು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ, ದರ್ಶನ, ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರಿಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮೈನವಿರೇಳುತ್ತದೆ. ಅವರು ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಓದಲು ಒಂದು ಜನ್ಮ ಸಾಲದು. ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಪಾರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆನಂದರ ಪ್ರಕಾರ, ಕಲೆ ಒಂದು ದೇಶದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತ, ಪ್ರತಿನಿಧಿ.

ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳು:

೧. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪುರಾತನವಾದುದು, ಮಹತ್ತರವಾದುದು, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯಿರುವುದು ಅದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲ್ಲ; ಅದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಅನನ್ಯತೆಯಿಂದ ಎಂದು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.
೨. ಕಲೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕಲಾವಿದ ಕೂಡ. ಕಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಪಾರ; ಅದು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.
೩. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಿಜವಾದ ನಿಮಾತೃಗಳು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರು; ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಲ್ಲ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಮೂಲಸೂತ್ರಗಳಿರುವುದು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು (Nations are created by poets and artists, not by merchants and politicians. In art lie the deepest life principles).

೪. ಭಾರತೀಯರು ಅನಾಗರಿಕರು, ಅವರನ್ನು ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಆಂಗ್ಲರಿಗೆ ಭಾರತೀಯರೆ ಕಲೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿ ಅವರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಿದರು.
೫. ಭಾರತೀಯರ ಕಲೆಯನ್ನು ಅನಾಗರಿಕ ಜನರ ಅಸಂಗತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಗೆ, ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಲೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು.
೬. ಇದ್ದುದನ್ನು ಇರುವಂತೆ ರಚಿಸುವ ಕಲೆಗಿಂತ ಪರೋಕ್ಷ ಅನುಭವದಿಂದ, ಅಂತರ್ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ (intuition) ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಕಲೆಯು ಮಹತ್ತರವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಜನರ ಅರಿವಿಗೆ ತಂದರು.
೭. ನಟರಾಜನ ಶಿಲ್ಪದ ಆಂತರಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತನ್ನೆತ್ತಿ ಮಾಡಿದರು.
೮. ಬುದ್ಧನ ಪ್ರತಿಮೆ ಗ್ರೀಕರ ಕಲೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತವಾದುದಲ್ಲ, ಅದು ಭಾರತೀಯರ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಸಾಧಿಸಿದರು.
೯. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಭೂಭಾಗವಲ್ಲ; ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಜನರ ಕಲೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ನನಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಕಲೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಧರ್ಮ, ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗಳು ಒಂದೇ ಮೂಲದವು. ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸುಂದರವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಒಂದು ಕಡಮೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಹೇಗಿದ್ದರೂ, ಸೌಂದರ್ಯ ಒಂದೇ. ವಿವರ ಸರಳವಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಕೀರ್ಣವಿರಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಒಂದೇ. ಒಂದು ವೃತ್ತ ದೊಡ್ಡದು, ಇನ್ನೊಂದು ಚಿಕ್ಕದು; ಆದರೂ ಅವೆರಡರಲ್ಲಿರುವ 'ವೃತ್ತತ್ವ' ಒಂದೇ. ಒಂದು ಕವನ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯದಷ್ಟೇ ಸುಂದರ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಕಲೆಗಾರನೆ. ಅವನು ಮರಗೆಲಸದವನಿರಬಹುದು, ಮಡಕೆ ಮಾಡುವವನಿರಬಹುದು, ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಅವನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿ

ಇಲ್ಲದ ಸೋಮಾರಿ ಮಾತ್ರ ಕಲಾವಿದನಲ್ಲ. ಕಲೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಜೀವಿಸುವುದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲೆ. ಜೀವನದ ಕಣಕಣಗಳಲ್ಲೂ ಕಲೆಯ ಅಂಶವಿದೆ. ಕಲೆ ನಮ್ಮನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ತರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕಲೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಒಂದು ಚಿತ್ರದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಒಂದು ಹಾಡು ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾಗಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಅವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರ್ಗತ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಅದೇ ಸೌಂದರ್ಯನುಭೂತಿ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಕಲೆಯ ಕೆಲಸ. ಆನಂದರ ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ಲೇಟೊನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಪ್ಲೇಟೊ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ನೋಡುವ ಒಂದು ಗುಲಾಬಿ ನಶ್ವರವಾದುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗುಲಾಬಿಯ ಭಾವನೆ ಅವಿನಾಶಿ. ಬಾಹ್ಯದ ಗುಲಾಬಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಕಲೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಅದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕಲೆಯ ಉದ್ದೇಶ.

ಹಲವರ ಪ್ರಕಾರ, ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಸಂಗಮ. ಅವೆರಡರ ನಡುವೆ ಸೇತುವಾಗಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯರು ಹೊಸತನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ, ಪರಂಪರೆಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ವರ್ತಮಾನ ಅವೆರಿಕದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಗತ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಿದರು. ಹೀಗೆ, ಭಾರತೀಯನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದವರು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಖಾಸಗಿ ಬದುಕು ಹೇಗಿದ್ದಿರಬೇಕು? ಅವರೊಬ್ಬ ನಿರಾಸಕ್ತ, ನೀರಸ ದಾರ್ಶನಿಕನಿದ್ದಿರಬಹುದೇ? ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ; ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಬದುಕು ವರ್ಣಮಯವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತೆಂದು ಅವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರಂತೆ. ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸುತ್ತ ಹಲವಾರು ಅಭಿಮಾನಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ವಿವಾಹವಾದ ಸುಂದರ ಪುರುಷನನ್ನು ನೀರಸ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅವರ ಹೆಂಡಿರಲ್ಲರೂ ಕಲಾವಿದರೆ. ಇಬ್ಬರು ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕಿಯರಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬಳು ಸಂಗೀತಗಾತಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ನೃತ್ಯಗಾತಿಯಂತೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು

ಅಪಾರವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಅವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರಭಾವ ಇವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಆಗಿದೆಯಂತೆ. ಜತೆಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಹಲವಾರು ಹವ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದವು. ಅವರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು (ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣಿನ ನಗ್ನ ಚಿತ್ರಗಳು) ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಅವರೊಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕ ಕೂಡ. ಸ್ಟೇನ್ ದೇಶದ ಗೂಳಿ ಕಾಳಗವನ್ನು ಮೂವಿ ಕ್ಯಾಮೆರಾದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಹೀಗೆ, ಅವರೇನು ಕಾವಿಯುಟ್ಟು, ಗಡ್ಡಧಾರಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರಂತೆ ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದರು.

• • • •

ಮಯೂರ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೧೪

೪೨. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ

✍️ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಗುಣಪಾಲ ಕಡಂಬ

ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆ ಕಂಬಳ. ಉತ್ತರದ ಬಾರ್ಕೂರಿನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಾಸರಗೋಡಿನವರೆಗೆ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಬೆಳೆ ಸುಗ್ಗಿ ಸಾಗುವಳಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆಯ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಗಂಪ+ಕಳ=ಕಂಬಳ (ಗಂಪ ಎಂದರೆ ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಸರು ಎಂದರ್ಥ. ಕಳ ಎಂದರೆ ಕಣ) ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಸರು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗದ್ದೆಗೆ ಕಂಬಳ ಎಂದು ಹೆಸರು. ನೂರಾರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಆರಾಧನೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಕಂಬಳಾಚರಣೆಗೆ ಇದೀಗ ಆತಂಕದ ಕಾರ್ಮೋಡ ಕವಿದಿದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಜಲ್ಲಿಕಟ್ಟು ಎನ್ನುವ ಹೋರಿ ಪಳಗಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ, ಸಾವುನೋವು ಸಂಭವಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತೆ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಕಂಬಳಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಣಿ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕಂಬಳಾಚರಣೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಂಬಳ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ನಡುವೆಯೇ, ಪ್ರಾಣಿ ಕ್ರೌರ್ಯ ತಡೆ ನಿಯಮ ೧೯೬೦ರ ಅನ್ವಯ ಪಶುಸಂಗೋಪನಾ ಇಲಾಖೆ ಮೂಲಕ ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತಗಳು ಕಂಬಳಕ್ಕೆ ತಡೆ ನೀಡಿವೆ. ಹಿಂಸೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ವಿವೇಚನಾರಹಿತವಾದ ಆಜ್ಞೆ ಇದು. ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಚಿವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಾರದೆ ದಿಢೀರನೆ ಕರಾವಳಿ ಜನರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಗದಾಪ್ರಹಾರ.

ಬಾಂಧವ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ : ಕಂಬಳ ಯಾಕೆ ಉಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಅದರ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸ, ಜನರ ಜೀವನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ರೈತನ ಮನೆ ಸೇರಬೇಕಾದರೆ ದೈವ, ದೇವರ ಸಹಾಯ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ನಂಬಿಕೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂತಾರಾಧನೆ, ನಾಗಾರಾಧನೆ, ದೇವತಾರಾಧನೆ, ಪನಿಕುಲ್ಲುನು ಅಂತಹ ಅನೇಕ ಆರಾಧನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಜನರ ನಂಬಿಕೆ, ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದವು.

ಸಮರ್ಥವಾದ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉಳುಮೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕೋಣಗಳ ಓಟವೇ ಕಂಬಳ. ಈ ಓಟ ಮುಂದೆ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಗೌರವದ ದ್ಯೋತಕವೂ ಆಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪಣವಾಯಿತು. ಸಮರ್ಥ ಕೋಣಗಳಿಗೆ ಎಳನೀರಿನ ಗೊನೆ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂತು. ಉಚಿತ ಭೋಜನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಎಳನೀರು, ಕಬ್ಬಿನಕೋಲು, ಕೊಂಬು ಕಹಳೆ, ಬ್ಯಾಂಡು, ವಾಲಗ, ಕೋಣಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು ಕಂಬಳವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸಿದವು.

ಸೂತಕಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲಿ, ಆತನ ಕೋಣವಾಗಲಿ ಪಾವಿತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಬಳ ಗದ್ದೆಗೆ ಇಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಂಬಳದ ದಿನ ನಿಗದಿಯಾದಂದಿನಿಂದ ವ್ರತಾಚರಣೆ, ಕಂಬಳಗದ್ದೆಯ ನೀರನ್ನು ಹಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಪೂಜಿಸುವುದು, ಕಂಬಳ ಗದ್ದೆಗೆ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು, ಸುತ್ತ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ಹಾಕುವುದು, ಕಂಬಳ ಗದ್ದೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ದಾನಪತ್ರ ನೀಡುವುದು ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಈ ಕ್ರೀಡೆಯ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ.

ಮೂಲ್ಕಿ ಸೀಮೆಯ ಅರಸು ಕಂಬಳವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಂಬಳವಾಗಿದ್ದು, ಆಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದೆ. ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಕೋಣಗಳಿಗೆ ಜೋಡು ಎಳನೀರು ಹಾಗೂ ವಿಜೇತ ಕೋಣಗಳಿಗೆ ಸೀಮೆಯ ಗೌರವವಾಗಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಜೋಡು ಲಿಂಬೆ ಹುಳಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಕಂಬಳ ಸಮಿತಿ ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಂಬಳಗದ್ದೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕುರಿತು ತಾಳಿಪ್ಪಾಡಿ ಶಾಸನ, ಕಂಬಳಗದ್ದೆಯ ಉದ್ದಗಲ ಕುರಿತು ಕೊಲ್ಲೂರು ಶಾಸನ, ಕಂಬಳಾಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದ ಕಲ್ಲಮಾಣೆಯ ಶಾಸನ, ಕಂಬಳಗದ್ದೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ದತ್ತಿ ನೀಡಿದ ಸೊರಾಲಿನ ಶಾಸನ, ಬಾರಕೂರಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೦೦ ರಿಂದ ೧೬೭೬ರ ತನಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಕಂಬಳದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಜಗೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್. ಗುಣಪಾಲ ಜೈನ್, ಧರ್ಮರಾಜ ಜೈನ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕಂಬಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ನೀಡಿದ 'ಲವ-ಕುಶ' ಜೋಡುಕರೆ ಕಂಬಳ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಕಂಬಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ವಿಭಾಗಗಳಾದ ಕೆನೆಹಲಗೆ, ಹಗ್ಗ, ಅಡ್ಡಹಲಗೆ,

ನೇಗಿಲು ಎನ್ನುವ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಆರಂಭಿಸಿ ೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇಲ್ಲಿನದು.

ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರ : ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಡ್ಡೆ ನಂದಿಕೂರಿನ ಕೋಟೆ ಚೆನ್ನಯ ಕಂಬಳದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಪೊಳೆಚ್ಚೂರು ಕೊಂಡೊಟ್ಟು ಸುಕುಮಾರ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರ ದೂರದರ್ಶಿತ್ವದಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹೊಸಲು ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕಂಬಳ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಿವಾದ ಇಲ್ಲದೆ ಜರುಗುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇದೇ ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ವೀಡಿಯೋ ಫಿನಿಶಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇವೆರಡೂ ಸೇರ್ಪಡೆಗಳು ಕಂಬಳವನ್ನು ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕವಾಗಿಯೂ, ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿಯೂ ನೆರವೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವು. ಕಂಬಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಯತ್ನದೊಂದಿಗೆ ಕಂಬಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏರಿಯಲ್ ಚಿತ್ರೀಕರಣ, ಕರೆಯ (ಪಥ) ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರೋಪ್ ವೇ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಗೊಂಡವು. ಇದೀಗ ಕಂಬಳ ತೀರ್ಪಿನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಕಳದ ಸ್ವೈ ವ್ಯೂ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರತ್ನಾಕರ್ ಎನ್. ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದಾಗಿ 'ಲೇಸರ್ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಸಿಸ್ಟಂ' ಎಂಬ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಕಂಬಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ 'ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಟೈಮ್ ಸಿಸ್ಟಮ್'ಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ವೀಡಿಯೋ ಫಿನಿಶಿಂಗ್ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆತಿದೆ. ಆದರೂ ಪ್ರತಿ ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಸಮ ಸಮ' ಅಂಕ ಕೊಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು ಸಲ 'ಸಮ ಸಮ' ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲೇಸರ್ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಸಿಸ್ಟಮ್‌ನ ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೊಂದು ಉತ್ತಮ ಪರಿಹಾರ.

ಸಮಿತಿ ರಚನೆ : ಕಂಬಳವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾಗಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಂಬಳ ಸಮಿತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ಕಂಬಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಪುಸ್ತಕ ನನ್ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದು ಕಂಬಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ನೀಡಿತು. ಕಂಬಳಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ದಿನಾಂಕ, ನೀತಿ ನಿಯಮದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಓಟಗಳು: ಕಂಬಳ ಓಟಗಾರರು ೧೪೫ ಮೀಟರ್ ದೂರವನ್ನು ೧೩.೫ ಸೆಕೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಓಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯುವಕರ ಕೌಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರಾದ ೧೧ ಸದಸ್ಯರ ಸಹಕಾರ, ದಾನಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸುಮಾರು ೧೧೦ ಯುವಕರಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದೆ. ಕೋಣಗಳ ಸಾಕಾಣೆ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಓಟಗಾರರ ಸಂಭಾವನೆ ಅತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕಂಬಳ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಬಾರಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನ, ಸಹಕಾರ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ.

ಜಾತಿ, ಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀಮಂತರು, ಬಡವರು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಬಳೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆನಂದಿಸುವ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೈಕ ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆ ಕಂಬಳ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಕಂಬಳ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಕೋಣಗಳ ಓಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಟಿ.ವಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ಹೊಡೆಯುವ ದೃಶ್ಯಗಳು ಇಂದು, ನಿನ್ನೆಯವಲ್ಲ. ಕಂಬಳಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಆಚರಣೆಗಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ ಕ್ರೂರತೆ ನಿರೀಯಮ ೧೯೬೦ ಅನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕಂಬಳ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಎರಡೆರಡು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕಂಬಳಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು, ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಕಂಬಳ ಆಚರಣೆಗೆ ಶೇ ೧೦೦ರಷ್ಟು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಂಬಳ ಸಮಿತಿಯು ಬೆತ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಕಂಬಳ ನಡೆಸುವ ನಿರ್ಧಾರದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕೋಣಗಳು ಓಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಾದ ಪ್ರಾಣಿದಯಾ ಮಂಡಳಿಯದು. ಎಲ್ಲಾ ಕೋಣಗಳೂ ಓಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಕೋಣಗಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ೧೦೦ ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕೋಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳ ಶಾರೀರಿಕ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗದ್ದೆ ಬೇಸಾಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆಗಾಗಿ

ಆಗೊಮ್ಮೆ, ಈಗೊಮ್ಮೆ ಹೊಡೆಯಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕ್ರೂರತೆ ಹೊಡೆತವಲ್ಲ. ಹಿಂಸೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಶತ ಶತಮಾನಗಳ ಕತೆ. ಕೋಣಗಳಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ನೀಡಿ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ರೈತನ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಂತೆ ಸಾಕುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಹಿಂಸೆ ಸಾಧ್ಯವೇ?

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಹಾಗೂ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಾಸರಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ೨೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಆರಾಧನಾತ್ಮಕ, ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಂಬಳಗಳಿವೆ. ಕಂಬಳದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲದ ಕರಾಳ ಕಾನೂನು ಈ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮಾರಕ. ಇದರಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ೫೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ನೂರಾರು ಓಟಗಾರರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಬಳ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಹೆದರಿ ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಆಚರಿಸುವ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದೊದಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

೧. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಂಬಳ: ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಮನೆತನದ ಗೌರವ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಂಬಳಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು. ಉತ್ತರದ ವಂಡಾರಿನ ಕಂಬಳ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದ ಕೊಕ್ಕಡ್ ಕೋರಿ ಕಂಬಳಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಂಬಳಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿವೆ. ಇವು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜಾತ್ರೆ ಕೂಡಾ. ಇಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಮಾರಾಟವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ನಡೆಯುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಈ ಕಂಬಳ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಕೋಣಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಎತ್ತು, ದನ, ಕರು, ಎಮ್ಮೆಯಂತ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನೂ ಇಳಿಸಿ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಮೂಲ್ಕಿ ಸೀಮೆಯ ಅರಸು ಕಂಬಳ ಮತ್ತು ವಂಡಾರಿನ ಕಂಬಳೋತ್ಸವಗಳು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

೨. ಆಧುನಿಕ ಕಂಬಳ: ಇವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಿದ ಕೋಣಗಳ ಓಟದ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಾದ ಕರೆ (ಪಥ) ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮರಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಓಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಂದರವಾದ ಪೆವಿಲಿಯನ್, ಶುಚಿರುಚಿ ಉಟೋಪಚಾರ, ಚಪ್ಪರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ,

ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಭಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಪವನು (೮ ಗ್ರಾಂ) ಚಿನ್ನದ ಬಹುಮಾನ ಆಧುನಿಕ ಕಂಬಳದ ಆಕರ್ಷಣೆ.

ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ೪ ಪ್ರಮುಖ ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ

೧. ಕೆನೆಹಲಗೆ: ಇದನ್ನು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡೆ ಪಲಾಯಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ತಲೆಯಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ ಮತ್ತು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಎಂದರ್ಥ. ಇಂತಹ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬಲಗಾಲನ್ನು ಮುನೆ (ಹಲಗೆಯನ್ನು ನೋಗಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸುವ ಸಾಧನ) ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಓಟದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ನೀರು ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲಾದ ನಿಶಾನಿಗೆ (ಹದಿನಾರೂ ಕಾಲು ಅಡಿ ಎತ್ತರ, ಹದಿನೆಂಟೂ ಮುಕ್ಕಾಲು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಮರದ ಅಲಗೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗುರುತು) ತಾಗುವ ಎತ್ತರ ಪರಿಗಣಿಸಿ ವಿಜೇತರನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಓಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀರು ಏಳುವ ದೃಶ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಮೊನಚಾಗಿ ನಿಶಾನಿಗೆ ತಾಗುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಕೆನೆ ಹಲಗೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಶಾನಿಗೆ ನೀರು ಹಾಯಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಜತೆ ಕೋಣಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿತ ಬಹುಮಾನವಿದೆ.

೨. ಹಗ್ಗ: ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡಿಸುವ ವಿಭಾಗ, ಈ ವಿಭಾಗ ಕಂಬಳದ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗದ ಕೋಣಗಳ ವಿಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲೂ ಭಾರಿ ಉತ್ಸಾಹ ಇರುತ್ತದೆ.

೩. ಅಡ್ಡಹಲಗೆ: ಕೆಸರು ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಮತಟ್ಟುಗೊಳಿಸಲು ಬಳಸುವ ಅಡ್ಡಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಓಡಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ.

೪. ನೇಗಿಲು: ಗದ್ದೆ ಉಳುಮೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನೇಗಿಲಿನ ಸಣ್ಣ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಓಡಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ.

ಹಗ್ಗ ಮತ್ತು ನೇಗಿಲು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ೬ ಹಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಕಿರಿಯ ವಿಭಾಗ ಎಂಬ ವರ್ಗವಿದೆ.

• • • •

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೦೨-೧೨-೨೦೧೪

೪೩. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ನಿರಸನ...

ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್

ಸುದ್ದಿಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರಕುತ್ತಿರುವ ನಿತ್ಯಘಟನೆಗಳ ವಿವರ, ವರದಿಗಳು ತೀವ್ರ ಅಂತರ್ವಿರೋಧಗಳ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಶಾಂತಿಸಂಧಾನಗಳು, ಸುಧಾರಣಾ ಯತ್ನಗಳು, ಭವ್ಯಭವಿತವ್ಯದ ಘೋಷಣೆಗಳು. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ, ಪ್ರಗತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠತೆಯಾಗಿರುವ ಗೋಳೀಕರಣದ ಮಂತ್ರದಂಡದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಆದರ್ಶಲೋಕದ ನಕಾಶೆಗಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ದಾರುಣ ಹಿಂಸೆಗಳ, ಘೋರ ಅಪರಾಧಗಳ, ಭಯಂಕರ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳ, ಕೊಲೆ-ಸುಲಿಗೆ-ಮಾನಭಂಗಗಳ ಕರಾಳ ಚಿತ್ರಗಳು. ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲಗಳನ್ನು ಮೇಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗೂಸುಗಳ ಮಾನಭಂಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಷಡ್ಯಂತ್ರಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಾಗರದಷ್ಟು ಸುಖಸಾಧನಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿಯೂ ಸಾಸಿವೆಯಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವೂ ದೊರಕದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಮಾನವಕೇಂದ್ರಿತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ಟನ ಮನಕಲಕುವ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿವೆ.

‘ಮನುಷ್ಯನೆಂಬುವನು ಅದೆಂಥಾ ಕೃತಿ! ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಗುಣಗಳೋ ಅನಂತ! ರೂಪರೂಢಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಸ್ವಷ್ಟ, ಅಭಿನಂದನೀಯ! ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರನ ಹಾಗೆ! ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಯ ಹಾಗೆ! ಜಗತ್ತಿನ ಸೊಗಸು! ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ!’

ಆದರೆ ಈ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಮಾತುಗಳ ಸರಮಾಲೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವದ ಭ್ರಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೌಹಾರಿ ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಾನೆ:

‘ಆದರೂ ಯಾಕೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ದೂಳಿನ ಸಮ?’

ದೇವ-ದಾನವರ, ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕಗಳ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಆಧುನಿಕಪೂರ್ವ ಸಮಾಜಗಳು ತಮ್ಮ ಪುರಾಣೀತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಬಗೆಯ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು

ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಆಗಿನ್ನೂ ನಿರಂತರ ಪ್ರಗತಿಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಗೋಚರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಗತಿ-ದುರ್ಗತಿಗಳ ನಿರಂತರ ಆವರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವರಾಶಿಯ ಏಳು ಬೀಳುಗಳನ್ನು ಅವು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಪಂಚಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ ಮೆಸಪಟೋಮಿಯಾದ 'ಗಿಲ್ಲಮಿಷ್' ಕತೆಯ ನಾಯಕ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನಿಗೂಢಗಳನ್ನು ಅರಸಲು ಹೊರಟು ವಿಫಲನಾಗಿ ಮಾನವರ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಚಲುವನ್ನು ಸವಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾದ. ಆದರೆ ರೆನೇಸಾನ್ಸ್ ಯುಗದ ವಕ್ತಾರನಾದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಫಾಸ್ಟರ್ ಜಗನ್ನಿಯಂತ್ರಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನೇ ಈಶ್ವರನಂತಾದ (ಕೊನೆಗೆ ಅವನೂ ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಿದ್ದು ಬೇರೆಯೆ ಮಾತು). ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಕತ್ತಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವನ ದುರಂತ ಅನೂಪ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವ ಈಡಿಪ್ಸಿನ ಕತೆಗಿಂತಾ ಭಿನ್ನವಾದುದು.

ಮಾನವಕೇಂದ್ರಿತ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಗಮ ಕಾಲದಿಂದ ಅತಿಮಾನವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿ-ವಿನಾಶಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಕೈವಶವಾದವು. ಇದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿ-ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿಲಿಯಂ ಬ್ಲೇಕ್ ತನ್ನ 'ಫ್ರೆಂಚ್ ರೆವಲ್ಯೂಷನ್' ಎಂಬ ಖಂಡಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಪೋಪರೂ ಒಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜದಂಡವನ್ನು ನ್ಯೂಟನ್ನನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ದೈವನಿರ್ಮಿತ ಅಧಿಭೌತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಾನವನಿರ್ಮಿತ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಶವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕಳೆದ ಈಚಿನ ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಮಾನವನಿರ್ಮಿತ ಶಕ್ತಿಗಳ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕಥನ. ದೇವಲೋಕ-ನರಕಲೋಕಗಳೆರಡೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲೇ.

ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಈ ವಿಡಂಬನೆ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮಾಲ್ಡಸ್ಟರ್ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಯಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮಿತಿಯುಂಟು. ಅದು ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಕ್ಷಾಮಡಾಮರಾದಿ ವಿಕೋಪಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆಂದ ಮಾಲ್ಡಸ್ಟರ್. ಪ್ರಗತಿಪೂಜಕ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನಿಗೆ ಇದು ಸುತರಾಂ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಲ್ಡಸ್ಟರ್ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರೆಯಿತ್ತು. ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಈಗಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಕಸನ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹದ್ದುಬಸ್ತಿಗೆ ತರಬಲ್ಲದು ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ.

ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಎರಡು ನಿರ್ಣಾಯಕ ವಾದಗಳಾದ ಸಮಾಜವಾದ ಮತ್ತು ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಉದಾರವಾದಗಳ ನಡುವೆ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದರೂ ಮಾನವನಿರ್ಮಿತ ವಿಜ್ಞಾನದ ನಿರಂತರ ಪ್ರಗತಿಸಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಈ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಳ್ಳಾಗಿಸಿವೆ.

ಇಗೋ ಈಗ ವಿಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಮಿತ ಸ್ವರ್ಗ ಇನ್ನೇನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಬೀಗುವುದರೊಳಗೆ ಎರಡು ಮಹಾನ್ ವಿಶ್ವಸಮರಗಳು ಜಗತ್ತನ್ನು ಕವಿದವು. ಆನಂತರ ಮತ್ತೆ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣಗಳ ಹರಸಾಹಸಗಳು. ಆನಂತರ ಪೂರ್ವಯುರೋಪಿನ ಸ್ವಯಂಘೋಷಿತ ಸಾಮ್ಯವಾದಿ ಸರ್ವರ್ಗಗಳು ಕುಸಿದುಹೋದದ್ದನ್ನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಜಗತ್ತು ವಿಜೃಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಈ ವಿಜೃಂಭಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಸ ವಿನಾಶದ ಬೀಜಗಳು ಮೊಳೆತವು.

'ಯಾಕೆ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಕವೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಟರ್ಕಿಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಕವಿ ನಿಸ್ಸಿಂ ಹಿಕ್ಮತ್.

ಇದಕ್ಕೆ ಜವಾಬು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಜೀವನದ ವಿವರಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ. 'ದೇವರ ನಗರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕುಸಿಯುತ್ತವೆ' ಎಂದ ಆಲ್ಡಸ್ ಹಕ್ಸ್‌ಲಿ. ಮಾನವ ನಗರಗಳಾದರೂ ಉಳಿದಾವೆ?

ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣದ ಕತೆಯೊಂದು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಕುದುರೆಕಾಲಿನ ಮಾನವದೇಹದ ಸೆಂಟಾರರೆಂಬ ಜೀವಿಗಳಿದ್ದರಂತೆ. ಅವರ ನಾಯಕನೊಬ್ಬ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಮರತೆಯ ವರ ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಬದುಕು ಎಷ್ಟು ದುಸ್ತರವಾಯಿತೆಂದರೆ ಸಾವಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸತೊಡಗಿದ. ಸಾವಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದ.

ದೇವರುಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ ಆಧುನಿಕ ಮಾನವಕುಲದ ಕತೆಯ ಹಾಗಿದೆ ಇದು. ಅಮರತ್ವದ ವರ ದೊರಕಿದ ನಂತರ ಇನ್ನಾವ ತೊಂದರೆಗಳೂ ಬರವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದ ಸೆಂಟಾರರೊಡೆಯ. ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವಿಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಮಿತ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಚಿಂತಕವರೇಣ್ಯರು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಪೀಡಿತ ದೇಶಗಳ ಮಂದಿ ನಿರ್ವಸಾಹತೀಕರಣ

ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಸುಖೀರಾಜ್ಯ ಬರುವುದೆಂದು ಕನಸಿದರು. ಅದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕೊನೆಗೊಂಡಾಗ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ಜರುಗಿತು. ಆಗ ಮಹಾಕವಿ ಫೈಜ್ ಅಹಮದ್ ಫೈಜ್ ಹೇಳಿದರು: 'ಇದೊಂದು ಹುಸಿ ಅರುಣೋದಯ'.

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಅದಮ್ಯ ಆಶಾವಾದಿತ್ವದ ಕುರುಹಾಗಿ ಹಲಬಗೆಯ ಯುಟೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತನೆ ಮೂಡಿತು. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಸಮಕಾಲೀನ ಥಾಮಸ್ ಮೋರ್ ತನ್ನ ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಭವಿಷ್ಯದ ಆದರ್ಶಸಮಾಜಕ್ಕೆ 'ಯುಟೋಪಿಯಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈ ಚಿಂತನೆಗಳ ಛಾಯೆ ಬಹುತೇಕ ಆಧುನಿಕರ ಚಿಂತನಾಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಜರ್ಮನ್ ದಾರ್ಶನಿಕ ಹೆಗೆಲ್ ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದ ಪ್ರಷ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಭವಿಷ್ಯದ ವರ್ಗರಹಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆ ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜ ಯುಟೋಪಿಯನ್ನರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಾನಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗತಿಪರ ವರ್ಗವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕನಸಿನ ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು.

ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಾದಾಗ ಆ ಬಳಿಕ ಆದರ್ಶಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಾಯಕರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಕ್ರೌರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಗಿಲೆಟಿನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾವಸಾನವಾದಾಗ ದಾರ್ಶನಿಕ ಕವಿ ವಿಲಿಯಂ ಬ್ಲೇಕ್ ಘೋಷಿಸಿದ: 'ಜರುಸಲೆಮ್ನಿನ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮಾನವ ದೇಹದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡಲಾಗದು.' ಅಂದರೆ ಮರ್ತ್ಯಜೀವನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಲೋಕವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು.

ಮಾನವೇತಿಹಾಸದ ತುಮುಲಗಳು ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಂತಿಮವಾದ ಆದರ್ಶರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದೆಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಯುಟೋಪಿಯನ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ತಿರುಳು. ಅಕ್ಷೇವಿಯೊ ಪಾಜ್ ಗುರುತಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಸರಳ ರೇಖಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾಲಾಪ್ರವಾಹ ಒಂದು ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ತಲುಪಬಲ್ಲದೆಂಬ ಯಹೂದಿ-ಕ್ರೈಸ್ತ ಚಿಂತನೆ ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

ಅಂತಿಮ ಆದರ್ಶ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಯುಟೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತನಾಧಾರೆಗಳ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಡಿಸ್ಟೋಪಿಯನ್ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಆಧುನಿಕರನ್ನು

ಕಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲಪ್ರವಾಹ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವಿನಾಶದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೋಪರ್ನಿಕಸ್‌ನಿಗೆ ಮೊದಲು ಭೂಕೇಂದ್ರಿತ ವಿಶ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಚರ್ಚಿನವರಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಗುಯರ್ಡಾನ್‌ನೋಬ್ರೋನೋ ಹೇಳಿದ್ದ: 'ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ದೂಳುದೂಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.' ಭವಿಷ್ಯದ ನೇತ್ರಾತ್ಮಕ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುತಾಳಿವೆ. ಜಾರ್ಜ್ ಆರ್ವೆಲ್ಲನ '೧೯೮೪' ಕಾದಂಬರಿ ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಆಲ್ಡಸ್ ಹಕ್ಸ್‌ಲಿಯ 'ಬ್ರೇವ್ ನ್ಯೂ ವರ್ಲ್ಡ್' ಕಾದಂಬರಿ. ಆಧುನಿಕ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ. ಮೊದಲನೆಯದು ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಸರ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಜೀನ್ಸ್ ನಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಕಸನಶೀಲ ವಿಶ್ವದ ಕಲ್ಪನೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲಿಗೊಂದು ಮಹಾನ್ ಸ್ಫೋಟ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆಗ ಮಹಾನ್ ಶಾಖದಮುದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವವು ಸಿಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲಗಳು, ಗ್ರಹೋಪಗ್ರಹಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಇವುಗಳೊಳಗಿನ ಕಣಗಳು ನಿರಂತರ ಸಿಡಿಲದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣ ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ವಿಸೃಷ್ಟಿಯ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಥರ್ಮೋಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್‌ನ ಎರಡನೇ ನಿಯಮ. ಇದರ ಅನುಸಾರ ಭೌತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಸದಾ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಯುಟೋಪಿಯನ್ ಮತ್ತು ಡಿಸ್ಟೋಪಿಯನ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆರಡೂ ಕಾಲವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಲಾಗದ ಬಾಣವನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಸರಳ ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಸರಳರೇಖಾತ್ಮಕ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬುನಾದಿಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯೇ ನಿರಸನವಾಗುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗಶಃ ವಾಸ್ತವವಾದ ಯುಟೋಪಿಯನ್ ಮತ್ತು ಡಿಸ್ಟೋಪಿಯನ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆರಡೂ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಂದು ಅರಿಯುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತು ನರಕದ ಕಡೆಗೂ ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದ ಕಡೆಗೂ ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸತ್ಯ ನಮ್ಮೊಳಗೇ ಇದೆ. ಒಂದರ ಬಾಯಿ ಇನ್ನೊಂದರ ತಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗತ್ತು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಅಥವಾ ನರಕವಾಗಿದೆ, ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಾವು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಗಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ.

ನಾವು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಸ್ವರ್ಗ ಅಥವಾ ನರಕಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನರಂತೆ ದೇವಲೋಕಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕರಂತೆ ಇತಿಹಾಸದೇವತೆಯ ಸ್ವಯಂ ನಿಯಂತ್ರಿತ ತರ್ಕದ ಮೇಲೂ ಹೇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಗತದ ಶೋಷಣೆ, ಅಪಮಾನಗಳು ನಿಜವಾದರೂ ನಮ್ಮ ಅವನತಿಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಅಂಟಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತಿಗೂ ನಾವೇ ಜವಾಬುದಾರರು.

• • • •

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೦೫-೧೨-೨೦೧೪

೪೪. 'ಹಲ್ಮಿಡಿ'ಯ ಕನ್ನಡ ಮಿಡಿತಿ

✍️ ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ

ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಲೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕಗ್ರಾಮವು ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಸನದಿಂದ ಬಹುಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಆ ಊರನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಪರಿಸರವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆ. ಈಚೆಗೆ (೧೬.೧೧.೨೦೧೪) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆ ಊರಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು 'ಹಲ್ಮಿಡಿ ಉತ್ಸವ'ದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಉದ್ಘಾಟಕನಾಗಿ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ ಶಿಲೆಯ ಪ್ರಾಸ್ಪರ್ ಆಫ್ ಪ್ರಾರಿಸ್ ಬೃಹತ್ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಆದಿನ ಬೇಲೂರಿನಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದ ಹಲ್ಮಿಡಿಗೆ ರಥದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಂದರು. ಅತಿಥಿಗಳಿಗೂ ಅದರ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಸ್ಮರಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಲಾಯ್ತು.

೧೯೩೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಲ್ಮಿಡಿಯ ಹೊರಗಿನ ಹಳೆಯ ಕೋಟೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಿದ್ದ ಶಾಸನ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರು ತಂದು ಊರೊಳಗಿನ ವೀರಭದ್ರನ ಗುಡಿ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸ ಡಾ. ಎಂ. ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಓದಿ ಅದರ ಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. (ಅದೀಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಮ್ಯೂಸಿಯಮ್‌ನಲ್ಲಿದೆ). ಲಿಪಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅದು ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೪೫೦ರ ಕಾಲದ್ದು ಎಂದು ಅವರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದಂತಾಯ್ತು.

ಇದು ಕದಂಬ ವಂಶದ ಮೂರನೆಯ ದೊರೆ ಕಾಕುಸ್ಥವರ್ಮನ ಕಾಲದ್ದು. ಆ ವಂಶದ ಉಗಮವೇ ಒಂದು ರೋಚಕ ಇತಿಹಾಸ; ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆ. ಅದೇ ಕಾಲದ ತಾಳಗುಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸನವು ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕದಂಬ ವಂಶದ ಸ್ಥಾನಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಯೂರ'ಶರ್ಮ'ನು (ಸು.೩೫೦) ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಳಗುಂದದಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಂಚಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ 'ಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನ'ದಲ್ಲಿ (ಆಗಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ) ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪಲ್ಲವ ದೊರೆಯೊಬ್ಬನು ಅಪಮಾನಪಡಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ

ಅವನು ವಾಪಸ್ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪಲ್ಲವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಮನೆಯ ಸಮೀಪ ಕದಂಬವೃಕ್ಷವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಜನ 'ಕದಂಬ'ರೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಸದಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ಕದಂಬ ವಂಶದ ಮೂಲಪುರುಷ ಮಯೂರ'ವರ್ಮ'ನ ('ಶರ್ಮ' ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಸೂಚಕ; 'ವರ್ಮ' ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೂಚಕ) ಮುಂದಿನ ಮೂರನೆಯ ವಂಶದ ಕಾಕುಸ್ಥವರ್ಮನ ಕಾಲದ ಶಾಸನವೇ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ. ಅವನ ಅದೇ ಕಾಲದ ತಾಳಗುಂದ ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ. ಕದಂಬರ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ಯಭಾಷಿಕ ದೊರೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿದ್ದು ಕದಂಬರ ಕಾಲದಿಂದ ಕನ್ನಡವು 'ಅಸ್ಮಿತೆ' (Individuality) ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯ್ತು. ಅವರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಮುಂದಿನ ಗಂಗರು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಹೊಯ್ಸಳರು, ವಿಜಯನಗರ ದೊರೆಗಳು, ಕೆಳದಿ ರಾಜರು, ಮೈಸೂರು ರಾಜರು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಆಳಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರು - ಅವರ ಮೂಲಸ್ಫೂರ್ತಿ ತಾಳಗುಂದ ಅಥವಾ ಅವರ ಮುಂದಿನ ಬನವಾಸಿಯ ಕದಂಬರು.

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ಆರಂಭದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಶ್ಲೋಕ ಹೀಗಿದೆ; 'ಜಯತಿ ಶ್ರೀ ಪರಿಷ್ಕಂಗಳ್ಯಾಂಚ್ಯಾನತಿರಚ್ಯುತಃ | ದಾನವಾಕ್ಷೋಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿಃ ಶಿಷ್ಣಾನಾಂತು ಸುದರ್ಶನಃ' (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗಿತನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಅಚ್ಯುತನು-ವಿಷ್ಣು-ದಾನವರಿಗೆ ಎಂದರೆ ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ (ಸಜ್ಜನರಿಗೆ) ಸುದರ್ಶನನೂ (ಸೌಮ್ಯ) ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತಹ ಅಚ್ಯುತನು ಜಯಿಸಲಿ) ಭಗವಂತನು, ಈ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ, ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಅತಿದುಷ್ಟ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಅತಿಸೌಮ್ಯ. ಇದು ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಕ್ರಿ.ಶ. ೭೦೦ರ ಶಾಸನವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತದೆ. 'ಸಾಧುಗೆ ಸಾಧು, ಮಾಧೂರ್ಯಂಗೆ ಮಾಧೂರ್ಯಂ, ಬಾಧಿಪ್ಪ ಕಲಿಗೆ ಕಲಿಯುಗ ವಿಪರೀತನ' (ಮಾಧೂರ್ಯ= ಮಹಾಧೂರ್ಯ= ಮಹಾಶೂರ). ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ಆರಂಭದ ಶ್ಲೋಕ ಸಂದೇಶ ಎಲ್ಲ ಕದಂಬ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮುಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ರಾಜರಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ-ರಾಜರು (ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರು) ಸಜ್ಜನರ ಜೊತೆ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕು ದುರ್ಜನರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಬೇಕು. ಇಂದಿನ ನಮಗೂ ಅದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನದ ಸಾರಾಂಶ ಇದು - ತ್ಯಾಗಸಂಪನ್ನನೂ ಕಳಭರ (ತಮಿಳುನಾಡಿನ

ಉತ್ತರಭಾಗದ ದೊರೆ) ಶತ್ರುವೂ ಆದ ಕದಂಬರಾಜ ಕಕುಸ್ಥ ಭಟ್ಟಾರನು (ಕಕುಸ್ಥವರ್ಮ) ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ನರಿದಾವಿಳೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೃಗೇಶ (ಸಿಂಹ), ನಾಗೇಂದ್ರ; (ಆದಿಶೇಷ) ರಂತೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮೃಗೇಶ, ನಾಗ ಎಂಬ ವೀರ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಾ ಅರಸ ಎಂಬ ವೀರಸೈನಿಕ ಇದ್ದ. ವಿಜಾ ಅರಸನು ಎಲ್ಲಮ್ಮದೇವಿಯ ಕುಲವೆಂಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ; ಆಳುವ ವಂಶದ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೊರೆಗಳು) ಪಶುಪತಿಯು ದಕ್ಷಿಣಾಪಥದ ಮೇಲೆ (ತಮಿಳುನಾಡು) ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ನೂರು ಯುದ್ಧಗಳೆಂಬ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟ ಶೌರ್ಯೋದ್ಯಮ ಭರಿತನು; ದಾನ ಪಶುಪತಿಯೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ವಿಜಾ ಅರಸನು 'ಪಶುಪತಿ' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಅನ್ವರ್ಥ ಹೆಸರಿನವನು. ಕಾಕುಸ್ಥವರ್ಮನ ಸಾಮಂತರಾದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೇಂದ್ರರ-ಬಾಣರಿಗೂ (ಇವರು ಕನ್ನಡಿಗರು) ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೇಕಯ-ಪಲ್ಲವರಿಗೂ (ಇವರು ತಮಿಳರು) ಯುದ್ಧವಾದಾಗ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ವಿಜಾ ಅರಸನು ಸೇಂದ್ರರ-ಬಾಣ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತರಾದ ಅವನ ಪ್ರಭುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಪಲ್ಮಡಿ ಮತ್ತು ಮೂಳಿವಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು (ಈಗಿನ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಮತ್ತು ಪಕ್ಕದ ಮುಳುವಳ್ಳಿ) 'ಬಾಳುಳ್ಳು' ಆಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಂದರೆ ಅವನ 'ಬಾಳು' ಅಥವಾ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು, ಅದರ ಕೆಂಪು ರಕ್ತವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತಾವೇ ತೊಳೆದು ಆ ಊರುಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. (ಸೇಂದ್ರರ ಬಣೋಭಯ ದೇಶದ ವೀರಾಪುರುಷ ಸಮಕ್ಷಮದ ಕೇಕಯ, ಪಲ್ಲವರಂ ಕಾದೆಂದು ಪೆತ್ತಜಯನಾವಿಜಾ ಅರಸಿಂಗೆ ಬಾಳುಳ್ಳು ಪಲ್ಮಡಿ ಉಂ ಕೊಟ್ಟಾರ್" ('ಳು'=ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದ ರಳ : 'ರ' = ಶಕಟರೇಫ) ಮೃಗೇಶ, ನಾಗ ಮತ್ತು ವಿಜಾ ಅರಸ ಮೂವರೂ ಪಲ್ಮಡಿಗೆ ವಿಶೇಷ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯ್ತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಯಾವನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೋ ಅವನು ಮಹಾಪಾತಕಿಯೆಂದು ಶಾಪ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ಮೂವರೂ ಊರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಗದ್ದೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಹತ್ತನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ತೆರಿಗೆ ರಹಿತವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ('ಇರ್ವರುಂ ಸಳ್ಳಂಗದರ್ ವಿಚಾರಸರುಂ ಪಲ್ಮಡಿಗೆ ಕುರುಂಬಿಡಿ ವಿಟ್ಟಾರ್. ಅದಾನಳಿವೊಂಗೆ ಮಹಾಪಾತಕಂ ಸ್ವಸ್ತಿ|| ಭಟ್ಟಿಗಿ ಗಳ್ಳೆ ಒಡ್ಡಲಿ ಆಪತ್ತೊಂದಿ ವಿಟ್ಟಾರಕರ') ಇದು ಒಟ್ಟು ಸಾರಾಂಶ - ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಶಾಸನದ ಒಂದೆರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ಭಾಷೆ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಪದಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆಯಾದರೂ (ಉದಾ: ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಮೂರನೇ ಶತಮಾನದ 'ಇಸಿಲ') ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನವೇ ಕನ್ನಡದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಲಭ್ಯ ದಾಖಲೆ. ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ೪, ರ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವರಗಳಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಅವು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಬಳಿಕ ಮಾಯವಾದವು. (ಉದಾ: ಗಳ್ಳೆ-ಗದ್ದೆ; ಎರಿ-ಇರಿ). ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಆ' ಎಂಬುದು ಮುಂದೆ 'ಅ' ಆಯ್ತು; ಭಟರಿಯಾ-ಭಟರಿಯು. ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಉಳ್' ಎಂಬುದು ಒಳ್, ಅಲ್ಲಿ ಎಂದಾಯ್ತು; ಅಹವದುಳ್-ಆಹವದೊಳ್ ಆವದಲ್ಲಿ. ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವು ಸುಮಾರು ೮-೯ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡವಾಗಿ ಮುಂದೆ ೧೨-೧೩ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡುಗನ್ನಡ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿತು - ನಡುಗನ್ನಡಕ್ಕೂ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೂ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ.

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ ವಿಚಾರ ಅರಸನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ವೀರಗಲ್ಲೂ ಹೌದು, ಅವನ ದಾನವನ್ನು ಹೇಳುವ ದಾನಶಾಸನವೂ ಹೌದು. ಅವನ ಶೌರ್ಯ, ದಾನಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಈ ಶಾಸನದ ಪ್ರಮುಖ ಆಶಯ. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನವು ಹಲ್ಮಿಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಹಳೆಯ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ (ಹಳೆಯ ಕೋಟೆ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವನ್ನು ಈಚೆಗೆ ನಾನು ನೋಡಿದೆ), ವಿಚಾರ ಅರಸನು ಬಹುತೇಕ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ. ಶೂರನಾಗಿದ್ದು ಅವನು ಹಲವು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪಲ್ಲವರು ಕದಂಬರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದು ನರಿದಾವಿಳೆ ನಾಡಿನ (ಬೇಲೂರು ತಾಲೂಕು) ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆ ನಾಡಿನ ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿಬೇಕು. ವಿಚಾರಸನು ತನ್ನ ಊರಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಟಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹಲವರನ್ನು ಕೊಂದು ಕದಂಬರಿಗೆ ಜಯ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಹಲವು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಂದ ಅವನ ಖಡ್ಗವು ರಕ್ತದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿದ ಕದಂಬರ ಕಡೆಯ ಮೃಗೇಶ, ನಾಗರು ಅವನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತಾವೇ ತೊಳೆದು ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ 'ಬಾಳ್ಗಚ್ಚು'. ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡರೆ ಪಾಪ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಲ್ಲಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಿಚಾರಸನು ತನಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ ಊರುಗಳ ಆದಾಯದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಅವನ ಔದಾರ್ಯದ ಗುಣ. ಅವನು ವೀರನೂ ಹೌದು, ತ್ಯಾಗಿಯೂ

ಹೌದು. ಹಿಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಮೌಲ್ಯಗಳು 'ವೀರ', 'ಚಾಗ'.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಮಾಹಿತಿಪೂರ್ಣ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಶಾಸನದ ಮೊದಲ ಶ್ಲೋಕವು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಂದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜನರು ವೀರನಾಗಿರಬೇಕು; ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾಡಿಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ, ದೈಹಿಕ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಶೌರ್ಯದ ಜೊತೆ ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದುಡಿ, ಹೋರಾಡು ಕೊಡು - ಇದು ಶಾಸನದ ಆಶಯ. ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಭಯಂಕರರಾಗಿರಬೇಕು; ಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ಮೃದು ಹೃದಯದವರಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ - ಹಾಗೆಯೇ ಆಯುಧಪಾಣಿ ಅವನು ದಾನವರಿಗೆ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿ; ಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ಸುದರ್ಶನ, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯವನು. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಕೆತ್ತನೆಯ ಚಕ್ರ ಸುದರ್ಶನ; ಆ ಚಕ್ರದ ಮಧ್ಯದ ಎಸಳುಗಳು ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಇದೆ. ಶಾಸನದ ಪಾಠ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಇವೆರಡೂ ನೀಡುವ ಸಂದೇಶ ಒಂದೇ. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಿರಂತರದ ದಾಳಿಗಳ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಲು ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನವೇ ಮೂಲಕಾರಣ ಎಂಬುದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೆಮ್ಮೆಪಡಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ.

ವಿಜಯವಾಣಿ, ೦೭-೧೨-೨೦೧೪

೪೫. ಕನ್ನಡ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್‌ನ ಪಾತ್ರ

✍ ಪೃಥ್ವಿಚಂದ್ರಶೋಭಿ

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೧೫ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ೮೧ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಲು ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ನೀಡುವ ನೃಪತುಂಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಂದಿಟ್ಟಿರುವ ವಾದ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹಾಕಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮುಂದಾಳತ್ವವನ್ನು ಪರಿಷತ್ ವಹಿಸಬೇಕು. ಸಮ್ಮೇಳನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗದೆ ಕನ್ನಡ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ, ಸರ್ಕಾರ-ಸಮಾಜಗಳೊಡನೆ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಲಿ ಪರಿಷತ್ ಎಂಬುದು ಮಹಾದೇವರ ಇಂಗಿತವಿರಬಹುದು. ಏನಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ಧಾರದ ಮೂಲಕ ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಆಶಯಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಮತ ಹೊಂದಿರುವವನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವವನು. ಹಾಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೊದಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನೇ ಚರ್ಚಿಸೋಣ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯುವ ಮೊದಲು ಅದರ ಉದ್ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒಂದಷ್ಟು ದೂರುಗಳು ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮೌಲಿಕ ಹಾಗೂ ರಚನಾತ್ಮಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣಿ-ಮಠಾಧೀಶ-ಕಲಾವಿದರು ಸಾಹಿತಿ-ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಸಂಭ್ರಮ, ವಿಜೃಂಭಣೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ದೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಸತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ನಾವೆಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕಿರುವ ವಾಸ್ತವವೆಂದರೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಬದಲಾಗಿವೆ.

ಮೊದಲ ೩೮ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ ಏಕೀಕರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ೨೬ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಾಚೆಗಿನ ನಗರಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಕನ್ನಡ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತಾದ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ವಿಜೃಂಭಣೆಯ ಆಚರಣೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಕೆಲವೇ ಸಾಹಿತಿಗಳು-ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡದ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು. ಜತೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಜನರಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ಸಮುದಾಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ರೂಪಿಸುವ ಸಣ್ಣ ಆದರೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಂದಿನಂತೆ ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡದ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ, ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳೇ ಕನ್ನಡ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯ ವೇದಿಕೆಯಾಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಇಂದು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಚರ್ಚೆಗಳಾಗದಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಾರ ಕನ್ನಡ-ಕರ್ನಾಟಕಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಕನಸುಗಳನ್ನು, ವಿಶಾಲ ನೆಲೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಮ್ಮೇಳನ ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ ಬರಹಗಾರರ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಾದರೆ ಅದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯೂ ಅಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಯಿರುವುದು ಹಬ್ಬದ ಮೂರು ದಿನಗಳದ್ದಲ್ಲ, ಮಿಕ್ಕ ೩೬೨ ದಿನಗಳದ್ದು. ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಪರಿಷತ್ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿರುವ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೈ ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದು ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ. ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಷತ್, ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನವೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ, ಇಂದಿನ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗುರುತಿಸಲು ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿ: ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ. ಬೇರಾವ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಕಟಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ (ಬರಹ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಣವೆರಡೂ ಸೇರಿದಂತೆ) ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಷತ್‌ಗೆ ಗೌರವ ತರದು. ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಜೀವ ಸದಸ್ಯನಾಗಿರುವ ನನಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ವಿಷಾದದ ಹಾಗೂ ನೋವಿನ ವಿಚಾರಗಳು.

ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇಂದಿನ ತುರ್ತು? ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿಸುವತ್ತ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರು ವಿರೋಧಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು. ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿಯ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಎಲ್ಲರ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ವಾಸ್ತವವೇ. ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸುವ ತಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಅನುಮಾನಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಇದೇ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಎತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಯಾವುದು ಹಾಗೂ ಎಂತಹ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೊದಲ ಆರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಪರಿಷತ್ ಬದ್ಧವಾಗಬೇಕಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಕೇವಲ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಬಿಡುವಷ್ಟು ಅಮುಖ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದು ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ನೈತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಬೇಕು. ಪರಿಷತ್ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹೊರಬಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದು? ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಷತ್ ಮಾದರಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವಾಗ, ರಿಷಿ ವ್ಯಾಲಿ ಶಾಲೆಯಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ನಡೆಸುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮಹಾತ್ಮಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪರಿಷತ್ ಏಕೆ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ

ಸಂಗತಿ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ (ಅದರಲ್ಲೂ ಗಣಿತ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ) ಸುಧಾರಣೆ, ಪೂರಕ ಬೋಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಷತ್ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲವೇ?

ಮಾದರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಜತೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಕೆಲಸ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಮಾದರಿ ಅವರಿಕ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ 'Teach America' ಎಂಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ನಗರಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಪಾಠ ಮಾಡಲು ಅಮೆರಿಕದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಯುವಕ-ಯುವತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಡೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲದ ಈ ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಜತೆಗೆ ಈ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವ ಅವರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನೂ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಯುವಜನಾಂಗದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಬದಲು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ, ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುವರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞರು ಲಿನಕ್ಸ್‌ನಂತಹ ಮುಕ್ತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಖಂಡಿತ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವವರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕಿದೆ. ಒಂದು ದಶಕದ ಕಾಲ ಪ್ರತಿವಾರ ೫-೬ ಗಂಟೆಗಳ ಸಮಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿರುವಂತೆ ಪರಿಷತ್ ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಪರಿಷತ್ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿರುವ ಮೂರನೆಯ ಕೆಲಸ ಮುಕ್ತ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಫಾಂಟ್‌ಗಳು, ಕೀ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳು ಮತ್ತಿತರ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಯೂನಿಕೋಡ್‌ನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರ್ದೇಶನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಹತ್ತಾರು ವಿಭಿನ್ನ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು ನಮಗೆ ಅಗತ್ಯ. ನಾನು ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಿದ ಮೊದಲೆರಡು ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳು. ಮೊದಲಿಗೆ, ನಾನು

ಸೂಚಿಸಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಪರಿಷತ್ ಪುನಃ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುದಾನ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ನೀಡಿರುವ ಸಲಹೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಅದರಂತೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲು ಪರಿಷತ್ ಸಜ್ಜಾಗಬೇಕಿದೆ. ಆರು ಕೋಟಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಂಸ್ಥೆ, ಆರು ಕೋಟಿ ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದೊಡನೆ ಗೋಗರೆಯುವುದು ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿನ ಸಂಗತಿ.

• • • •

ವಿಜಯಕರ್ನಾಟಕ, ೧೨-೧೨-೨೦೧೪

೪೬. ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

✍️ ಫಣಿ ರಾಮಚಂದ್ರ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಹಾಕಿದರೂ ಶೇ. ೯೯ ಮಂದಿ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ, ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ, ಅದೊಂದು ಮೃತಭಾಷೆ ಅಂತ. ಮಹಾಮಹಾದೇವರುಗಳೇ ಮಣ್ ಮುಕ್ಕುತ್ತಿರುವಾಗ ತಬ್ಬಲಿ ದೇವು ತಂಬಿಟ್ಟು ಕೇಳಂತೆ ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ ಇಂದಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳೇ ಜನಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಅವಸಾನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದರೆ, ಸತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಶತಮಾನಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿರೋ ಸಂಸ್ಕೃತ ತಾನು ಈಗ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಕನಸು ಕಂಡೆ, ಅದು ತಿರುಕನ ಕನಸು ಎಂದು ನಗ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿತರೆ ಪುರೋಹಿತರಾಗಬಹುದು ಇಲ್ಲಾ ಪ್ರವಚನಕಾರರಾಗಬಹುದು ಅದು ಬಿಟ್ಟೆ ಬೇರಿನ್ನೇನ್ ತಾನೆ ಇದೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಅಂತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳು, ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಜೀವನ ನಡೆಸಿರೋ ಪುರೋಹಿತರೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಳೆದು, ಈ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಎಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಕು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಗಂಧ ಗಾಳಿನೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇರೋರಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭಾಷೆ ಅಂತ ಆರೋಪಿಸಿ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮೃತಭಾಷೆಯೆಂದು ಫರ್ಮಾನು ಹೊರಡಿಸುವವರಿಗೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ವ್ಯಾಮೋಹದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಜನರಿಗೆ, ನಯಾಪೈಸೆ ಲಾಭ ಇಲ್ಲದೆ, ಎಂದೋ ಸತ್ತುಹೋಗಿರುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸ್ಕೋಬೇಕು ಮಾತಾಡೋದನ್ನ ಕಲಿಯಬೇಕು ಅನ್ನೋ ದರ್ದಾದರೂ ಯಾಕಿರುತ್ತೇ, ಅಲ್ಲವೇ?

ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಸುಳ್ಳುಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಈ ದೇಶದ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸವೊಂದಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತಿ ಎಂಬ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ. ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ, ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ತೀರುತ್ತೇವೆ ಅಂತ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಹುಚ್ಚು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಂತೂ ಆಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಛಲದಿಂದ ಮೃತಭಾಷೆಯೊಂದು ಜನಗಳ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದು ಇಂದು

ಇಸ್ರೇಲಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದೆಯೇ ಇದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೋ ಅದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಹೂದಿಗಳ ಹೀಬ್ರು ಭಾಷೆಗೂ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನೂ ದೈವಭಾಷೆ ಪವಿತ್ರಭಾಷೆಯೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೃತಭಾಷೆಯ ಪಟ್ಟಿ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜನಗಳ ನಾಲಿಗೆಯಮೇಲೆ ಪುನರ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ತೊಟ್ಟ ಎಲಿಬೆನ್ ಬೆನ್-ಎಹುಡ (Eliar-Ben-Yehuda) ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಡಿಕ್ಟನರಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಜನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ. ಇದು ಯಾವುದೋ ಒಬಿರಾಯನ ಕಾಲದ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಕ್ರಾಂತಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರ ವಾದ ಒಪ್ಪಬಹುದಾದರೂ, ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊರತೆಯೇ ಇರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡದೇ ಇರದು. ಅದನ್ನು ಅವರ ಬಳಿ ಎತ್ತಿದರೆ ಅವರು ದಾಖಲೆಗಳ ಕಂತೆಯನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಂದರೆ ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ೩೫೦೦ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಭಾಷಣಾ ಕೌಶಲ್ಯವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ೧೦ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ೧,೪೦,೦೦೦ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ೯೦ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಅದರ ಫಲಾನುಭಾವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರಂತೆ. ೫೦೦೦ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗೃಹಗಳು (ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವಂಥ ಮನೆ) ತಯಾರಾಗಿವೆಯಂತೆ. ೬ ಗ್ರಾಮಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿದ್ದು ಇಡೀ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಭಾಷಾಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರಂತೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಇತರ ಹದಿನೈದು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ನೀವು ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಜನರನ್ನ ಕಲೆಹಾಕಿ. ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಸೋ ಟೀಚರ್‌ನ ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೇ ಕಳಿಸಿವಿ. ಹತ್ತು ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೀವಿ, ನೀವು ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡೇ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಸಮಯ ಕೊಟ್ಟಿ ಸಾಕು, ಕಾಸು ಕೊಡೋದ್ ಬೇಡ, ಏನೂ ಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳೋ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬಗ್ಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಭಾಷೆ ಕಲಿತರೋ, ಕಲಿತಾ ಇರೋ, ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಆಸಕ್ತಿ

ತೋರಿಸಿರೋ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಧುರೀಣರು, ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳು ಯುವಕರು ಹೀಗೆ ಬದುಕಿನ ನಾನಾ ರಂಗದ ಸೆಲಿಬ್ರಿಟಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳೋದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಬದುಕು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಜನಗಳ ಎರಡನೇ ಮೂರನೇ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂಥ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅವರು ಭಾರತದ ಮೂಲದವರು, ಅವರ ಸಾಧನೆ ಭಾರತದ ಸಾಧನೆ, ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಭಾರತರತ್ನ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ಜನಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಭಾಷೆಯೊಂದು ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದದನ್ನು, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳ ಪಾತ್ರವಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳ ಸಮೇತ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅಭಿಮಾನ ಚಿಗುರದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಒಮ್ಮೆ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡಿತೆಂದರೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳುತ್ತದೆ.

ಮೊದಮೊದಲು ನಮ್ಮ ವೇದಗಳನ್ನು Vedas were worse then savage ಎಂದು ಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದ MaxMuller, ನಂತರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟ. ಅದೇ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಹೇಳಿರುವ The German philosopher Arthur Schopenhaur: The Sanskrit understanding of these indologists was like that of schoolboys. I encounter (in the Vedas) deep, original, lofty thoughts suffused with a high and holy seriousness.

Henry David Thoreau: In the morning I bathe my intellect in the stupendous philosophy of the Bagavadgita in comparison with which our modern world and its literature seems puny and trivial.

Alfred North Whitehead (British mathematician, logician and philosopher): Vedanta is the most impressive metaphysics the human mind has conceived. Julius Robert Oppenheimer (the principle developer of the atomic bomb): Vedas are the greatest privilege of this century. Lin Yutang, (Chinese scholar and author): India was china's teacher in trigonometry, quadratic equations, grammar, phonetics and so forth. Francois Voltaire: everything has come down to us from the banks of the Ganges.

ವಿದೇಶೀಯರು ಹೇಳುವುದನ್ನೇ ವೇದವಾಕ್ಯ ಎಂದು ನಂಬುವವರಿಗೆ ವಿದೇಶೀಯರೇ ಹೇಳಿರುವ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳು ರುಚಿಸಿ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯೇನೂ ಇರದು. ಒಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿ ಕೀಳರಿಮೆ ಮಾಯವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆಯವರೇ ಇಷ್ಟು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಹೆಡ್ಡರಂತಿದ್ದೀವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಅಪರಾಧಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಾಡಲೂಬಹುದು. ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರಲು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಶುರುವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲೂಬಹುದು.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪುರೋಹಿತವರ್ಗ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳು ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ದೇವರನಾಮಗಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಇತರರ ಮೆದುಳಿನಿಂದಲೇ ತೆಗೆಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ವೇದಮಂತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರಹಸ್ಯಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಭೌತಿಕ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇರಾದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಅವುಗಳು ಮಾನವರ ಏಳಿಗೆಗೆ ಮುಂದೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಋಷಿಮುನಿಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೊಳಪುಗಳನ್ನೂ ಮಾನವರ ಮಸ್ತಿಷ್ಕದಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ ತಲತಲಾಂತರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದರ ಫಲಶ್ರುತಿಯೇ ಈ ಪುರೋಹಿತ. ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ಅವನು ದೇವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ದೈವಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಜೊತೆ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಕಾಲಗಣನೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗ / ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗ ಅಂದರೆ ಈ ಕಾಲದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿರುವ Research Development Wing ಇದ್ದಂತೆ. ಸರ್ಕಾರ ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿ, ಅದನ್ನು ನಿಷ್ಪಿದ್ಧ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಟ್ಟು ೨೪/೭ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯದ ರಾಜರುಗಳೇನಾದರೂ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಾನಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತ್ತೇ ವಿನಃ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎನಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳುವುದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ - ನಿಕ್ರಷ್ಠ ಎಂಬ ಜಾತೀಯ ವಿಷಭಾವನೆಗಳು ದೂರಾಗಿ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಹುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹೇಗೂ ಈಗ ನಿಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದೆ ಯಾರು ಯಾವುದನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಕಲಿಯಬಹುದಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇತರರೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬಗ್ಗೆ ಸದ್ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಕಲಿಯಲು ಬರಬಹುದು.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿನ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದಮೇಲೆಯೇ ಅಲ್ಲೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಶುರುವಾಗಿದ್ದು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬೇಕು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಶುರುವಾಗಿದ್ದು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೇಧಾವಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿತು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತಿ ಉತ್ತಮವಾಗೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. Science in sanskrit ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೊರತಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೀಗೆ ಬದುಕಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ೨೮ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಕೊಡುಗೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ, ಆರೋಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಯಾವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಮ್ಮವರು ಹೇಳಿದ್ದ ವಿಚಾರಗಳೇ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಕಕ್ಷ್ಯಾ ಪ್ರತಿಮಂಡಲಗಾ ಭ್ರಮಂತಿ ಸರ್ವೇಗ್ರಹಾಃ ಸ್ವಚಾರೇಣ ಮಂದೋಚ್ಚಾದನುಲೋಭಂ ಪ್ರತಿಲೋಮಶ್ಚೈವ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಾತ್' ಎಂದು ನಮ್ಮ ಆರ್ಯಭಟ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ The mean planets move on their orbits and the true planets in eccentric circles, all the planets whether moving on their orbits or in eccentric circles move with their own motion, anti & clockwise from their apogees and clock & wise from their perigees. ಎಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಗ್ರಹಣದ ವಿಚಾರವನ್ನು 'ಛಾದಯತಿ ಶಶಿ ಸೂರ್ಯ ಶಶೀನಂ ಮಹತೀ ಚ

ಭೂಚ್ಚಾಯಿ' ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಅವರು The moon covers the sun and the great shadow of the earth covers the moon ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ತಸ್ಮಾದ್ ವಾ ಏತಾಸ್ಮಾದಾತ್ಮನಾ ಆಕಾಶಃ ಸಂಭೂತಃ ಆಕಾಶಾದ್ವಾಯುಃ ವಾಯೋರಗ್ನಿಃ ಅಗ್ನೇರಾಪಃ ಅಧ್ವಾಃ ಪೃಥಿವೀ' ಎಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸರಣಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವರ. Modern physics gives this requence as plasma, gas, energy, liquid, and solid. It also states the interconvertability of matter and energy ಗುರುತ್ವದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ 'ಅಕೃಷ್ಣಿಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಮಹೀ ತಯಾ ಖಿಸ್ಠಂ ಗುರೂ ಸ್ವಾಭಿಮುಖಂ ಸ್ವಶಕ್ತಯ ಆಕೃಷ್ಯತೇ ತಪ್ತತತೀವ ಭಾತಿ ಸಮೇ ಸಮಂತಾತ್ ಕ್ಷ ಪತತ್ತಿವ್ಯಯಂ ಖೇ' ಎಂದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅದೇ ವಿಷಯ Massive celestial bodies are attracted powerfully towards the earth by her own (gravitational) force, and they appear to fall as a result of such attraction, but when equal forces act on a body in space from all sides how can it fall? ಎಂದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಸಮೇತ ವಿಚಾರಪ್ರಚೋದಕ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗದಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪುಟದೇಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತೀ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಆದಿಯಲ್ಲೇ 'ಬನ್ನಿ... ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲಕ ಭಾರತವನ್ನು ಅರಿಯೋಣ!' ಎಂಬ ಕರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿವೆ. ದೇಶಾದ್ಯಂತ ೫೦೮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬೆಂಗಳೂರು ಒಂದರಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ೯ ಕಡೆ ನಡೆಯಲಿದೆ ೨೦೧೫ ಜನವರಿ ೩ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಸಂಜಯನಗರದ ಶ್ರೀ ರಮಣಮಹರ್ಷಿ ಹೆರಿಟೇಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೪,೧೧,೧೮, ೨೪,೨೫, ೩೧ ದಿನಾಂಕಗಳದು ವಿಜಯನಗರ, ಗಿರಿನಗರ, ಜಯನಗರ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಹಲಸೂರು, ಶಂಕರಪುರಂ ಮತ್ತು ಚಂದಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವೇ ಆಗಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಜನಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು!

ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ೩೧-೧೨-೨೦೧೪

೪೨. ಕನಕದಾಸರ ಕಾಲದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆ

ಡಾ. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಸ್ವಾಮಿ

ಕನಕದಾಸರು ಕನ್ನಡನಾಡು ಕಂಡ ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಮಾನವತಾವಾದಿ. ಕನಕದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಅದರ ಸತ್ಯ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳದೆ ಇರಲಾರದು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಲುದಾರಿಗಳೇ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹುಡುಕಾಟಗಳ ಮುಖಾಂತರವೇ ಮಾನವನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚರಿತ್ರೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರನಿಗೂ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಅನಂತವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಇ. ಎಚ್. ಕಾರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಧಾನ ಪರಂಪರೆ ಯಾವುದು? ಇಂದು ಮತ್ತು ಅಂದು! ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯೇ ಈ ನಾಡು ಕಂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಂಪರೆಯೇ ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕು ಮೊದಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಂತ ಪರಂಪರೆ ಇತ್ತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂತ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದಾಗ ಪ್ರಾಯಃ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುಧಾರಕರು ಸಂತರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಈ ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು.

ಸಂತ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಓದಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮನರಂಜನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಗಳು ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ತನ್ನ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಶ್ವದ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಕಲ್ಚರ್ ಆಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು, ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ವೈದಿಕ ವಿರೋಧದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆಗಳು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಿ.ಪೂ ೩ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೬ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಜೈನ ಧರ್ಮ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಪಂಥವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ ೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಾದ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಲೋಕಯತ ಮತ್ತು ಆಜೀವಕ ಮುಂತಾದ ಪಂಥಗಳು ಮುಂದುವರೆದು ಭಾಗವತ ರೂಪುಗೊಂಡು ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಿರೋಧದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತಹವುಗಳು ಮತ್ತು ಇವು ಧರ್ಮ ದೇವರಿಗಿಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಲೌಕಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟವು; ಹಾಗೂ ಪಂಥಗಳು ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಲಿ, ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಭಾಷೆಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು ಎಂಬುದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆ ಈ ಪದದ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಶ್ರಮಣ-ಶ್ರವಣ-ಸವಣ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ವೈದಿಕೇತರಿಗೆ ಅಂದರೆ ವೈಶ್ಯ-ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಅನಿವಾರ್ಯ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಯೋಗ, ಧ್ಯಾನ, ತರ್ಕ ಇವುಗಳು ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆಯ ಕೊಡುಗೆಗಳು. ಶಾಕ್ತ, ಸಿದ್ಧ, ನಾಥ, ಆರೂಢ ಅವಧೂತ ಎಂಬ ಪಂಥಗಳು ಶ್ರಮಣ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿದ ಜೀವಸೆಲೆಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಮುಖೇನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಅವಧೂತ, ನಾಥ, ಶರಣ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಬೌದ್ಧ ನೆಲೆಗಳಾದ ಕರಾವಳಿ, ಅಂಕೋಲ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಉಡುಪಿ, ಜೋಗ, ಬನವಾಸಿ, ಸನ್ನತಿ ಜಟಿಂಗರಾಮೇಶ್ವರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳು ಉಡುಪಿಯು ಬೌದ್ಧ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ೧೫ ಮತ್ತು ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈಚೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮತ್ತು ಕನಕನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ ಎಂಬುದನ್ನು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತಿ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಪರಂಪರೆ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಸಂತ ಮತ್ತು ಶರಣ ಅಥವಾ ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಹರಿದಾಸ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೇ ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತ ಆಗಿರಬಹುದೇ? ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ, ಮತ್ತು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಕಾವ್ಯಗಳು. ಒಂದು ಜೀವಂತವಾದ ಭಿನ್ನ ಕಾಲುದಾರಿಯ ಪರಂಪರೆಗಳಾಗಿ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಪರಂಪರೆ, ವೈಷ್ಣವ ಪರಂಪರೆ, ತಾತಾಚಾರ್ಯರು, ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದ ರಮಾನಂದರು, ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ವಚಾರ್ಯರ ಮೂಲ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ವೈದಿಕರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಠಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಲಾಚಾರಗಳನ್ನೇ ಮೀಸಲಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಉಡುಪಿಯ ಅಷ್ಟಮಠಗಳು, ರಾಯರ ಮಠ, ಮಧ್ವಮಠ, ಉತ್ತರಾಧಿ ಮಠ, ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಮಠಗಳು, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಸೊಂದೆಮಠ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರವರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳು ತೀರಾ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಹಸಿಹಸಿಯಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. (ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ) ಭಕ್ತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೈತ ಮತ್ತು ಅದ್ವೈತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕಂದರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ. ಹದಿನಾರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಕಾಲ ಸುವರ್ಣಯುಗವೆಂದು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಂದಿನ ಒಳ ಕಚ್ಚಾಟಗಳೇ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಮಹಮದೀಯರ ದಾಳಿಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರವೇಶ ಹಾಗೂ ಆಕ್ರಮಣಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ತನ್ನ ಕಬಂಧ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾಲುದಾರಿ ಸಂತ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿಧಾರೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕನಕದಾಸರು ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದವನು. ತನ್ನ ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ನಿಜದ ನೆಲೆಗಳೂ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಬೌದ್ಧ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಪ್ರಯಾಣ ವಿಷ್ಣುವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ವಾಸ್ತವ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವ ತೋರಿದ್ದು ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವರ್ಗ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ದೈವ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ೧೫ ಮತ್ತು ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕನಕದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾಕೆ ಈ ಒತ್ತಡ ಅತಿಯಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಕನಕನ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾದ, ಮಾನವಮುಖಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯ

ಸಮಾಜವನ್ನು ಅವನ ಒಳಗು ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯತೀತವಾದ ಒಂದು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮೌಢ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೋ, ಭಕ್ತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ, ನಮ್ಮಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ನೈಜ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಕನಕದಾಸರ ದರ್ಶನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನಾವು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಪವಾಡ ಸದೃಶವಾದ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ, ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವಿಗ್ರಹ ತನಗೆ ತಾನೆ ತಿರುಗಿ ಗೋಡೆಯ ಕಿಂಡಿಯ (ಗೋಡೆ ಬಿರುಕು) ಮುಖೇನ ದರ್ಶನ ನೀಡಿಬಿಟ್ಟ ಎಂಬುದು. ಇದು ಕೇವಲ ಬರೀ ದರ್ಶನ ಅಲ್ಲ. ಸಂತ ಅಥವಾ ಕಾಲುದಾರಿ ಪರಂಪರೆಯ ಕನಕನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಾಧ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಧ್ವಚಾರ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವಿಗ್ರಹದ ಪವಾಡದ ಕಥೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಕು.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮನೆಮಾಡಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಹಾಗೂ ದೈವ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆರ್ಥಿಕ ಬಂಡವಾಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೂಡಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಚು ಎಂಬುದು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹದಿನಾರನೆ ಶತಮಾನದಿಂದ ೨೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಈ ದಿನದವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭಕ್ತರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪವಾಡವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಮನದಾಳಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶೂದ್ರ-ಶೂದ್ರಾತಿಶೂದ್ರ ವರ್ಗದ ಜನರು ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ, ಅವರ ಕೂತುಣ್ಣುವ ಬದುಕಿನ ಆದಾಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟುಕತೆ ಎಂಬುದು ಇಂದಿಗೂ ಬಹುಪಾಲು ಜನಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಕನಕನಿಗೆ ದೇವರು ಒಲಿದಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಬುರುಡೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಬಂಡವಾಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಡುಪಿಯ ಅಷ್ಟ ಮಠಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಕುಲಸಂಬಂಧಿ ಜನವರ್ಗ ಕನಕ, ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಾವು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠರು; ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಕೀಳು ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮುಖೇನ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯ ತೊಟ್ಟಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕನಕ ಕುರುಬನೊ, ಕೃಷ್ಣ ಗೊಲ್ಲನೋ ಯಾರಾದರೇನು ದೇವರ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನೇ ಸತ್ಯದ ಬೇರುಗಳ ಪಾತಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬದುಕಿನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ವೈದಿಕರು ಎಂಬ ಈ ಜನ ದೇವರಾದ ಜನರನ್ನೆ ವಂಚನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ದೇವರಾದ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಭಕ್ತ ಜನಾಂಗವನ್ನು

ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಮುಖಾಂತರ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮನಗಾಣಬೇಕಿದೆ.

ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕೋಟಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರುಗಳು ಇದ್ದರೂ ಯಾವ ಪೂಜಾರಿಗೂ ಒಲಿಯದ ದೈವ ಕನಕನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದೂ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ? ದೇವರು, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಅಳಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಐಡೆಂಟಿಟಿ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಗಾಧವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಸನಾತನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಮುಖೇನ ಶತಮಾನಗಳ ಈ ಪಯಣ ತಲೆಮಾರಿನ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ ಸತ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಿಸಲಾಯಿತು.

ಅರಿವಿನ ಅಡಿಗೆ, ೨೦೧೪

೪೮. ಅಡಿಗರ ಗುರುತ್ವ ಕೇಂದ್ರದ ತೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಸಿಡಿದ ಬಹುತ್ವದ ಧ್ವನಿಗಳು

✍️ ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಖಂಡಿತಾ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನವ್ಯೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅಡಿಗರನ್ನು “ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಪ್ರವರ್ತಕ” ಎಂದು ಕರೆಯುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೊಂದಲಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, “ಪರಂಪರೆಯ ನಿರ್ಮಾಪಕ” ಎಂದು ಕರೆಯುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿರುವುದು ಸಹಜ. ಈ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಅವರ ನಂತರದ ಪೀಳಿಗೆಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅಡಿಗರ ಪ್ರಭಾವ ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಖಂಡಿತಾ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ, ಎಂದರೆ ಅಡಿಗೋತ್ತರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಡುವುದೂ ತಪ್ಪು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದೆ. ‘ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆ’ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಔನ್ನತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತಿ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಗೂ ಆ ಸಾಹಿತಿಯ ಜೀವನ - ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಆತನ ಪರಂಪರೆಯೆಂದು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆತನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಡಿಗರ ನಂತರದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೆ, ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದ ಕವಿಗಳು ಅಡಿಗರ ಸಮಕಾಲೀನ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಪರಂಪರೆ, ರೀತಿ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯದೇ ಹೋದುದನ್ನೇ ಮಾನದಂಡವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಡಿಗರ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದುದೇ ತಪ್ಪು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಮುಂದಿನ ಕವಿಯ ಮೇಲೆ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಪ್ರಭಾವ ಮುಂದಿನ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಡಿಗರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ

ಪರಂಪರೆಯ ಸಾತತ್ಯದ ಮಾನದಂಡವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಮಾದರಿಗಳು ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನವ್ಯಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಅಡಿಗರ ಪ್ರಭಾವ ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು - ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸಂಗತಿಯಂತೆ ಗೋಚರವಾದರೂ ಕುತೂಹಲದಾಯಕವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂಬುದಂತೂ ನಿಜ. ಅಡಿಗರ ನಂತರ ಬರೆದ ಕಥೆಗಾರರು, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು, ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಾ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಎನ್ನುವಷ್ಟು; ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಖಂಡಿತಾ ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನವ್ಯಕಾವ್ಯವು ಅದರ ಒಟ್ಟಿಂದಲ್ಲಿಯೇ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಗೋಕಾಕರಿರಲಿ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರಿರಲಿ, ಅವರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ನವ್ಯ ಕವಿಗಳಿರಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೂ ಕುರುಡಾದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಇನ್ನು ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಸಂವಹನದ ಬಗ್ಗೆ ತಕರಾರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ ಕೂಡಾ ಸಂವಹನ ಆಗದೆ ಉಳಿದಿತ್ತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಬಹುಮುಖೀ ನೆಲೆಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಮರೆತುಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಅಡಿಗ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರ್ಮ, ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ, ಲಂಕೇಶ್, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್, ರಾಮಾನುಜನ್, ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಪಾಟೀಲ ಮುಂತಾದವರ ಕವಿತೆಯ ಆಶಯ ಆಕೃತಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದೂ ಕೂಡಾ ಇಂಥಾದ್ದೇ ಒಂದು ಜಾಣ ಕಿವುಡು ಹಾಗೂ ಜಾಣ ಕುರುಡೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ ಮುಂತಾದವರ ಮೊದಮೊದಲಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಕಾವ್ಯಧೋರಣೆ, ಶೈಲಿ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ನೆರಳುಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸೋಜಿಗವೆಂದರೆ ಇದೇ ಸಾಹಿತಿಗಳೇ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪರಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಡಿಗರ ನಂತರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಈ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಅಡಿಗರಿಗಿಂತ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ ಪಂಥದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ, ಅವರಂತೆಯೇ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರೇ ಅನೇಕ ಜನ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಮುರಿಯಲು, ಅಡಿಗರ ಪ್ರಭಾವ ವಲಯದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಹಾಗೂ ಕಂಬಾರರು ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ರಾಮಾನುಜಂ, ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮ, ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ ಮೂರ್ತಿ, ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್, ಲಂಕೇಶ್ ಮುಂತಾದವರು ನವ್ಯ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಭಿನ್ನವಾದ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ನವೀನ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ತೊಡಗಿದ್ದು ಕುತೂಹಲದಾಯಕವಾದ ಸಂಗತಿ.

ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದಾಗ, ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಅಂಶಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯಂತಹ ಕವಿಗೆ ಅಡಿಗರ ನಂತರ, ನವೋದಯದ ಪು.ತಿ.ನ ಹಾಗೂ ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಮಾದರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಮಾದರಿ ಆಗುತ್ತಾರೆ, ಅಡಿಗರು ಮಾದರಿ ಆಗೊಲ್ಲ. ಇಡೀ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದವರಿಗೂ ಕುವೆಂಪು ಮಾದರಿ ಆಗುತ್ತಾರೆ.

ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು, ಕುವೆಂಪು ಸರಿಸಾಟಿಯಾದ ಯಶಸ್ಸು ಕಂಡವರಾದರೂ ನವೋತ್ತರ ಸಾಹಿತಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕುವೆಂಪು ಮಾದರಿ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಕೆ.ಬಿ. ಸಿದ್ದಯ್ಯನಂತವರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮರುಶೋಧದ ಮೂಲಕ ಹೊಸಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಹಾಗೂ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ನಶಿಸಿ ಹೋಯಿತು ಎಂದು ತೀರ್ಪು ನೀಡಲು ಆಗದಂತೆ, ಮತ್ತೂ ಕುತೂಹಲದಾಯಕವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಆಗುತ್ತಿರುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಸೋಜಿಗ ಹಾಗೂ ಕುತೂಹಲದಾಯಕವಾದ ಸಂಗತಿ. ಉದಾ: ೧೯೯೫ರ ನಂತರ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಕೂಡ್ಲೆಕೆರೆ, ಎಸ್. ಮಂಜುನಾಥ, ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಡಿಗರ ಬಗೆಗಿನ ಒಲವು ಆ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಹಾಗೂ ವಾಗ್ಗೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೆಲವು ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಡಿಗತ್ವದ ಛಾಪು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬಿತ್ತಿತ್ತು ಎಂದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಆ ಮೂಲಕ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಲು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.

ಸುಮತೀಂದ್ರ ನಾಡಿಗರು ಒಂದೆಡೆ ಆಡಿರುವ ಮಾತುಗಳು “ಈ ಮೂಲಭೂತ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಡಿಗರ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ನಮಗೆ ಹೊಸತಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವುದೇ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಏನೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು” (ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ನನ್ನ ಮಾತು).

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಕೇಶ್, ನಾಡಿಗ್, ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್, ಸುಬ್ಬಾಯಿ ಚೊಕ್ಕಾಡಿ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ, ಚಂಪಾ, ಕಂಬಾರ, ತಿರುಮಲೇಶ್, ಇವರೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಆಡುಮಾತಿನ ಲಯ, ವಿಗ್ರಹಭಂಜನೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಿಡಂಬನೆಗಳು ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಗತಿ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಡಂಬಾಚಾರವನ್ನು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ವಿಡಂಬನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರು ನ್ಯೂನತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿಯಾದ ‘ಕಾಣದ ಮರಕ್ಕಿಂತ ಕಾಣುವ ಮರ ಲೇಸು’ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಹಾಗೆಯೇ ಚೇಷ್ಟೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೇಮ ದಾಂಪತ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಾಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ ಮಾಡಿದವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ‘ನಿಮ್ಮೊಡನಿದ್ದೂ ನಿಮ್ಮಂತಾಗದೆ’ ಎಂಬ ಅಸಾಧಾರಣ ಭಾವತೀವ್ರತೆಯ ಕವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ಇಸ್ಲಾಂ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತವಾದ ಮಾತು ನೀಡಿದ ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್, ‘ಕುರಿಗಳು ಸಾರ್ ಕುರಿಗಳು’ ಕವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ನವ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಭಿನ್ನವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಶವೇ ಆಗಿದೆ.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು. ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಜಾನಪದದ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಕಾವ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನವ್ಯದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಗೋಡೆ, ಕಾಡಿನ ಕತ್ತಲೆ, 'ಚಕ್ರಗತಿ' ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ನವ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅವರ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನವ್ಯತೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಣವಿಯವರ 'ಎರಡು ದಡ' ಹಾಗೂ 'ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆರಳು' ಕವನಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಗರ ಸಮಕಾಲೀನರಲ್ಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಯಂತಹ ಗದ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಕಡೆ ಚಲಿಸಿದುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರೆ, ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರಂತಹವರು ಕಥೆಯಾಗಿಯೇ ಬರೆದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರೆ, ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರಂತಹವರು ಕತೆಯಾಗಿಯೇ ಬರೆದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಿಗರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಅಡಿಗರಿಗಿಂತ ಭಾಷೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನವಾಗಲು ಬಯಸಿದರು. ಹೀಗೆ ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅಡಿಗರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಬರಹಗಾರರ ಗುಂಪೇ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು, ವಸ್ತು ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ತಳೆದ ಹಲವಾರು ಜನ ಕವಿಗಳೂ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆಗಾಗಿ ನಡೆಸಿರುವ ಹುಡುಕಾಟ ಹಾಗೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು - ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈತೆಳೆದು, ನಿಂತ ಈ ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಬಹುತ್ವದ ಧ್ವನಿಗಳ ಹಾಡಿಗೆ - ಅಡಿಗರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕ ಋಣಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅದೂ ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ಗುರುತ್ವಕೇಂದ್ರವೇ ಆಗಿದೆ.

• • • •

ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೧೪

೪೯. ಸೈಬರ್ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನ, ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ಯಾದಿ

✍ ಸಿ.ಪಿ. ರವಿಕುಮಾರ್

ಇಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮದ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿ ಚಪ್ಪರಗಳು, ಬಾಳೆ ಕಂದು, ಜಗಮಗಿಸುವ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳು, ಲೌಡ್ ಸ್ಪೀಕರ್ ಸಂಗೀತ, ಭಾಷಣಗಳು ಇವೆಲ್ಲಾ ಅನೇಕ ವಾರಗಳ ಕಾಲ ನಾವು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡಲಿವೆ. ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ಘಟನೆಗಳು ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕವಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಾಹಿತಿ (ಹೆಸರು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ) ನಮ್ಮ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವರು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯ 'ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡ' ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಭಾಷಣ ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇತ್ತು! ಆದರೆ 'ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ' ಇತ್ಯಾದಿ ಜಗಮಗಿಸುವ ಪದಕೋಶಕ್ಕೆ ಅವರು ಮರುಳಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಡಿಗರು ಈ ಭಾಷಣ ನಡೆಯುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಖ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮುಜುಗರ ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ಹೇಳಿಯೂಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಸಿಕ್ಕಿತು- ಅವರಿಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಅವಕಾಶವೇ ಕೊಡದಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಸುರಿಮಳೆಗರೆದರು. ಕವಿಗಳು ಭಾಷಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಇನ್ನೊಂದು ಘಟನೆ. ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪುಗಾರರಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮೂಲದವರೇ ಆದ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಬಂದಿದ್ದರು. "ಯಾರು ಒಂದೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ ಬಳಸಲಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ," ಎಂದರು. ಜಗಮಗಿಸುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಅವರೂ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದರು. ತೀರ್ಪುಗಾರರಿಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹೇಳಿದರು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾರೋ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಲು ಹೇಳಿದರಂತೆ. "ಮೊದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೂ ಬಹಳ ಬೇಗ ನಾನು ನನಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಜಾರಿದೆ. ಕನ್ನಡ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ

ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯೇ ಸರಿ. ಕತೆ, ಕವಿತೆ, ಸಂಗೀತ-ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಬೇಕು,” ಎಂಬುದು ಅವರ ಮಾತಿನ ಸಾರಾಂಶ. ‘ಆರತಿಗೊಬ್ಬ ಮಗಳು, ಕೀರುತಿಗೊಬ್ಬ ಮಗ’ ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ಹೇಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಕನ್ನಡವು ಕತೆ-ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಾಯಕ್ಕು ಎನ್ನುವ ಧೋರಣೆಯೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರಹಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಒಂದು ಫ್ಯಾಷನ್ ಆಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವ ಸಾಹಿತಿಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಇರುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ! ವಿಜ್ಞಾನ ಬರಹಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಕೂಡಾ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕುರಿತಾದ ನನ್ನದೇ ಒಂದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ವನವಾಸ ಪೂರೈಸಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದೆ!

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಾಣದ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಲೂ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಬೇಕೆ ಬೇಕು; ಅದು ಜಾಹೀರಾತುಗಳಲ್ಲಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಉದ್ಯಮಿಯೊಡನೆ ದೂರಿಸಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಫೋನ್ ಕರೆ/ಚಾಟ್ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ, ಜನರ ದೈನಂದಿನ ಆಡುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಣುಕುತ್ತದೆ. ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮೂಲಕವೂ ಬೆಳೆಯುವ ಆಲದ ಮರದ ಸಸಿಯ ಹಾಗೆ ಕನ್ನಡ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದ ಉಳಿವು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡ ‘ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದುಬಿಡುವ’ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಇಂಟರ್ ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಬಹಳ ಬೇಗ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಗ್ಗವಾಗಿರುವ ಸಂಚಾರಿ ಫೋನ್/ಗಣಕದ ಮೂಲಕ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಪುಟ್ಟ ಊರುಗಳನ್ನೂ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಉದ್ಭವಿಸಿದೆ. ಗೂಗಲ್ ಮತ್ತು ಮೈಕ್ರೋಸಾಫ್ಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಿಡುಗಡೆ

ಮಾಡಿರುವ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಾಧನಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲೋಪಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭಾಷೆ ಬಳಸುವವರೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೂಗಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಭಾಷಾಂತರ ಸಾಧನವನ್ನು ಬಳಸಿ ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ - ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ತಪ್ಪುಗಳಿವೆ. Power ಎಂಬುದನ್ನು ‘ವಿದ್ಯುತ್’ ಎಂದೂ tremble ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಬೇಸರ’ ಎಂದೂ, brave ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಬ್ರೇವ್’ ಎಂದೂ ಈ ಸಾಧನ ಅನುವಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಬಳಕೆದಾರರೇ ಹೊಸ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಮತ್ತು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಈ ಬಗೆಯ ‘ಮುಕ್ತ’, ‘ಜನರಿಂದ ಜನರಿಗಾಗಿ’ ಮಾಡರಿಯ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ತಪ್ಪು ಹುಡುಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕನ್ನಡ ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಬಳಕೆದಾರರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದೆ ಸೊರಗುತ್ತಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂಚಲನೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ಕನ್ನಡ ಬಿ.ಎ./ಎಂ.ಎ. ಪದವೀಧರರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ, ಮಾಡಲು ಕೆಲಸವಂತೂ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟಿದೆಯಾದರೂ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟುವರು ಯಾರು? ಈ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಾದರೂ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರೆ ಆಚರಣೆಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಸಂವಹನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಾವು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ‘ಇ-ಪುಸ್ತಕ’ಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ಹೇಗೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ? ಮಕ್ಕಳ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸುವ ಕತೆಗಳು, ಕವಿತೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ವಿಡಿಯೋ ತುಣುಕುಗಳು, ಅನಿಮೇಷನ್ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಯಾರಾದ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳು ಇವೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೆ ಹೇಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಆಯ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಮಕ ವಾಚನದ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆ, ಕಠಿಣ ಪದದ ಮೇಲೆ ಮೌಸ್ ಒತ್ತಿದಾಗ ಪದದ ಅರ್ಥ ಕಾಣುವ/ಕೇಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೆ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಂದು ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲೇ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಬಗೆಯ ‘ಮೇಧಾವಿ ಪಾಠಗಳು’ ಕೇವಲ ನಗರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಮುಖ್ಯ. ಹಳ್ಳಿಯ

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೇಶವಾದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಲೋಕ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತಿತರ ವಿಷಯಗಳ ಪಾಠವನ್ನು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ದೂರ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ವಿಡಿಯೋಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಇಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಕ್ಯಾಮರಾ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು! ಇವುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಲು ಯೂಟ್ಯೂಬ್ ಮೊದಲಾದ ತಾಣಗಳಿವೆ; ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಲು ಫೇಸ್‌ಬುಕ್, ಬ್ಲಾಗ್ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೂ ತನ್ನನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಬಳಕೆದಾರರು 'ಸೈಬರ್ ಸ್ಪಾಂಗ್' ಎಂಬ ಆಡುಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'FYI' ಎಂಬುದು 'For Your Information' ಎಂಬುದರ ಹ್ರಸ್ವ ರೂಪ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸೈಬರ್ ಆಡು-ಭಾಷೆ ಕೂಡಾ ಬೆಳೆದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಇದು ನಿಮ್ಮ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಇನಿಮಾ' ಎಂದು ನಾವೂ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಬಹುದು! ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳಸಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಕೂಡಾ ಅಗತ್ಯ.

ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಭಾಷೆ ಎಂದು ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಸೈಬರ್ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. 'ನಿಮ್ಮೊಡನಿದ್ದೂ ನಿಮ್ಮಂತಾಗದೆ' ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬಾರದಂತೆ ಸಹಜ ಸಂವಹನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

• • • •

ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ೦೧-೧೧-೨೦೧೪

೫೦. "ಯುವ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ"

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ

"ಕಸವರವೆಂಬುದು ನೆರಸೈರಿಸಲಾಪೊಡೆ ಪರಧರ್ಮವಂ ಪರವಿಚಾರಮುಮಂ" ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳಿರುವ ಬಹುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾತು. ಪರರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ಪರಧರ್ಮವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯನ ಗುಣವೇ ನಿಜವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಎಂಬರ್ಥ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಪಡೆದಿರುವಂತಹದ್ದು. ಸಂಪತ್ತಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಗಳಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳಿರುವುದು ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಲೇ ನೆರೆಯವರ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಗೌರವಿಸಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನ ಸಹನಾಗುಣವು ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನಿಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ. ಆತ ಹೇಳಿರುವುದು ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿನ್ನದಂತಹ ಮಾತು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಈ ಆದ್ಯ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತಿಯು ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿಗರ, ಆ ಮುಖೇನ ಭಾರತೀಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಾಗೊಳಿಸಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಗೌರವಿಸುವ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಇತರೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ತೆರೆದರೆ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಹೃದಯಸಂಪನ್ನತೆಯ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿತ್ತೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ವರವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮ, ಚಾತಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ಸತ್ತ್ವ-ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾವಿಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಉಳಿದ ದೇಶದ ಜನರು ನೋಡಿ ನಗುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದು ಧರ್ಮದವರು ಇನ್ನೊಂದು ಧರ್ಮದವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ವಿವರಗಳೇ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳವರು ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯತೆಯಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅತಿವಿರಳ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಬದುಕಿರಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ

ಈ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಬೇಕಾದ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದುದು ದೊಡ್ಡ ದುರಂತ. ಮನುಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ನಾಗರಿಕನಾಗಿ ವಿಕಸಿತನಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದಂತೆ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಬ್ಜನಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಮನುಕುಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಂಗ್ಯ.

‘ಧರ್ಮ’ ಎಂಬುದು ಬದುಕಿನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ, ಜೀವನಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗೊಳ್ಳದೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ, ಅವಕಾಶವಾದಿತನವಾಗಿದೆ, ಇದೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕಾಳಿದಾಸನ ನಾಟಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಗತಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ: ಒಬ್ಬ ಬೆಸ್ತ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಲೆಯನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ದಿನ ಒಂದು ಮೀನೂ ಅವನ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ಕಾದೂ ಕಾದೂ ಕೊನೆಗೆ ಆತ ‘ಇಂದು ಮೀನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜೀವ ತೆಗೆಯದೆ ನಾನು ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದೆ’ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೈಗೆ ಮೀನು ಸಿಗದಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆತ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೀನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ? ಎಂದು ನಾನು ಸದಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇದೆ ಬಗೆಯದಲ್ಲವೇ? ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮೆರೆಯುವ ನಾವು ಧರ್ಮಾಂಧರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಅಧಿಕ. ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ, ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಇವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂದು ನಾವು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ‘ಜಾತ್ಯತೀತ’ ಎಂಬ ಪದವೇ ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮತಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತವಾಗಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಅದು ಕೂಡ ಜೀವನ ಧರ್ಮದ ಭಾಗವಾಗಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಇಂದು ಕೇವಲ ಕ್ರೀಡೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ದೇಶದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪೈಪೋಟಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ವರ್ಣ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗಭೇದಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪಂದ್ಯಾವಳಿ ಗಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕ್‌ಗಳ ನಡುವಿನ ಏಕದಿನ ಪಂದ್ಯಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆರಳಿಸುವ, ಮತೀಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅದು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕರಾಳ ಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಕ್-ಭಾರತಗಳ ನಡುವಿನ ಪಾಲಿನ ಪಂದ್ಯ ಎರಡೂ ದೇಶದ ಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ‘ಆಟ’ವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ‘ಯುದ್ಧ’ವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ! ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬಾಳ್ವೆಯ ವಿಫಲತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋದ

ಜನರು ಆಟವನ್ನು ಕೂಡ ಯುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಬಗೆಯ ವೈಷಮ್ಯ ಎಂಬ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳು ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವುದುಂಟು. ಗತ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಮತಾಂಧ ಮುಸಲ್ಮಾನ ದೊರೆಗಳು ಆ ರೀತಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆದ್ಯಂತ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಜನಾಂಗ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆ? ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆಳಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರೊಡನೆ ಆಡುವ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮನೋಭಾವವಿಲ್ಲವೇಕೆ? ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜೊತೆ ಆಡುವುದು ಆಟ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಂದಿಗಾಡುವುದು ಯುದ್ಧ ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಇಡೀ ದೇಶದ ಕೋಮುಸಾಮರಸ್ಯ ಭಾವನೆಗೆ ದಕ್ಕಿ ತರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಅಭದ್ರತೆಯಿಂದ ನರಳುವಂತಾಗಲು ನಮ್ಮ ವರ್ತನೆಯೂ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ನೂರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು, ಸಿಗುವ ಉತ್ತರಗಳು ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಖಚಿತ ನಿಲುವು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಯುವಶಕ್ತಿ ಮೂಲಭೂತವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕೈಯೊಳಗಣ ಬಾಂಬಿನಂತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಗಲಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಯುವಕರಿಗೆ ತಾವು ಯಾಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಮಾಜ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆಂಬ ಅರಿವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳ ನಾಶ, ಮುಗ್ಧರ ರಕ್ತಪಾತಗಳು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತವೆ? ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶದ ಅರಿವಿಲ್ಲದವರ ನಡವಳಿಕೆಯಿದು. ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಆವರಣದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕವಾಗಲಿ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ, ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿಫಲರಾಗಿರುವುದೇ ಯುವಜನತೆ ಸಮಾಜಘಾತಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅರಳುವ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಸರಿದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಯಿಂದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸರಕಾರಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದಲ್ಲವೆ?

ಮೋಲಿಸರ ಸರ್ಪಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಹಿಂದು-ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಮತ್ತಿತರ ಧರ್ಮೀಯರು ಆಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಈ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಬಂದಿದೆಯೆಂದರೆ ಧರ್ಮಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ಮರೆತು, ಬರೀ ಕರಟವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಅದು ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಲಿ, ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಂತ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಉಳಿದಿರಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಸಿಗಬಾರದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರೂಪ ದೊರೆತೊಡನೆಯೆ ಅವು ಜನರನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮ-ಜಾತಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕೆರಳುವಷ್ಟು ಇನ್ನಾವುದಕ್ಕೂ ಆತ ಕೆರಳಲಾರ. ಧರ್ಮ ಇಂದು ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುರಂತ. ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಕೆರಳಿಸಬಾರದು. ಮನೆಯಲ್ಲೋ, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲೋ, ಮಸೀದಿಯಲ್ಲೋ, ಚರ್ಚಿನಲ್ಲೋ, ಗುರುದ್ವಾರದಲ್ಲೋ, ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಖಾಸಗಿ ಅಂತರಂಗದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಬೀದಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಮೈಕುಗಳ ಮೂಲಕ ಶಬ್ದಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಅನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದು.

ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ನಾವು 'ಸಮಾನತೆ'ಯ ಬದಲಿಗೆ ಧರ್ಮದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಯಿಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ 'ಅಸಹಾಯಕತೆ'ಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಮೊದಲೇ ನೂರೆಂಟು ತೊಡರುಗಳು ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮುಳುವಾಗಿರುವಾಗ, ಆಂತರಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಮುಖೇನ ದೇಶವನ್ನು ಹೋಳು ಮಾಡುವುದು ಧರ್ಮದ ಕೆಲಸವಾಗಬಾರದು. ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ಸರಿದೂಗಿಸಬಹುದಾದ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಕೆಲಸ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡುವ ಕೆಲಸ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಹಜೀವಿಗಳನ್ನು ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡದಿರಬೇಕು. ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮ-ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹೊರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಅಪನಂಬಿಕೆ, ದ್ವೇಷ, ದಳ್ಳುರಿಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಧಿಕ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಮನಮನಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬೆಸೆಯುವ ಧರ್ಮ ನಮ್ಮದಾಗಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ನಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೀಗುವಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ

ಮೇಲಿವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಮೂಡಬೇಕು. 'ದೇಶ' ಮೊದಲು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಹೊಸ ಧರ್ಮವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಗೃತಿ-ವಿವೇಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದಾಗ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳಿದ ಸಂಪತ್ತು, ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತು ನಾವಾಗಬಹುದು.

“ನೂರು ದೇವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೂಕಾಚೆ ದೂರ; ಭಾರತಾಂಬೆಯೆ ದೇವಿ ನಮಗಿಂದು, ಪೂಜಿಸುವ ಬಾರ !”, “ಗುಡಿ ಚರ್ಚು ಮಸೀದಿಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬನ್ನಿ” ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ನಮಗೆ ಕರೆಕೊಟ್ಟು ಅರುವತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದಿವೆ. ಕವಿ ಈ ಘೋಷಣೆ ಇತ್ತಾಗ ಮೌಢ್ಯ, ಅನಕ್ಷರತೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಮೌಢ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಂಧತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅವನತಿಗೆ ಸಾಗಿದ್ದೇವಲ್ಲವೆ? ಕವಿವಾಣಿ ಅಂದಿಗಿಂತ ಇಂದಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. 'ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿ' ಎಂದು ಕನವರಿಸುವ ನಾವು, ನಮ್ಮ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಧರ್ಮಾತೀತ, ಜಾತ್ಯತೀತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆಯೆ? ನಾವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳುವಂತಹ ವಿವೇಕವನ್ನು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಯುವಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಮನ್ವಂತರದ ಹರಿಕಾರರು ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಬಲ ತುಂಬಬೇಕಾಗಿದೆ.

• • • •

ಸಂಯುಕ್ತ, ೧೨-೦೮-೨೦೧೪

ಲೇಖಕರ ವಿಳಾಸ

೧. ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಲುಡಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ
ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

೨. ಡಾ. ಪಿ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ
ತಂಗಾಳಿ, ನಂ. ೩೦
ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಕಾಲೋನಿ
ಜಯನಗರ ೩ನೇ ಬ್ಲಾಕ್ ಈಸ್ಟ್
ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೧

೩. ಅಬ್ದುಲ್ ಬಷೀರ್
ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ನಂ. ೫, ಲನೇ ತಿರುವು
೪ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ
ಬೈರಸಂದ್ರ ೧ನೇ ಬ್ಲಾಕ್
ಜಯನಗರ ಪೂರ್ವ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೧

೪. ಡಾ. ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳ್
“ಗೌರಿ”, ನಳಂದ ಶಾಲೆ ಹಿಂಭಾಗ
ಸಪ್ತಗಿರಿ ಬಡಾವಣೆ
ತುಮಕೂರು - ೨

೫. ಡಾ. ಎಂ.ಎನ್. ಆಶಾದೇವಿ
ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಮಹಾರಾಣಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು
ಬೆಂಗಳೂರು

೬. ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ
ನಂ. ೧೬, ಶ್ರೀಗೌರಿ, ೪ನೇ ಕ್ರಾಸ್
ಕನಕನಗರ, ಹೊಸಕೋಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾ.ಜಿಲ್ಲೆ - ೧೪

೭. ಡಾ|| ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ
ನಂ. ೩೫, ೭ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ
ಪ್ರಮೋದ ಬಡಾವಣೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೩೯

೮. ಡಾ|| ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು
ನಂ. ೫೧/೫೨,
‘ಸಾವಿತ್ರಿ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ’, ಬಿ-೩
೧ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಯಲ್ಲಪ್ಪ
ಗಾರ್ಡನ್, ಬಿಎಸ್‌ಕೆ ೩ನೇ ಹಂತ
ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

೯. ಪರಂಜ್ಯೋತಿ
ನಂ. ೧೦, ೧ನೇ ಮಹಡಿ
ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವಾಲಯದ ರಸ್ತೆ
ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವಾಲಯದ ಎದುರು
ಈಜಿಪುರ, ವಿವೇಕನಗರ ಅಂಚೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೪೭

೧೦. ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಚ್.
‘ತೆನೆ’, ಸರ್ವಪ್ರಕಾಶನಗರ
ಅಂಕದ ಕಟ್ಟೆ, ಕೋಟೇಶ್ವರ
ಕುಂದಾಪುರ - ೨೨

೧೧. ಡಾ|| ಸುಧಾಕರ ದೇವಾಡಿಗ ಬಿ.
ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು
ನಾವುಂದ, ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು
ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ - ೨೪

೧೨. ಅಶೋಕ ಜಿ.ಎಸ್.
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಬಾಪೂಜಿ ನಗರ,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ-೨೦೧

೧೩. ಎಚ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ
ನಂ. ೧೦೨, ಶ್ರಾವಂತಿ ಪ್ಯಾಲೇಸ್
ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್
ಸಿ.ಆರ್. ಲೇಔಟ್, ೩ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
ಜಿ.ಪಿ. ನಗರ ೧ನೇ ಹಂತ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೭೮

೧೪. ಡಾ|| ಸಣ್ಣವೀರಣ್ಣ ದೊಡ್ಡಮನಿ
ಎಸ್.ಎಮ್. ಭಂಡಾರಿ ಮರಾಠಿ
ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕು,
ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ
ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ - ೨೦೩

೧೫. ಕೋ. ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ
ನಂ. ೧೨೭, ವೆಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಕಾರ್ಡ್ ರೋಡ್,
ರಾಜಾಜಿನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೮೬

೧೬. ಜಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ
೨-ಎಫ್, ಪವನ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ
ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್
ನಂ. ೨೨/೧, ೪ನೇ ಕ್ರಾಸ್
ಕಾವೇರಿನಗರ
ಬನಶಂಕರಿ ೩ನೇ ಹಂತ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೮೫

೧೭. ಅಪ್ಪಗರೆ ತಿಮ್ಮರಾಜು
ಜಾನಪದ ಗಾಯಕರು, ಚಿಂತಕರು ನಂ. ೨೮,
೧೦ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ ೪ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಹಂಪಿನಗರ
ವಿಜಯನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೦೪

೧೮. ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ
‘ಮಯೂರ್’ ನಂ. ೩೦೧
೨ನೇ ಮಹಡಿ, ರಾಮಲೀಲಾ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್
ವಾಜಪೇಯಿ ಗಾರ್ಡನ್
ಅಶೋಕನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೫೦